

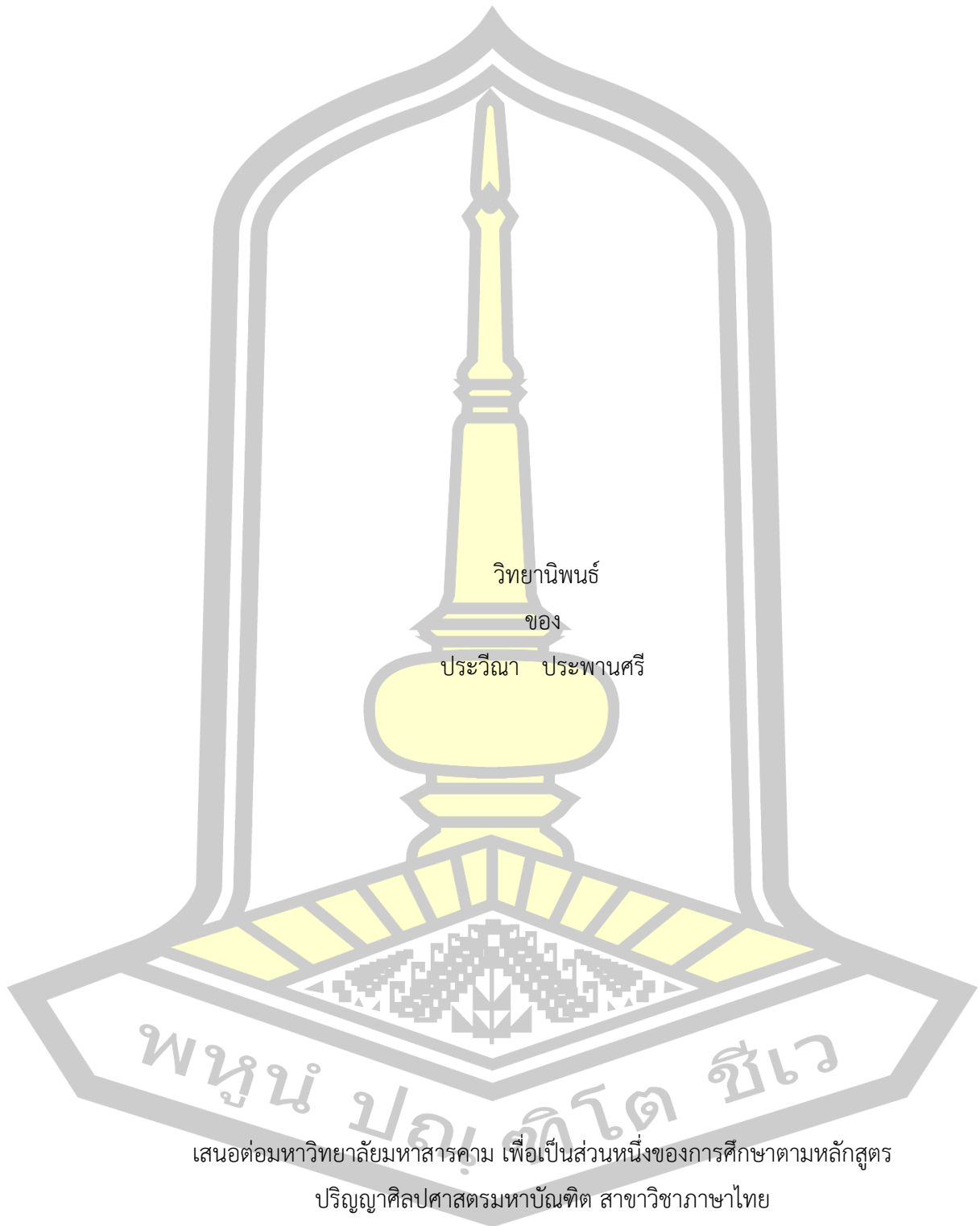
ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

วิทยานิพนธ์
ของ
ประวีณา ประพานศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

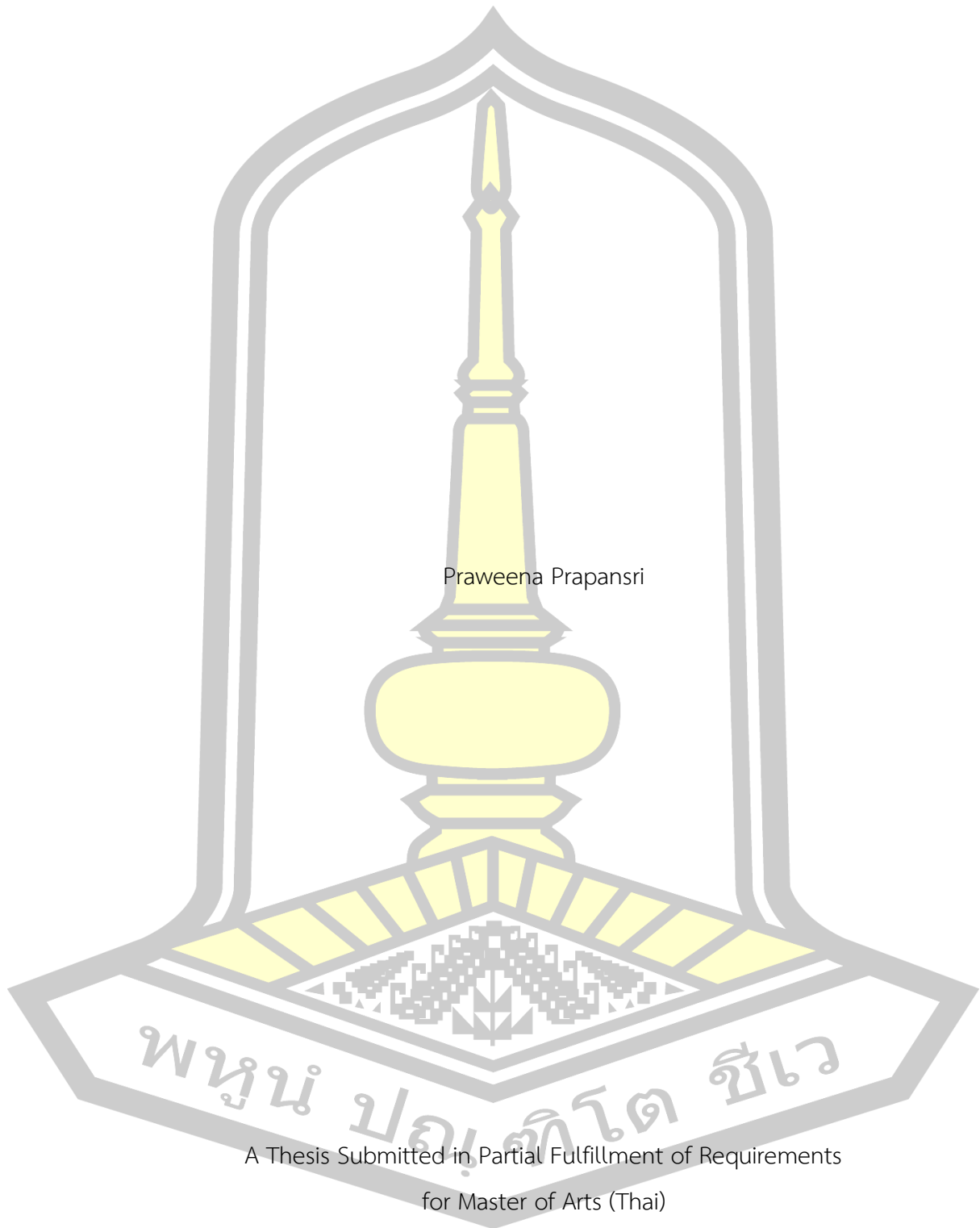
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Village Names of Ethnic Groups in Thai-Cambodian Borderland ,Surin Province

Praweena Prapansri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Arts (Thai)

May 2020

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวประวีณา ประ
พานศรี แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ธนินทร์ ตรงดี)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. บัญญัติ สาลี)

กรรมการ

(อ. ดร. โสภี อุ้นทะยา)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. กัลยา กุลสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(รศ. ดร. นิตยา วรรณกิติร์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์		
ผู้วิจัย	ประวีณา ประพานศรี		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัญญัติ สาลี		
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	ภาษาไทย
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

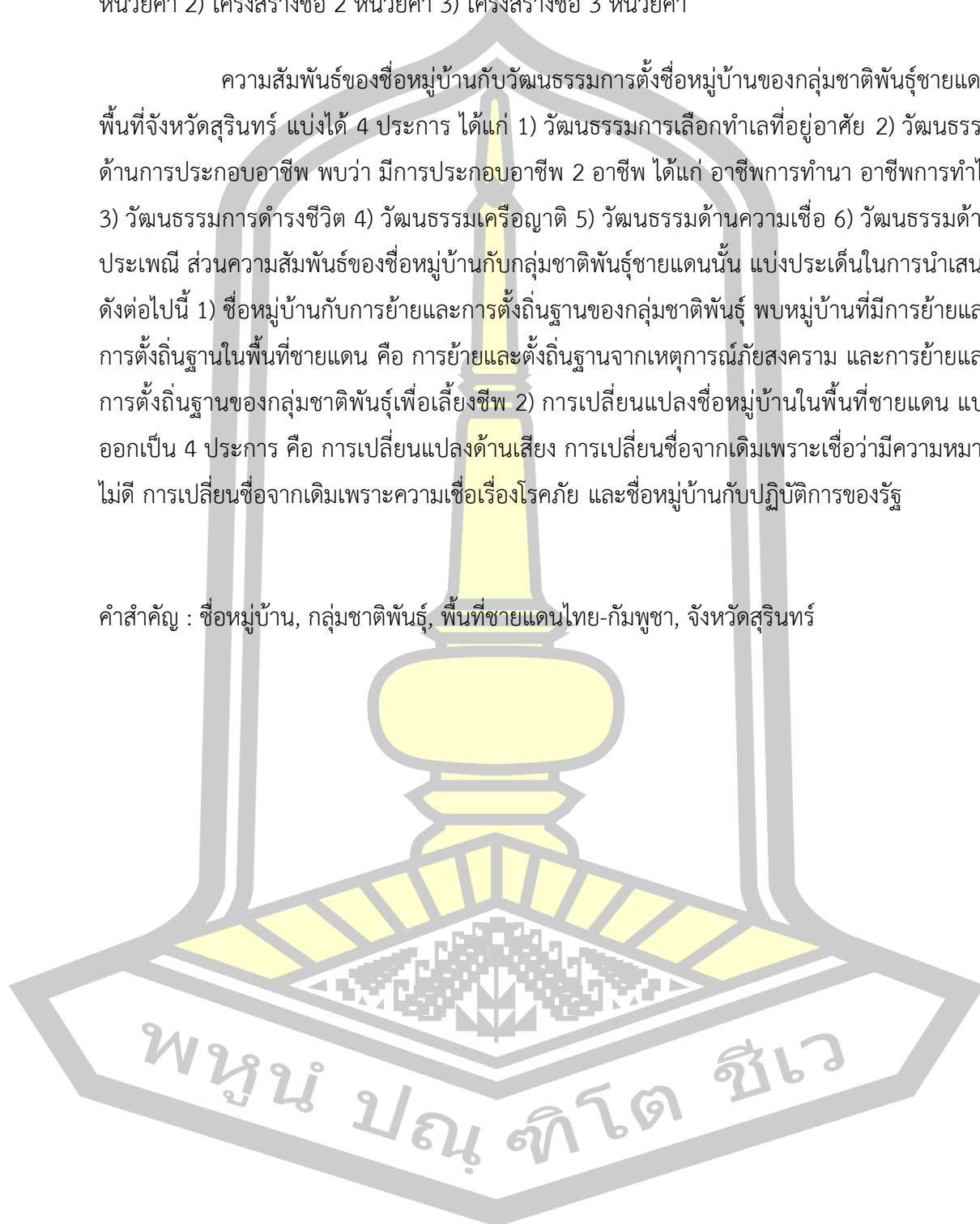
การศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ในจังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและลักษณะการตั้งชื่อ และความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โดยเก็บรวบรวมจากหมู่บ้านจำนวน 395 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้านในอำเภอพนมดงรัก 55 หมู่บ้านในอำเภอกาบเชิง 86 หมู่บ้าน หมู่บ้านในอำเภอสังขะ 186 หมู่บ้าน และหมู่บ้านในอำเภอบัวเขต 68 หมู่บ้าน เก็บข้อมูลภาคสนามโดยวิธีสัมภาษณ์ และสังเกต ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะที่มาการตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กับที่มาและความหมายของชื่อ 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบุคคล 2) ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ 3) ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้ง และทิศทาง 4) ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสัตว์ 5) ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวแหล่งโบราณคดีและโบราณสถาน 6) ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ และ 7) ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ

ผลการศึกษาการใช้ภาษาและโครงสร้างทางภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ภาษาที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้าน มีทั้งหมด 5 ภาษา ประกอบด้วย ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาลาว และภาษาญาย ดังต่อไปนี้ 1) ชื่อที่มาจากภาษาเดียว ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาลาว และภาษาญาย โดยภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเดียวมากที่สุด คือ ภาษาเขมร รองลงมาคือภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาลาว และภาษาญาย ตามลำดับ 2) ชื่อที่มาจากภาษา 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร + ภาษาไทย ภาษาเขมร + ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาญาย + ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาญาย + ภาษาไทย 3) ชื่อที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ส่วนโครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่

ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ นั้น พบว่า มีโครงสร้าง 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) โครงสร้างชื่อ 1 หน่วยคำ 2) โครงสร้างชื่อ 2 หน่วยคำ 3) โครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ

ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรมการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ แบ่งได้ 4 ประการ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมการเลือกทำเลที่อยู่อาศัย 2) วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ พบว่า มีการประกอบอาชีพ 2 อาชีพ ได้แก่ อาชีพการทำนา อาชีพการทำไร่ 3) วัฒนธรรมการดำรงชีวิต 4) วัฒนธรรมเครือญาติ 5) วัฒนธรรมด้านความเชื่อ 6) วัฒนธรรมด้านประเพณี ส่วนความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนนั้น แบ่งประเด็นในการนำเสนอ ดังต่อไปนี้ 1) ชื่อหมู่บ้านกับการย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ พบหมู่บ้านที่มีการย้ายและการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ชายแดน คือ การย้ายและตั้งถิ่นฐานจากเหตุการณ์ภัยสงคราม และการย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเลี้ยงชีพ 2) การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน แบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงด้านเสียง การเปลี่ยนชื่อจากเดิมเพราะเชื่อว่ามีความหมายไม่ดี การเปลี่ยนชื่อจากเดิมเพราะความเชื่อเรื่องโรคร้าย และชื่อหมู่บ้านกับปฏิบัติการของรัฐ

คำสำคัญ : ชื่อหมู่บ้าน, กลุ่มชาติพันธุ์, พื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา, จังหวัดสุรินทร์

TITLE Village Names of Ethnic Groups in Thai-Cambodian Borderland
,Surin Province

AUTHOR Praweena Prapansri

ADVISORS Banyat Salee , Ph.D.

DEGREE Master of Arts **MAJOR** Thai

UNIVERSITY Mahasarakham **YEAR** 2020
University

ABSTRACT

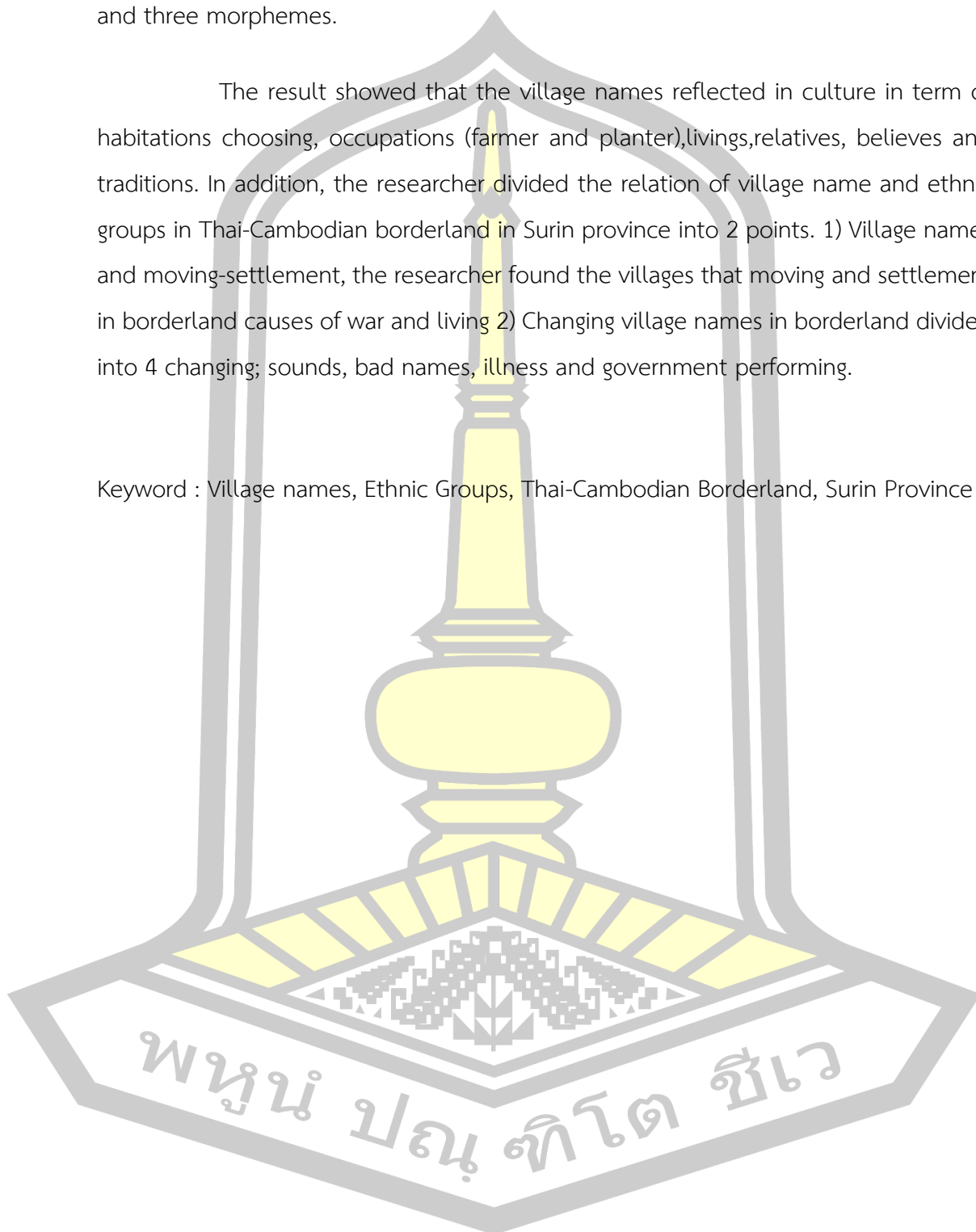
The aims of this study is to examine the histories, the characteristics of denomination and the relations between village names and social-cultures of ethic groups in Thai-Cambodian borderland in Surin province. There were 395 Villages collected. Samples of the study consist of 55 villages in Phanomdongrak district, 86 villages in Kapchoeng district, 186 villages in Sangkha district and 68 villages in Buachet district. The researcher collected data by interview and observation. The finding of the study indicate that the histories and characteristics of village's denomination that relating to the name's background and meaning of ethic groups in Thai-Cambodian borderland in Surin province was divided into seven groups ; 1) relate to persons, 2) relate to plants, 3) relate to locations and directions, 4) relate to animals, 5) relate to archaeology and archaeological site, 6) relate to topography and 7) other meanings

The finding of the study indicate 1) that language and language structure uses for village's denomination of ethic groups in Thai-Cambodian borderland in Surin province was divided into 5 languages ; Khmer, Thai, Pali-Sanskrit, Lao and Kui. The language source can be classified into 3 features consisting of village's name with 1) a single language consisting of Khmer, Thai, Pali-Sanskrit, Lao and Kui. A single languages that were most referred in village names were Khmer, Thai, Pali-Sanskrit Lao and Kui, repectively 2) two languages consisting of Khmer and Thai, Khmer and Pali-Sanskrit, Thai and Pali-Sanskrit, Kui and Pali-Sanskrit, and Kui and Thai 3) and three languages consisting of Khmer Thai and Pali-Sanskrit. The morpheme structure of village names

of ethnic groups was divided into three structures, one morpheme, two-morphemes and three morphemes.

The result showed that the village names reflected in culture in term of habitations choosing, occupations (farmer and planter), livings, relatives, believes and traditions. In addition, the researcher divided the relation of village name and ethnic groups in Thai-Cambodian borderland in Surin province into 2 points. 1) Village names and moving-settlement, the researcher found the villages that moving and settlement in borderland causes of war and living 2) Changing village names in borderland divided into 4 changing; sounds, bad names, illness and government performing.

Keyword : Village names, Ethnic Groups, Thai-Cambodian Borderland, Surin Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญญัติ สาลี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนคณาจารย์ในสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญา ในอำเภอกาบเชิง อำเภอบัวเขต อำเภอพนมดงรัก และอำเภอส่งขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่อนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากพึงมี ผู้วิจัยขอมอบอุทิศเพื่อบูชาพระคุณบิดามารดา ที่ให้ความรักความเมตตาเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ตลอดจนขอขอบพระคุณอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ประวีณา ประพานศรี

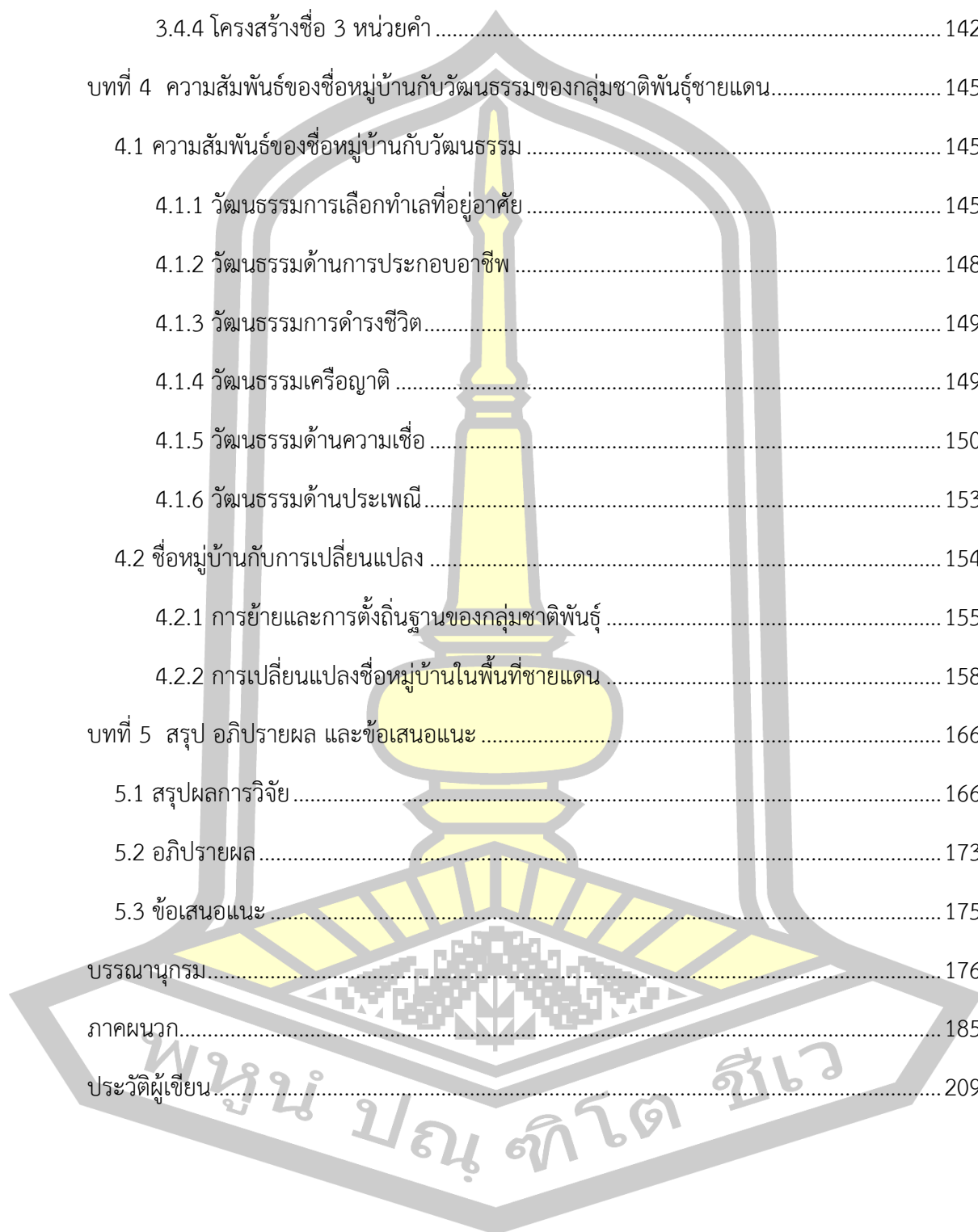
พนุน ปณฺ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ภูมิหลัง.....	1
1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
1.3 กรอบแนวคิด.....	3
1.4 คำถามหลักของการวิจัย.....	6
1.5 ความสำคัญของการวิจัย.....	6
1.6 ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	7
1.7 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	8
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
2.1 บริบทพื้นที่วิจัย.....	14
2.1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์.....	14
2.1.2 บริบทพื้นที่อำเภอพนมดงรัก.....	21
2.1.3 บริบทพื้นที่อำเภอสังขะ.....	25
2.1.4 บริบทพื้นที่อำเภอบัวเขต.....	28
2.1.5 บริบทพื้นที่อำเภอกาบเชิง.....	31

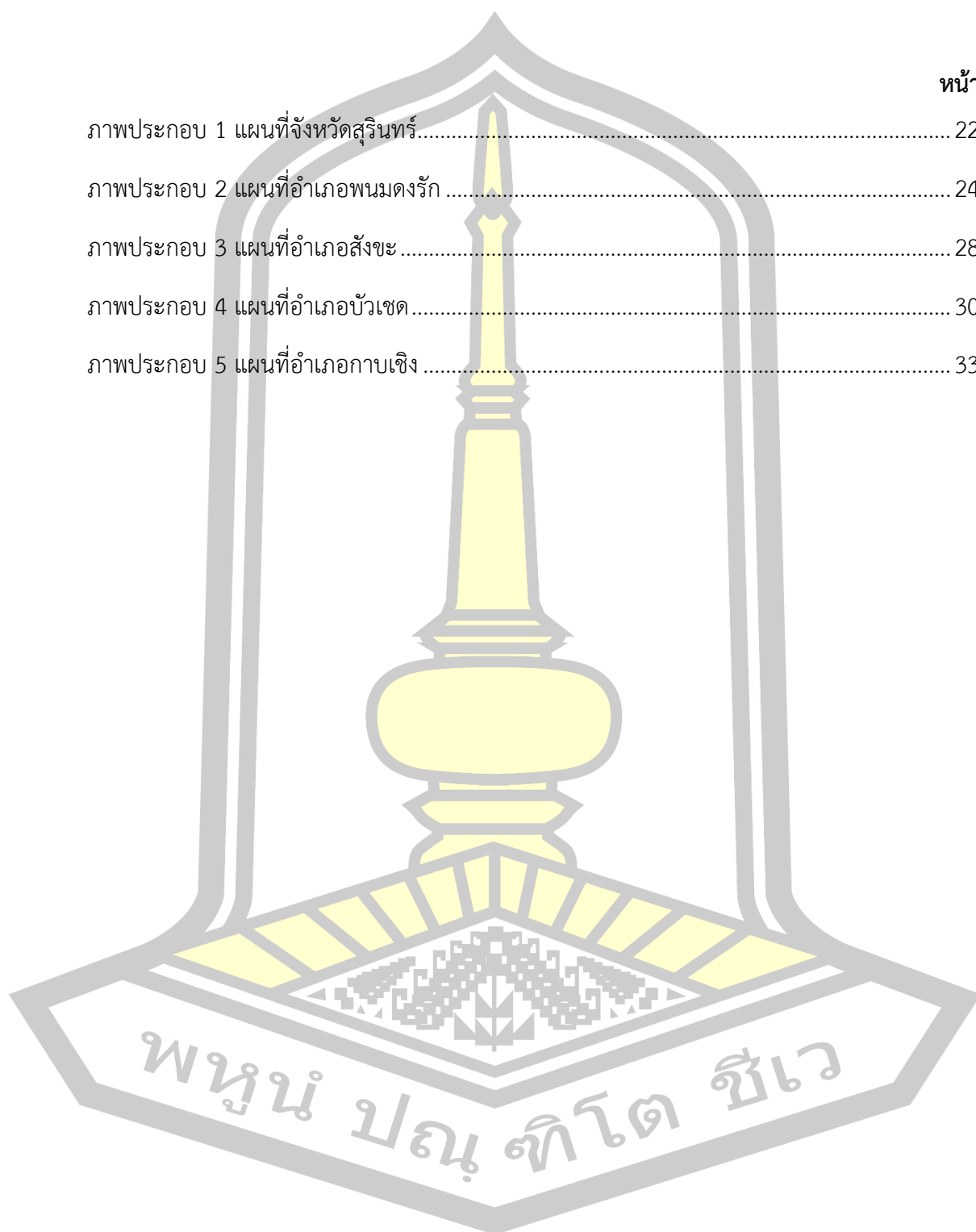
2.1.6	กลุ่มชาติพันธุ์และการตั้งถิ่นฐาน	33
2.1	แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	41
2.1.1	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องภูมินาม	41
2.2.2	แนวคิดเกี่ยวกับภาษาและโครงสร้างทางภาษา	45
2.2.3	แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์สัมพันธ์	48
2.2.4	แนวคิดทฤษฎีเรื่องพื้นที่ชายแดน	57
2.2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชื่อหมู่บ้าน	59
บทที่ 3	ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์	63
3.1	ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร	63
3.1.1	ประวัติการตั้งหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร	63
3.1.2	ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน	78
3.1.3	ภาษา	87
3.1.4	โครงสร้างทางภาษา	92
3.2	ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว	96
3.2.1	ประวัติการตั้งหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว	97
3.2.3	ภาษา	106
3.2.4	โครงสร้างทางภาษา	111
3.3.2	ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน	121
3.3.3	ภาษา	124
3.3.4	โครงสร้างทางภาษา	129
3.3.5	โครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ	130
3.4	ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์	131
3.4.1	ประวัติการตั้งหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์	132
3.4.2	ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน	134

3.4.3 ภาษา.....	137
3.4.4 โครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ.....	142
บทที่ 4 ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน.....	145
4.1 ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรม.....	145
4.1.1 วัฒนธรรมการเลือกทำเลที่อยู่อาศัย.....	145
4.1.2 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ.....	148
4.1.3 วัฒนธรรมการดำรงชีวิต.....	149
4.1.4 วัฒนธรรมเครือญาติ.....	149
4.1.5 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ.....	150
4.1.6 วัฒนธรรมด้านประเพณี.....	153
4.2 ชื่อหมู่บ้านกับการเปลี่ยนแปลง.....	154
4.2.1 การย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์.....	155
4.2.2 การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน.....	158
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	166
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	166
5.2 อภิปรายผล.....	173
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	175
บรรณานุกรม.....	176
ภาคผนวก.....	185
ประวัติผู้เขียน.....	209

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 แผนที่จังหวัดสุรินทร์.....	22
ภาพประกอบ 2 แผนที่อำเภอพนมดงรัก.....	24
ภาพประกอบ 3 แผนที่อำเภอสังขะ.....	28
ภาพประกอบ 4 แผนที่อำเภอบัวเขต.....	30
ภาพประกอบ 5 แผนที่อำเภอกาบเชิง.....	33

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

จังหวัดสุรินทร์ตั้งอยู่ในภาคอีสานตอนล่างและตั้งอยู่ในพื้นที่ชายแดนประเทศไทยกับกัมพูชา มีความหลากหลายทางด้านภาษาและวัฒนธรรม มีกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่จำนวนหลายกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น เขมร กูย และลาว เป็นต้น โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการโยกย้ายถิ่นฐานและมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทั้งที่ตั้งอยู่เดิมกับผู้ที่โยกย้ายถิ่นฐานมาตั้งอยู่ที่หลัง นอกจากนี้กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยยังมีการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศกัมพูชา การตั้งถิ่นฐานและการปฏิสัมพันธ์กันนี้เองทำให้วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีกิจกรรมในชีวิตประจำวันร่วมกันจนกลายเป็นชุมชนเดียวกัน และมีตั้งชื่อชุมชนร่วมกัน ซึ่งชุมชนดังกล่าวในภาษาทางการเรียกว่า “หมู่บ้าน” มีความหมายตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา ๘ ที่บัญญัติไว้ว่า บ้านหลายบ้านอยู่ในท้องที่อันหนึ่งซึ่งควรอยู่ในความปกครองอันเดียวกันได้ให้จัดเป็นหมู่บ้านหนึ่ง...” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 31/-/หน้า 229/17 กรกฎาคม 2457) ในพระราชบัญญัตินี้ได้นิยามคำศัพท์ของคำว่าหมู่บ้านไว้ แต่ไม่ได้กำหนดระเบียบวิธีการตั้งชื่อหมู่บ้าน โดยใช้วิธีการตั้งชื่อตามที่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่เรียกชื่อต่อ ๆ กันมา หรือตั้งชื่อใหม่เพื่อความเป็นศิริมงคล และคำนึงถึงภาษาที่สามารถใช้เป็นภาษาทางการได้ ชื่อหมู่บ้านบางหมู่บ้านก็ทับศัพท์คำเรียกของภาษาที่กลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ บางหมู่บ้านก็แปลจากภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาไทย เพราะภาษาท้องถิ่นไม่สามารถใช้เขียนเป็นภาษาทางการได้เลย ต่อมาในปี พ.ศ.2557 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีระเบียบในการจัดตั้งหมู่บ้าน และแนวทางในการตั้งชื่อหมู่บ้านไว้เป็นแนวทางให้เขตการปกครองท้องที่ปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครองที่ มท 0310.1/ว56 ลงวันที่ 2 มกราคม 2557 มีความว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านจะต้องไม่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านนั้น ๆ โดยคำนึงถึงความหมายที่ดี สุภาพ เป็นมงคล ประชาชนนิยมเรียกขาน เป็นที่รู้จักกันทั่วไป อนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังต้องอาศัยความเป็นทางทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ดั้งเดิมมาตั้งชื่อ

การตั้งชื่อหมู่บ้านถือว่าเป็นวัฒนธรรมการใช้ภาษาที่มีความสัมพันธ์กับมนุษย์อย่างแน่นแฟ้น เพราะมนุษย์ได้ตั้งชื่อทั้งตนเอง ผู้อื่น และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว อาทิ ชื่อสัตว์ ชื่อสิ่งของ ชื่อสถานที่ และอื่น ๆ เพื่อใช้สำหรับเรียกโดยเฉพาะเจาะจง สุวีไล เปรมศรีรัตน์ และสุขุมาวดี ขำหิรัญ (2527: คำนำ) กล่าวถึงลักษณะของชื่อและการตั้งชื่อสรุปได้ว่า “ชื่อมักเป็นสิ่งที่แรก ๆ ที่ทำให้เกิด ความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มนุษย์เข้าไปมีความเกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้เพราะชื่อมักจะมีลักษณะที่เป็นตัวแทนของสิ่งนั้น หรือบอกอะไรบางอย่างที่เกี่ยวกับสิ่งนั้น”

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาชื่อหมู่บ้านพบว่า มีผู้ศึกษาชื่อหมู่บ้าน หลากหลาย ส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับที่มาของชื่อ เช่น ปราณี กุลละวณิช (2535) ศึกษาเกี่ยวกับชื่อหมู่บ้านในมณฑลทลกวาสีและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ไพพรรณ อินทนิล (2542) ศึกษาประวัติชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จังหวัดชลบุรี เป็นต้น งานวิจัยในพื้นที่ที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษามีผู้วิจัยไว้ ได้แก่ นิรัตน์ มุมทอง (2550) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิกษณภูมิที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงใต้กับลักษณะภูมิศาสตร์จังหวัดสุรินทร์ สมชญา ศรีธรรม และคณะ (2557) ศึกษาหมู่บ้านสุรินทร์กับพื้นที่ท้องที่ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ชื่อเขมรแต่ก็ไม่ได้มีการวิเคราะห์ และนลินี อำพันธ์ (2558) ศึกษาชื่อบ้านเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ : กรณีศึกษาอำเภอพุทไธสง นาโพธิ์ และบ้านใหม่ไชยพจน์ งานวิจัยดังกล่าวเน้นศึกษาประวัติความเป็นมาของชื่อเท่านั้น ไม่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ในกระบวนการตั้งชื่อ ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อ และการศึกษาความหมาย นอกจากนี้พื้นที่ที่ทำการวิจัยไม่ได้ครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่ติดชายแดนทั้ง 4 อำเภอในจังหวัดสุรินทร์ ดังงานวิจัยที่ผู้วิจัยจะศึกษาในครั้งนี้ การวิจัยเรื่อง ชื่อในจังหวัดสุรินทร์ จึงมีความสำคัญต่อการศึกษาทั้งทางด้านภาษาไทยเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีความสำคัญวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

พื้นที่ที่ผู้วิจัยเลือกในการวิจัยครั้งนี้คือ หมู่บ้านในอำเภอพนมดงรัก อำเภอกาบเชิง สังขะ และอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ เพราะหมู่บ้านดังกล่าวนี้เป็นหมู่บ้านที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากหลายหลายแห่ง ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์เขมร กูย ลาว และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ อยู่ร่วมกัน จึงมีความหลากหลายทั้งทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม ผสมกับเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในอาณาบริเวณชายแดน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความซับซ้อน ซ่อนเงื่อน และเลื่อนไหลอยู่ตลอดเวลา

การตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นฐานของผู้คนในชุมชนชายแดนไทยกัมพูชาส่วนใหญ่เกิดขึ้นหลังปี พ.ศ. 2500 และที่เกิดการย้ายถิ่นฐานและตั้งถิ่นฐานใหม่มากที่สุดอยู่ในช่วงปี 2522-2535 ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาที่สงครามสงบและมีนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ทำให้ชุมชนในอาณาบริเวณชายแดนไทยกัมพูชามีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ มีการผสมผสานด้านวัฒนธรรม ประเพณี และทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนในอาณาบริเวณชายแดน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานและตั้งถิ่นฐานใหม่ในอาณาบริเวณชายแดนก็คือการแสวงหาที่ทำมาหากินที่เพียงพอสำหรับการค้าจุนชีวิตครอบครัวและการค้าขายในพื้นที่บริเวณช่องผ่านแดน ได้แก่ ชุมชนบ้านภูมิซรอ

ลติดกับจุดผ่านแดนประสาทเขาพระวิหาร ชุมชนบ้านไพรพัฒนาอยู่ติดกับช่องผ่านแดนสง่า จังหวัดศรีสะเกษ บ้านด่านอยู่ติดกับจุดผ่านแดนช่องจอม บ้านหนองคันนาติดกับช่องผ่อนปรนตาเมือง จังหวัดสุรินทร์ และตลาดนิคมปราสาทติดกับช่องบัวบกและจุดผ่อนปรนสายโท 2 จังหวัดบุรีรัมย์ (บัญญัติ สาลี, 2556 : 107) การเรียนรู้เกี่ยวกับอาณาบริเวณชายแดน จึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในปัจจุบัน เพราะพื้นที่นี้มีความสำคัญทั้งด้านการเมือง ความมั่นคงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวมากขึ้นที่หนึ่งที่รัฐบาลต้องให้ความสำคัญและต้องการพัฒนาต่อไปในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของชื่อหมู่บ้านและความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในอาณาบริเวณชายแดนในเขตอำเภอพนมดงรัก อำเภอกาบเชิง อำเภอบัวเขต และอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาภาษาไทยสำหรับผู้ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการตั้งชื่อในโอกาสต่อไป

1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

1.3 กรอบแนวคิด

1. ผู้วิจัยนำทฤษฎีภูมินามวิทยาตามแนวคิดของ นีร์ตัน มุมทอง (2550: 19 - 20) มาเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ด้านลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้าน ซึ่งได้แบ่งความหมายและความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านที่มีความสอดคล้องกับภูมิศาสตร์ และไม่มีความสอดคล้องกับภูมิศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ หมู่บ้าน สภาพพื้นที่ ภูเขา แหล่งน้ำ พืชพรรณ สัตว์ วัด โบราณสถาน การใช้ที่ดิน วัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อและอื่น ๆ มาเป็นกรอบในการศึกษาเกี่ยวกับการจัดแบ่งลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านที่สัมพันธ์กับที่มาของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดมาแบ่งการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบุคคล

1.1.1 เพศชาย

1.1.2 เพศชายและเพศหญิง

1.1.3 ตำแหน่ง

1.2 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ

1.2.1 ไม้ยืนต้น ได้แก่

1.2.2 ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก

1.2.3 พืชพรรณธรรมชาติและลักษณะเด่นที่ปรากฏในพืช เช่น โพรง ความสูง ขนาด รูปร่าง จำนวน หรือตำแหน่งที่เจริญเติบโต และอื่น ๆ เช่น

1.3 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้ง และทิศทาง

1.3.1 ตำแหน่ง ที่ตั้ง และทิศทาง

1.3.2 ตำแหน่ง ที่ตั้ง ทิศทางและการตั้งถิ่นฐาน ได้แก่

1.4 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสัตว์

1.4.1 สัตว์ปีก ได้แก่

1.4.2 สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ได้แก่

1.4.3 สัตว์ในท้องถิ่นและลักษณะอื่น ๆ ได้แก่

1.5 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวแหล่งโบราณคดีและโบราณสถาน

1.5.1 แหล่งโบราณคดี

1.5.2 โบราณสถาน

1.6 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ

1.6.1 ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นแหล่งน้ำ

1.6.2 ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นโคก นา ไร่ ป่าภูเขา หุบ ถ้ำ เกาะ (แบบ

โคก) และที่ลุ่มต่ำ

1.7 ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ

2. กรอบแนวคิดด้านภาษาและโครงสร้างทางภาษาในการตั้งชื่อ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ นารี กรุ่มรัมย์ (2557) มาเป็นแนวทางในการศึกษาโครงสร้างหน่วยคำและลักษณะภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ดังต่อไปนี้

2.1 ลักษณะภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

2.1.1 ชื่อที่มาจากภาษาเดียว

1) ภาษาเขมร

2) ภาษาไทย

3) ภาษาบาลี-สันสกฤต

2.1.2 ชื่อที่มาจากที่มาจากภาษา 2 ภาษา

- 1) ภาษาเขมร + ภาษาไทย
- 2) ภาษาเขมร + ภาษาบาลี-สันสกฤต
- 3) ภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต
- 4) ภาษาขุย + ภาษาบาลี-สันสกฤต
- 5) ภาษาขุย + ภาษาเขมร
- 6) ภาษาขุย + ภาษาไทย

2.1.3 ชื่อที่มาจากภาษา 3 ภาษา

- 1) ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต
- 2) ภาษาบาลี-สันสกฤต + ภาษาขุย + ภาษาเขมร

2.2 โครงสร้างทางภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัด สุรินทร์ ตัวอย่างในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

2.2.1 โครงสร้างชื่อ 1 หน่วยคำ

- 1) แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์
- 2) แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ ส่วนกลางออกเสียงอะ กิ่งเสียง 1 พยางค์ และส่วนท้าย 1 พยางค์

2.2.2 โครงสร้างชื่อ 2 หน่วยคำ

- 1) แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์
- 2) แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์
- 3) แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์
- 4) แบบที่ 5 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์

2.2.3 โครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ

- 1) แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์
- 2) แบบที่ 2 อื่น ๆ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน
- 3) แบบที่ 3 อื่น ๆ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน
- 4) แบบที่ 4 อื่น ๆ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 6 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน ไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยใช้แนวคิดชาติพันธุ์สัมพันธ์ของ (ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2557: 219 - 242) ได้กล่าวไว้ว่า งานศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์ให้ความสำคัญกับประเด็นทางด้านวัฒนธรรมชาติพันธุ์สัมพันธ์ เป็นสิ่งกำหนดพื้นฐานที่ถูกให้มาแล้วตั้งแต่ต้น เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมและ วัฒนธรรมที่ ผู้คนมีอาจจะเลือกได้ เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติภาษาพูด จารีต ประเพณีความเชื่อและศาสนา ฯลฯ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โดยได้แบ่งประเด็นในการศึกษา ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรม

- 1) วัฒนธรรมการเลือกทำเลที่อยู่อาศัย
- 2) วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ
- 3) วัฒนธรรมการดำรงชีวิต
- 4) วัฒนธรรมเครือญาติ
- 5) วัฒนธรรมด้านความเชื่อ
- 6) วัฒนธรรมด้านประเพณี

3.2 ชื่อหมู่บ้านกับการเปลี่ยนแปลง

- 1) การย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์
- 2) การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน

1.4 คำถามหลักของการวิจัย

1. ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ เป็นอย่างไร
2. ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน ไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์เป็นอย่างไร

1.5 ความสำคัญของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์
2. งานวิจัยนี้ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งชื่อหมู่บ้านกับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

1.6 ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะชื่อหมู่บ้านในจังหวัดสุรินทร์ที่มีเขตพื้นที่ติดชายแดนกัมพูชา จำนวน 4 อำเภอ 16 ตำบล 395 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านในอำเภอพนมดงรัก 55 หมู่บ้าน ในอำเภอกาบเชิง 86 หมู่บ้าน หมู่บ้านในอำเภอสังขะ 186 หมู่บ้าน และหมู่บ้านในอำเภอบัวเชด 68 หมู่บ้าน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกพื้นที่โดยวิธีเจาะจง (Purposive sampling)

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Informants) ประกอบด้วย

2.1 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 395 คน

2.2 ผู้ทรงภูมิปัญญาในหมู่บ้าน จำนวน 8 คน ได้แก่

- 1) นายสมบัติ สดับสาร อายุ 63 ปี อำเภอกาบเชิง กลุ่มชาติพันธุ์ลาว
- 2) นายประจวบ พรหมเตือ อายุ 55 ปี อำเภอกาบเชิง กลุ่มชาติพันธุ์ลาว
- 3) นางจำนิจ สุบิน อายุ 57 ปี อำเภอสังขะ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร
- 4) นายถาวร สุบิน อายุ 58 ปี อำเภอสังขะ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร
- 5) นายกันตพงษ์ พระแก้ว อายุ 62 ปี อำเภอพนมดงรัก กลุ่มชาติพันธุ์เขมร
- 6) นายประนอม ประพานศรี อายุ 63 ปี อำเภอพนมดงรัก กลุ่มชาติพันธุ์เขมร
- 7) นายทวี สอนงาม อายุ 65 ปี อำเภอบัวเชด กลุ่มชาติพันธุ์กูย
- 8) นายประมุล ปัทวรรณ อายุ 73 ปี อำเภอบัวเชด กลุ่มชาติพันธุ์กูย

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกโดยวิธีการเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) เป็นผู้ถือกำเนิดและอยู่ในพื้นที่นั้นมาโดยตลอด
- 2) เป็นผู้ที่มีความรู้ประวัติความเป็นมาและการตั้งชื่อหมู่บ้าน
- 3) มีอายุไม่น้อยกว่า 30 ปี เนื่องจากอายุผู้บอกข้อมูลจะมีความสัมพันธ์กับการตั้งหมู่บ้านซึ่งบางหมู่บ้านมีการแยกตัวและย้ายถิ่นฐานมาตั้งในสถานที่ใหม่
- 4) เป็นผู้ที่สามารถภาษาได้อย่างชัดเจน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1 ลักษณะการตั้งชื่อของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

1.7 วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิจัยในครั้งนี้ไว้ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวแนวคิดทฤษฎี โดยศึกษาจากหนังสือ Names and Naming ของ Carole Hough จัดพิมพ์โดย OXFORD University press ปีที่พิมพ์ 2016

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการตั้งชื่อและการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาชื่อหมู่บ้าน

1.3 ศึกษาชื่อหมู่บ้านในพื้นที่วิจัยจากเอกสารจากราชการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

2. ขั้นตอนการเลือกพื้นที่ในการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ได้เลือกพื้นที่ในการวิจัยด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกหมู่บ้านในอำเภอของจังหวัดสุรินทร์ที่มีพื้นที่ติดชายแดนไทย-กัมพูชา จำนวน 4 อำเภอ ดังนี้

2.1 หมู่บ้านในอำเภอนมดงรัก จำนวน 55 หมู่บ้าน

2.2 หมู่บ้านในอำเภอกาบเชิง จำนวน 86 หมู่บ้าน

2.3 หมู่บ้านในอำเภอบัวเขต จำนวน 68 หมู่บ้าน

2.4 หมู่บ้านในอำเภอสังขะ จำนวน 186 หมู่บ้าน

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสำรวจ มีเนื้อหาประกอบด้วยประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน จำนวนประชากร การตั้งชื่อหมู่บ้าน ภาษา กลุ่มชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมของแต่ละหมู่บ้าน

3.2 แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เนื้อหาแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยประวัติหมู่บ้าน ชื่อหมู่บ้าน การตั้งถิ่นฐาน และวัฒนธรรม

4. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

4.1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านแนวคิดทฤษฎีและผลงานการวิจัยรวมทั้งบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ

4.1.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลชื่อหมู่บ้านในเขตพื้นที่ชายแดนในจังหวัดสุรินทร์ จากเอกสารของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

4.2.1 ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านด้วยแบบสำรวจ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้ใหญ่บ้านในคราวประชุมประจำเดือนที่อำเภอทั้ง 4 อำเภอ

4.2.2 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านและผู้ทรงภูมิปัญญาในหมู่บ้าน โดยได้ออกสัมภาษณ์ในหมู่บ้านต่าง ๆ ทั้ง 4 อำเภอ

การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านนั้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านในคราวประชุมประจำเดือนของอำเภอ และได้ออกพื้นที่ภาคสนามในหมู่บ้านด้วยเพื่อศึกษาบริบททางด้านวัฒนธรรมและลักษณะการตั้งชื่อของหมู่บ้านให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีรายละเอียดครบถ้วน

5. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประวัติความเป็นมาและลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้นำประวัติของหมู่บ้านจากการสัมภาษณ์และสอบถามมาสังเคราะห์และสรุปให้กระชับมากยิ่งขึ้นแล้วจึงวิเคราะห์แบ่งเป็นหมวดหมู่ โดยแบ่งเป็น 2 หมวดคือ หมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมา และหมู่บ้านที่ไม่มีใครทราบประวัติความเป็นมา

5.1.2 ด้านการศึกษาลักษณะการตั้งชื่อนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ชื่อหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กับความหมายของชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โดยได้นำแนวคิดของ นิรันดร์ มุมทอง (2550 : 19-20) ซึ่งได้แบ่งความหมายและความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านที่มีความสอดคล้องกับภูมิศาสตร์ และไม่มี ความสอดคล้องกับภูมิศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ หมู่บ้าน สภาพพื้นที่ ภูเขา แหล่งน้ำ พืชพรรณ สัตว์ วัด โบราณสถาน การใช้ที่ดิน วัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อและอื่น ๆ มาเป็นกรอบในการศึกษาเกี่ยวกับการจัดแบ่งลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านที่สัมพันธ์กับที่มาของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดมาแบ่งการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1.2.1 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบุคคล

- 1) เพศชาย
- 2) เพศชายและเพศหญิง

3) ตำแหน่ง

5.1.2.2 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ

- 1) ไม้ยืนต้น ไม้แก่
- 2) ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก
- 3) พืชพรรณธรรมชาติและลักษณะเด่นที่ปรากฏในพืช เช่น โพรง ความสูง ขนาด รูปร่าง จำนวน หรือตำแหน่งที่เจริญเติบโต และอื่น ๆ เช่น

5.1.2.3 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้ง และทิศทาง

- 1) ตำแหน่ง ที่ตั้ง และทิศทาง
- 2) ตำแหน่ง ที่ตั้ง ทิศทางและการตั้งถิ่นฐาน ไม้แก่

5.1.2.4 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสัตว์

- 1) สัตว์ปีก ไม้แก่
- 2) สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ไม้แก่
- 3) สัตว์ในท้องถิ่นและลักษณะอื่น ๆ ไม้แก่

5.1.2.5 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวแหล่งโบราณคดีและโบราณสถาน

- 1) แหล่งโบราณคดี
- 2) โบราณสถาน

5.1.2.6 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ

- 1) ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นแหล่งน้ำ
- 2) ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นโคก นา ไร่ ป่าภูเขา หุบ ถ้ำ เกาะ

(แบบโคก) และที่ลุ่มต่ำ

5.1.2.7 ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ

5.1.3 การใช้ภาษาและโครงสร้างทางภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

ไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

5.1.3.1 ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัยได้ศึกษาในเบื้องต้น พบว่า ภาษาที่ใช้ตั้งหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาลาว และภาษาญ้อ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ นารี กรุรมรัมย์ (2557) มาเป็นแนวทางในการศึกษาโครงสร้างหน่วยคำและลักษณะภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ดังต่อไปนี้

5.1.3.1.1 ชื่อที่มาจากภาษาเดียว

- 1) ภาษาเขมร
- 2) ภาษาไทย
- 3) ภาษาบาลี-สันสกฤต
- 4) ภาษาลาว
- 5) ภาษาขุย

5.1.3.1.2 ชื่อที่มาจากที่มาจากภาษา 2 ภาษา

- 1) ภาษาเขมร + ภาษาไทย
- 2) ภาษาเขมร + ภาษาบาลี-สันสกฤต
- 3) ภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต
- 4) ภาษาขุย + ภาษาบาลี-สันสกฤต
- 5) ภาษาขุย + ภาษาไทย

5.1.3.1.3 ชื่อที่มาจากภาษา 3 ภาษา

- 1) ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

5.1.3.2 โครงสร้างทางภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อในพื้นที่ชายแดนไทย-

กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ตัวอย่างในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

5.1.3.2.1 โครงสร้างชื่อ 1 หน่วยคำ

- 1) แบบที่ 1 รูปแบบ 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ
- 2) แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์
- 3) แบบที่ 3 ส่วนหน้า 1 พยางค์ ส่วนกลางออกเสียงอะ กิ่งเสียง 1 พยางค์ และส่วนท้าย 1 พยางค์

5.1.3.2.2 โครงสร้างชื่อ 2 หน่วยคำ

- 1) แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์
- 2) แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์
- 3) แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์
- 4) แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์
- 5) แบบที่ 5 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย 4 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบแตกต่างกัน
- 6) แบบที่ 6 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบแตกต่างกัน

5.1.3.2.3 โครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ

- 1) แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์
- 2) แบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน
- 3) แบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน
- 4) แบบที่ 4 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 6 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยใช้แนวคิดชาติพันธุ์สัมพันธ์ของ (ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2557: 219 - 242) ได้กล่าวไว้ว่า งานศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์ให้ความสำคัญกับประเด็นทางด้านวัฒนธรรม ชาติพันธุ์สัมพันธ์ เป็นสิ่งกำหนดพื้นฐานที่ถูกให้มาแล้วตั้งแต่ต้น เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ผู้คนมีอาจจะเลือกได้ เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติภาษาพูด จารีต ประเพณีความเชื่อ และศาสนา ฯลฯ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โดยได้แบ่งประเด็นในการศึกษา ดังนี้

5.2.1 ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรม

5.2.1.1 วัฒนธรรมการเลือกทำเลที่อยู่อาศัย

5.2.1.2 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ

5.2.1.3 วัฒนธรรมการดำรงชีวิต

5.2.1.4 วัฒนธรรมเครือญาติ

5.2.1.5 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ

5.2.1.6 วัฒนธรรมด้านประเพณี

5.2.2 ชื่อหมู่บ้านกับการเปลี่ยนแปลง

5.2.2.1 การย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์

5.2.2.2 การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน

6. นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

ชื่อหมู่บ้าน หมายถึง ชื่อที่ตั้งขึ้นเพื่อเรียกชุมชนรวมบ้านหลายบ้านให้อยู่ในความปกครอง
อันเดียวกัน และมีประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าปกครอง

ภูมินาม หมายถึง ชื่อสถานที่ เช่น ชื่อหมู่บ้าน ชื่อตำบล ชื่อเมือง และชื่อจังหวัด เป็นต้น ใน
งานวิจัยนี้ใช้ในการศึกษาการเรียกชื่อหมู่บ้าน

พื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา หมายถึง พื้นที่ที่มีอาณาเขตติดกับเส้นแบ่งเขตระหว่างประเทศ
ไทยกับประเทศกัมพูชา

กลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนไทย-กัมพูชา หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในอำเภอภา
เชิง อำเภอบัวเขต อำเภอพนมดงรัก และอำเภอสึงขะ จังหวัดสุรินทร์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ กลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาและวัฒนธรรมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ในจังหวัดสุรินทร์ และ ทบพวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยใน ครั้งนี้ โดยแบ่งประเด็นที่จะศึกษา ดังต่อไปนี้

- 2.1 บริบทพื้นที่วิจัย
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
  - 2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับภูมินามวิทยา
  - 2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับภาษาและโครงสร้างทางภาษา
  - 2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์สัมพันธ์
  - 2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่ชายแดน
- 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. บริบทพื้นที่วิจัย

2.1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์

สุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเป็นมายาวนานซึ่งมีจาก หลักฐานทางโบราณคดี พงศาวดาร เรื่องเล่า และตำนาน อีกเป็นที่อยู่ของชนหลายเผ่าพันธุ์ทั้ง ไทย เขมร ลาว กวยหรือกวย จึงทำให้มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ผู้วิจัยแบ่งข้อมูลในการนำเสนอ ดังต่อไปนี้

2.1.1.1 แหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์สุรินทร์

1) โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์

สุรินทร์มีหลักฐานการอยู่อาศัยของมนุษย์โดยได้เข้ามาตั้งเป็นชุมชนตั้งแต่ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายซึ่งมีหลักฐานจากลักษณะการตั้งชุมชนเป็นเนินดินมีคูน้ำคันดิน ล้อมรอบ จากการสำรวจของหน่วยศิลปากรที่ 6 ในปี พ.ศ. 2534 พบว่าตัวเมืองยังมีสภาพที่สมบูรณ์ เห็นแนวคูน้ำ-คันดินแบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ เมืองชั้นในและเมืองชั้นนอก

เมืองชั้นใน มีลักษณะเป็นรูปวงรีแบบสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายถึงสมัย ประวัติศาสตร์ตอนต้น มีขนาดกว้างประมาณ 1,000 เมตร ยาวประมาณ 1,300 เมตร สภาพคูเมือง ค่อนข้างสมบูรณ์ มีบางส่วนเท่านั้นที่ขาดหายไป

เมืองชั้นนอก มีลักษณะแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบบชุมชนขอมโบราณ มีคูน้ำ 2 ชั้น คันดิน 1 ชั้นล้อมรอบ ขนาดกว้าง 1,500 เมตร ยาว 2,500 เมตร สภาพคูเมืองค่อนข้างสมบูรณ์ ยกเว้นด้านทิศใต้

นอกจากนี้ยังพบแหล่งโบราณคดีในจังหวัดสุรินทร์ กว่า 59 แห่ง ส่วนมากเป็นชุมชนโบราณที่มีคูน้ำ-คันดินล้อมรอบ ได้แก่ แหล่งโบราณคดีบ้านโนนสวรรค์ ตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท ตำบลปราสาททอง อำเภอปราสาท (กรมศิลปากร, 2532: 110 - 112)

2) โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์

สุรินทร์มีแหล่งวัฒนธรรมทวารวดีหรือมอญโบราณ และวัฒนธรรมขอมหรือเขมรโบราณ วัฒนธรรมทวารวดีมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 12-16 ซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับชุมชนอื่น ๆ ในภาคอีสานตอนล่าง ชุมชนในวัฒนธรรมทวารวดี มีอายุเดียวกับชุมชนบริเวณลุ่มแม่น้ำมูล เช่น เมืองเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เมืองโบราณบ้านฝ้าย อำเภอหนองหงส์ เมืองโบราณบ้านประเคียบ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เมืองคงโคก อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนโบราณบ้านไผ่ใหญ่ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี (กรมศิลปากร, 2532: 114 - 116) ลักษณะชุมชนวัฒนธรรมทวารวดีที่พบในจังหวัดสุรินทร์มักจะมีคูน้ำคันดินล้อมรอบ มีโบราณวัตถุต่าง ได้แก่ เช่น ใบเสมา พระพุทธรูป และพระพิมพ์ เป็นต้น ชุมชนวัฒนธรรมทวารวดีที่พบ ได้แก่ ชุมชนโบราณบ้านตรึม ตำบลตรึม และชุมชนโบราณบ้านไพรขลา ตำบลไพรขลา อำเภอชุมพลบุรี

วัฒนธรรมขอมหรือเขมรโบราณ ในราวปลายพุทธศตวรรษที่ 12 - 13 ตรงกับรัชกาลพระเจ้าชัยวรมันที่ 1 แห่งอาณาจักรเจนละ ได้แก่ ปราสาทภูมิมิโพน ตำบลตม อำเภอสังขะ เป็นศาสนสถานขนาดใหญ่ในศาสนาฮินดูศิลปะขอมโบราณสมัยไพรกเมง (สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์, 2532) นอกจากนี้ยังพบชุมชนซึ่งมีปราสาทเป็นหลักฐานทางโบราณคดีว่ามีคนขอมหรือเขมรโบราณอาศัยอยู่ในสมัยหลังต่อ ๆ กันมาอีกหลายแห่ง ได้แก่

- 1) ชุมชนปราสาทหมื่นชัย บ้านถนน
- 2) ชุมชนปราสาทบ้านจารย์ ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ
- 3) ปราสาทหมื่นชัย ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ
- 4) ปราสาทตาเมือนธม บ้านหนองคันทนา ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก
- 5) ปราสาททง บ้านปราสาท ตำบลปราสาททง อำเภอปราสาท
- 6) ปราสาทบ้านไพล บ้านปราสาท ตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท

3) ประวัติศาสตร์สุรินทร์

สุรินทร์เป็นเมืองเก่าแก่มีประวัติความเป็นมายาวนาน หม่อมอมรวงศ์วิจิตร (ม.ร.ปฐมคเนจร) ได้กล่าวไว้ในประชุมพงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสาน เล่ม 3 หน้า 185 กล่าวถึงบริเวณดินแดนที่เป็นจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานีในปัจจุบันไว้ว่า เมื่อก่อนจุลศักราชได้ 1,000 ปี เป็นทำเลป่าดง ซึ่งเป็นที่อาศัยอยู่ของคนป่าอันสืบเชื้อสายมาจากขอม ต่อมาเรียกกันว่าพวกข่า ส่วนกวย (ไพฑูรย์ มิกุล, 2527: 1) แต่เพิ่งเป็นที่รู้จักแก่คนไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาเนือง ความเป็นทางประวัติศาสตร์ก่อนหน้านั้นยังไม่มีหลักฐานยืนยันที่แน่ชัด ได้แต่สันนิษฐานกันไปตามหลักฐานทางโบราณคดีที่พบเห็นดังที่ สมเด็จพระยาตากสินมหาราชได้กล่าวไว้ว่า อีสานใต้บริเวณเมืองสุรินทร์ที่บริเวณนี้ไทยเราเรียกว่า “หัวเมืองเขมรป่าดง” (สุทัศน์กองทรัพย์. 2543: 1; อ้างอิงจากสมเด็จพระยาตากสินมหาราช. 2410: 113)

ศิริพร สุเมธรัตน์ (2527: 20) ที่ได้กล่าวว่า การค้นคว้าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสุรินทร์ในสมัยโบราณและก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายนั้นนับว่ายังไม่ชัดเจนอยู่มาก ทั้งนี้เนื่องจากเอกสารที่กล่าวถึงมีน้อย ดังนั้นส่วนใหญ่จึงเป็นการสันนิษฐานตามหลักฐานที่เป็นโบราณวัตถุอย่างกว้าง ๆ ตามลักษณะพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์แสดงให้เห็นว่าเคยเป็นเมืองมาก่อน และนอกจากนี้จังหวัดสุรินทร์ยังมีโบราณสถานที่น่าสนใจจำนวนมาก ซึ่งจากรายงานการสำรวจและการขุดขุดโบราณของกรมศิลปากร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2503 - 2504 ปราสาทหินที่สำรวจพบมีดังนี้อำเภอปราสาทมี 8 แห่ง อำเภอเมืองมี 2 แห่ง อำเภอสว่างวีรกรรมมี 2 แห่ง อำเภอจอมพระ มี 1 แห่ง และอำเภอสังขะ มี 4 แห่ง

กระทรวงมหาดไทย (2526: 3 - 36) ได้สรุปประวัติศาสตร์ของจังหวัดสุรินทร์ว่า สภาพความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสุรินทร์ในสมัยก่อนกรุงศรีอยุธยาไม่มีปรากฏเป็นหลักฐานเอกสารอันแน่นอน เพียงแต่ได้มีการจดบันทึกไว้เพียงสังเขป ซึ่งส่วนมากได้มาจากคำบอกเล่าของผู้มีอายุและเล่าต่อ ๆ กันมา จึงเอาความแน่นอนไม่ได้ สมัยที่เขมรโบราณมีอำนาจนั้น เมืองสุรินทร์อาจเป็นดินแดนแห่งหนึ่งในเส้นทางไปมาของเขมรโบราณระหว่างเขาพระวิหาร เขาพนมรุ้ง นครธมก็ได้ จึงได้ปรากฏว่ามีการสร้างปราสาทหินขนาดเล็กเรียงรายอยู่ตามชายแดนและท้องที่ต่าง ๆ ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งสันนิษฐานว่าเขมรโบราณสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่พักพลและประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ระหว่างเดินทางจากเมืองนครวัด นครธม (พระนครศรียโคธปุระ) ข้ามเทือกเขาพนมดงรักมาสู่เมืองศูนย์กลางการปกครองทั้ง 3 เมืองดังได้กล่าวมาแล้ว และเขมรโบราณคงยึดถือเมืองสุรินทร์เป็นเมืองหน้าด่านใหญ่ เพราะเมืองสุรินทร์นั้นมีกำแพงดินและคูเมืองล้อมรอบ 2 ชั้น เหมาะสมที่จะสร้างค่ายคูประตูหอรบและนอกจากนี้ยังมีเมืองหน้าด่านรอง ๆ ลงไปอีก เช่น บ้านเมืองสิง อยู่ในเขตอำเภอจอมพระปัจจุบัน บ้านประปิต อยู่ในเขตตำบลเขวาสินรินทร์ บ้านแสงลงพัน เขตตำบลแกใหญ่ บ้านสลักได อำเภอเมืองสุรินทร์ ในปัจจุบันทั้ง 4 แห่งนี้ปรากฏร่องรอย เช่น ซากกำแพงเมืองเก่าให้เห็น ส่วนที่ยังมี

สภาพสมบูรณ์กว่าแห่งอื่น คือ บ้านประปิต ตำบลเขวาสินรินทร์ ซึ่งมีกำแพงและคูเมือง 2 ชั้น ใหเห็นอยู่จนปัจจุบัน

เมืองสุรินทร์เป็นเมืองที่เคยมีอิทธิพลของเขมรโบราณปกครองตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 ถึงพุทธศตวรรษที่ 16 แม้ว่าอำนาจทางการเมืองของเขมรจะแผ่ปกคลุมถึงเป็นช่วง ๆ ก็ตามแต่เมื่อเข้าสู่ปลายศตวรรษที่ 18 อาณาจักรเขมรได้เสื่อมลงเนื่องจากเกิดปัญหาภายใน และปัญหาการรุกรานจากรัฐข้างเคียง (สุทัศน์ กองทรัพย์, 2543: 1) ทำให้เกิดช่องว่างจึงไม่มีการกล่าวถึงเมืองสุรินทร์จนกระทั่งถึงราว พ.ศ. 2200 อยุธยาเริ่มรับรู้ว่ามีชนชาติหนึ่งซึ่งเรียกว่า “กวย” ได้อพยพมา 5 สายจากเมืองอัตตปือ เมืองแสนปาง จากการศึกษาในอดีตพบว่าคนกลุ่มดังกล่าว ตั้งบ้านเรือนที่บ้านกุดหวาย บ้านเมืองที่ บ้านลำดวนบ้านอจจะปะนึ่ง และบ้านจารพัด แล้วมีหัวหน้าครอบครัวผู้อาวุโสปกครอง เรียกว่า “พ่อบ้าน” มีตากะจะเชียงขันธุ์ ซึ่งอยู่บ้านปราสาทสี่เหลี่ยม เชียงชะอยู่บ้านดงยาง (หรือบ้านโคกอจจะปะนึ่ง) เชียงปุมอยู่บ้านโคกเมืองที่ เชียงสี (หรือพ่อตาควาน) อยู่บ้านกุดหวาย(หรือบ้านเมืองเตา) (เดิม วิชาคย์พจนกิจ, 2530: 153 - 154)

ราว พ.ศ. 2302 ในรัชสมัยพระเจ้าเอกทัศ (พ.ศ. 2301-2309) มีช้างเผือกแตกโขลงมาจากกรุงศรีอยุธยาหนีเข้ามาในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ เจ้าหน้าที่ที่ติดตามช้างมาจากอยุธยาตามหาช้างไม่พบ จึงได้รับคำแนะนำจากเจ้าเมืองพิมายให้มาหาหัวหน้าหมู่บ้านชาวกวย เจ้าหน้าที่จึงขอความช่วยเหลือจากหัวหน้าหมู่บ้านชาวกวย จนสามารถนำช้างเผือกกลับไปถวายพระเจ้าเอกทัศ (ขจรรัตน์ ไอรวัฒน์วัฒน์, 2532: 37) พระองค์จึงได้โปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งหัวหน้าชาวกวยเหล่านั้นให้เป็นหัวหน้าหมู่บ้านปกครองคนในหมู่บ้านของตนให้อยู่ในอำนาจของกรุงศรีอยุธยาโดยขึ้นตรงต่อเมืองพิมาย (ยุพดี จรรย์ยานนท์, 2522: 34 - 35)

สมเด็จพระเจ้าเอกทัศได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้เชียงปุม หัวหน้าหมู่บ้านเมืองที่เป็นหลวงสุรินทร์ภักดี ตากะจะ หัวหน้าหมู่บ้านโคกลำดวน เป็นหลวงแก้วสุวรรณ เชียงขันอยู่ร่วมกับตากะจะ เป็นหลวงปราบ เชียงชะ หัวหน้าหมู่บ้านอจจะปะนึ่ง เป็นหลวงเพชร เชียงสีหัวหน้าหมู่บ้านกุดหวาย เป็นหลวงศรีนครเตา และเชียงไชย หัวหน้าหมู่บ้านกุดปะไท เป็น ขุนไชยสุริยวงศ์ พ.ศ. 2306 หลวงสุรินทร์ภักดี (เชียงปุม) ได้ขอให้เจ้าเมืองพิมายกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตย้ายจากหมู่บ้านเมืองที่ ไปตั้งที่บ้านคูปะทาย หรือบ้านปะทายสมันต์ เพราะบ้านเมืองที่เป็นหมู่บ้านเล็ก ไม่เหมาะสม ส่วนบ้านคูปะทาย หรือบ้านปะทายสมันต์ (เมืองสุรินทร์ในปัจจุบัน) เป็นหมู่บ้านที่กว้างใหญ่ มีกำแพงค่ายคูล้อมรอบถึง 2 ชั้น เป็นชัยภูมิเหมาะสมที่จะป้องกันและต่อต้านศัตรูที่มารุกรานได้เป็นอย่างดี ประกอบทั้งเป็นแหล่งที่เหมาะสมในการอยู่อาศัย มีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ จึงย้ายราษฎรไปบางส่วน เมื่อย้ายถิ่นฐานจากบ้านเมืองที่ไปอยู่ที่บ้านคูปะทายแล้ว หัวหน้าหมู่บ้านทั้ง 5 จึงได้พากันไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ กรุงศรีอยุธยา โดยนำสิ่งของไปทูลเกล้า ฯ ถวาย คือช้าง

ม้า แก่นสน ปีกนก นอระมัต (นอแรต) งาข้าง ชี้ฝั่ง เป็นการส่งส่วยตามราชประเพณี สมเด็จพระเจ้าเอกทัศจึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบรรดาศักดิ์ให้หัวหน้าหมู่บ้านสูงขึ้น ดังนี้

1. หลวงสุรินทร์ภักดี (เชียงใหม่) เป็นพระสุรินทร์ภักดีศรีนครรงค์จางวาง ยกบ้านคูปะทาย เป็น “เมืองปะทายสมันต์” ให้พระสุรินทร์ภักดีศรีนครรงค์ เป็นเจ้าเมืองปกครอง

2. หลวงเพชร (เชียงใหม่) เป็นพระสังฆะบุรีศรีนครอัจจะ ยกบ้านอัจจะปะนิง หรือบ้านดงยาง เป็น “เมืองสังฆะ” ให้พระสังฆะบุรีศรีนครอัจจะ เป็นเจ้าเมืองปกครอง (เมืองสังฆะปัจจุบันคืออำเภอสังฆะ จังหวัดสุรินทร์)

3. หลวงศรีนครเตา (เชียงใหม่ หรือตากะอาม) เป็นพระศรีนครเตา ยกบ้านกุดหวาย เป็นเมืองรัตนบุรี” ให้พระศรีนครเตา เป็นเจ้าเมืองปกครอง

4. หลวงแก้วสุวรรณ (ตากะจะ) เป็น พระไกรศรีนครลำดวน ยกบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวน เป็น “เมืองขุขันธ์” ให้พระไกรภักดีศรีนครลำดวน เป็นเจ้าเมืองปกครองการปกครองบังคับบัญชาเป็นหมวดหมู่ เป็นกอง มีนายกอง นายหมวด นายหมู่ บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อเมืองพิมายเมืองสุรินทร์

สมัยกรุงธนบุรี พ.ศ.2321 พระเจ้ากรุงธนบุรีได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช) กับเจ้าพระยาสุรสีห์ (กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท) เป็นแม่ทัพยกขึ้นไปทางเมืองพิมาย แม่ทัพสั่งให้เจ้าเมืองพิมายแต่งข้าหลวงออกมาเกณฑ์กำลังเมืองปะทายสมันต์ เมืองขุขันธ์ เมืองสังฆะ เมืองรัตนบุรี ยกทัพไปล้อมตีเมืองเวียงจันทน์ เมืองเวียงจันทน์ยอมแพ้แก่ไทย ต่อมาได้ไปตีเมืองจำปาศักดิ์ เมืองจำปาศักดิ์ยอมแพ้แก่ไทย กองทัพไทยจึงยกทัพกลับกรุงธนบุรี พ.ศ. 2324 เมืองเขมรเกิดจลาจลสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช) กับเจ้าพระยาสุรสีห์ (กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท) ได้รับพระราชโองการให้เป็นแม่ทัพ ยกทัพไปปราบปรามการจลาจลในครั้งนี้ โดยเกณฑ์กำลังของเมืองปะทายสมันต์ เมืองขุขันธ์ และเมืองสังฆะ สมทบกับกองทัพหลวงไปตีเมืองเสียมราฐ เมืองกำพงสวาย เมืองบรรทายเพชร เมืองบรรทายมาศ เมืองรุงดำแรย์ (ถ้ำช้าง) เมืองเหล่านี้ยอมแพ้ยอมเป็นข้าขอบขัณฑ์สีมา เสร็จแล้วก็ยกทัพกลับกรุงธนบุรี บ้านเมืองที่ตีได้ก็กวาดต้อนผู้คนมาบ้างบางพวกก็อพยพมาเอง ในโอกาสนี้ได้มีลาว บราย เขมร ทางแขวงเมืองเสียมราฐ สะโตง กำพงสวาย บรรทายเพชร อพยพมาทางเมืองสุรินทร์ออกญาแอก และนางรอง พาวัวไพร่ขึ้นมามีอยู่ที่บ้านนางรอง ออกญารินทร์เสนาหาจางวางออกไกรแป้น ออกญาตุม นางสาวตาม มาตไว บุตรีเจ้าเมืองบรรทายเพชร และพี่น้องบ่าวไพร่เมืองเสียมราฐ ได้พากันมาอยู่เมืองปะทายสมันต์เป็นจำนวนมาก บ้างก็แยกไปอยู่เมืองสังฆะ ไปอยู่บ้านกำพงสวาย (แขวงอำเภอท่าตูม) บ้าง ในโอกาสนี้เอง พระยาสุรินทร์ภักดี (เชียงใหม่) เจ้าเมืองปะทายสมันต์ จึงจัดพิธีแต่งงานนางสาวตาม มาตไว บุตรีเจ้าเมืองบรรทายเพชร กับหลานชายชื่อ “สุน” เมื่อชาวเขมรทราบข่าวนางสาวตาม มาตไว ได้เป็นหลานสะใภ้ของพระสุริ

นทรภักดี ก็พากันอพยพมาอยู่ด้วยเป็นจำนวนมากตั้งนั้นชาวบ้านคูปะทาย หรือบ้านประทายสมันต์ซึ่งเป็นส่วยจิงปะปนเขมร เพราะเหตุที่เขมรรุ่งเรืองมาก่อน ความเป็นอยู่จึงผันแปรไปทางเขมรและเมื่อเสร็จศึกสงครามเมืองเวียงจันทน์และเมืองเขมรแล้ว สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงได้ปูนบำเหน็จให้แก่เจ้าเมืองประทายสมันต์ เมืองขุขันธ์ และเมืองสังขะ โดยเลื่อนบรรดาศักดิ์ให้เป็นพระยาทั้ง 3 เมือง และเมืองสุรินทร์ในสมัยรัตนโกสินทร์ ใน พ.ศ. 2329 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อ “เมืองประทายสมันต์” เป็น “เมืองสุรินทร์” ตามสร้อยบรรดาศักดิ์เจ้าเมืองตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (กระทรวงมหาดไทย, 2526: 40 - 43)

ปัจจุบันจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 13 อำเภอและ 4 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอท่าตูม อำเภอปราสาท อำเภอสังขะ อำเภอศีขรภูมิ อำเภอรัตนบุรี อำเภอชุมพลบุรี อำเภอสำโรงทาบ อำเภอจอมพระ อำเภอสนม อำเภอกาบเชิง อำเภอลำดวน อำเภอบัวเชด กิ่งอำเภอพนมดงรัก กิ่งอำเภอศรีณรงค์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ และกิ่งอำเภอโนนนารายณ์ (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2542: 21)

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้จะเห็นว่า หลักฐานทางโบราณคดีแล้วเมืองสุรินทร์นี้มีอายุเก่าแก่ แต่ถ้าศึกษาตามหลักฐานทางพงศาวดารแล้ว จะเห็นว่า เมืองสุรินทร์นั้นเป็นที่รู้จักของคนไทยในตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาเอง ซึ่งไทยเราเรียกบริเวณเมืองสุรินทร์ว่า “หัวเมืองเขมรป่าดง” (จิตร ภูมิศักดิ์, 2556: 259)

การก่อตั้งบ้านเมืองในระยะแรก หลังจากที่ชาวเขมรโบราณได้เสื่อมอำนาจลง ได้มีชาว กูย กวย หรือส่วย จากเมืองอัตตะปือและเมืองแสนปาง ได้อพยพมา 5 สาย มาตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีหัวหน้าอาวุโสปกครอง ในสมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศแห่งกรุงศรีอยุธยา ได้มีช้างเผือกแตกโขลงหนีเข้ามาในบริเวณนี้ หัวหน้าหมู่บ้านซึ่งเป็นชาวกูย กวยหรือส่วยกับพวกซึ่งมีความชำนาญในการจับช้างได้ช่วยกันจับช้างเผือกและนำช้างเผือกไปถวายสมเด็จพระเจ้าเอกทัศด้วยความดีความชอบดังกล่าว จึงได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งหัวหน้าชาวกูยเหล่านั้น ให้เป็นหัวหน้าหมู่บ้านปกครองคนในหมู่บ้านของตนให้อยู่ในอำนาจของกรุงศรีอยุธยา โดยขึ้นตรงต่อเมืองพิมายต่อมาหลวงสุรินทร์ภักดี (เชียงปุม) หัวหน้าหมู่บ้านเมืองที่ได้ขอพระบรมราชานุญาตย้ายจากหมู่บ้านเมืองที่ไปตั้งอยู่ที่บ้านคูปะทายหรือบ้านปะทายสมันต์ (เมืองสุรินทร์ในปัจจุบัน) ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรี เมืองเขมรเกิดจลาจล เมืองปะทายสมันต์ถูกเกณฑ์ไปสมทบกับกองทัพหลวงไปตีเมืองเสียมราฐ เมืองกำพงสวาย เมืองบรรทายเพชร เมืองบรรทายมาศ และเมืองรุงดำแรย์ เมืองเหล่านี้ยอมแพ้ เมื่อยกทัพกลับกรุงธนบุรีก็กวาดต้อนพลเมืองเขมรเข้ามา บางพวกก็อพยพเข้ามาเอง ชาวเขมรเหล่านี้ได้ผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมของชาวกูย กวยหรือส่วยและชาวลาว ด้วยเหตุที่วัฒนธรรมเขมรโดดเด่นกว่า ความเป็นอยู่จึงค่อนข้างไปทางวัฒนธรรมเขมร และต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอด

ฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เปลี่ยนชื่อเมืองจาก “เมืองปะทายสมันต์” เป็น “เมืองสุรินทร์” (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2542: 21)

2.1.1.2 จังหวัดสุรินทร์ปัจจุบัน

1) ลักษณะสภาพภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิศาสตร์ที่ตั้งของจังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบสูง มีภูเขา สลับซับซ้อนหลายลูก มีป่าทึบสลับป่าเบญจพรรณตามบริเวณแนวเขตชายแดน (อำเภอบัวเชด อำเภอสังขะ อำเภอกาบเชิง และอำเภอพนมดงรัก) ที่ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา ต่อจากบริเวณภูเขา ลงมาเป็นที่ราบสูง ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ลาดเทมีลักษณะเป็นลูกคลื่น ค่อย ๆ ลาดเทไปทางตอนกลางและตอนเหนือของจังหวัด

ตอนกลางของจังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม แต่มีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ดอน สลับที่ลุ่มลอนลาดเช่นเดียวกัน แต่ไม่มากเท่าทางตอนใต้ของจังหวัด (อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ อำเภอศรีณรงค์ อำเภอสำโรงทาบ อำเภอลำดวน และอำเภอศรีณรงค์)

ตอนเหนือของจังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ (อำเภอจอมพระ อำเภอสนม) และที่ราบลุ่ม (อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอรัตนบุรี และอำเภอโนนนารายณ์) โดยเฉพาะอำเภอชุมพลบุรี และอำเภอท่าตูม อยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลในเขตของ ท่งกุลาร้องไห้ (www.th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดสุรินทร์#cite_ref-6)

2) การปกครองส่วนภูมิภาค

จังหวัดสุรินทร์มีการปกครองแบ่งออกเป็น 17 อำเภอ 158 ตำบล 2011 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 8,124.056 1 ตารางกิโลเมตร ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร สุรินทร์มีจำนวนประชากร จำนวน 1,397,180 คน (กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย. 2558) แบ่งเขตการปกครองในระดับอำเภอ จำนวน 17 อำเภอ ดังนี้

1) เมืองสุรินทร์(Mueang Surin)	2) รัตนบุรี(RattanaBuri)
3) ชุมพลบุรี(Chumphon Buri)	4) ศรีณรงค์(Sikhoraphum)
5) สังขะ (Sangkha)	6) ท่าตูม (Tha Tum)
7) ปราสาท (Prasat)	8) สำโรงทาบ (Samrong Thap)
9) จอมพระ (Chom Phra)	10) สนม (Sanom)
11) ลำดวน (Lumduan)	12) กาบเชิง (Kap Chaoeng)
13) บัวเชด (Buachet)	14) พนมดงรัก (Phanom Dong Rak)
15) ศรีณรงค์(Sri Narong)	16) เขวาสินรินทร์ (Khwaosinsrin)
17) โนนนารายณ์(Nhon Narai)	

เขตการปกครองระดับอำเภอที่มีพื้นที่ติดกับชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งเป็นผู้วิจัยเลือกเป็นพื้นที่ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกาบเชิง อำเภอบัวเขต อำเภอพนมดงรัก และอำเภอสังขะ ในการวิจัยครั้งนี้จึงนำบริบทพื้นที่ทั้ง 4 อำเภอมานำเสนอโดยละเอียดเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาหมู่บ้านในแต่ละอำเภอ ดังต่อไปนี้

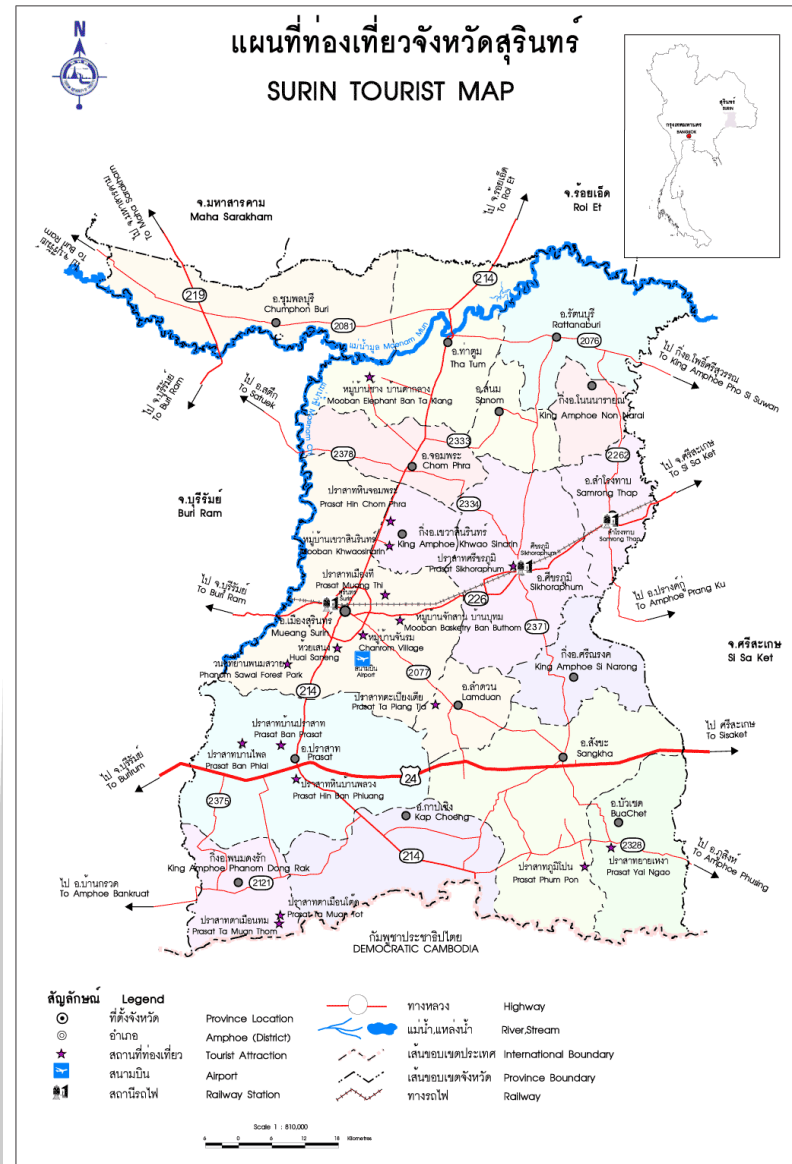
2.1.2 บริบทพื้นที่อำเภอพนมดงรัก

อำเภอพนมดงรักตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดสุรินทร์ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอปราสาท
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอกาบเชิง
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดอุดรรัมย์ (ประเทศกัมพูชา)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอบ้านกรวด (จังหวัดบุรีรัมย์)

พื้นที่อำเภอพนมดงรักแต่เดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอกาบเชิง ทางราชการได้แบ่งพื้นที่การปกครองออกมาตั้งเป็น กิ่งอำเภอพนมดงรัก ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน ปีเดียวกัน (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 112, 2538: 55) และต่อมาเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็น

ภาพประกอบ 1 แผนที่จังหวัดสุรินทร์

ที่มา :ดัดแปลงจาก <http://hotsia.com/thailandmap/surin1.shtml>

อำเภอพนมดงรัก โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน ปีเดียวกัน (ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124. 2550 : 15)

คำว่า "พนมดงรัก" เป็นชื่อที่ตั้งตามชื่อของเทือกเขาพนมดงรักซึ่งเป็นเขาที่กั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทย กัมพูชา และลาว โดยคำว่า "พนมดงรัก" มาจากภาษาเขมร แปลว่า "ภูเขาไม้คาน"

อำเภอพนมดงรักแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล 55 หมู่บ้าน ดังนี้

1) ตำบลบักได จำนวน 20 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านรุน	บ้านท่าสว่าง	บ้านดอนน้ำตาล
บ้านบุอำเปาว์	บ้านหัวอ่าง	บ้านอำปึล
บ้านโพธิ์ทอง	บ้านโคกสูง	บ้านหนองแรด
บ้านโนนยางกุด	บ้านอุโลก	บ้านสะกอร์
บ้านนาพูน	บ้านหนองตาเลื้อบ	บ้านหนองแวง
บ้านไทยนิยม	บ้านไทยสันติสุข	บ้านพนมดงรัก
บ้านเขาไต้ะ	โนนยางกุด	

2) ตำบลโคกกลาง จำนวน 11 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านโคกกลาง	บ้านโคกยาว	บ้านโคกโบสถ์
บ้านตาเจ๊ก	บ้านใหม่พัฒนา	บ้านหนองแคน
บ้านสระแก้ว	บ้านโนนค้อทอง	บ้านโนนสมบูรณ์
บ้านหลักพัฒนา	บ้านโคกกลางใหม่	

3) ตำบลจิกแตก จำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านจิกแตก	บ้านโคกกรม	บ้านสายกุหลาบ
บ้านละเอาะ	บ้านตาลวก	บ้านหนองระอาง
บ้านวารี	บ้านศรีสัมพันธ์	บ้านศรีสวย
บ้านทานตะวัน	บ้านหนองหลวง	บ้านหนองพลวงสามัคคี

4) ตำบลตาเมียง จำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านตาเมียง	บ้านหนองจูบ	บ้านพนมดินเก่า
บ้านพนมดินใหม่	บ้านหนองคันทนา	บ้านโนนมะยาง
บ้านโคกแสง	บ้านหนองคันทนาสามัคคี	บ้านพูนสุข
บ้านพนมดิน	บ้านเกษตรสมบูรณ์	บ้านตาเมียง

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 2 แผนที่อำเภอพมดงรัก
ที่มา : ภาพถ่ายจากที่ว่าการอำเภอพมดงรัก โดยผู้วิจัย

จากแผนที่ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพื้นที่อำเภอพมดงรักเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับชายแดนไทย-กัมพูชา โดยมีตำบลที่ติดอยู่กับชายแดนมากที่สุดก็คือ ตำบลบักได และตำบลตาเมียง

2.1.3 บริบทพื้นที่อำเภอสังขะ

อำเภอสังขะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้ง 14 องศา 20 ลิปดา - 14 องศา 45 ลิปดาเหนือ เส้นแวง 103 องศา 40 ลิปดา - 104 องศาตะวันออก ลักษณะที่ตั้งของอำเภอสังขะ อยู่ห่างจากจังหวัดสุรินทร์ประมาณ 51 กิโลเมตร พื้นที่เป็นที่ราบ ผลจากของการยกตัวของเปลือกโลก ทำให้พื้นที่ของอำเภอสังขะ สูงทางด้านทิศใต้และลาดเอียงสู่ทิศเหนือ ดังนั้นลำน้ำจิงไหลจากทิศใต้ไปทางทิศเหนือลงสู่แม่น้ำมูล อำเภอสังขะไม่มีลำน้ำขนาดใหญ่มีเพียงลำห้วย คือ ลำห้วยทับทัน และลำห้วยเสน นอกนั้นเป็นลำห้วยที่มีน้ำเฉพาะฤดูฝนเนื่องจากพื้นที่ลาดเอียงมาก เมื่อฝนตกน้ำจิงไหลลงไปสู่ที่ต่ำหมด พื้นที่จึงไม่สามารถรับน้ำหรือเก็บกักน้ำได้โดยธรรมชาติ ประชากรดั้งเดิมอำเภอสังขะ มีชนกลุ่มใหญ่อยู่สองกลุ่ม คือ กลุ่มชนชาวกวย และกลุ่มชนชาวเขมร ส่วนชุมชนลาวจะเป็นชุมชนเข้ามาตั้งรกรากใหม่ หมู่บ้านที่เกิดขึ้นใหม่ไม่เกิน 60 ปี จะประกอบไปด้วยชุมชนชาวลาว กวย และเขมรรวมกัน ประชากรทั้งสามกลุ่มจะผูกพันกันทางสังคม โดยต่างเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและผูกพันกัน ประสานความเป็นพี่น้องกันอย่างแนบแน่นด้วยการเกี่ยวพันกันในการทางแต่งงาน จึงมีการผสมผสานกันอย่างกลมกลืน ไม่เคยพบปัญหาของการใช้ภาษาที่ต่างกันแต่อย่างไร รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ

อำเภอสังขะตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอลำดวนและอำเภอศรีณรงค์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอชุมขันธ์ (จังหวัดศรีสะเกษ) และอำเภอบัวเขต
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดอุดรธานี (ราชอาณาจักรกัมพูชา)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอกาบเชิงและอำเภอปราสาท

อำเภอสังขะ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 ตำบล 168 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1) ตำบลสังขะ จำนวน 17 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านเขวา	บ้านขามน้อย	บ้านสังขะ
บ้านสังขะ	บ้านโคกสมบูรณ	บ้านแบกจาน
บ้านโดง	บ้านท่าเตียน	บ้านศรีนวล
บ้านหนองใหญ่	บ้านโนนตาแบก	บ้านศรีนวล 2
บ้านไพรกาล	บ้านสังขะ	บ้านหนองสลัม
บ้านโคกดงยาง	บ้านหนองบัว	

2) ตำบลขอนแก่น จำนวน 17 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านขอนแก่น	บ้านตอกตรา	บ้านโคงน้อย
บ้านหัวกระปือ	บ้านสวาท	บ้านโคกปรือ
บ้านอวอก	บ้านขาม	บ้านหนองปลาขาว
บ้านสุขสำราญ	บ้านแจ่มแจ้ง	บ้านผักไหม
บ้านหนองคูพัฒนา	บ้านไทยสามัคคี	บ้านหนองตะเคียน
บ้านหนองปรือ	บ้านขอนแก่นพัฒนา	

3) ตำบลดม จำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านดม	บ้านภูมิคดี	บ้านสนบ
บ้านสตึง	บ้านภูมิโปน	บ้านซีจรุก
บ้านภูมิสวย	บ้านภูมิขุ่น	บ้านภูมิโพธิ์
บ้านสันติสุข	บ้านเทพอุดม	บ้านภูมิพัฒนา

4) ตำบลพระแก้ว จำนวน 18 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านแสนาง	บ้านหนองคู	บ้านแสนสนุก
บ้านพระแก้ว	บ้านกระสัง	บ้านอำปิล
บ้านหนองขี้เหล็ก	บ้านหนองคันชั่ง	บ้านสันติสุข
บ้านพรหมสะอาด	บ้านน้อยพัฒนา	บ้านโคกไม้แดง
บ้านธาตุเจริญ	บ้านโนนสวรรค์	บ้านกลางสามัคคี
บ้านโพธิ์พัฒนา	บ้านทุ่งเจริญ	บ้านหนองนาถาวร

5) ตำบลบ้านจารย์ จำนวน 13 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านจารย์	บ้านกันเต็ล	บ้านมะโน
บ้านอังกอล	บ้านโพธิ์	บ้านระนุก
บ้านตาแอก	บ้านโคกไทร	บ้านโคกปืด
บ้านโคกเมือง	บ้านแสงทอง	บ้านโคกไทรงาม
บ้านหนองระหาร		

6) ตำบลกระเทียม จำนวน 21 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านกระเทียม	บ้านกระเทียม	บ้านแยง
บ้านตะเปียงวง	บ้านถนน	บ้านหมื่นชัย
บ้านโคกรัมย์	บ้านโนนสง่า	บ้านโนนสบาย
บ้านหนองกุง	บ้านโนนสำราญ	บ้านโคกใหญ่
บ้านชัยมงคล	บ้านโนนสบายน้อย	บ้านกระเทียมน้อย

บ้านโคกรัษฎพัฒนา	บ้านขุนเทียม	บ้านหนองยาว
บ้านด่านเจริญ	บ้านสุขสบาย	บ้านตาเดื่อม

7) ตำบลสะกาด จำนวน 16 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านสะกาด	บ้านธรรมราช	บ้านตาโมม
บ้านนาไต้ะ	บ้านหลัก	บ้านอำปือล
บ้านจั่งเอิล	บ้านสน	บ้านหนองกรวด
บ้านหนองปรือ	บ้านกลองตุ้ง	บ้านตาโมมพัฒนา
บ้านตาโปง	บ้านหลักชัย	บ้านอำปือลพัฒนา
บ้านทรายขาว		

8) ตำบลตาตุ่ม จำนวน 18 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านขนาดมอญตะวันออก	บ้านตาเมา	บ้านปวงตึก
บ้านขนาดมอญ	บ้านขยอง	บ้านคณา
บ้านทับดัด	บ้านดาร์	บ้านภูมินิยม
บ้านห้วยสิงห์	บ้านตาแตรว	บ้านโคกสง่า
บ้านโนนสว่าง	บ้านตาตุ่ม	บ้านเสรีพัฒนา
บ้านขนาดมอญใหญ่	บ้านสะพานใหม่พัฒนา	บ้านปวงตึกใต้

9) ตำบลทับทัน จำนวน 16 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านทับทัน	บ้านเสรีียง	บ้านกระชาย
บ้านร่มเย็น	บ้านโนนเจริญ	บ้านลำหาด
บ้านเลิศอรุณ	บ้านวังปลัด	บ้านกระหม
บ้านกล้วย	บ้านเดือยไถแก้ว	ขามพัฒนา
บ้านโคกยาง	บ้านสวาท	บ้านโคกสวาย
บ้านดงสวรรค์		

10) ตำบลตาแดง จำนวน 14 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านสนวน	บ้านกะปุ	บ้านดง
บ้านตาแดง	บ้านเถกิง	บ้านหนองตราด
บ้านห้วยปูน	บ้านตะเคียน	บ้านหนองเยาะ
บ้านโคกชัย	บ้านโคกระเปาว์	บ้านโคกกลาง
บ้านตระกุลน้อย	บ้านสามแยก	

11) ตำบลบ้านซบ จำนวน 11 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านซบ	บ้านไทยสมบูรณ์	บ้านศาลา
บ้านซบสมิง	บ้านโพนชาย	บ้านตะกอยอด
บ้านโชคชัย	บ้านศาลาสამัคคี	บ้านพุนทราย
บ้านโชคชัยสามัคคี	บ้านหนองโพน	

12) ตำบลเทพรักษา จำนวน 13 หมู่บ้าน

บ้านเทพรักษา	บ้านกะเลงเวก	บ้านอามุย
บ้านตาไทย	บ้านชำเบง	บ้านลันแต่
บ้านศาลา	บ้านตาพรม	บ้านตาแตรว
บ้านทับทิมสยาม	บ้านไพรพยัคฆ์	บ้านสะเดาพัฒนา
บ้านลันแต่อุดมสุข		

ภาพประกอบ 3 แผนที่อำเภอสิงขะ

ที่มา: ดัดแปลงจาก www.google.com/search?q=แผนที่อำเภอสิงขะ

2.1.4 บริบทพื้นที่อำเภอบัวเขต

เดิมชื่ออำเภอบัวเขต อยู่ในเขตการปกครองของตำบลตม อำเภอสิงขะ จังหวัดสุรินทร์ ต่อมาเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น จึงได้จัดตั้งเป็นตำบล เรียกว่า ตำบลบัวเขต มีหมู่บ้านจำนวน 13 หมู่บ้าน จนถึง พ.ศ. 2511 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอ เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2511 และยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อ พ.ศ. 2527 ตำบลบัวเขต จึงเป็นศูนย์กลางการปกครองที่มีส่วนราชการ

ตั้งอยู่ ปัจจุบันตำบลบัวเขตแบ่งการปกครอง 13 หมู่บ้าน อำเภอบัวเขตตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอขุนซัน (จังหวัดศรีสะเกษ)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดอุดรธานี ราชอาณาจักรกัมพูชา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอสังขะ

อำเภอบัวเขต แบ่งการปกครองออกเป็น 6 ตำบล 68 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1) ตำบลบัวเขต จำนวน 13 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านบัวเขต	บ้านบัวขุนจง	บ้านปราสาท
บ้านหมื่นสังข์	บ้านตาปิม	บ้านกระหม
บ้านระมาดค้อ	บ้านปะเดียก	บ้านแสนสนุก
บ้านออก	บ้านโนนสังข์	บ้านพรสุข
บ้านสันติสุข		

2) ตำบลสะเดา จำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านสะเดา	บ้านสังแก	บ้านกะโงก
บ้านสน	บ้านสนพัฒนา	บ้านอำปิล
บ้านแสนทอง	บ้านนากลาง	บ้านสะเดาน้อย
บ้านโคกหิน	บ้านสนสามัคคี	กะโงกพัฒนา

3) ตำบลจรัส จำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านจรัส	บ้านตระเวง	บ้านโอทะลัน
บ้านนาสนวน	บ้านโชค	บ้านสะพาน
บ้านตาเปียงคลีอง	บ้านจรัสพัฒนา	บ้านนาสนวนพัฒนา
บ้านไอร์ทลันพัฒนา	บ้านโคกทม	บ้านใหม่สระประมง

4) ตำบลตาวัง จำนวน 10 หมู่บ้าน ได้แก่

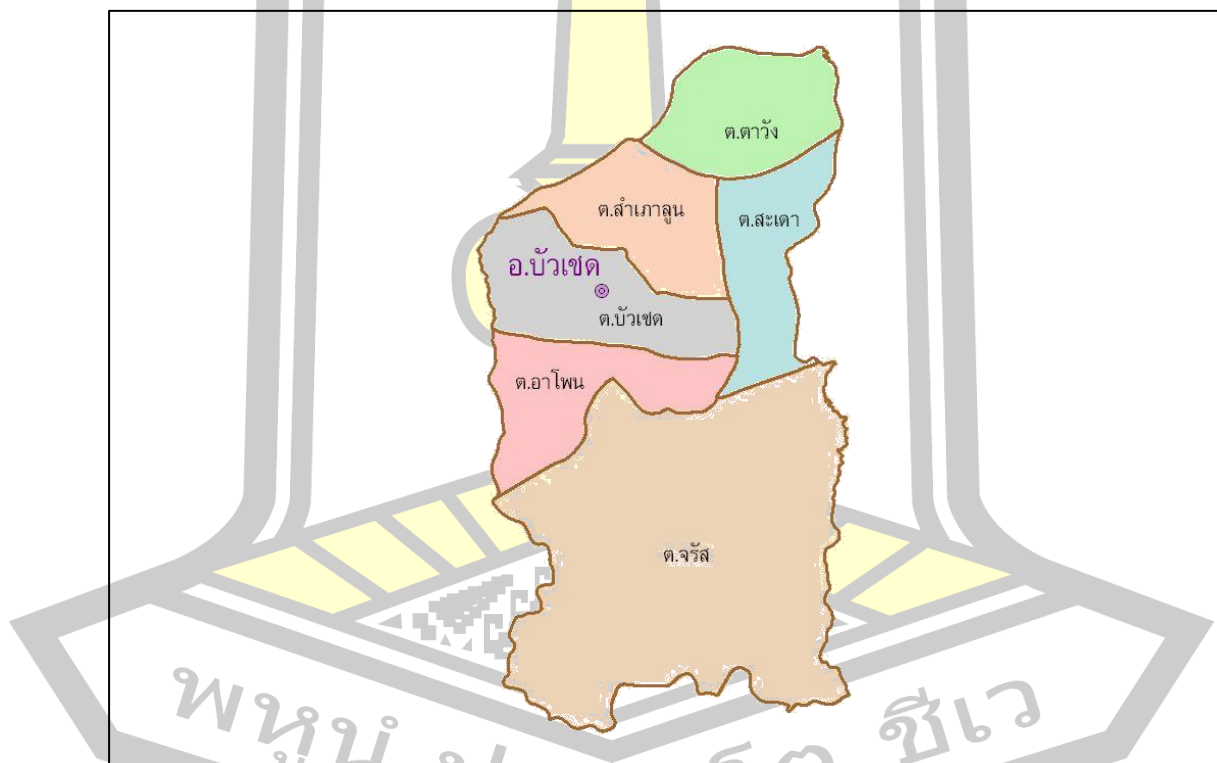
บ้านตาวัง	บ้านนา	บ้านกะเพอโร
บ้านตะแบง	บ้านแสนสำราญ	บ้านหนองโจงโลง
บ้านจบก	บ้านโคกสำโรง	บ้านหนองเหล็ก
บ้านไทรโยง		

5) ตำบลอาโพน จำนวน 11 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านอาโพน	บ้านประเม	บ้านชำปะโต
บ้านหนองหลวง	บ้านจารย์	บ้านสระแ
บ้านรุน	บ้านโคกสะอาด	บ้านไทรสรพัฒนา
บ้านผักไหม	บ้านโพธิ์ใหญ่	

6) ตำบลสำเภาลูน จำนวน 10 หมู่บ้าน

บ้านสำเภาลูน	บ้านตาป็น	บ้านไทยเดิม
บ้านสวาท	บ้านโคกสมอง	บ้านแครง
บ้านไทยเดิมน้อย	บ้านใหม่พัฒนา	บ้านไทยเจริญ
บ้านโคกเพชร		

ภาพประกอบ 4 แผนที่อำเภอบัวเชด

ที่มา : ดัดแปลงจาก www.google.com/maps/place/อำเภอ+บัวเชด+สุรินทร์

จากแผนที่ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า อำเภอบัวเขตตั้งอยู่ติดกับเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ตำบลที่ติดกับเส้นเขตแดนมากที่สุดก็คือตำบลจรัส

2.1.5 บริบทพื้นที่อำเภอกาบเชิง

อำเภอกาบเชิง จัดตั้งเมื่อประมาณ พ.ศ. 2480 ซึ่งขึ้นกับตำบลตาเบา อำเภอปราสาท ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2504 ได้แยกจากตำบลตาเบา ขึ้นกับตำบลหนองใหญ่ อำเภอปราสาท ปี พ.ศ. 2506 ประกาศตั้งเป็นหมู่ที่ 1 บ้านกาบเชิง หมู่ที่ 1 ตำบลกาบเชิง อำเภอปราสาท ปี พ.ศ. 2518 กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอกาบเชิงปัจจุบันตำบลกาบเชิงแบ่งการปกครองออกเป็น 17 หมู่บ้าน จำนวน 2,063 ครัวเรือน ตำบลกาบเชิงเป็นที่ตั้ง ของที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ซึ่งมีพรมแดนติดกับประเทศกัมพูชา จึงทำให้มีหน่วยราชการหลายหน่วยงานตั้งอยู่ในพื้นที่ พื้นที่ตำบลกาบเชิงมีพื้นที่บางส่วนเป็นแนวเขากั้นพรมแดนระหว่างไทย - กัมพูชา มีเขื่อนกั้นน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ที่ส่งน้ำเพื่อหล่อเลี้ยงชาวตำบลกาบเชิงได้ตลอดฤดูกาล

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ เขตตำบลบ้านไทร ตำบลกันตวงระมวล อำเภอปราสาท
ทิศใต้	ติดต่อกับ แนวเขตประเทศกัมพูชา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลคูตัน ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ เขตตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง

อำเภอกาบเชิงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 ตำบล 86 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1) ตำบลกาบเชิง จำนวน 20 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านปักจรัส	บ้านตาเกาว์	บ้านจบก
บ้านโคกกลางสามัคคี	บ้านประสาทเบง	บ้านหมอนเจริญ
บ้านน้อยร่มเย็น	บ้านกันตวง	บ้านพาชื่น
บ้านศรีพระจันทร์	บ้านโคกเพชร	บ้านเขื่อนแก้ว
บ้านปราสาทเบง	บ้านปราสาทเบง	บ้านปักจรัส
บ้านกาบเชิง	บ้านตาเกาว์พัฒนา	บ้านปราสาทเบงสามัคคี
บ้านใหม่พาชื่น		

2) ตำบลคูตัน จำนวน 10 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านคูตัน	บ้านโคกสะอาด	บ้านหนองโย
บ้านโสระถาวร	บ้านราว	บ้านราวนคร
บ้านโคกสะอาด	บ้านห้วยสำเริง	บ้านโคกสะอาด
บ้านหนองโย		

3) ตำบลด่าน จำนวน 18 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านด่าน	บ้านโจรก	บ้านสนวน
บ้านกระหม	บ้านเกษตรถาวร	บ้านโพนทอง
บ้านหนองสมบุรณ์	บ้านนาเรือง	บ้านโคกเจริญ
บ้านปลัดฤๅษี	บ้านธาตุน้อย	บ้านโนนสำราญ
บ้านห้วยปาง	บ้านด่าน	บ้านนาจำปา-แสงอรุณ
บ้านน้อยพัฒนา	บ้านไพรเงิน	หนองกระหม

4) ตำบลแวงมุด จำนวน 15 หมู่บ้าน ได้แก่

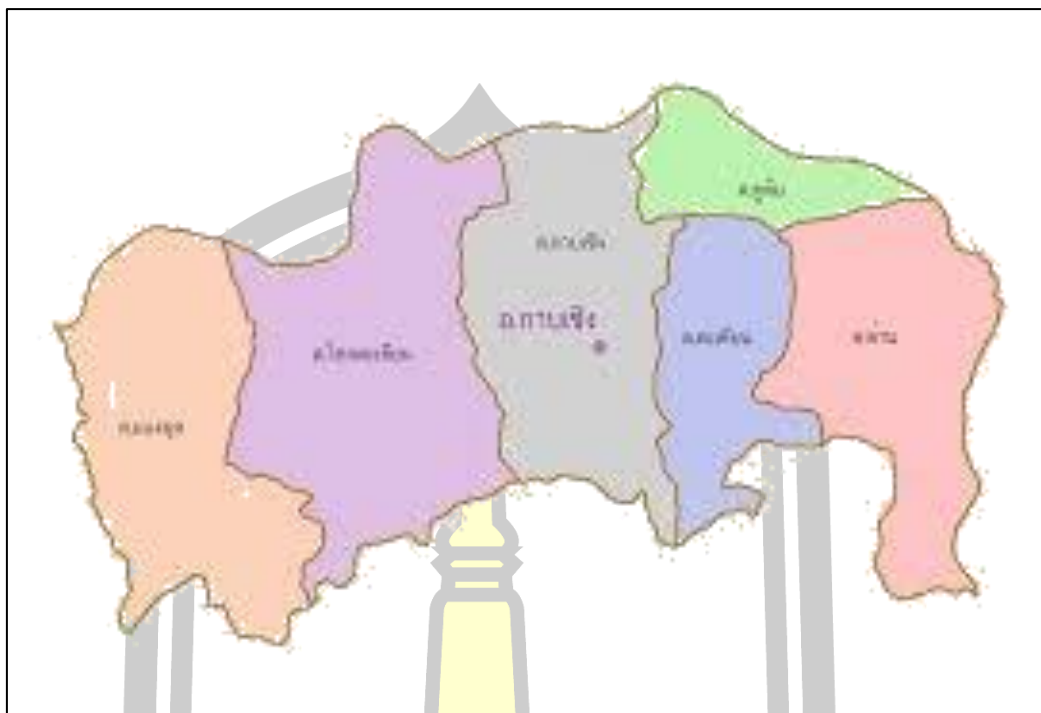
บ้านแวงมุด	บ้านสระทอง	บ้านโคกสง่า
บ้านประจำ	บ้านคลองน้ำซับ	บ้านโคกพุง
บ้านโพธิ์ศรี	บ้านประดู่	บ้านนิคมสอง
บ้านสายทอง	บ้านโคกเบง	บ้านคลองเจริญ
บ้านแวงมุด	บ้านช้างหมอบ	บ้านวังทอง

5) ตำบลโคกตะเคียน จำนวน 14 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านกู่	บ้านหินโคน	บ้านโคกตะเคียน
บ้านสวย	บ้านโนนสวรรค์	บ้านจารย์
บ้านโนนทอง	บ้านไทรงาม	บ้านอีสานพัฒนา
บ้านโคกเวง	บ้านโคกตะเคียน	บ้านน้อยแสนสุข
บ้านโคกตะเคียนสามัคคี	บ้านสว่างนิคม	

6) ตำบลตะเคียน จำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านตะเคียน	บ้านสกล	บ้านรุน
บ้านใหม่ดงเย็น	บ้านร่มราษฎร์	บ้านโคกวัด
บ้านโพธิ์ทอง	บ้านสกลพัฒนา	บ้านตะเคียน

ภาพประกอบ 5 แผนที่อำเภอกาบเชิง

ที่มา : ดัดแปลงจาก www.google.com/maps/place/อำเภอ+กาบเชิง+สุรินทร์

อำเภอกาบเชิงเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ติดพื้นที่กับเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ตำบลที่อยู่ติดกับเส้นเขตแดนมากที่สุดก็คือตำบลเทพรักษา ตำบลปวงตึก ตำบลด่าน ตำบลกาบเชิง และตำบลตะเคียน มีช่องผ่านแดนถาวร 1 แห่งก็คือช่องจอม หรือคนกัมพูชาเรียกว่า ช่องโอรส์เสม็ด มีทางหลวงของไทยถึงด่านช่องจอมก็คือ ถนนหมายเลข 214

2.1.6 กลุ่มชาติพันธุ์และการตั้งถิ่นฐาน

2.1.6.1 กลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์มีจำนวนหลายกลุ่ม แต่มีทั้งกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ดั้งเดิมและย้ายถิ่นฐานมาตั้งใหม่ที่หลัง ทำให้จังหวัดสุรินทร์มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ ดังนี้

1) กลุ่มชาติพันธุ์กูย หรือ กวย หรือ ส่วย

กลุ่มชาติพันธุ์กูยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่จังหวัดสุรินทร์ “ขอม - มอญเก่า หรือกรอม” อีกกลุ่มหนึ่ง มีรูปร่างลักษณะผิวค่อนข้างคล้ำ ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ อุบลราชธานี บุรีรัมย์ รวมไปถึง ร้อยเอ็ด มหาสารคาม อุตรดิตถ์ นครราชสีมา ชาวกูยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เคยครอบครองดินแดนแถบที่ราบสูงในเขตเทือกเขา

พนมดงรัก และลงไปจนถึงแถบทะเลสาบในประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน รวมไปถึงถึงในเขตลาวใต้ (เช่น จำปาศักดิ์ อັตตะปือแสนปาง เป็นต้น) และเวียดนามใต้บางส่วน ซึ่งเป็นดินแดนดั้งเดิม ในสมัยอยุธยา เคยส่งราชทูตเข้ามาค้าขายในราชอาณาจักรอยุธยา และมีการบันทึกไว้ว่ามีสิทธิทางการค้าเท่าเทียม พ่อค้าชาวตะวันตก บรรพบุรุษในอดีตมีการเดินทางค้าขาย การย้ายถิ่นที่อยู่ไปมาระหว่างกันเสมอ ชาวภูมิมิภาษาพูด มีการนับเลขเป็นระบบฐานสิบ และในอดีตมี อักษรเป็นของตนเองแต่ได้ขาดหายไป อย่างไม่ปรากฏร่องรอย ปัจจุบันได้มีการค้นคว้าและนำอักษรภูมามาใช้ใหม่แล้วโดยชมรมชาวภูมแห่ง ประเทศไทย ชาวภูม/กวยเชื้อชวญด้านวิศวกร สถาปนิก แพทย์ การปกครอง ครูบาอาจารย์ นักบวช ชาวภูมในปัจจุบันส่วนใหญ่สามารถพูดสื่อสารภาษาถิ่นในแถบอีสานใต้ได้หลายภาษา ทั้งภาษาภูม กวย ภาษาลาว และภาษาเขมร นิยมพูดภาษาเป็น 2 กลุ่ม คือ ภูม - ลาว อยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และ นครราชสีมาบางพื้นที่ ซึ่งพูดภาษาภูมในปัจจุบันมีคำภาษา ลาวปนอยู่ด้วยบางคำ และกวยสุรินทร์ อยู่ในเขตจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานีตอนล่าง ชาวไทยกวยอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดที่อำเภอศีขรภูมิ อำเภอทาบ จอมพระ สังขะ บัวเขต ศรีณรงค์ สนม ลำดวน ท่าตูม บางส่วนของอำเภอเมือง เขวาสินรินทร์ และกาบเชิง ปัจจุบันนับถือพุทธศาสนา พราหมณ์ ผสมความเชื่อผีบรรพบุรุษ

2) กลุ่มชาติพันธุ์เขมร

มีการอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องที่จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ชาวเขมรส่วนใหญ่มี ลักษณะผิวขาวเหลือง - ค่อนข้างคล้ำ มีภาษาพูดเป็นของตนเอง ภาษาเขมรป่าดงคล้ายภาษาเขมรใน กัมพูชา แต่เสียงเพี้ยนกันอยู่บ้าง เขมรป่าดงแต่เดิมนับถือศาสนาพราหมณ์และผีบรรพบุรุษ ปัจจุบัน หันมานับถือพุทธศาสนา ชาวเขมรส่วนใหญ่ชอบและเชี่ยวชาญงานด้านการเกษตร ประมง การเลี้ยง สัตว์ งานบริการ และการละเล่นดนตรี เนื่องบริเวณแอ่งที่ราบลุ่มทะเลสาบโตนเลไปจนถึงบริเวณแถบ เวียดนามใต้ในปัจจุบันเป็นพื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตรและเป็นแหล่งประมงน้ำจืดที่สำคัญมาแต่ สมัยโบราณ ชาวเขมรอพยบขึ้นมาอาศัยอยู่ในแถบสุรินทร์และอีสานใต้ต่อเนื่องมา และในช่วงปีพ.ศ. 2324 ทางฝ่ายเขมรเกิดการจลาจล โดยเจ้าทะเลหะ (มู) กับพระยาวิมลราช (ฮู) ฝักใฝ่ในทางญวน และสมัยที่นางตามบุตรีเจ้าเมืองประทายเพชร (คาดว่าเป็นลูกสาวเจ้าเมืองชาวภูมจากฝั่งกัมพูชา) ซึ่งเป็นนายของตนมาเป็นสะใภ้หลานชายชาวภูมเจ้าเมืองสุรินทร์ จึงพากันอพยพตามเจ้านายมาอยู่ที่ เมืองคูประทาย (เมืองสุรินทร์) เป็นอันมาก และอพยพเข้ามาอีกหลายครั้งในช่วงฝรั่งเศสปกครองและ หลังสงครามโลกครั้งที่สอง

3) กลุ่มชาติพันธุ์ลาว

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสุรินทร์ จึงมีเชื้อสายไทยลาวเหมือนกับหลายจังหวัดในภาคอีสาน โดยได้ใช้ภาษาและวัฒนธรรมที่เหมือนกันกับชาวไทยลาวโดยทั่วไป แต่ก็จะมีอยู่ที่แตกต่างในเรื่องของภาษาบ้างในแต่ละท้องถิ่น ชาวไทยลาวอพยพเข้ามาในประเทศไทยหลายครั้งด้วยเหตุหลายๆ ประการ

4) กลุ่มชาติพันธุ์จีน

ชาวจีนส่วนใหญ่ที่อพยพเข้ามาก่อตัวเป็นชุมชนขึ้นในจังหวัดสุรินทร์นั้น สาเหตุหลักๆ มาจากปัญหาการกักขังสงคราม การแตกพ่ายของก๊กต่าง ๆ การเกณฑ์แรงงานทาสที่เกิดขึ้นต่อเนื่องยาวนานมาหลายพันปีของราชวงศ์ต่าง ๆ สงครามฝิ่นกับอังกฤษและชาติต่าง ๆ ในยุโรป ซึ่งสร้างความวุ่นวายในแผ่นดินจีนถึง 100 ปี และต่อเนื่องมาถึงยุคการปฏิวัติประชาธิปไตยสมัย ดร.ซุนยัตเซ็น การปฏิวัติคอมมิวนิสต์นำโดยเหมา เจ๋อตง และสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพญี่ปุ่นบุกจีน ที่ต่อเนื่องยาวนานมากกว่า 54 ปี ในระหว่าง พ.ศ. 2438 – 2492 ทำให้ประชาชนเดือดร้อนลำเค็ญโดยเฉพาะช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวจีนในจังหวัดแต่จิว มณฑลกวางตุ้ง และทางแถบตอนใต้ของประเทศจีนในปัจจุบันได้อพยพลี้ภัยเข้ามายังเมืองไทยเป็นจำนวนมาก สายหนึ่งมาทางเรือ ขึ้นฝั่งที่เมืองบางกอก (กรุงเทพมหานคร) อีกสายหนึ่งผ่านเข้ามาทางเวียดนามและลาว ชุมชนชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดสุรินทร์อาจแบ่งออกเป็นสองถึงสามช่วงใหญ่ ๆ ได้แก่ ก่อนการสร้างทางรถไฟผ่านเมืองสุรินทร์ (อพยพข้ามมาจากทางฝั่งชายแดนที่ติดต่อกัน เช่น กัมพูชา และ สปป.ลาว หรือเวียดนาม) และระหว่าง - หลังจากทางรถไฟมาถึงจังหวัดสุรินทร์แล้ว ซึ่งการคมนาคมสะดวกขึ้นทำให้เกิดการเดินทางไปมาระหว่างจังหวัดและภาคต่าง ๆ ของประเทศสะดวกขึ้น ประเทศจีนในปัจจุบันประกอบกันขึ้นมาด้วยความหลากหลายทางชาติพันธุ์ หลายชนเผ่าพันธุ์ ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรม มีรวมๆ กัน ประมาณ 56 กลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างน้อย กระจายอาศัยอยู่ทั่วประเทศจีน เช่น มองโกล อูยกูร์ ญี่จ้อ ยี่ไต ฮั่น จ้วง หุย แมนจู แม้ว ฯลฯ เป็นต้น เช่นเดียวกับประเทศในภูมิภาคแถบเอเชียทั้งหมด

5) กลุ่มชาติพันธุ์เวียดนาม

ชาวไทยเชื้อสายญวน บ้างอาจปรากฏว่า แกว หรือ เวียดนาม (ญวนหรือเวียดนามก็มีหลากหลายชาติพันธุ์/ภาษา/วัฒนธรรม) หนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในประเทศไทย (สยาม) ในปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายญวนแบ่งเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ ญวนเก่า และญวนใหม่ ซึ่งปัจจุบันกลุ่มญวนเก่าได้อพยพจากแหล่งที่อยู่อาศัยเดิม และผสมกลมกลืนไปกับคนไทยหมดแล้ว ส่วนญวนใหม่ คือคนที่อพยพเข้ามาในไทยในปี พ.ศ. 2488 (เริ่มการประกาศราชบัญญัติตรวจคนเข้าเมือง) และในปี พ.ศ. 2489 (ปีที่เวียดนามเหนือรบชนะสงคราม) และชาวญวนใหม่เหล่านี้ได้ทยอยเข้ามาในไทยจนถึงปี พ.ศ. 2499 ซึ่งกระจายอยู่ในภาคอีสานของไทย ภาคใต้ และภาคกลาง ซึ่งจริงแล้วในประเทศญวนนั้นก็มีลักษณะทางสังคม ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย ในปัจจุบันเท่าที่มีการ

สำรวจพบว่าในประเทศเวียดนามมี 54 ชนเผ่า กระจายอาศัยอยู่ทั่วประเทศ แต่เรียกบรรดาผู้คนที่จาก บริเวณประเทศเวียดนามในปัจจุบันว่า "ชาวญวน"

6) กลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ

ในปัจจุบันทุกชาติพันธุ์ในจังหวัดสุรินทร์และบริเวณจังหวัดใกล้เคียงได้อาศัยอยู่ กันอย่างกลมกลืนตามความเชื่อของตนเอง มีการผสมผสานกันทางภาษา ประเพณี และวัฒนธรรม ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

2.1.6.2 การตั้งถิ่นฐาน

พื้นที่ที่ผู้วิจัยเลือกในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นพื้นที่ตั้งอยู่ในอาณาบริเวณชายแดนซึ่งมีการโยกย้ายถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ไปตั้งถิ่นฐานอยู่หลายยุคสมัยแตกต่างกันไป หมู่บ้านดังกล่าวจึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลักก็คือ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร กูย และลาว ในหมู่บ้านที่พูดภาษาใดเป็นส่วนใหญ่ หากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ เข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ด้วยก็จะสามารถพูดภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ได้ เป็นชุมชน แม้ชุมชนนั้นจะอยู่ติดกับรอยตะเข็บชายแดนไทย-กัมพูชาก็ตาม เช่น หมู่บ้านท่าสว่าง ตำบลบักได เป็นหมู่บ้านที่ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาว และหมู่บ้านสายกุหลาบ ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กูย ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน

บางหมู่บ้านมีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มที่อาศัยอยู่ แต่ก็จะมีการแบ่งพื้นที่กันอย่างเป็นสัดส่วน จากการสังเกตหมู่บ้านหนองคันนา อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ในหมู่บ้านหนองคันนา บัญญัติ สาลี (2556 : 98-99) ได้กล่าวไว้ว่า “เดิมชุมชนบ้านหนองคันนา มีชาวบ้านอาศัยอยู่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและย้ายมาจากหลายที่และจากบ้านตาเมียง เริ่มตั้งเป็นหมู่บ้านเมื่อราวปี พ.ศ.2504 เป็นหมู่บ้านหนองคันนาหมู่ 5 ขึ้นกับตำบลบักได ต่อมา มีชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ลาว และกูยมาอาศัยอยู่ร่วมหมู่บ้านและมากขึ้นในราวปี 2518-2520 ปัจจุบันแยกเป็น 2 หมู่ ได้แก่ บ้านหนองคันนาสามัคคี หมู่ที่ 8 ขึ้นกับตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ประชากรทั้งหมดมีจำนวน”

การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการตั้งชื่อหมู่บ้านหรือภูมินามที่สะท้อนเห็นถึงการใช้ภาษา วัฒนธรรม และแนวคิดต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ลักษณะการการตั้งและการย้ายถิ่นฐานของผู้คนในอาณาบริเวณชายแดนไทยกัมพูชาแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของชุมชนและการปะทะปฏิสัมพันธ์กันของผู้คนในอาณาบริเวณชายแดน การตั้งถิ่นฐานอยู่ในยุคแรกของคนอีสานใต้หรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ก่อนกลุ่มอื่น ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร แม้กระนั้นก็ตามกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวก็ได้ย้ายถิ่นฐานมาจากชุมชนดั้งเดิมซึ่งอาจมีระยะห่างตั้งแต่ 10 กิโลเมตรถึง 100 กิโลเมตร ซึ่งอยู่ห่างจากรอยตะเข็บชายแดน ปรากฏการณ์การตั้งถิ่นฐานในยุคแรกเกิดขึ้นในก่อนราว พ.ศ. 2500 เป็นหมู่บ้านดั้งเดิมที่มีการตั้งถิ่นฐานมาก่อนแล้ว บางหมู่บ้านอาจมีอายุ

เก่าแก่กว่า 112 ปี เช่น ชุมชนบ้านด่านเดิม ต่อมาก็มีการย้ายที่ตั้งมาอยู่ในที่ที่รัฐได้จัดสรรให้ตั้งถิ่นฐานเพื่อความปลอดภัยและความมั่นคง ซึ่งเกิดขึ้นในราวปี พ.ศ. 2502 (บัญญัติ สาลี. 2556 : 98-99) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะห่างรอยตะเข็บเส้นขีดแดนไทยกับกัมพูชา หลังจากมีการแบ่งเส้นแดนแต่ยังไม่ได้มีการปักหลักเขตแดนที่แน่นอนอย่างเป็นทางการ

หมู่บ้านในอาณาบริเวณชายแดนไทยกัมพูชาโดยเฉพาะในบริเวณเทือกเขาพนมดงรัก ปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีแสดงให้เห็นว่าเคยมีผู้คนอาศัยอยู่และปะทะปฏิสัมพันธ์กันมาโดยตลอดตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น ภาพเขียนสีผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งอยู่บนเขาพนมดงรัก และสมัยประวัติศาสตร์ยุคเขมรโบราณซึ่งมีอายุไม่น้อยกว่า 1,000 ปี เช่น การขุดค้นพบเตาถลุงเหล็กโบราณที่บ้านเขาดินใต้ อำเภอบ้านกรวด ทั้งสองอย่างนี้สะท้อนให้เห็นว่า นอกจากมีชุมชนเขมรโบราณซึ่งมีหลักฐานโบราณคดีด้านปราสาทแล้ว ภาพเขียนสีและเตาถลุงเหล็กโบราณก็แสดงให้เห็นว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นอาศัยอยู่ร่วมกันด้วย

หลักฐานโบราณคดีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพื้นที่บริเวณเทือกเขาพนมดงรักเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ดังจะเห็นภาพเขียนที่ผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี และมีผู้คนอาศัยอยู่ในบริเวณนี้อย่างต่อเนื่องจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะในสมัยที่อาณาจักรเขมรเรืองอำนาจ ได้แก่ อาณาจักรฟูนัน เจนละ และพระนคร ดังจะพบปราสาทซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงถึงวัฒนธรรมของผู้คนในพื้นที่บริเวณนี้ ปราสาทน้อยใหญ่ที่เรียงรายอยู่บนเทือกเขาพนมดงรัก ได้แก่ ปราสาทวัดภู ปราสาทเขาพระวิหาร ปราสาทตาควาย ปราสาทตาเมือน ปราสาทเขาน้อย และปราสาทสต็อกก้อกรม

ด้านการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในภาคอีสาน มีลักษณะการตั้งถิ่นฐานแบบกระจุกหนาแน่น (Cluster Pattern) คือบ้านเรือนจะชิด และแออัดกัน ที่ตั้งบ้านเรือนตามทางยาวตามลำน้ำมีน้อยมาก หมู่บ้านอีสานจะตั้งเป็นกลุ่มบนที่ดอน ถ้าเป็นหมู่บ้านที่มีอายุยืนยาวนาน จะมีบ้านหนาแน่นจนไม่มีพื้นที่ปลูกสวนครัว คนอีสานไม่ปลูกบ้านขวางตะวัน โดยมีความเชื่อว่า “ขล่ำ”

หากพิจารณาผังของหมู่บ้านประกอบกับความสัมพันธ์ทางเครือญาติพบว่ากลุ่มบ้าน 5-10 หลังคาเรือนที่อยู่ติดกันมักเป็นเครือญาติที่ใกล้ชิดกัน รัชช ปุณโณทก (2532) ได้กล่าวถึงทำเลการตั้งหมู่บ้าน ก่อนที่รัฐจะเข้ามาควบคุมพื้นที่โดยการออกหนังสือสิทธิ ส.ค.1 และ น.ส.3 ชาวอีสานสามารถโยกย้ายถิ่นชุมชนไปตั้งอยู่พื้นที่ซึ่งเป็นทำเลที่อุดมสมบูรณ์กว่า ที่เรียกว่า “สร้างบ้าน แปงเมือง” ชาวบ้านมีสิทธิ์ที่จะหาทำเลสร้างหมู่บ้านใหม่ได้ เพราะยังเป็นที่ย่างเข่า แหล่งน้ำ หรือที่ลุ่มเพาะปลูกข้าวเป็นต้น แต่การโยกย้ายหมู่บ้านไปทำกินในที่อุดมสมบูรณ์นั้นทำได้ระยะหนึ่ง แต่ภายหลังต่อมาพื้นที่จำกัด การขยายหมู่บ้าน หรือโยกย้ายที่ทำกิน จึงเปลี่ยนไปเป็นออกไปรับจ้างในเมืองใหญ่ ๆ ระยะสั้น ๆ เพื่อหารายได้เพิ่มเติมจากการทำนาเพียงอย่างเดียว ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเวลาที่ย่างจากการทำนา

ลักษณะการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปหาที่อยู่อาศัยใหม่ของคนอีสานนั้น เกษตรกรจะย้ายไปทั้งครอบครัวและหมู่เครือญาติ โดยเอาสัมภาระที่จำเป็นบรรทุกลงเกวียนและใช้วัวลาก นอกจากนี้คนอีสานจำเป็นต้องเอาสัตว์เลี้ยงไปด้วย ได้แก่ ควาย จำเป็นต่อการทำนา และไก่พื้นเมือง เพื่อนำขายพันธุ์และใช้เป็นอาหารบริโภคต่อไป (คำพูน บุญทวี. 2523 และจุฬารัตน์ โชติช่วงนิรันดร์ และคณะ. 2529) เมื่อพิจารณาถึงเส้นทางการเคลื่อนย้าย ของคนอีสานแล้ว พบว่าคนอีสานนั้นจะเคลื่อนย้ายขึ้นมาตามลุ่มน้ำดังที่ปรากฏในรายงานของ ชินสัค สวรรณอัจริย (2546) ถึงสาเหตุการอพยพขึ้นมาจากจังหวัดยโสธรสู่อำเภอเสลภูมิจังหวัดร้อยเอ็ดเส้นทางของกลุ่มน้ำเพราะว่าเป็นการประกันว่าจะมีอาหาร และมีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ในการทำเกษตร

หากพิจารณาการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นฐานในอาณาบริเวณชายแดนไทยกัมพูชา ในยุคสมัยที่มีการแบ่งเขตแดนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาจะเห็นได้ว่า มีทั้งการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนและการย้ายถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มาอาศัยอยู่เป็นชุมชนและได้มีการตั้งถิ่นฐานการเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ บัญญัติ สาลี (2556 : 98-99) ได้กล่าวถึงการตั้งถิ่นฐานในเขตพื้นที่ชายแดนว่า ชาวบ้านในชุมชนหมู่บ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ เดิมเป็นป่าทึบมีกลุ่มชาติพันธุ์เขมรย้ายมาจากบ้านตาเมียงและหมู่บ้านอื่น ๆ ในอำเภอปราสาทย้ายมาอยู่ตั้งบ้านเรือนอยู่ประมาณ 20 ครัวเรือน ราวปี พ.ศ. 2504-2510 จนได้รับการตั้งเป็นหมู่บ้าน อยู่ในตำบลบักโต ต่อมากลุ่มชาติพันธุ์อื่นมาอาศัยอยู่ขึ้นในราว พ.ศ. 2522-2525 ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวและกวยย้ายมาอาศัยอยู่และตั้งรกรากถากถางป่าทำกินเพิ่มมากขึ้น

การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาแบ่งตามเขตการปกครองดังต่อไปนี้

1) การตั้งถิ่นฐานในอำเภอกาบเชิง

การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ในหมู่บ้านเขตการปกครองอำเภอกาบเชิงนั้น มีทั้งคนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในยุคแรกคือ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มชาติพันธุ์แรก ต่อมากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ได้แก่ ลาวและกวย ย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่เพิ่มมากขึ้นในภายหลังหมู่บ้านที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมโดยไม่ได้ย้ายถิ่นฐานเลยส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านเก่าแก่อายุการตั้งหมู่บ้านประมาณ 100 ปีขึ้นไป เช่น หมู่บ้านปราสาทเบง ตำบลปราสาทเบง โดยได้ย้ายถิ่นฐานมาในราวปี พ.ศ. 2504 กลุ่มชาติพันธุ์กวย อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่เมื่อ พ.ศ. 2504 ได้หมู่บ้านมาตั้งอยู่ในที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบัน ในปีแรก ๆ ที่ย้ายมาตั้งอยู่ก็ยังคงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเช่นเดิม ต่อมาเมื่อราว พ.ศ. 2505 เป็นต้นมา กลุ่มชาติพันธุ์กวยได้ย้ายมาตั้งอยู่ในหมู่บ้านโพนทอง และหมู่บ้านใกล้เคียงซึ่งเป็นกลุ่มที่ย้ายมาจากอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสุรินทร์ เช่น อำเภอสังขะ อำเภอจอมพระ อำเภอสำโรงทาบ อำเภอศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น สาเหตุที่ย้ายก็คือ การมาประกอบอาชีพ เพราะในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่เดิมแออัด และไม่มีที่ดินในการทำมาหากิน และได้ทราบข่าวเรื่องการประกาศ

จัดสรรที่ดินให้ผู้ที่มาอาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดน (นางเฮง แสงเพชร, 22 ตุลาคม 2552. สัมภาษณ์) ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ก็เช่นเดียวกันย้ายถิ่นฐานมาทำมาหากินพร้อม ๆ กับกลุ่มชาติพันธุ์กวย และได้ทราบว่าทางการจะจัดสรรที่ดินให้ จึงมาอยู่ที่นี้และจับซื้อที่ดินจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเพื่อทำนา (นางพิน ลำศรีสงค์, 14 มกราคม 2553. สัมภาษณ์)

การมาจับจองที่ทำกินในพื้นที่อำเภอเวียงชัยนี้ กลุ่มที่มาอยู่หลังโดยเฉพาะกลุ่มลาวและกวย เป็นผู้ที่สามารถจับจองที่ได้ โดยทางการเป็นผู้พิจารณาจัดแบ่งที่ดินให้ และแบ่งเป็นสัดส่วนให้ แต่กลุ่มที่อยู่เดิมไม่ได้รับการจัดให้ เพราะทางการให้เหตุผลว่ามีอยู่ก่อนแล้ว และกลุ่มชาติพันธุ์เขมรส่วนใหญ่จะขายที่ดินให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ลาวและกวย จึงทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรไม่ได้รับอนุญาตให้จับจองเพิ่มขึ้น

2) การตั้งถิ่นฐานในอำเภอบัวเขต

อำเภอบัวเขตเคยมีแหล่งชุมชนอาศัยอยู่มานานแล้ว ดังปรากฏร่องรอยการเจริญในอดีต ทั้งที่เป็นโบราณสถาน เช่น ปราสาทตามอญ ร่องรอยวัดเก่าที่บ้านตาปัน หลักฐานการก่อสร้างบริเวณด้านทิศใต้ของบ้านจรัสที่เป็นโบราณวัตถุ เช่น การขุดพบศาสตรวุธ และเงินโบราณที่บ้านไทยเดิม ในบางท่อที่เคยเก็บเงินก้อน เงินโสฬสสมัยรัชกาลที่ 5 และสถานที่ชาวบ้านเรียกว่า “ภูมิ” เป็นที่ตั้งบ้านหรือชุมชนที่ร้างไปแล้วหลายแห่ง เช่น “ภูมิมะเนียง” ระหว่างบ้านบัวขุนจงกับบ้านปราสาท “ภูมินาจ” ด้านทิศใต้ของบ้านจรัสและยังมี “ภูมิ” ในท้องที่ต่าง ๆ ในเขตอำเภอบัวเขตอีกหลายแห่ง นอกจากนี้ยังมีปราสาทตามพรหม ที่บ้านหนองหลวง – อาโพน จากคำบอกเล่าต่อ ๆ กันมา แต่ก่อนบ้านบัวเขตเป็นหมู่บ้านใหญ่มาก แบ่งการปกครองออกเป็น ๔ คุ่ม มีหัวหน้าปกครองหมู่บ้านชื่อ “ตาเขต” ภรรยาชื่อ “บัว” บางท่านเล่าว่า ผู้เป็นสามีนอกจากจะเป็นหัวหน้าปกครองหมู่บ้านแล้วยังเป็นคนเลี้ยงวัวควาย ให้แก่พระยาสังฆะบุรี ศรีนครอัจจะปะหนึ่งเจ้าเมืองสังฆะ (ซึ่งจะได้โปรดพระทานยกตั้งแต่สมัยพระเจ้าเอกทัศ) จนถึงสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีเป็นสำคัญเรื่อยมา จนกระทั่ง พ.ศ. 2324 ได้โปรดเกล้าเป็นพระยาสังฆะบุรี ศรีนครอัจจะปะหนึ่ง ซึ่งสันนิษฐานได้ว่า ในช่วงนั้นบ้านบัวเขตเดิมชุมชนขนาดใหญ่แล้ว แต่ไม่ได้มีชื่อว่าบัวเขตเหมือนปัจจุบัน จนกระทั่งผู้ปกครองหมู่บ้านถึงแก่กรรมจึงได้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านเป็น “บัวเขต” บ้านบัวเขต เคยขึ้นกับตำบลม อำเภอสังฆะ จังหวัดสุรินทร์

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรอยู่ในหมู่บ้านอำเภอบัวเขตซึ่งเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ก่อนแต่เดิมในราว ปี พ.ศ. 2324 จนกลายได้รับการตั้งเป็นหมู่บ้าน อยู่ในตำบลสะเดา อำเภอสังฆะ ต่อมากลุ่มชาติพันธุ์มาอาศัยอยู่มากขึ้นในราว พ.ศ. 2521 มีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวและกวยย้ายมาจาก อำเภอสังฆะ อำเภอยอมพระ ท่าตุม ชุมพล รัตนบุรี ศรีนครภูมิ จังหวัดสุรินทร์ อำเภอบุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด อาศัยอยู่และตั้งรกรากถากถางป่าทำกินเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2527 ได้ยกฐานะเป็นอำเภอ และได้แบ่งท้องที่ปกครองออกเป็นตำบลจรัส ตำบล

บัวเขต ตำบลอาโพน ตำบลตาวัง ตำบลสำเภาลูน ตำบลสะเดา ในหมู่บ้านอำเภอบัวเขต จากการเก็บข้อมูลโดยสำรวจจากผู้ใหญ่บ้านแล้วนำมาคิดจำนวนเป็นร้อยละ จะได้จำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอบัวเขตแบ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร มีจำนวนประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มชาติพันธุ์กวย มีจำนวนประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มชาติพันธุ์ลาว มีจำนวนประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มชาติพันธุ์อื่น มีจำนวนประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์

3) การตั้งถิ่นฐานในอำเภอพนมดงรัก

เดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอกาบเชิง ทางราชการได้แบ่งพื้นที่การปกครองออกมาตั้งเป็นกิ่งอำเภอพนมดงรัก ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน ปีเดียวกัน และต่อมาเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็น อำเภอพนมดงรัก โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน ปีเดียวกัน โดยชื่อ "พนมดงรัก" มาจากเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นพรมแดนธรรมชาติกั้นระหว่างไทยกับกัมพูชาและลาว โดยคำว่า "พนมดงรัก" มาจากภาษาเขมรคำว่า "พนมดองแร็ก" แปลว่า "ภูเขาไม้คาน"

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรอยู่ในหมู่บ้านอำเภอพนมดงรัก ซึ่งเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ก่อนแต่เดิมในราว ก่อนปี พ.ศ. 2538 มีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวและกวยย้ายมาจาก อำเภอบ้านบึง กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ อาศัยอยู่และตั้งรกรากถากถางป่าทำกินเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่ง ได้ยกฐานะเป็นอำเภอ และได้แบ่งท้องที่ปกครองออกเป็นตำบล 4 ตำบล คือ ตำบลโคกกลาง ตำบลจิกแตก ตำบลตาเมียง ตำบลบักโต จากการเก็บข้อมูลโดยสำรวจจากผู้ใหญ่บ้านแล้วนำมาคิดจำนวนเป็นร้อยละ จะได้จำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอพนมดงรัก แบ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร มีจำนวนประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มชาติพันธุ์ลาว มีจำนวนประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มชาติพันธุ์กวย มีจำนวนประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มชาติพันธุ์อื่น มีจำนวนประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์

4) การตั้งถิ่นฐานในอำเภอสังขะ

ปี พ.ศ. 2302 รัชกาลสมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์แห่งกรุงศรีอยุธยา พระยาช้างเผือกได้แตกโรงจากเมืองหลวงไปอยู่ในป่าดง แขวงเมืองพิมาย เชียงฆะ (หัวหน้าหมู่บ้านโคกอัจจะ) และหัวหน้าหมู่บ้านคนอื่นได้อาสาไปติดตามช้างเผือกกลับมาได้ จึงทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเชียงฆะเป็น "พระสังฆะบุรีศรีนครอัจจะ" และยกฐานะบ้านโคกอัจจะเป็นเมืองสังฆะให้ปกครองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2306-2321 สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพยกไปทางบกสมทบกับกองกำลังเกณฑ์เมืองสุรินทร์ เมืองสังฆะ (ซึ่งเจ้าเมืองสังฆะก่อตั้งเมือง 4 เมือง คือ เมืองสังฆะ เมืองศรีขรภูมิพิสัย เมืองจังกัลป์ และเมืองกันทรารมย์) และเมืองขุขันธ์ ยกไปตีนครจำปาศักดิ์และเวียงจันทน์ได้ พระเจ้ากรุงธนบุรีโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนตำแหน่งเจ้าเมืองทั้ง สามขึ้นเป็น

พระยา พ.ศ. 2349 ยกฐานะเมืองทั้ง 3 ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2371 โปรดเกล้าฯ ให้ พระสังฆะฯ (ทองด้วง) เป็นเจ้าเมืองซุซันต์แทนเจ้าเมืองซุซันต์ซึ่งถูกกบฏจับฆ่าเสีย

พ.ศ. 2450 มณฑลอีสานแบ่งออกเป็น 4 บริเวณ สำหรับบริเวณสุรินทร์มีเมืองใน บังคับบัญชา 2 เมือง คือ เมืองสุรินทร์และเมืองสังฆะ เมืองสังฆะแบ่งเป็น 4 อำเภอ คือ อำเภอสังฆะ อำเภอศีขรภูมิ และอำเภอจงกลีป พ.ศ. 2455 มณฑลอีสานถูกแบ่งเป็นมณฑลอุบลราชธานีและมณฑล ร้อยเอ็ด มณฑลอุบลราชธานีมีเมืองในสังกัด เมือง คือ เมืองอุบลราชธานี เมืองซุซันต์ และเมืองสุรินทร์ ส่วนเมืองสังฆะถูกยุบเหลืออำเภอสังฆะ และย้ายที่ตั้งอำเภอไปตั้งที่บ้านเขว ขึ้นจังหวัดสุรินทร์มาจน ทุกวันนี้

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรอยู่ในหมู่บ้านอำเภอสังฆะ ซึ่งเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ก่อนแต่เดิมใน ราว ก่อนปี พ.ศ. 2436 มีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวและกวยย้ายมาจาก อำเภอจอมพระ อำเภอศรีขรภูมิ อำเภอสนมจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด อาศัยอยู่และตั้งรกรากตากถางป่าทำกิน เพิ่มมากขึ้น จากการเก็บข้อมูลโดยสำรวจจากผู้ใหญ่บ้านแล้วนำมาคิดจำนวนเป็นร้อยละ จะได้จำนวน กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภออำเภอสังฆะ มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่แบ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร มี จำนวนประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มชาติพันธุ์กวย มีจำนวนประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มชาติพันธุ์ลาว มีจำนวนประมาณ 7 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มชาติพันธุ์อื่น มีจำนวนประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2.1.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องภูมินาม

แนวคิดเรื่องภูมินามนั้น เริ่มต้นตั้งแต่การนิยามคำศัพท์ว่า ภูมินาม ซึ่งปรากฏในพจนานุกรม ศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า ภูมินาม (Toponymy) ไว้ว่า การศึกษาสถานที่การศึกษาชื่อของสถานที่ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการทราบประวัติความเป็นมาของ สถานที่นั้น หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2523: 847)

ในหนังสือ Names and Naming ของ Carole Hough ได้รวมบทความเกี่ยวกับชื่อและ การตั้งชื่อโดยนักวิชาการหลายคนได้ศึกษาไว้ โดย Hough ได้กล่าวเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องชื่อไว้ เนื้อหาในบทนำ (Carole Hough, 2016: 1) โดยสรุปได้ดังนี้

การตั้งชื่อมีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ ชื่อได้รับการยกย่องว่าเป็นจุดศูนย์กลางของการศึกษา ภาษาซึ่งส่งผลต่อการสื่อสารระหว่างมนุษย์และความเข้าใจเกี่ยวกับโลก โดยที่ โสเครตีส เพลโต อริสโตเติล และคนอื่น ๆ มีความสนใจมากในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชื่อและการอ้างอิง การศึกษา ชื่อมีการศึกษาที่เน้นในเชิงนิรุกติศาสตร์ ซึ่งมีการศึกษาอย่างเป็นระบบ การศึกษาชื่อคนที่ผ่านมาได้ให้ ข้อมูลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และภาษาศาสตร์ สิ่ง ใหม่ที่น่าสนใจก็คือการศึกษาชื่อในสังคม โดยใช้กระบวนการวิธีทางภาษาศาสตร์สังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่

นักวิชาการสนใจในช่วง 2 -3 ทศวรรษที่ผ่านมา ในขณะที่วิธีการเหล่านี้ได้เป็นวิธีการศึกษาที่สามารถศึกษาชื่อได้ทุกประเภท ทั้งที่เป็นชื่อคนและชื่อสถานที่ การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับชื่อในทางโบราณคดี ภูมิศาสตร์ และภูมิทัศน์ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับชื่อของสถานที่ ในขณะที่การศึกษาวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาและระบบเครือญาติหรือสายโลหิต จะเน้นศึกษาเกี่ยวกับชื่อคน แต่ยังเกี่ยวข้องกับพื้นที่ เช่น พาณิชย ภู จิตวิทยา และความเชื่อ ชื่อดังกล่าวไม่ได้จำกัดเฉพาะคนและสถานที่เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ด้วยทั้งที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น และธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งรอบตัว การค้นคว้าวิจัยจึงจะเริ่มต้นในระดับชื่อคนก่อน แต่ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยอาจจะถูกจัดกลุ่มวิเคราะห์เปรียบเทียบชุดข้อมูลขนาดใหญ่

นอกจากนี้ Hough ได้กล่าวแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาการตั้งชื่อ (Onomastic theory) การตั้งชื่อสถานที่ (Toponomastic) การตั้งชื่อคน (Anthroponomastics) การตั้งชื่อในวรรณกรรม (Literary Onomastics) การตั้งชื่อทางสังคม (Socio-onomastics) การตั้งชื่อและเงื่อนไขต่าง ๆ (Onomastics and Other Disciplines) และชื่ออื่น ๆ (Other Types of Names) โดยเนื้อหาในเล่มดังกล่าวนี้ได้รวบรวมงานเขียนของนักวิชาการที่ศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีที่ Hough ได้แบ่งไว้ข้างต้นนี้ ตัวอย่างเช่น งานที่เกี่ยวกับทฤษฎีการตั้งชื่อ (Onomastic Theory) ได้แก่ บทความเรื่อง ชื่อและไวยากรณ์ (Names and Grammar) ของ Willy Van Langaendonck and Mark Van De Velde และบทความเรื่อง ชื่อและความหมาย (Names and Meaning) ของ Staffan Mystrom เป็นต้น

การศึกษาเกี่ยวกับภูมินามนี้ถือว่าเป็นศาสตร์ ๆ หนึ่งที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับชื่อของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาษา (Onomastics) ส่วนภูมินามมักมุ่งเน้นศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของชื่อเรียกสถานที่นั้น ๆ หรือไม่ก็มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของถิ่นฐานที่อยู่ ขนบธรรมเนียม วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นตน (สุจริตลักษณ์ ดิมดวง, 2543: 51) การศึกษาภูมินามที่นำมาศึกษาเกี่ยวกับมีหลายประเภท เช่น ชื่อเมือง ชื่อจังหวัด ชื่อตำบล ชื่อภูเขา ชื่อแม่น้ำ และชื่อถนนต่าง ๆ เป็นต้น การศึกษาภูมินามของหมู่บ้านนับว่ามีความสำคัญอย่างมากเพราะช่วยให้เข้าใจลักษณะด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น เนื่องจากภูมินามของหมู่บ้านสามารถแสดงให้เห็นลักษณะทางกายภาพเป็นต้นว่า ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พรรณพืช และพรรณสัตว์ รวมไปถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นได้ เช่น สภาพสังคม ความเชื่อ ค่านิยม และการประกอบอาชีพ เป็นต้น ดังที่ อิงอร สุพันธ์ุณีชัย กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง ชื่อบ้านใน 4 จังหวัดภาคใต้ : ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล ว่า “การตั้งชื่อหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอในจังหวัดต่าง ๆ น่าสนใจมาก เพราะการตั้งชื่อสะท้อนให้เห็นความเชื่อและสภาพภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี บางแห่งเป็นชื่อคน ชื่อต้นไม้ และสัตว์” (อิงอร สุพันธ์ุณีชัย, 2543: 108)

นักวิชาการไทยที่ศึกษาและให้ความหมายเกี่ยวกับภูมินาม เช่น ไพฑูรย์ พงศะบุตร ได้ให้ความหมายคำว่า ชื่อภูมิศาสตร์ (Geographical names) หมายถึง วิสามานยนามที่ใช้เรียกสถานที่ทางภูมิศาสตร์ในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยอาจเป็นสถานที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิประเทศ เช่น ชื่อภูเขา แม่น้ำ หนองบึง น้ำตก ทะเล แหล่มอ่าว และเกาะ หรือเกี่ยวข้องกับเขตการปกครอง เช่น ชื่อประเทศ แคว้น จังหวัด อำเภอตำบล และหมู่บ้าน หรือเกี่ยวข้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์อื่น ๆ เช่น ชื่อวนอุทยานแห่งชาติเขื่อน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม (ไพฑูรย์ พงศะบุตร, 2542: 1)

นอกจากนี้ ไพฑูรย์ พงศะบุตร ยังได้อธิบายเกี่ยวกับภูมินามอีกว่า คำในภาษาอังกฤษ 2 คำ คือ คำว่า “Place names” กับคำว่า “Toponymy” มีความหมายเหมือนกัน คือ ชื่อสถานที่หรือภูมินาม การศึกษาให้ประโยชน์ในด้านความรู้เกี่ยวกับความหมายของชื่อสถานที่ต่าง ๆ เพราะคำที่ประกอบกันเป็นชื่อของสถานที่แต่ละคำล้วนมีความหมายในตัวของมันเอง เมื่อนำคำเหล่านี้มารวมกันเป็นชื่อก็ก่อให้เกิดความหมายของชื่อนั้น ๆ ขึ้น นอกจากนี้จะให้ความรู้ในด้านความหมายของชื่อแล้ว ภูมินามศึกษายังให้ประโยชน์ในด้านการทราบประวัติความเป็นมาของชื่อสถานที่ต่าง ๆ ว่าชื่อนั้น ๆ มีมาตั้งแต่สมัยใด ตั้งขึ้นในโอกาสใด หรือมีการเปลี่ยนแปลงมาอย่างไร (ไพฑูรย์ พงศะบุตร, 2542: 1)

ดวงพันธ์ ทรธรา ได้กล่าวถึงการตั้งชื่อสถานที่อีกว่า ชื่อเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดที่จะอธิบายถึงที่ตั้งเฉพาะ ชื่อที่ใช้เรียกขานกันนั้น บางสถานที่อาจเรียกขานตามลักษณะที่ตั้งทางกายภาพ ประเพณี สังคม เช่น ชื่อเรียกตามผู้นำต่าง ๆ ได้แก่ สะพานพระปิ่นเกล้า สะพานพระปกเกล้า ถนนตรีเพชร สวนเบญจสิริ เป็นต้น ชื่อสถานที่เรียกตามสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ หุบเขา น้ำ ได้แก่ เมืองชลบุรี เมืองพุมธานี บ่อทราย ห้วยมุด เป็นต้นชื่อที่บอกถึงประเพณี สังคม มีหลายแห่งที่เรียกขานตามศาสนา เช่น เขาพระพุทธรบาท เซนต์ (Saints) หรือเรียกตามประวัติศาสตร์ เมืองเอเธนส์ (Athens) และโรม (Rome) หรือเรียกขานตามผู้ตั้งถิ่นฐาน ซึ่งพบว่า มีเมืองหลาย ๆ เมืองในสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ที่มีชื่อซ้ำกับชื่อเมืองในประเทศอังกฤษ เป็นต้น หรือเมืองซินซินเนติ (Cincinnati) ในประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนมาจากชื่อเมือง Losantiville เพื่อเป็นเกียรติแก่ซินซินเนตัส (Cincinnatus) ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในสงครามปฏิวัติสังคม (Society of revolution war) ชื่อที่ใช้เรียกนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงผลทางการเมืองด้วย (ดวงพันธ์ ทรธรา, มปป. : 6)

ปราณี กุลละวณิช ได้กล่าวว่า ชื่อสถานที่อาทิ ชื่อหมู่บ้าน ชื่อแม่น้ำ ชื่อภูเขา นอกจากจะใช้เป็นเครื่องหมายบ่งบอกหรือกำหนดแหล่งที่อยู่เพื่ออ้างอิงหรือรับรู้ร่วมกันแล้ว ยังให้ข้อมูลอื่น ๆ ที่น่าสนใจหลายอย่าง อาทิ บอกลักษณะภูมิประเทศของหมู่บ้านนั่นเอง เช่น บ้านโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา บอกภูมิประเทศที่ตั้งของหมู่บ้านว่าอยู่บนเนิน บอกเรื่องราวเกี่ยวกับผู้ที่อาศัยอยู่ในแห่งของอาชีพ เช่น บ้านตีทอง บ้านหม่อนนอกจากนี้การตั้งชื่อสถานที่อาจไม่ตั้งตามลักษณะภูมิประเทศหรือลักษณะอาชีพของคนในสถานที่นั้น แต่อาจตั้งชื่อภูมิหลังของผู้ที่อาศัยอยู่ในแห่งเหล่านั้น เช่น ชื่อเมือง New York บอกให้ทราบว่ากรากตั้งเดิมของผู้ที่มาอาศัยอยู่แต่แรกนั้นว่ามาจากเมือง York

ในประเทศอังกฤษ เมื่อมาตั้งรกรากในเมืองใหม่ก็ให้ชื่อว่า นิวยอร์ก New York การศึกษาชื่อสถานที่ยังอาจจะทำให้เราทราบเรื่องหรือการเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นได้ เช่น การศึกษาชื่อเมืองในประเทศอังกฤษทำให้เราทราบว่ามิชนพื้นเมืองเคยอาศัยอยู่ที่ใดบ้าง ชาวโรมันเคยเข้ามายึดครองบริเวณใดเขตใดเป็นเขตที่ฝรั่งเศสเข้ามาอาศัยเพื่อโจมตีอังกฤษได้เป็นต้น (ปราณี กุลละวณิช, 2535: 11)

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และสุขุมาวดี ขำศิริธู ได้กล่าวโดยสรุปว่า ชื่อมักเป็นสิ่งแรก ๆ ที่สะดุดความสนใจ เมื่อมีเหตุที่เราต้องไปเกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้เพราะเรามักจะมีความคิดว่าชื่อจะต้องมีลักษณะที่เป็นตัวแทนของสิ่งนั้น หรือบอกอะไรบางอย่างเกี่ยวกับสิ่งนั้น การศึกษาสถานที่ เช่น ชื่อของหมู่บ้านเขตท้องที่ใดท้องที่หนึ่งจึงน่าสนใจ และน่าจะได้เห็นลักษณะ บางประการของท้องที่นั้น ๆ ซึ่งสะท้อนออกมาจากการใช้ชื่อ ซึ่งอาจเป็นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ ตลอดจนความเชื่อหรือวัฒนธรรมบางประการของท้องที่นั้น ๆ ทำให้มองเห็นภาพรวมของท้องที่นั้น ๆ ได้ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และสุขุมาวดี ขำศิริธู, 252: คำนำ)

คันสนีย์ วีระศิลป์ชัย ได้กล่าวว่า ชื่อเป็นสมบัติบัญญัติที่บุคคลในแต่ละกลุ่มกำหนดรับรู้และเข้าใจร่วมกันในช่วงเวลาหนึ่งสมัยหนึ่ง ที่กล่าวว่าช่วงหนึ่งสมัยหนึ่งก็เพราะว่าชื่อทั้งหลายเมื่อกาลเวลาล่วงผ่านไป การรับรู้ความเป็นมา การสื่อความหมาย หรือแม้แต่การเรียกชื่ออาจสูญสิ้นไปจนกระทั่งอาจจะไม่มีใครรู้ถึงที่มาที่ไปของชื่อบางชื่อเลยก็มี สังคมไทยเรานั้นได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมการเรียกชื่อทั้งหลายด้วยวิธีการต่าง ๆ ตั้งแต่ครั้งยังไม่มีขีดเขียนจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งก็เชื่อได้อย่างแน่นอนว่าชื่อทั้งหลายทั้งปวง ในสมัยหนึ่งอาจจะมีผู้ถามกันแล้วว่า “ชื่อนั้นชื่อนี้เป็นชื่อของอะไร มีที่มาและความหมายอย่างไร” (คันสนีย์ วีระศิลป์ชัย, 2540: คำนำ)

ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ศึกษาเกี่ยวกับภูมินาม โดยใช้ความหมาย ไพฑูรย์ ปิยะปกรณ์ ได้กล่าวว่า ภูมินามหรือชื่อเรียกสถานที่ (Place name) เป็นวัฒนธรรมทางด้านภาษาที่มนุษย์ตั้งขึ้นเรียกสถานที่ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของตนเอง (ไพฑูรย์ พงศบุตร, 2531: 76) งานของ อุดม วโรตม์สิขิตต์ ได้กล่าวว่าการศึกษาภูมินามต่าง ๆ ในประเทศไทยทำให้เราทราบถึงสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับมนุษย์ซึ่งจะสะท้อนมาจากชื่อ มีหลายชื่อที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ และภูมินามหลายแห่งมีความหมายบ่งบอกถึงความแตกต่างของพื้นที่ ภูมินามต่าง ๆ ในประเทศไทยส่วนมากจะมีที่มาจากขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธ จากการศึกษาพบว่าการยืมคำต่าง ๆ จากประเทศเพื่อนบ้านมาใช้ในการตั้งชื่อซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการติดต่อไปมาหาสู่กัน คำในภาษาไทยท้องถิ่นมักจะมีที่มาจากภาษาสันสกฤต ซึ่งพบมากในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ภูมินามที่มีความหมายไม่ดีก็มีการเปลี่ยนแปลงชื่อเพื่อความ เป็นสิริมงคลหรือมีความหมายดี ภูมินามมักจะตั้งตามชื่อวัด ชื่อบุคคล ชื่อต้นไม้ พืชพรรณและสัตว์ต่าง ๆ หรือตั้งตามลักษณะของพื้นที่และภูมิบางแห่งจะบ่งบอกให้ทราบถึงการอพยพของผู้คนจากพื้นที่

ที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง (อุดม วโรตมสิกขิตต์, 2543: 58 - 59) และสมพงษ์ ธงไชย ได้กล่าวไว้ว่า ในกรณีชื่อสถานที่ “ทำไมจึงชื่อเช่นนั้น” เมื่อศึกษาและสืบค้นไปจะพบว่าแต่ละชื่อต่างก็มีที่มาทางประวัติศาสตร์ จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ผู้คน สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ สถานที่แห่งนั้น (สมพงษ์ ธงไชย, 2543: 56) เสนหา บุญรักษ์ และทิพย์สุดา นัยทรัพย์ ได้ศึกษาภูมินามจังหวัดพิษณุโลก มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ แม่น้ำ ถ้ำ น้ำตก ภูเขา ถนน ฯลฯ ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้จำแนกที่มาของการตั้งชื่อว่ามีสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้ การตั้งชื่อตามต้นไม้ การตั้งชื่อตามนิทานตำนาน การตั้งชื่อตามประวัติศาสตร์บอกเล่า การตั้งชื่อตามเหตุการณ์แรกตั้งหมู่บ้าน การตั้งชื่อตามบุคคลสำคัญ การตั้งชื่อตามสัตว์ การตั้งชื่อตามการประกอบอาชีพการตั้งชื่อเพื่อความเป็นศิริมงคล และการตั้งชื่อตามสาเหตุอื่น ๆ (เสนหา บุญรักษ์ และ ทิพย์สุดา นัยทรัพย์, 2542: บทคัดย่อ) จากที่กล่าวมาสรุปความหมายของภูมินามได้ว่า ภูมินามหมายถึง ชื่อที่บุคคลในแต่ละกลุ่มกำหนดรับรู้เข้าใจร่วมกันเพื่ออธิบายถึงที่ตั้งเฉพาะ ภูมินามนั้นส่วนมากจะตั้งตามลักษณะที่ตั้งทางกายภาพ ภูมิหลัง ประวัติความเป็นมา ประเพณี สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่รู้จักกันดีของคนในท้องถิ่น

ดังนั้น การศึกษางานของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้แนวทางในการนำแนวคิดทฤษฎีภูมินามซึ่งเป็นทฤษฎีหลักในการศึกษาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับภาษาและโครงสร้างทางภาษา

การศึกษาชื่อหมู่บ้านโดยการวิเคราะห์ภาษา และโครงสร้างของคำ สามารถแสดงถึงวัฒนธรรม ความคิด ค่านิยมและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ โดยผ่านการศึกษาทางภาษา ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะภาษาของชื่อหมู่บ้าน รวมทั้งวิเคราะห์ด้านความหมายของชื่อหมู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ได้ เพื่อให้เข้าใจความคิดความเชื่อของคนไทยที่สะท้อนจากชื่อหมู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ได้ดียิ่งขึ้น

งานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาษา และโครงสร้างทางภาษา มีวิธีการวิจัยหลายลักษณะ เช่น ศึกษาการใช้ภาษาในการตั้งชื่อ ศึกษาภาษาและความเชื่อที่สะท้อนจากการตั้งชื่อ ศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากการตั้งชื่อสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น ได้แก่ งานวิจัยของ นารี กรุมนรัมย์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง นามสกุลของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในจังหวัดสุรินทร์: การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างหน่วยคำของนามสกุลชาติพันธุ์กวย แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ โครงสร้าง 1 หน่วยคำ โครงสร้าง 2 หน่วยคำ และโครงสร้าง 3 หน่วยคำ ส่วนลักษณะภาษาที่ใช้ในการตั้งนามสกุล พบว่ามี 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษากวยและสามารถจำแนกการศึกษาที่มาของภาษาออกเป็น 3 ลักษณะ คือ นามสกุลที่มีที่มาจากภาษาเดียว

นามสกุลที่มีที่มาจาก 2 ภาษา และนามสกุลที่มีที่มาจาก 3 ภาษา โดยภาษาที่ใช้ในการตั้งนามสกุลมากที่สุด คือ ภาษาเขมร รองลงมา คือ ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาทมิฬ ตามลำดับ ส่วนความหมายของนามสกุลที่ปรากฏ สามารถแบ่งได้ 13 กลุ่มความหมาย โดยเรียงตามความถี่จากมากที่ สุดถึงน้อยที่สุด ดังนี้ 1) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ความมั่งคั่งร่ำรวย 3) ความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง 4) มนุษย์และคุณสมบัติ 5) ความเชื่อและศาสนา 6) คุณลักษณะและอากัปกริยา 7) ความสุขและความรัก 8) อำนาจและเกียรติยศ 9) เชื้อสายและวงศ์ตระกูล 10) รูปร่างและอวัยวะ 11) ลำดับและจำนวน 12) สิ่งของเครื่องใช้ และ 13) สี

งานของ อารณ คุประเสริฐวงศ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง “นามสกุลคนไทยมุสลิมเชื้อสายมุสลิมที่ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” จากผลการศึกษาพบว่า คนไทยมุสลิมกลุ่มนี้ใช้ภาษาในการตั้งนามสกุลที่หลากหลาย โดยนิยมตั้งเป็นภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตหรือประสมกับภาษาไทยมากที่สุด รองลงมา คือ ภาษาไทย ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และภาษาอื่น ๆ มีจำนวนพยางค์ตั้งแต่ 2-7 พยางค์ โดยนิยมจำนวน 2 พยางค์มากที่สุด รองลงมา คือ 3 พยางค์ 4 พยางค์ และ 5-7 พยางค์ ตามลำดับ

งานวิจัยของ ไท่ หึง เจ็ง (2555: 85 - 163) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการตั้งชื่อภูเขไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้ภาษาในการตั้งชื่อภูเขไทย ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างทางภาษาของชื่อภูเขไทย ความหมายของคำที่ใช้ในการตั้งชื่อภูเขไทย และแนวโน้มในการตั้งชื่อภูเขไทย พบว่า โครงสร้างทางภาษาของชื่อภูเขไทยมีจำนวน 23 รูปแบบ มีโครงสร้างนาม(ส่วนหลัก) + นาม (ส่วนขยาย) มากที่สุด ด้านความหมายของคำที่ใช้ในการตั้งชื่อภูเขไทยพบการเปลี่ยนแปลงความหมายในส่วนหลักของชื่อภูเขไทย 3 ลักษณะ ได้แก่ ความหมายแคบเข้าความหมายกว้างออก และความหมายย้ายที่ ส่วนกลุ่มความหมายส่วนขยายมีกลุ่มความหมายมนุษย์มากที่สุด ส่วนแนวโน้มการตั้งชื่อภูเขไทยพบ 7 ลักษณะ ได้แก่ รูปลักษณะรูปร่างของภูเข เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านปรัมปรา คำที่เป็นภาษาต่างประเทศหรือคำเพี้ยนจากภาษาต่างประเทศ และสำเนียงพูดของภาษาถิ่น ชื่อบุคคล สิ่งพิเศษของภูเขหรือบริเวณภูเข และการเอาเคล็ดเพื่อความเป็นมงคล นฤมล ตุงคะโหด (2547: 20 - 90) ได้ศึกษาเรื่อง การตั้งชื่อวัดในพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาคตินิยมในการตั้งวัดพุทธศาสนาของคนไทยซึ่งสัมพันธ์กับสภาพวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและภาษา โดยศึกษาที่มาหรือความหมายของชื่อ และลักษณะภาษาที่ใช้จากชื่อวัดในกรุงเทพมหานครจำนวนทั้งสิ้น 440 วัด ผลการศึกษาพบว่า ชื่อวัดแบ่งออกเป็นชื่อพื้นบ้านและชื่อราชการ ลักษณะภาษาที่ใช้แตกต่างกันที่มาและความหมาย ที่มาและความหมายของชื่อพื้นบ้านมีความนิยมใช้ชื่อที่แสดงถึงสภาพแวดล้อม บริเวณวัดหรือสิ่งที่มีอยู่ในวัด ในขณะที่การตั้งชื่อราชการมีความนิยมใช้ความหมายเกี่ยวข้องกับบุคคลในการสร้างวัด นอกจากนี้ยังพบอีกว่าลักษณะภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อมีความแตกต่างกัน การตั้งชื่อพื้นบ้านนิยมใช้ภาษาไทย แต่การตั้งชื่อราชการนิยมใช้ภาษาบาลี-สันสกฤต ด้านความสัมพันธ์ของชื่อพื้นบ้าน

และชื่อราชการต่างก็สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อของคนในสังคมไทยในแต่ละยุคสมัยได้ การสร้างคำเพื่อใช้ในการตั้งชื่อสถานที่ นาริรัตน์ เลิศชัยวรกุล (2548: 18 - 90) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการตั้งชื่อหมู่บ้านในประเทศไทย ซึ่งผู้ศึกษาได้เปรียบเทียบชื่อหมู่บ้านในประเทศไทยทั้ง 4 ภาค โดยศึกษาชื่อหมู่บ้าน จำนวน 21,824 ชื่อ พบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านในประเทศไทยมีวิธีการสร้างคำ 3 วิธี ได้แก่ การตั้งชื่อหมู่บ้านแบบใช้คำโดด การตั้งชื่อหมู่บ้านแบบใช้การรวมหน่วยคำ และการตั้งชื่อหมู่บ้านแบบใช้การยืมคำจากภาษาต่างประเทศ ผลการศึกษายังพบอีกว่าชื่อหมู่บ้านในภาคกลางมีการตั้งชื่อ 2 ประเภท ได้แก่ การนำคำโดดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน และการรวมหน่วยคำ ส่วนภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการตั้งชื่อ 3 ประเภท ได้แก่ การนำคำโดดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน การรวมหน่วยคำ และการยืมคำจากภาษาต่างประเทศการปรับเปลี่ยนชื่อของสถานที่

การศึกษาของ กุสุมา สุ่มมาตร (2552: 50 - 70) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับเปลี่ยนชื่อวัดในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า วัดในจังหวัดร้อยเอ็ดมีลักษณะทางภาษาที่มีจำนวนพยางค์ตั้งแต่ 1 พยางค์ ถึง 9 พยางค์ การปรับเปลี่ยนชื่อวัดจากชื่อเดิมมาเป็นชื่อใหม่มีค่านิยมที่สะท้อนจากการปรับเปลี่ยน คือ ค่านิยมภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ค่านิยมสิริมงคล ค่านิยมสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนา ค่านิยมทางจิตใจ และค่านิยมความสามัคคี ภาษาที่ใช้ในชื่อวัดมี 6 ภาษาคือ ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และภาษาเขมรส่วนด้านความหมายพบว่า มีกลุ่มความหมายเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ประเทศและธรรมชาติ กลุ่มความหมายกับชุมชนและที่อยู่อาศัย กลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับพืชและสัตว์ กลุ่มความหมายที่เกี่ยวกับกิริยาและคุณสมบัติ กลุ่มความหมายกับความดีความงามและความเจริญรุ่งเรือง กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคนและวงศ์ตระกูล กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความเชื่อและพุทธศาสนา กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความสุขและความรัก กลุ่มความหมายเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำ บอกจำนวนกลุ่มความหมายเกี่ยวกับชัยชนะและอำนาจ กลุ่มความหมายเกี่ยวกับคำบอกประเภท กลุ่มความหมายเกี่ยวกับการสร้างการใช้ภาษาในการตั้งชื่อภูเขาไทย

วาทัญญา เล่ห์กัน และ รัตนา จันทร์เทาว์ (2560) ได้ศึกษา ที่มาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่ออำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่ออำเภอมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาเขมร โดยมี 2 รูปแบบ ได้แก่ ชื่อที่ปรากฏภาษาเดียว และชื่อที่ปรากฏ 2 ภาษา โดย พบว่า ชื่อที่ปรากฏภาษาเดียวมากที่สุด คือ จำนวน 240 ชื่อ และชื่อที่ปรากฏการปนกัน 2 ภาษา จำนวน 66 ชื่อ ภาษาที่ปรากฏในชื่ออำเภอเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นลักษณะเฉพาะบางประการของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยชื่ออำเภอที่อยู่ในกลุ่มจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ส่วนใหญ่จะเป็น

ภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาเขมร ตามภาษาของกลุ่มผู้พูดซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ส่วนพื้นที่อื่น ๆ นิยมใช้ภาษาไทยถิ่นอีสาน

พรวิภา ไชยสมคุณ (2560) ศึกษาการตั้งชื่อโครงการหมู่บ้านจัดสรรในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในด้านส่วนประกอบ มี 2 โครงสร้างใหญ่ ได้แก่ โครงสร้างเดี่ยวและโครงสร้างขยาย ในด้านโครงสร้างขยายมีรูปแบบย่อย 8 รูปแบบ โดยโครงสร้างที่พบมากที่สุด คือ โครงสร้างขยาย ส่วนโครงสร้างขยาย รูปแบบที่พบมากที่สุด คือ ส่วนหลักที่บอกการเป็นหมู่บ้าน+ชื่อเฉพาะ ด้านที่มาของภาษาที่นำมาตั้งชื่อ พบว่ามีการใช้การใช้คำไทย คำภาษาถิ่น คำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาอังกฤษ และภาษาเขมร มาตั้งชื่อโครงการหมู่บ้านจัดสรร โดยภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่นิยมนำมาตั้งชื่อมากที่สุดส่วนด้านวงความหมายที่นำมาตั้งชื่อ มี 6 วงความหมาย วงความหมายที่พบมากที่สุด ได้แก่ วงความหมายที่แสดงถึงสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ ต่อมาคือวงความหมายที่แสดงถึงความ เป็นสิริมงคล วงความหมายที่แสดงถึงทรัพย์สิน วงความหมายที่แสดงถึงคุณสมบัติ วงความหมายที่แสดงถึงสถานภาพที่สูงส่งและวงความหมายที่แสดงถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามลำดับ

ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและโครงสร้างทางภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้าน โดยใช้แนวคิดของนารี กรุมรัมย์ (2557) มาเป็นแนวทางในการศึกษาโครงสร้างหน่วยคำและลักษณะภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์สัมพันธ์

คำว่าชาติพันธุ์ (ethnic) เริ่มปรากฏในภาษาอังกฤษมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษ ที่ 14 ซึ่งมีรากศัพท์ มาจากคำว่า ethnikos ในภาษากรีก (ต่อมาเพี้ยนมาเป็น คำว่า ethnos) โดยในสังคมยุโรปนั้น หมายถึง พวกนอกรีตหรือคนป่าเถื่อน นอกจากนั้นแล้ว ยังมีนัยยะของความแตกต่างทางลักษณะสีผิว อยู่ด้วย โดยมีการใช้มาจนถึง ในศตวรรษที่ 19 ต่อมาในช่วงต้นทศวรรษ 1960 เริ่มปรากฏเป็นคำว่า ethnics ใน สหรัฐอเมริกาเป็นคำสุภาพที่หมายถึงชาวฮิวอิตาเลียน ไอริชและชาวยุโรปอื่นที่ไม่ใช่ คน อังกฤษซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ในสังคมอเมริกา ทั้งนี้ความหมายของการใช้คำนี้ใน บริบทของสังคม อเมริกาไม่ได้เป็นไป ในเชิงลบอย่างที่ใช้ในบริบทของสังคมยุโรปใน ยุคก่อนหน้านั้น หากแต่หมายถึง กลุ่มคนเชื้อสายอื่น ๆ ที่ด้อยกว่ากลุ่มที่เป็นลูกหลาน ของชาวอังกฤษซึ่งมีอำนาจการครอบงำเหนือกว่า พวกเขาเหล่านั้น เมื่อเรียกเฉพาะ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจึงใช้คำว่า ethnic group (กลุ่มชาติพันธุ์) ทั้งนี้เพื่อ ลดปัญหาการ ขำล้าแก่มั่วพันธุ์อันเป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับสายเลือด ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ. 1945) จึงเปลี่ยนมาใช้คำว่า ethnicity (ชาติพันธุ์สัมพันธ์) ซึ่งมีนัยยะของการ จำแนกความ แตกต่างของผู้คนและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม โดย พิจารณาจากความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมและความด้อยกว่าในเชิงอำนาจทางการ เมือง สังคมและเศรษฐกิจ หากแต่อาจไม่ใช่ชน

กลุ่มน้อยในความหมายที่มีจำนวน ประชากรน้อยกว่าในสังคม (Eriksen,1993 Jenkins,1997 และ Williams, 1983 อ้างใน ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2557: 220) สำหรับในสังคมไทย นักเขียนและนักวิชาการไทยเริ่มได้รับอิทธิพลในการ ศึกษาด้านชาติพันธุ์มาจากนักวิชาการตะวันตก โดยในยุคก่อน พ.ศ.2500 มีการใช้ คำว่า “เชื้อชาติ” และ “ชาติ” ดังที่ปรากฏชื่อหนังสือ “เรื่องของชาติไทย” และ “เชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม” ของพระยาอนุমানราชชน (2484 และ ม.ป.ป.) กับหนังสือของบุญช่วย ศรี สวัสดิ์ ที่เขียนถึง “๓๐ ชาติในเชียงราย” (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2493) ต่อมาในช่วงต้นทศวรรษ 2500 เริ่มปรากฏการใช้คำว่า “ชาวเขา” ที่ใช้โดยนักพัฒนาและนักวิชาการของกรมประชาสงเคราะห์ในการ เรียกกลุ่มคนต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงในภาคเหนือของประเทศไทย (Tribal Research Centre, 1969) กับทั้งนักวิชาการอิสระอย่างบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ ที่หมายรวมทั้งกลุ่มคน บนพื้นที่สูงในภาคเหนือ และเงาะป่า ชาไก กับเขียม้งในภาคใต้ด้วย (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2506) เป็นที่น่าสังเกตว่าคำว่า “ชาวเขา” กับ “ชนกลุ่มน้อย” ถูกใช้อย่างเข้มข้นโดย เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงและเจ้าหน้าที่ ประชาสงเคราะห์ในยุคสงครามเย็นมาจนถึง กลางทศวรรษ 2540 (ขจิตภัย บุรุษพัฒน์, 2518: 25 - 26)

ในปัจจุบันนักวิชาการทางด้านมานุษยวิทยาไทยเริ่มเปลี่ยนมาใช้คำว่า “ชาติพันธุ์” กับ “ชาติพันธุ์อารัง” ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ (2547) และ ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2550) และคำว่า “ชาติพันธุ์สัมพันธ์” (สุเทพ สนุทรเภสัช, 2548: 2555) แทนคำว่า “ethnicity” ในภาษาอังกฤษเพื่อ สื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นภายในกับระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ความสัมพันธ์กับรัฐ ชาติและกระแสโลกาภิวัตน์ก็ตาม ส่วนในกลุ่มของชาวบ้านและนักพัฒนาองค์กรพัฒนาเอกชน เริ่ม ปรากฏการใช้คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ผสมผสานกับคำว่า “ชาติพันธุ์” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา เพื่อเชื่อมโยงกับขบวนการเคลื่อนไหวของชนพื้นเมืองในระดับนานาชาติ (ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2556: 59 - 106)

กระบวนทัศน์ (paradigm) ในทางวิทยาศาสตร์เป็นพิมพ์เขียว แม่แบบ หรือกรอบสำหรับการ สร้างวัตถุหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือเป็นแบบที่เป็นที่ยอมรับของ การทำงานทางด้านวิทยาศาสตร์ อย่างแท้จริง ซึ่งรวมถึงกฎ ทฤษฎีและเครื่องมือที่นำมาใช้ร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดรูปแบบซึ่งนำไปสู่ แนวทางปฏิบัติที่เชื่อมโยงกันอย่าง เฉพาะ ดังคำพูดที่ว่า คนที่มีงานวิจัยอยู่ในกระบวนทัศน์เดียวกัน จะมีกฎและมาตรฐานการปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์เหมือนกัน และได้ผลออกมาเหมือนกัน แต่ในทาง สังคมศาสตร์นั้นกระบวนทัศน์เป็นกรอบ แง่มุมมองหรือทิศทางที่นักสังคมศาสตร์ ใช้เป็นข้อสันนิษฐาน เบื้องต้นในมุมมองหรืออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น กับทั้งเป็นวิธีคิดและระเบียบวิธีวิจัยที่ ได้รับการยอมรับร่วมกันโดยกลุ่มนักวิชาการ ในศาสตร์สาขาเดียวกัน ทั้งนี้จำเป็นต้องใช้ทฤษฎีหรือ แนวคิดในการพิสูจน์ข้อ สันนิษฐานของกระบวนทัศน์ดังนั้น กระบวนทัศน์จึงเป็นเพียงกรอบหรือแง่มุม มอง ในระดับกว้าง ในขณะที่ทฤษฎีเป็นข้อสรุปที่ผ่านการพิสูจน์แล้ว ส่วนแนวคิดเป็น เพียงแว่น

มุมมองหรือแนวทางที่ใช้ในการอธิบายหรือวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจ ปรากฏการณ์ทางสังคม ที่สำคัญคือเมื่อกาลเวลาหรือบริบทเปลี่ยนแปลงไป กระบวนทัศน์ในการมองหรืออธิบายประเด็นใด ประเด็นหนึ่งย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย นั่นคือการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (paradigm shifts) (Abercrombie, Hill, and Turner, 2000; Darity, 2008) ซึ่งในที่นี่จะกล่าวถึงสามกระบวนทัศน์หลัก ในทางมานุษยวิทยาที่ใช้เป็นกรอบหรือแง่มุมมองประเด็นชาติพันธุ์สัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในวงวิชาการ ตะวันตก และส่งผลโดยตรงต่อกระบวนทัศน์ในการศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์ ในวงวิชาการไทยในระยะที่ ผ่านมา นั่นคือกระบวนทัศน์ว่าด้วยสิ่งกำหนดพื้นฐาน (primordialist paradigm) กระบวนทัศน์ว่า ด้วยการเป็นเครื่องมือ (instrumentalist paradigm) และกระบวนทัศน์ว่าด้วยการสร้าง (constructivist paradigm) ทั้งนี้พัฒนาการและจุดเปลี่ยนของกระบวนทัศน์ต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น สัมพันธ์ กับสองบริบทด้วยกัน คือ บริบทแรกเป็นพัฒนาการของสังคมในแต่ละยุคสมัย นั่นคือความ เปลี่ยนแปลงในชุมชนชาติพันธุ์อันเนื่องมาจากบทบาทของรัฐบาล สมัยใหม่ในยุคล่าอาณานิคม การ ก้าวจากสังคมชนบทมาสู่สังคมเมืองภายหลัง สงครามโลกครั้งที่สอง ตลอดจนกระแสโลกาภิวัตน์ที่ เกิดขึ้นอย่างเข้มข้นในช่วง ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ในสังคม ต้องปฏิสัมพันธ์กันและกันกับทั้งปฏิสัมพันธ์กับคนและบริบทภายนอกมากขึ้น

ดังนั้น ชาติพันธุ์สัมพันธ์จึงเป็นการสะท้อนถึงบริบทของสังคมในแต่ละยุคดังกล่าว บริบทที่ สองคือ ทฤษฎีและแนวคิดทางมานุษยวิทยา พัฒนาการของทฤษฎีและแนวคิดมานุษยวิทยาที่เริ่มต้น ระหว่างช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ต่อต้นคริสต์ ศตวรรษ 20 ถือเป็นยุคของสำนักคิดทันสมัย (modernism) ที่แยกตัวออกมาจาก สายวิทยาศาสตร์แต่ยังพยายามค้นหาทฤษฎีที่สามารถใช้อธิบาย ปรากฏการณ์ทาง สังคมได้ตามแบบสายวิทยาศาสตร์ต่อมาเมื่อก้าวเข้าสู่ทศวรรษ 1980 ได้กลายมา เป็นสำนักคิดหลังทันสมัยนิยม (postmodernism) ที่ไม่พยายามสร้างทฤษฎีในการ อธิบาย ปรากฏการณ์ทางสังคม หากแต่หันมาเน้นที่ระดับของแนวคิดที่สามารถนำ มาใช้เป็นกรอบในการ อธิบายและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมมากกว่า

กระบวนทัศน์การศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์ที่มองว่า ชาติพันธุ์สัมพันธ์เป็น สิ่งกำหนดพื้นฐาน (primordia list views) กระบวนทัศน์นี้ได้รับอิทธิพลจากทั้งทฤษฎี วิวัฒนาการและสำนักคิด ประวัติศาสตร์เฉพาะที่เกิดขึ้นในสังคมยุโรปและอเมริกาใน ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 แต่ความหมายที่ ค่อนข้างชัดเจนในทางมานุษยวิทยานั้น ปรากฏในงานเขียนของ Geertz (1973) ที่ได้ใช้คำนี้ในการ อธิบายกลุ่มคน โดยชี้ให้เห็นถึงความผูกพันพื้นฐาน (primordial attachment) ของมนุษย์ในสังคม อันเกิด จากสิ่งที่ถูกกำหนดไว้แล้วหรือถูกให้มาตั้งแต่เกิด (givens) เป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะ เฉพาะ ซึ่งปรากฏชัดในสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์แต่ละคนต้องเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้หากแต่ถูกเชื่อมโยง อย่างใกล้ชิดกับคนอื่น ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ความสัมพันธ์ ทางเครือญาติความผูกพันทางสายโลหิต 3 การ

มีภาษาพูดหรือสำเนียงเฉพาะท้องถิ่น จารีตประเพณีรวมถึงประชาคมทางศาสนาเดียวกัน ด้วยวิธีคิดที่วามนุษย์ แต่ละคนหรือสังคมแต่ละสังคมมีลักษณะเฉพาะอันเป็นความผูกพันพื้นฐานดังกล่าว

นักมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาในสำนักคิดสมัยใหม่จึงมองว่าชาติพันธุ์สัมพันธ์ เป็นปรากฏการณ์ทางชีววิทยาหรือเรื่องของสรีระร่างกายกับทั้งเป็นผลพวงทางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ที่ถูกกำหนดเอาไว้แล้ว ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการกำหนดลักษณะเฉพาะของความเป็นชาติพันธุ์แต่ละกลุ่ม นั้น คือการมองความเป็นชาติพันธุ์เป็นแบบสารัตถะนิยม (essentialism) ที่แต่ละกลุ่มมี แบบแผนทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มอื่น กระบวนทัศน์ในการมองชาติพันธุ์สัมพันธ์ว่าเป็นสิ่งกำหนดพื้นฐานนี้ได้รับ อิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการ (evolutionism) ที่มีกรอบคิดอยู่บนพื้นฐานทางชีววิทยา (biology) ที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยทางสายเลือด (genetic) กับสภาพ แวดล้อมทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

การจำแนกความแตกต่างของมนุษย์ออกเป็นสามกลุ่มหลักด้วยกัน นั่นคือกลุ่มเชื้อสายคอเคซอยด์หรือคนผิวขาว กลุ่มนิกรอยด์หรือคนผิวดำ และกลุ่มมองโกลอยด์หรือ กลุ่มคนผิวเหลือง เพราะแต่ละกลุ่มดังกล่าวอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลต่อลักษณะของสีผิวและรูปร่างหน้าตา กล่าวคือคนคอเคซอยด์ อาศัยอยู่ในทวีปยุโรปซึ่งเป็นเขตที่มีอากาศหนาวเย็นจึงมีผิวสีขาว กับบริโภคนเนื้อ และนมเป็นหลักจึงทำให้สรีระร่างกายสูงใหญ่ คนนิกรอยด์อาศัยอยู่ในทวีปอาฟริกา ที่มีอากาศร้อนจึงทำให้สีผิวดำ ขณะที่คนมองโกลอยด์อาศัยอยู่ในเอเชียที่มีอากาศ กึ่งร้อนกึ่งหนาวจึงทำให้มีสีผิวคล้ำ และประการสำคัญคือคนคอเคซอยด์ในยุโรปเริ่ม เข้าสู่ความเป็นสังคมเมืองและอุตสาหกรรมก่อน จึงเป็นสังคมที่มีความทันสมัยกว่า หากเปรียบเทียบกับผู้คนที่อยู่ในซีกโลกอื่น ปัจจุบันนักมานุษยวิทยาสายมาร์กซิสต์-เลนิน ยังคงอธิบายพัฒนาการทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามทฤษฎีวิวัฒนาการ ดังกล่าว กับทั้งยังยึดโยงอยู่กับความผูกพันทางสายเลือดและลักษณะทางสังคมของงานศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดย นักวิชาการชาวตะวันตกที่ใช้กระบวนทัศน์นี้ เช่น Bernatzik, H. A. (1938) ที่ศึกษากลุ่ม คนมลาบริ(ผิทองเหลือง) และศึกษากลุ่มคนอาซังกัมบัง (1947) งานทั้งสองชิ้น ดังกล่าว พรรณนาให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เป็นเครื่องแต่งกาย หัตถกรรมฝีมือ ภาษาพูด พิธีกรรมและอื่น ๆ รวมทั้งลักษณะของสรีระร่างกายของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ต่อมา มีงานของ Frank และคณะ (1964) ที่พยายามรวบรวมความหลากหลายของกลุ่ม ชาติพันธุ์โดยในรายละเอียดของแต่ละกลุ่มนั้นมีการบรรยายถึงลักษณะของสีผิวและ รูปร่างหน้าตา รวมถึงภาษาพูดของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ว่าอยู่ในตระกูลไหนบ้าง

สำหรับงานเขียนของนักวิชาการและผู้สนใจชาวไทยที่เขียนเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่ใช้กระบวนการทัศน์นี้มีตัวอย่างเช่น หนังสือของ บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2506) เรื่อง ๓๐ ชาติในเชียงราย ที่ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ.2493 และเรื่องชาวเขา พิมพ์เผยแพร่เมื่อปีพ.ศ.2506งานของ สงวนโชติสุขรัตน์ (2512) เกี่ยวกับคนไทยวน-คนเมืองในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

งานเขียนของ ขจัดภัย บุรุษพัฒน์ (2518) ที่กล่าวถึงชาวเขากลุ่มต่าง ๆ ในประเทศไทย และลิขิต ธีรเวคิน (2521) ว่าด้วยชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ซึ่งงานทั้งหมดดังกล่าว ล้วนแล้วแต่เน้นการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การจัดองค์กรทางสังคมและการปกครอง ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญ ภาษาพูด เครื่องแต่งกาย ฯลฯ ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นการเหมารวมและไม่มีความเป็นพลวัต หรือมีลักษณะของความเป็นสารัตถะนิยมแม้งานเขียนในช่วงหลังจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยเหล่านี้มีกับคนกลุ่มใหญ่ในสังคมอยู่บ้าง แต่ก็ตั้งข้อสังเกตว่าไม่สามารถหลอมรวมกันได้กับทั้งมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้เป็นภัย ต่อความมั่นคงของชาติโดยเฉพาะท่ามกลางบริบทของความขัดแย้งทางการเมือง ในยุคสงครามเย็น ลักษณะเฉพาะของกระบวนการทัศน์ในการศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์ดังกล่าว เป็นการมองในเชิงสารัตถะนิยมที่มีลักษณะเป็นแก่นสารไม่ได้จำแนกแยกแยะความ แตกต่างระหว่างสมาชิกและกลุ่มย่อยภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ไม่เห็นลักษณะ ร่วมหรือความเชื่อมโยงที่มีกับสังคมหรือกลุ่มชาติพันธุ์รอบข้าง กับทั้งยังไม่มีความเป็นพลวัตคือไม่ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของแบบแผนทางวัฒนธรรมของกลุ่ม ชาติพันธุ์เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนผ่านไป หากแต่กลับให้ความสำคัญกับแบบแผนทาง วัฒนธรรมและบุคลิกภาพของสมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับอิทธิพลจากบริบททาง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและประวัติศาสตร์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ข้อถกเถียงสองประการว่าด้วยชาติพันธุ์สัมพันธ์ ใน ยุคทศวรรษ 1960 ถึง1970 คือ ประการแรก เกณฑ์กำหนดความเป็นชาติพันธุ์โดย Naroll, R. (1964) เสนอ6 ประการในการกำหนดความแตกต่างหรือลักษณะตัวตนทาง ชาติพันธุ์นั้นคือการกระจายลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรม (traits distributions)

ความเชื่อมโยงด้านอาณาเขต (territorial contiguity) การจัดองค์กรทางสังคม (political organization) ภาษา (language) การปรับตัวทางนิเวศวิทยา (ecological adjustment) และโครงสร้างของชุมชนท้องถิ่น (local community structure) ซึ่งเป็น หน่วยยัดทางวัฒนธรรม (cultural bearing units) แต่ Moerman, M. (1965) กลับโต้แย้ง ว่าสิ่งที่เขาค้นพบจากการศึกษาคนไทลื้อที่เชียงคำในจังหวัดพะเยานั้น หากใช้เกณฑ์ ที่ Naroll กำหนดขึ้นมาจำแนกความแตกต่างทางชาติพันธุ์จะพบว่า มีจุดอ่อนในตัว ของมันเอง นั่นคือวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยว หากแต่สัมพันธ์หรือมีการหยิบบ่มระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์นอกจากนั้นแล้วจะยึดเอา เพียงภาษาวัฒนธรรม รูปแบบการปกครองสังคมและเศรษฐกิจมากำหนดพรมแดน หรือความแตกต่างทางชาติพันธุ์เท่านั้นไม่ได้โดย

Moerman เสนอว่าจำเป็นจะต้อง ค้นหาเกณฑ์กำหนดที่เหมาะสมที่คนในกลุ่มชาติพันธุ์ใช้ จำแนกความแตกต่างใน แต่ละกรณีไป ตัวอย่างเช่น ในระดับระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทลื้อที่เชียงคำ แตก ต่างจากคนไทยภาคกลาง คนจีนและชาวเขา แต่ไม่ต่างจากคนเมือง (ไทยวน) ไทใหญ่ ลาวและ กะเหรี่ยงในแง่ของพื้นที่อยู่อาศัยและวัฒนธรรม ส่วนในระดับของ กลุ่มชาวไทลื้อด้วยกันเอง ความ แตกต่างอยู่ที่การนิยามว่าตัวเองเป็นลื้อบ้านไหน หรือลื้อเมืองไหน (Moerman, 1965) การนำมาไม่ ยึดเอาลักษณะทางวัฒนธรรมเป็นเกณฑ์กำหนดหรือนิยามความแตกต่างทางชาติพันธุ์ที่เป็นประเด็น ถกเถียงระหว่าง Naroll กับ Moerman ดังกล่าว Barth, F. (1969) เสนอให้พิจารณาที่พรมแดนของ กลุ่มชาติพันธุ์ (the boundary of ethnic groups) โดย Barth ชี้ให้เห็นว่าพรมแดนทางชาติพันธุ์ ยังคงดำรงอยู่อย่างยั่งยืน หากแต่ผู้คนที่เป็สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ ย่อมมีการเลื่อนไหลหรือก้าวข้าม พรมแดนดังกล่าว ประการสำคัญคือ แม้ว่าผู้คน จะก้าวข้ามพรมแดนทางชาติพันธุ์แต่ยังคงอ้างไว้ซึ่ง ความสัมพันธ์ที่มีอยู่กับกลุ่ม ชาติพันธุ์เดิม ประการที่สอง การอ้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ท่ามกลางสังคม เมือง มีข้อสังเกต จากนักสังคมศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาว่าท่ามกลางสังคมอเมริกันที่ผู้คนอพยพมาจาก หลากหลายประเทศและพื้นฐานทางวัฒนธรรมในยุโรป แต่สังคมอเมริกันกลายเป็น หม้อหลอมละลาย (melting pot) ที่ทำให้ความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมดังกล่าวกลายมาเป็นวัฒนธรรม อเมริกันเดียวกัน อย่างไรก็ตาม จากงาน ศึกษาของ Cohen, A. (1969) ทั้งในสังคมเมืองใหญ่ที่ สหรัฐอเมริกาและในสังคม เมืองที่อาฟริกา พบว่าท่ามกลางสังคมใหญ่ในเมืองนั้น แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ได้ ละทิ้งอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตัวเองเพื่อเปลี่ยนมาเป็นอัตลักษณ์แบบสังคม กระแสหลัก แต่ กลับยังคงเอาไว้ซึ่งความแตกต่าง กับทั้งยังพบว่ามี การนำเอาความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและอัตลักษณ์ ทางชาติพันธุ์ของตัวเองมาเป็นกลไกในการต่อ รองเรื่องผลประโยชน์ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ท่ามกลางความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน

ชาติพันธุ์สัมพันธ์ในฐานะที่เป็นเครื่องมือ (instrumentalist paradigm) นักมานุษยวิทยา มองว่าตัวตนหรืออัตลักษณ์ทาง ชาติพันธุ์เป็นเครื่องมือหรือกลไกในการแสดงบทบาทและสถานภาพ ทางสังคม โดยให้ความสำคัญกับการที่กลุ่มชาติพันธุ์หยิบเอาลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมหรือ อัต ลักษณ์ของตัวเองมาเป็นเครื่องมือหรือกลไกเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์บนความ สัมพันธ์ที่มีกับคนอื่นใน สังคมใหญ่ กระบวนทัศน์นี้เกิดขึ้นท่ามกลางบริบททางสังคม และบริบททางวิชาการด้านมานุษยวิทยา ในยุคกลางทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา ในส่วนของบริบททางสังคม ยุคนี้ยังคงเป็นยุคที่ประเทศเจ้า อาณานิคม ยุโรปมีอิทธิพลเหนือประเทศอาณานิคมของตัวเอง โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังตัวอย่างของประเทศพม่าและมาเลเซีย ขณะเดียวกันอิทธิพลของรัฐชาติ สมัยใหม่ก็เริ่มมีบทบาทต่อ วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนน้อยที่ตกอยู่ภายใต้ อาณาเขตของรัฐมากขึ้น นอกจากนั้นแล้ว กระบวนการกลายเป็นเมือง (urbanization) โดยเฉพาะเมืองอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศ ตะวันตกและประเทศอาณานิคม ยังกลายมาเป็นสถานที่ที่รวมเอาผู้คนที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์

มาใช้ชีวิตอยู่ ร่วมกัน ประเด็นชาติพันธุ์สัมพันธ์จึงเริ่มมีความโดดเด่นและมีความหมายมากขึ้น ท่ามกลางบริบทของการปะทะสังสรรค์กันในสังคมเมืองดังกล่าว ทางด้านของบริบททางวิชาการ นอกจากเป็นความพยายามในการอธิบาย ปรากฏการณ์ทางสังคม ที่เกิดขึ้นแล้วงานศึกษาทางด้านมานุษยวิทยาที่เน้นประเด็น

ชาติพันธุ์สัมพันธ์ยังได้รับอิทธิพลจากสำนักคิดหน้าที่นิยม (functionalism) ที่มอง ว่าชาติพันธุ์สัมพันธ์เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมและการเมืองเกี่ยวกับตำนานหรือ นิยายปรัมปราที่สร้างขึ้นและดำเนินการให้เป็นไปโดยผู้นำทางวัฒนธรรม เพื่อที่จะ ให้ได้มาหรือบรรลุซึ่งผลประโยชน์และอำนาจของตนเองและของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น ชาติพันธุ์สัมพันธ์จึงเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่ถูกสร้างขึ้น ท่ามกลางการ ปฏิสัมพันธ์กับทั้งในบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีความเป็นพลวัตและมีการ ชิงกันของผู้นำและกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ตลอดเวลา ประการสำคัญของกระบวนทัศน์นี้ คือบริบทหรือสถานการณ์เฉพาะของปฏิสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ที่ก่อให้เกิดการนำเอา ประเด็นชาติพันธุ์มาเป็น เครื่องมือในการต่อรองหรือแสดงบทบาทเพื่อให้บรรลุ ประโยชน์ของตน

ชาติพันธุ์สัมพันธ์ที่ว่าด้วยการสร้าง (constructivist paradigm) มองว่าตัวตนหรืออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มีความหลากหลายและเป็น พลวัตหรือเลื่อนไหลเปลี่ยนแปลงได้เป็นสิ่งที่สามารถ สร้างขึ้นใหม่ได้ภายใต้บริบท ของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น กระบวนทัศน์นี้เกิดขึ้นในยุคของสำนักหลัง ความทันสมัย (postmodernism) ในทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ประมาณช่วงทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาซึ่งสัมพันธ์กับบริบททางสังคมที่รัฐชาติและกระแสโลกาภิวัตน์ได้เข้ามามี อิทธิพลต่อกลุ่ม ชาติพันธุ์มากขึ้น ในทางตรงกันข้าม กลุ่มชาติพันธุ์ก็มีการตอบสนอง ต่อการครอบงำจากรัฐชาติและมีการใช้กลไกของโลกาภิวัตน์ ในการรื้อฟื้นและสร้างขึ้นใหม่ซึ่งอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์โดยมองชาติพันธุ์สัมพันธ์ ว่าเป็นกระบวนการต่อรองบนความหลากหลายของกลุ่มและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์สิ่งสำคัญของ กระบวนทัศน์นี้คือ การวิพากษ์ความเป็นภาววิสัยและอัตวิสัยของกระบวนการ หลอมรวม และการชำระไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์โดยโต้แย้งว่า คำต่าง ๆ อย่าง “กลุ่ม” “ประเภท” และ “พรมแดน” ยังคงมีความหมายถึง อัตลักษณ์ที่ตายตัวและไม่หลากหลาย โดยเฉพาะสิ่งที่ Barth นำเสนอเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และ พรมแดนทางชาติพันธุ์นั้นยังคงดำรงอยู่ ดังนั้น กระบวนทัศน์นี้จึงให้ความสำคัญกับ การที่ผู้คนกลุ่มชาติพันธุ์สร้างใหม่ซึ่งอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่มีใช้เกิดขึ้นใน บริบท ของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เท่านั้น หากแต่ครอบคลุมถึงบริบท ความสัมพันธ์ที่มีกับรัฐชาติและกระแสโลกาภิวัตน์ด้วย ตัวอย่างงานศึกษาชิ้นสำคัญคือ การศึกษาการสร้างใหม่ ซึ่งอัตลักษณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นชนชาวไทย โดย Keyes, C. F. (1995) ที่นำเสนอว่าอัตลักษณ์ความเป็น ไทยเป็นผลผลิตทางการเมืองของวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับกระบวนการ สร้างรัฐชาติสมัยใหม่และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ต่าง ๆ ของชาติโดยชี้ให้เห็นว่า แต่เดิมนั้นคนไทยที่ กระจายอยู่ในอาณาบริเวณตอนบนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความเป็นวงศ์วานร่วมกันด้วยการ

สืบทอดผ่านตำนานโบราณเกี่ยวกับ ท้าวอู่-ขุนเจืองและพระนามจามเทวีมีระบบตัวเขียนร่วมทั้งที่เป็นตัวธรรมและ อักษรสมัยใหม่สำหรับบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในรูปแบบของตำนานพงศาวดารและจดหมายเหตุหากแต่ความเป็นชาติพันธุ์ไทหรือชนชาติไทยนั้นเป็น อัตลักษณ์ที่เพิ่งถูกสร้างขึ้นใหม่ด้วยอำนาจและอิทธิพลของรัฐชาติสมัยใหม่ที่กระทำ ผ่านกลไกทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้บทบาทของประเทศไทยในการสร้างใหม่ ซึ่งอัตลักษณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นไทยที่มีต่อกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไตใน ภูมิภาคนี้เกิดขึ้นอย่างเข้มข้นในบริบทของโลกาภิวัตน์ที่มีการเคลื่อนไหลของสินค้า ข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่รัฐและเจ้าในราชสำนัก นักท่องเที่ยวและนักวิชาการที่ ข้ามพรมแดนจากประเทศไทยไปเชื่อมต่อกับกลุ่มคนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเพื่อน บ้าน Keyes ซึ่งชี้ให้เห็นว่า อัตลักษณ์ต่าง ๆ ของความเป็นไท/ไทยนั้นเคลื่อนไหลและ เปลี่ยนแปลง กับทั้งเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ได้ 6 งานศึกษาของ ยศ สันตสมบัติ (2543) เกี่ยวกับคนไทใต้คงหรือเต๋อหงใน มณฑลยูนนานที่ประเทศจีนพบว่า ท่ามกลางบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง วัฒนธรรมและระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมที่ถูกครอบงำโดยรัฐจีนและชาวฮั่น คน ไทที่ใต้คงมีการสร้างใหม่ซึ่งอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และมีกระบวนการตอบโต้ทาง สัญลักษณ์โดยกระทำการผ่านข่าวในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์แห่งวิถีชีวิตของชุมชน ชาวนาไท ผ่านงานปอຍ ในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อและความเลื่อมใสใน พุทธศาสนา และผ่านการแต่งงาน ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตซ้ำ ความเป็นชุมชนในสังคมนไท ยศชี้ให้เห็นว่าสำหรับคนไทที่ใต้คงแล้ว “ความเป็นไท มิใช่อัตลักษณ์สำเร็จรูปและแน่นอนตายตัว หากแต่เป็นการเลือกที่จะบ่งชี้ตนเองและ การสร้างสำนึกทางประวัติศาสตร์ขึ้นมาชุดหนึ่งเนื่องเพราะการกระทำดังกล่าวให้ ผลประโยชน์สูงสุดแก่ตนในเงื่อนไขของปัจจุบัน” (ยศ สันตสมบัติ, 2543: 245) และ สรุปรงานที่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ว่า “ความเป็นไทจึงเป็นชุมชนจินตนาการที่มีลักษณะซับซ้อน เป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหวปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องในบริบท และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองซึ่งเชื่อมโยงอดีตเพื่อสร้างความหมาย ให้กับปัจจุบัน และความคาดหวังให้กับอนาคต” (ยศ สันตสมบัติ, 2543: 246)

ชยันต์ วรรณระภูติ (2549) เขียนถึงตัวตนหรืออัตลักษณ์ของคนเมือง (คนไทยวนหรือคนพื้นราบ ในภาคเหนือของประเทศไทย) ที่มีการผลิตซ้ำและ สร้างใหม่ โดยนำเสนอว่าหากจะเข้าใจ “คนเมือง” ในฐานะที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ที่มีอำนาจเหนือหรือด้อยกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ “จำเป็นที่ต้องพิจารณาถึงความ สัมพันธ์เชิงอำนาจที่ทำให้เกิดการสร้างตัวตนเพื่อแสดงความแตกต่างทางชาติพันธุ์ หรือเพื่อตอบโต้และบ่งบอกตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมในพื้นที่ของความสัมพันธ์ เชิงอำนาจ” นอกจากนี้ ชยันต์ (2549: 33) ชี้ให้เห็นว่า ในบริบทที่คนเมือง ต้องสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นสัมพันธ์กับรัฐชาติไทย รวมถึงกระแสโลกาภิวัตน์ ที่เข้ามาในรูปของทุนนิยมและการท่องเที่ยว จึงทำให้อัตลักษณ์หรือตัวตนของ คนเมืองมีความสัมพันธ์กับพื้นที่และอำนาจที่มีการช่วงชิง การครอบครองและขัดแย้งอยู่ตลอดเวลา เกิดการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นเพื่อจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของตน แต่ก็

อัตลักษณ์ที่มีความหลากหลาย มีการใช้อัตลักษณ์คนเมืองในการสร้างสำนึกร่วมของท้องถิ่น กับทั้งมีการตัดแปลงและปรุงแต่งให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อเสนอ ขายให้นักท่องเที่ยวด้วย ตัวอย่างสุดท้ายคือ การศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ของคนมอญย้ายถิ่นที่เป็น แรงงานข้ามชาติในจังหวัดสมุทรสาคร โดย สุกัญญา เบนเนด (2552) โดยนำเสนอ ให้เห็นว่าชาวมอญมีประวัติศาสตร์มายาวนานในรัฐมอญ แต่ในบริบททางการเมือง ของรัฐชาติสมัยใหม่ที่พม่าพยายามสลายอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ขณะที่ได้ เลือกเอาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญมาเป็นอัตลักษณ์แห่งชาติของพม่า ด้วยการนิยามว่า มอญกับพม่าเป็นชนชาติเดียวกัน ผู้นำทางการเมืองของชาวมอญ จึงพยายามสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของตัวเองที่แยกออกจากความเป็นพม่า ด้วยการ สร้างประเพณีประติมากรรมที่เป็นสัญลักษณ์อย่างงานวันชาติมอญ ชุดประจำชาติและ เพลงชาติมอญ อย่างไรก็ตาม เมื่อคนมอญจากรัฐมอญต้องกลายมาเป็นแรงงาน อพยพในประเทศไทย โดยเฉพาะที่จังหวัดสมุทรสาคร พวกเขาถูกคนไทยสร้างอัตลักษณ์ว่า เป็น “คนพม่า” แต่ตัวเองกลับนิยามว่า ตัวเองเป็น “คนมอญ” ที่มาจาก “เมืองมอญ” ส่วนคนมอญดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมายาวนานแล้วกลับเรียก พวกเขาว่าเป็น “มอญพม่า” และ “มอญย้ายถิ่น” ขณะที่เรียกตัวเองว่าเป็น “คนไทย เชื้อสายมอญ” อัตลักษณ์มอญในที่นี้จึงเป็นทั้งสิ่งที่ถูกสร้างหรือนิยามโดยคนอื่นและ โดยคนมอญเอง ท่ามกลางบริบทของรัฐชาติพม่าและบริบทข้ามชาติเข้ามาใน ประเทศไทย จากทั้งสี่กรณีศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากระบวนการทัศน์ในการศึกษา ชาติพันธุ์สัมพันธ์ปัจจุบันเน้นที่การสร้างตัวตนหรืออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่เป็นการ สร้างหรือนิยามทั้งโดยคนในกลุ่มชาติพันธุ์และโดยคนภายนอก ซึ่งเกิดขึ้นในบริบท ของการปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม บนพื้นฐานของ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน อัตลักษณ์ชาติพันธุ์มีความหลากหลาย และเลื่อนไหล มีการสร้างขึ้นใหม่เพื่อโต้ตอบกับการถูกนิยามและครอบงำโดยคนอื่น มีการช่วงชิงความหมายและขัดแย้งอยู่ตลอดเวลาแม้กลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ จะเป็นเพียง กลุ่มเล็ก ๆ ที่ด้อยอำนาจกว่าก็ตาม สิ่งสำคัญของกระบวนการทัศน์ว่าด้วยเรื่องการสร้าง นี้เกิดขึ้นในบริบทของชาติพันธุ์สัมพันธ์ภายใต้อิทธิพลของรัฐชาติสมัยใหม่และ กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีอำนาจเหนือกว่ากลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบัน

ชาติพันธุ์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในยุโรปและอเมริกา ที่กลุ่มคนที่มี อำนาจทางสังคม วัฒนธรรมและการเมืองเหนือกว่า เรียกกลุ่มคนที่ด้อยอำนาจกว่า สำหรับในแง่มุมทางด้านวิชาการนั้น ชาติพันธุ์เป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญของศาสตร์ ทางด้านมานุษยวิทยา ซึ่งนักวิชาการจากสังคมที่ถือว่าตัวเองมีความเจริญกว่าเข้าไป ทำการศึกษากลุ่มชนเผ่าที่ยังมีวิถีชีวิตที่ล้าหลังกว่า ในระยะแรก เป็นการศึกษา ลักษณะเฉพาะของกลุ่มที่ไม่เห็นความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ต่อมา จึงเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับประเด็นชาติพันธุ์สัมพันธ์ประการสำคัญคือ งานศึกษาชาติพันธุ์ สัมพันธ์ดังกล่าวให้ความสำคัญกับประเด็นทางด้านวัฒนธรรมมากกว่าในทาง ชีววิทยา กระบวนทัศน์ที่นักมานุษยวิทยาใช้ในการทำความเข้าใจชาติพันธุ์สัมพันธ์ ประกอบด้วยสามกระบวนทัศน์ด้วยกัน กระบวนทัศน์แรก มองว่าชาติ

พันธู์สัมพันธ์ เป็นสิ่งกำหนดพื้นฐานที่ถูกให้มาแล้วตั้งแต่ต้น เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ผู้คนมีอาจจะเลือกได้เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติภาษาพูด จารีต ประเพณีความเชื่อ และศาสนา ฯลฯ ขณะที่นักวิชาการในสำนักดังกล่าวบางส่วน ยังติดยึดโยงอยู่กับการลักษณะทางชีววิทยาหรือสรีระร่างกายในการกำหนดความ แตกต่างทางชาติพันธุ์นักวิชาการที่ใช้กระบวนการทัศน์นี้ให้ความสำคัญกับอิทธิพลของ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อลักษณะเฉพาะ ของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นวิธีการมองแบบสารัตถะนิยม กระบวนทัศน์ที่สอง มองว่า ชาติพันธุ์สัมพันธ์เป็นเครื่องมือหรือกลไกในกระบวนการปรับความสัมพันธ์เชิง อำนาจที่มีกับกลุ่มอื่น ๆ ในบริบทของความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ไม่เท่าเทียมกัน อัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีลักษณะเฉพาะ ของตัวเอง มีเส้นแบ่งพรมแดนทางชาติพันธุ์หากแต่ผู้คนสามารถก้าวข้ามเส้นแบ่ง และอัตลักษณ์ดังกล่าว ส่วนกระบวนทัศน์ที่สาม มองว่าชาติพันธุ์สัมพันธ์เป็นการ สร้างขึ้นของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายและไหลเลื่อนหรือเป็นพลวัต ท่ามกลางความสัมพันธ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์หรือกับรัฐชาติและกระแสโลกาภิวัตน์กลุ่มชาติพันธุ์มีกระบวนการช่วงชิง ชัดขึ้น ต่อบรองและตอบโต้ ด้วยการสร้างใหม่ซึ่งอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์อยู่ตลอด ปัจจุบันกระบวนทัศน์ว่าด้วย สิ่งกำหนดพื้นฐานยังคงเป็นที่นิยมในหมู่นักชาติพันธุ์วิทยาสาย มาร์กซิสม์-เลนิน โดยเฉพาะในประเทศสังคมนิยมอย่างจีนและเวียดนาม ขณะที่กระบวนทัศน์ว่าด้วยการ เป็นเครื่องมือและกระบวนทัศน์ว่าด้วยการสร้าง เป็นที่นิยมในหมู่นักมานุษยวิทยา สายอังกฤษและอเมริกันที่สนใจด้านชาติพันธุ์สัมพันธ์ มองว่าประเด็นชาติพันธุ์ สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทั้งความสัมพันธ์ภายในที่มีความหลากหลาย และความสัมพันธ์ กับภายนอกที่เป็นทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอำนาจสูงหรือต่อยกว่า กับทั้งบริบทของรัฐ ชาติและโลกาภิวัตน์ด้วย อัตลักษณ์ชาติพันธุ์จึงมิได้เป็นสิ่งที่หยุดนิ่งตายตัว (ประสิทธิ์ ลีปรีชา, 2557: 219 - 242)

2.2.4 แนวคิดทฤษฎีเรื่องพื้นที่ชายแดน

คำว่า ชายแดน (borders) มีคำที่ใกล้เคียงกันและมีความหมายเกี่ยวข้องกันหลายคำ ได้แก่ ชายแดน (border) พรมแดน (frontier) เขตแดน (boundary) เส้นแบ่งเขต(borderline) อาณาเขต (territory) และอาณาบริเวณชายแดน (border land)

แนวทางการพิจารณาในเรื่องพื้นที่ชายแดน มีแนวทางที่แตกต่างกันอย่างน้อย 2 แนวทาง ได้แก่ แนวทางรัฐศาสตร์กับแนวทางมานุษยวิทยา แต่ละแนวทางดังกล่าวมีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป

แนวคิดทางด้านรัฐศาสตร์ได้นิยามความหมายชายแดนว่า เป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นรัฐสมัยใหม่ตั้งแต่ต้นและจุดสิ้นสุดขอบเขตอธิปไตย สร้างกระบวนการควบคุมพื้นที่ เส้นเขตแดน และแบ่งแยกความเหมือน ความแตกต่าง ความเป็นพวกเดียวกัน กับความเป็นอื่นระหว่างผู้คนที่

ต่างจากของเส้นพรมแดน การเคลื่อนย้ายของผู้คนข้ามพรมแดนรัฐชาติจะเกิดขึ้นอย่างเสรีไม่ได้ (ปีนแก้ว เหลืองอร่าม, 2545: 2)

ชายแดนในความเป็นเส้นแบ่งแดนที่นักรัฐศาสตร์ได้นิยามดูเหมือนจะตอบสนองกับความ เป็นรัฐชาติสมัยใหม่ ซึ่งอาจมาพร้อมกับวิธีคิดแบบรัฐสมัยใหม่ตะวันตก (สมเกียรติ วันทะนะ, 2530) ในขณะที่แนวความคิดทางด้านมานุษยวิทยาก็ไม่ได้ให้ความสนใจศึกษาเรื่องชายแดนตั้งแต่ต้น ส่วนใหญ่ให้ความสนใจเรื่องพรมแดน (boundaries) มากกว่า เพิ่งจะเริ่มในใจประยุกต์แนวคิดเรื่อง พรมแดน (boundaries) ในการศึกษาทำความเข้าใจกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจและวัฒนธรรมตาม แนวชายแดนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (ยศ สันตสมบัติ, 2551: 48)

นักมานุษยวิทยาเริ่มใช้พื้นที่ชายแดนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับรัฐชาติ ในลักษณะที่เคลื่อนไหวและซับซ้อนมากขึ้น นับแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา ทำให้เห็นชายแดนที่ เชื่อมโยงกับปัญหาอำนาจ และความด้อยพัฒนา ในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ผู้คน ทุน สินค้า และ วัฒนธรรมก้าวข้ามพรมแดนรัฐชาติ กระแสแนวคิดหลังสมัยใหม่มองชายแดนในลักษณะเป็น ภาพลักษณ์ (image) ของพหุวัฒนธรรม การทำความเข้าใจเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดน อาจต้องอาศัยแนวคิดเรื่อง พื้นที่ชายแดน (borderlands) มาทำความเข้าใจ (ยศ สันตสมบัติ, 2551: 59 - 57) ทำให้ปัจจุบัน การศึกษาเรื่องชายแดนอาจอาศัยแนวคิดพื้นฐานทั้งทางด้านรัฐศาสตร์และ มานุษยวิทยามาเป็นกรอบในการศึกษา แล้วให้คำนิยามความหมายของพื้นที่ชายแดนที่แตกต่างกัน ออกไป ในงานของธงชัย วินิจจะกุล (2541 : 73-80) ได้ให้ความหมายไปในแนวรัฐศาสตร์และความ เป็นรัฐชาติ ซึ่งให้พื้นที่ชายแดนเป็นกระบวนการหลายเป็นรัฐชาติ สอดคล้องกับนักประวัติศาสตร์ชาว ฝรั่งเศสชื่อ Pierre Vilar (อ้างใน ปีนแก้ว เหลืองอร่าม, 2545: 1 - 16) ที่ได้อธิบายความหมาย ชายแดนว่า เป็นจุดกำเนิดของความเป็นชาติและประเทศ และสอดคล้องกับ โสภิตา วีรกุลเทวัญ (2549: 5)

การศึกษาชายแดนในแง่มุมพรมแดน (frontiers) โดย Willson & Donnan (1998 อ้างใน ขวัญชีวัน บัวแดง, 2550: 6 - 7) ได้อธิบายเกี่ยวกับพรมแดน (frontiers) ว่าเป็นเขตพื้นที่ (territorial zone) ที่มีความกว้างขนาดต่าง ๆ ทั้งที่ข้ามชายแดนหรือห่างออกไปจากชายแดน อันเป็นพื้นที่ที่ผู้คน ต่อรองลักษณะพฤติกรรมและความหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นสมาชิกของรัฐและชาติ เป็นพื้นที่ของ อำนาจแห่งการช่วงชิง และ อาณาบริเวณชายแดน (border lands) โดย Hertzfeld (2001 อ้างใน ขวัญชีวัน บัวแดง, 2550 : 6 - 7) ได้ให้ความหมายว่า เป็นพื้นที่ทางกายภาพที่มีนัยถึงบางสิ่งที่อยู่ ระหว่าง (in-between) เป็นพื้นที่ของการติดต่อ ไม่ต่อเนื่อง และไม่ชัดเจน สอดคล้องกับการอธิบาย เรื่องอาณาบริเวณชายแดนของ เดชา ตั้งสีฟ้า (2549: 306 - 307) ที่ให้ความหมายว่าเป็นพื้นที่ที่ไม่ เพียงแต่เห็นอำนาจและข้อจำกัดของรัฐชาติ ยังพบเห็นความขัดแย้งและการอำนวยการความสะดวกลู่ ลู่ที่หลากลั่นด้วยปฏิบัติการทางวัฒนธรรมของผู้คน

จากแนวทางในการศึกษาที่ได้ยกมาข้างต้นทำให้มองเห็นถึงพัฒนาการการศึกษาในเรื่องชายแดน และชัดเจนยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน การมองพื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ที่ไม่ไหวติง คงที่ และค่อยพัฒนา อาจเป็นเรื่องที่ต้องนำมาทบทวนและมองใหม่ในลักษณะกลับกัน เพราะพื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะและพิเศษที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ยุคโลกาภิวัตน์ยิ่งทำให้ชายแดนเป็นพื้นที่ที่ซับซ้อนและเลื่อนไหล การนำแนวคิดนี้มาศึกษาในงานวิจัยนี้ จะช่วยวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในพื้นที่ชายแดนได้มากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการควบคุมโดยอำนาจรัฐในบริบทนโยบายพัฒนาพื้นที่ชายแดนของประเทศไทย พื้นที่ชายแดนไม่ใช่เป็นเพียงพื้นที่ที่อำนาจรัฐควบคุมอย่างเดียว แต่เป็นพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย การให้คำนิยาม การควบคุมพื้นที่ และการพัฒนา ไม่ได้หมายความว่าเพียงเพื่อป้องกันการข้ามแดน การรุกล้ำเส้นแบ่งเขตแดน แต่รัฐต้องมองใหม่ในลักษณะที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น นโยบายที่นำไปใช้ในพื้นที่ชายแดนอาจถูกกำหนดเฉพาะเป็นกรณีพิเศษในแต่ละพื้นที่ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับผู้คนและภูมิรัฐศาสตร์

จากแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์การปะทะปฏิสัมพันธ์กันของผู้คนกับรัฐในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา โดยเฉพาะพื้นที่จุดผ่านแดนช่องเขาพระวิหาร ช่องสง่า และช่องสง่าในทิศทางที่เหมาะสม ด้วยกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงโดยภาครัฐและเอกชนทั้งทางด้านกายภาพและสังคมวัฒนธรรม ปัญหาต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา การนำทฤษฎีการปรับตัวมาใช้ในครั้งนี้อาจทำให้ได้แนวทางและรูปแบบในการแก้ปัญหาในพื้นที่ชายแดนอื่น ๆ ต่อไป

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชื่อหมู่บ้าน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อหมู่บ้าน นารินทร์ เลิศชัชวรากุล (2548: 18 - 90) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการตั้งชื่อหมู่บ้านในประเทศไทย ซึ่งผู้ศึกษาได้เปรียบเทียบชื่อหมู่บ้านในประเทศไทยทั้ง 4 ภาค โดยศึกษาชื่อหมู่บ้าน จำนวน 21,824 ชื่อ พบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านในประเทศไทยมีวิธีการสร้างคำ 3 วิธี ได้แก่ การตั้งชื่อหมู่บ้านแบบใช้คำโดด การตั้งชื่อหมู่บ้านแบบใช้การรวมหน่วยคำ และการตั้งชื่อหมู่บ้านแบบใช้การยืมคำจากภาษาต่างประเทศ ผลการศึกษาพบอีกว่าชื่อหมู่บ้านในภาคกลางมีการตั้งชื่อ 2 ประเภท ได้แก่ การนำคำโดดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน และการรวมหน่วยคำ ส่วนภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการตั้งชื่อ 3 ประเภท ได้แก่ การนำคำโดดมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน การรวมหน่วยคำ และการยืมคำจากภาษาต่างประเทศการปรับเปลี่ยนชื่อของสถานที่

งานของ กนกวรรณ อารีย์พัฒนไพบุลย์ (2534) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวการตั้งชื่อหมู่บ้าน ลักษณะของคำที่ใช้ตั้งชื่อหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้าน และภาพสะท้อนทางสังคมที่ปรากฏจากชื่อหมู่บ้านในเขตอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า แนวการตั้งชื่อหมู่บ้านมี 8 ประเภท ได้แก่ ตั้งชื่อตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ ตั้งชื่อตามพีชพรรณ ตั้งชื่อตามชื่อบุคคลสำคัญ ตั้งชื่อตามตำนานหรือนิทาน ตั้งชื่อตามวัตถุโบราณ ตั้งชื่อเพื่อบอกขนาดหรือทิศทาง ตั้งชื่อเพื่อแสดงถึงกิจการกระทำ และตั้งชื่อเพื่อเป็นมงคลนาม ในด้านลักษณะการสร้างคำและประเภทที่มาของคำ พบว่า มี 3 ลักษณะ ได้แก่ โครงสร้างของคำ ลักษณะการสร้างคำ และประเภทที่มาของคำ ในด้านการเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านพบว่ามี 4 ลักษณะ ได้แก่ การกลายเสียง การกลายความหมาย ชื่อหมู่บ้านที่เปลี่ยนแปลงใหม่ และความสัมพันธ์ระหว่างรูปคำกับความหมาย และประเด็นสุดท้ายภาพสะท้อนทางสังคมจากชื่อหมู่บ้านพบว่ามี 4 ด้าน คือสภาพทางภูมิศาสตร์ การเลือกตั้งถิ่นฐาน การดำเนินชีวิต และความเชื่อ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าภาพสะท้อนทางสังคมทั้ง 4 ด้านนี้ มีความสัมพันธ์กับชื่อหมู่บ้านอย่างเห็นได้ชัด

งานของ โฉมสุภางค์ ทองปลิว (2534) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความหมายชื่อหมู่บ้าน และตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า ชื่อหมู่บ้านและตำบลทั้งหมด 111 ชื่อ สามารถแบ่งตามความหมายได้ 5 ประเภท คือ ชื่อที่มีความหมายเดียว ชื่อที่พิจารณาความหมายจากชื่อคำแรก ชื่อพิจารณาความหมาย จากชื่อคำแรกและคำถัดไป ชื่อที่พิจารณาความหมายจากการนำคำขยายมาไว้หน้าคำที่มีความหมายเป็นหลัก และชื่อที่พิจารณาความหมายจากกลุ่มคำเป็นคำแรก ชื่อหมู่บ้านและตำบลที่มีความหมายเดียว ตั้งตามชื่อพีชพรรณมากที่สุด ชื่อที่พิจารณาความหมายจากชื่อคำแรกและคำถัดไปเป็นชื่อที่แสดงลักษณะทางภูมิประเทศ ชื่อที่มีคำขยายเป็นคำแรกเป็นชื่อที่แสดงจำนวนหรือขนาด และชื่อที่มีกลุ่มคำเป็นชื่อคำแรกเป็นพีชพรรณ การเปลี่ยนแปลงชื่อ และสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนั้นหมู่บ้านส่วนใหญ่ใช้ชื่อเดิม แต่บางหมู่บ้านเปลี่ยนชื่อตามความนิยม เปลี่ยนตามที่มาของชื่อ ตามลักษณะภูมิประเทศ และเปลี่ยนเนื่องจากความเข้าใจผิด ชื่อหมู่บ้านและตำบลสัมพันธ์กับสภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในด้านทรัพยากรธรรมชาติ การประกอบอาชีพ การเลือกตั้งทำเลที่ตั้งหมู่บ้าน

สอดคล้องกับงานของ วนิตา ตรีสินธุรส (2534: 150) ได้ศึกษาเรื่องชื่อบ้านนามเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า มีชื่อหมู่บ้านตั้งตามแหล่งน้ำจำนวน 42 ชื่อ ตั้งตามลักษณะภูมิประเทศจำนวน 16 ชื่อ ตั้งตามพันธุ์ไม้จำนวน 9 ชื่อ ตั้งตามมงคลนามจำนวน 6 ชื่อ ตั้งชื่อตามสิ่งก่อสร้าง จำนวน 5 ชื่อ ตั้งตามทิศทางบอกที่ตั้ง จำนวน 3 ชื่อ ตั้งตามความเชื่อถือ จำนวน 2 ชื่อ ตั้งชื่อตามอาชีพ จำนวน 2 ชื่อ สำหรับหมู่บ้านที่ตามตามชื่อที่มาจากตำนาน นิทาน สัตว์ แร่ธาตุ วัด และที่มาจากบ้านเดิมนั้นไม่ปรากฏ

สุเปีย ทาปทา และทัศน์ ทศนียนานท์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ชื่อบ้านนามเมืองในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและความหมายของชื่อตำบล หมู่บ้าน และชุมชนในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 12 ตำบล 152 หมู่บ้าน และ 106 ชุมชนที่อยู่ในเขตตำบลในเมือง (เทศบาลนครอุบลราชธานี) ผู้วิจัยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเป็นสำคัญ และใช้ข้อมูลที่เป็นเอกสารชั้นรองประกอบการใช้แบบสอบถาม การเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าชื่อตำบล หมู่บ้าน รวมทั้งชุมชนตำบลในเมือง ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 258 ชื่อ ถูกจำแนกเป็น 14 ประเภท ได้แก่ ชื่อของพืช ลักษณะภูมิประเทศ ความเป็นมงคล การกระทำ ทิศทาง สัตว์ คน สถานที่ ของใช้ อาชีพ ขนาด จำนวน ระยะเวลา และจำแนกไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่า การตั้งชื่อบ้านนามเมือง ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จะตั้งขึ้นโดยใช้ชื่อของพืชตามท้องถิ่นและลักษณะภูมิประเทศ ที่ตั้งเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจังหวัดอุบลราชธานีมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นแหล่งรวมแม่น้ำสายต่าง ๆ และมีความอุดมสมบูรณ์ทำให้มีพืชพันธุ์ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจำนวนมาก

พรรณศิริ แจ่มอรุณ, วุฒิพงษ์ ทองก้อน และกชพร ขวัญทอง (2557: 218 - 223) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเชิงคติชนวิทยา : การตั้งชื่อคลองและชื่อบ้านในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่าการตั้งชื่อคลองและชื่อหมู่บ้านริมคลองในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่ตั้งชื่อตามสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ตั้งชื่อตามบุคคลและความเชื่อ และสรุปผลการตั้งชื่อคลองและชื่อหมู่บ้านได้ นอกจากนี้ยังศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชื่อคลองชื่อหมู่บ้าน พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการออกเสียง เปลี่ยนแปลงด้านรูปคำ และเปลี่ยนแปลงด้านความหมาย วทัญญา เล่ห์กั้น และ รัตนา จันทร์เทาว์ (2560: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ที่มาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่ออำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่ออำเภอมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาเขมร โดยมี 2 รูปแบบ ได้แก่ ชื่อที่ปรากฏภาษาเดียว และชื่อที่ปรากฏ 2 ภาษา โดย พบว่า ชื่อที่ปรากฏภาษาเดียวมากที่สุดคือ จำนวน 240 ชื่อ และชื่อที่ปรากฏการปนกัน 2 ภาษา จำนวน 66 ชื่อ ภาษาที่ปรากฏในชื่ออำเภอเหล่านี้สะท้อนให้เห็นลักษณะเฉพาะบางประการของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยชื่ออำเภอที่อยู่ในกลุ่มจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาเขมร ตามภาษาของกลุ่มผู้พูดซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ส่วนพื้นที่อื่น ๆ นิยมใช้ภาษาไทยถิ่นอีสาน

สวัสดี ชูสังข์ (2542 : 21-89) ได้ศึกษา ชื่อบ้านในอำเภอปากพะยูนจังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ชื่อบ้านมีทั้งได้ความหมายมาจากตำนาน สภาพขณะแรกตั้งหมู่บ้าน หรือชื่อบุคคลที่มีความสำคัญในการก่อตั้งชุมชน ลักษณะหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิศาสตร์ และเกี่ยวข้องกับความเชื่อและสิ่งปลูกสร้าง นลินี อำพันธ์ (2558: 77 - 82) ได้ศึกษาชื่อหมู่บ้านในอำเภอพุทไธสง หนองโพธิ์ และบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การศึกษาที่มาและความหมายของชื่อหมู่บ้าน พบที่มาของชื่อหมู่บ้านรวมทั้งหมด 12 ประเภท มากที่สุดคือลักษณะภูมิประเทศ รองลงมาคือพรรณไม้ ตำนานหรือเรื่องเล่า ทิศ ที่ตั้ง สถานที่ ถิ่นฐานเดิม ความเข้าใจผิดของทางราชการหรือคนรุ่นหลังสัตว์ ขนาด วัตถุ คติความเชื่อ บุคคล และอาชีพ ตามลำดับ การศึกษากลวิธีการตั้งชื่อหมู่บ้าน พบกลวิธีการตั้งชื่อหมู่บ้าน 2 แบบ มากที่สุดคือการใช้คำภาษาไทย ได้แก่ การประสมคำ และการใช้คำมูล รองลงมาคือ การใช้คำยืม ได้แก่ คำยืมภาษาเขมร และคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต ตามลำดับ การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการตั้งชื่อหมู่บ้าน พบการเปลี่ยนแปลงการ ตั้งชื่อหมู่บ้าน 3 ลักษณะ มากที่สุดคือ การเปลี่ยนไปเป็นชื่อใหม่ รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงเสียง ตามลำดับ อัมพร ชูเรน (2521: 289) ได้ศึกษา “ประวัติของชื่อตำบลและชื่อหมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการศึกษาพบว่า ประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้าน จำแนกตามที่ได้ 8 ประเภท คือ ชื่อหมู่บ้านที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ เกี่ยวกับตำนานเกี่ยวกับต้นไม้เกี่ยวกับวัด เกี่ยวกับชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสัตว์ เกี่ยวกับแม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึงและสิ่งอื่น ๆ พูนจิตร บิดร (2521: 1 - 240) ที่ได้ศึกษาประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอพรหมณานิคม จังหวัดสกลนคร ซึ่งพบว่าชื่อตำบล หมู่บ้านในอำเภอพรหมณานิคม มีที่มาจากคลอง ชื่อเกี่ยวกับแม่น้ำ ลักษณะภูมิประเทศ ชื่อพันธุ์ไม้ ชื่อบ้านเดิมและสิ่งอื่น ๆ และการเปลี่ยนแปลงของชื่อหมู่บ้าน พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่ส่วนใหญ่ยังคงใช้ชื่อบ้านเดิม และสาเหตุที่เปลี่ยนชื่อมักเนื่องมาจากทางราชการเสนอให้เปลี่ยนมากที่สุด สำหรับความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของชื่อบ้านนามเมือง พบ 4 ลักษณะ คือ ชื่อบ้านนามเมืองที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมความเชื่อ การตั้งถิ่นฐานตามต้นไม้ การดำรงชีวิต และการทำมาหากิน

งานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อหมู่บ้านในช่วงแรกนั้น มักศึกษาเรื่องที่มาภาษาและความหมาย รวมไปถึงลักษณะความเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกิดขึ้นในการตั้งชื่อหมู่บ้าน ทั้งนี้งานวิจัยส่วนมาก มักศึกษาในระดับพื้นที่อำเภอใดอำเภอหนึ่ง ในบางจังหวัดซึ่งมักศึกษาชื่อตำบล หมู่บ้านและการศึกษาในระดับชื่ออำเภอ หรือชื่อจังหวัดเท่านั้น ไม่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่ติดชายแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรม รวมทั้งเห็นลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน ดังงานวิจัยที่ผู้วิจัยจะศึกษาในครั้งนี้

บทที่ 3

ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

การศึกษาลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากทะเบียนราษฎร์และการเก็บพื้นที่ภาคสนามบางส่วน เพื่อทำความเข้าใจลักษณะภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด 395 หมู่บ้าน โดยแบ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร จำนวน 192 หมู่บ้าน กลุ่มชาติพันธุ์ลาว จำนวน 115 หมู่บ้าน กลุ่มชาติพันธุ์กูย จำนวน 47 หมู่บ้าน และหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ จำนวน 41 หมู่บ้าน ดังนี้

3.1 ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ในจำนวน 4 อำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา มีจำนวนหนาแน่นมากที่สุด คือ มีจำนวน 192 หมู่บ้าน และเป็นหมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมายาวนานซึ่งไม่สามารถกำหนดอายุได้แน่ชัดและหมู่บ้านที่แยกตัวออกมาจากหมู่บ้านเดิมมาตั้งใหม่ ในการศึกษาลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์เขมรนี้ ผู้วิจัยขอจำแนกหมวดหมู่ออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

- 3.1.1 ประวัติการตั้งหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร
- 3.1.2 ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน
- 3.1.3 ภาษา
- 3.1.4 โครงสร้าง

3.1.1 ประวัติการตั้งหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

การศึกษาลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านมีความจำเป็นจะต้องศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อจะได้ทราบถึงการตั้งถิ่นฐานและการเรียกชื่อหมู่บ้าน อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาลักษณะการตั้งชื่อที่มีความสัมพันธ์กับประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร แต่ละอำเภอในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ตามที่ชาวบ้านเล่าขานกันมา ดังประวัติหมู่บ้านพอสังเขป ต่อไปนี้

1) บ้านกาบเชิง

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ กาบเชิง ระยะทาง 1 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดสุรินทร์ 64 กิโลเมตร ก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณ 170 ปีมาแล้ว จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 102 ครัวเรือน จำนวนประชากร ทั้งหมด 467 คน แยกเป็น ชายจำนวน 208 คน หญิงจำนวน 259 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้มีการอพยพมาจากหลายหมู่บ้าน เช่น บ้านปวงตึก อำเภอสังขะ บ้านไทร อำเภอปราสาท บ้านอังกัญเสกเอ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีผู้คนมาบุกเบิก ถางป่าซึ่งรกชั้นเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่นี้ ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า หนองตามลองเป็น หนองน้ำที่มีต้นกกจำนวนมากชาวบ้านช่วยกันถากถางต้นกกออก แต่บังเอิญมีคนโดนมีดพลาดมาฟันที่ เท้า จึงได้ตะโกนเป็นภาษาเขมรว่า “กาบเชิง” แปลเป็นภาษาไทยว่า ฟันขา ต่อมามีการประกาศตั้ง หมู่บ้านอย่างเป็นทางการจึงเปลี่ยนชื่อมาเป็น กาบเชิง (สัมภาษณ์. จรวน บุตรงาม, 20 สิงหาคม 2561)

2) บ้านบักจรัญ

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ กาบเชิง ระยะทาง 5 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดสุรินทร์ 55 กิโลเมตร ก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณ 100 ปีมาแล้ว จำนวนครัวเรือน ทั้งหมด 123 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 324 คน แยกเป็น ชาย จำนวน 159 คน หญิง จำนวน 165 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านบักจรัญ เดิมมีกลุ่มคนชาวกันตวจระมวล และชาวกัมพูชา อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน เนื่องจากบริเวณแห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์มากและได้ตั้ง ชื่อหมู่บ้านว่า บักจรัญ ซึ่งเป็นภาษา เขมร บัก แปลว่า หักหรือพัง ส่วนคำว่า จรัญ แปลว่า ตลิง คำว่า บักจรัญ จึงมีความหมายว่า ตลิงพัง ต่อมาเมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ จึงตั้งชื่อว่า บักจรัญ โดยยังใช้คำเรียกเดิมซึ่งเป็นภาษา เขมร (สัมภาษณ์. พิพัฒน์พล กาคำ, 12 สิงหาคม 2561)

3) บ้านปราสาทเบง

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ กาบเชิง ระยะทาง 5 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดสุรินทร์ 51 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 108 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 378 คน แยกเป็น ชายจำนวน 185 คน หญิงจำนวน 193 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

เดิมชื่อว่าบ้านโคกเบง จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านปราสาทเบง ได้กล่าวถึงประวัติและความหมายของหมู่บ้านปราสาทเบง ว่า เบง หมายถึง ต้นมะค่าโมง ซึ่งภาษาพื้นบ้านเรียกว่า ต้นเบง เกิดขึ้นบริเวณวัด ก่อนที่ชาวบ้านมาตั้งหลักแหล่งที่หมู่บ้านนี้ ต่อมาชาวบ้านได้พบปราสาทเก่าแก่โบราณ แต่ไม่มีใครทราบที่มาของปราสาทแห่งนี้ว่าใครเป็นผู้สร้างไว้ ชาวบ้านจึงเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านใหม่ จากเดิมชื่อว่าบ้านโคกเบงเป็นปราสาทเบง เพื่อให้สอดคล้องกันกับสิ่งที่เกิดขึ้นและพบเห็น อีกทั้งความเป็นสิริมงคลแก่บ้านนี้ด้วย (สัมภาษณ์. ประนอม สังโสภา, 20 สิงหาคม 2561)

4) บ้านโคกกลางสามัคคี

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 62 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 137 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 448 คน แยกเป็น ชายจำนวน 238 คน หญิงจำนวน 250 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโคกกลางสามัคคีก่อตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2510 ตั้งอยู่ใจกลาง ตำบลกาบเชิง ประชาชน ในหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้าน จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านโคกกลางสามัคคี (สัมภาษณ์.จรวน บุตรงาม, 20 สิงหาคม 2561)

5) บ้านกันตวง

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 2 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 59 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 100ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 644 คน แยกเป็นชายจำนวน 377 คน หญิงจำนวน 333 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านกันตวงก่อตั้งเมื่อ ปีพุทธศักราช 2476 ผู้บุกเบิกและตั้งรกรากคนแรก คือ นายเทศ ทวีเกิด จากนั้นมีชาวบ้านตามมาอีก 4 คน ชื่อว่า นายดูต เพิ่มแก้ว นายทิม ร่วมทวี นายตื่น จานมิน และนายแซม ร่วมทวี ชื่อหมู่บ้านกันตวง ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์.ปราโมทย์ เพิ่มทรัพย์, 22 สิงหาคม 2561)

6) บ้านโคกเพชร

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 3 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 59 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 74 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด123 คน แยกเป็นชายจำนวน 51 คน หญิงจำนวน 56 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

สมัยก่อนบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านบ้านโคกเพชรเป็นป่ารก มีพื้นที่สูง มีหนองน้ำ ชื่อว่า หนองกะเพชร เมื่อปีพุทธศักราช 2507 นายเอื้อน พุทธกริ นายชม พรหมเป็นสุข และนายสริต ทวีจิตต์ ได้มาอาศัยอยู่เป็นกลุ่มแรก ชาวบ้าน เรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านโคกเพชร ซึ่งเพี้ยนมาจากคำว่า เพรีก ต่อมาจัดตั้งเป็นหมู่บ้านโคกเพชร เมื่อปีพุทธศักราช 2532 แยกมาจากหมู่ 9 เป็นหมู่ 12 (สัมภาษณ์. พา ชุ่มสูงเนิน, 22 สิงหาคม 2561)

7) บ้านศรีพระจันทร์

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 3 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดสุรินทร์ 53 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 74 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 310 คน แยกเป็นชายจำนวน 158 คน เป็นหญิงจำนวน 143 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านศรีพระจันทร์ เดิมมีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งสร้างบ้านเรือนอยู่ข้างถนน ต่อมาได้รวมอยู่กับบ้านหมอนเจริญ เมื่อปีพุทธศักราช 2528 ชาวบ้านชื่อ นายพวง พระจันทร์ บริจาคที่ดิน สร้างศาลากลางหมู่บ้าน ปี พ.ศ.2532 ได้แยกออกจากบ้านหมอนเจริญ และตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านศรีพระจันทร์ ตามนามสกุลของ นายพวง พระจันทร์ (สัมภาษณ์.นิวัฒน์ แทนแก้ว, 22 สิงหาคม 2561)

8) บ้านหินโคน

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 13 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดสุรินทร์ 44 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 137 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 480 คน แยกเป็นชายจำนวน 241 คน หญิงจำนวน 239 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านหินโคน ตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2475 ราษฎรอพยพมาจากบ้านกิ้วล ตำบลตาเบา อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 6 ครัวเรือน มาทำการบุกเบิกและได้จัดตั้งหมู่บ้านขึ้น สาเหตุที่ตั้งชื่อว่า บ้านหินโคน เพราะบริเวณที่ตั้งหมู่บ้าน มีหลักหินอยู่ในบริเวณรอบหมู่บ้านจำนวน 7 ก้อน (สัมภาษณ์.ไทยรัฐ มีชื่อ, 22 สิงหาคม 2561)

9) บ้านโคกตะเคียน

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 10 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดสุรินทร์ 48 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 176 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 760 คน แยกเป็น ชาย จำนวน 365 คน หญิง จำนวน 395 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโคกตะเคียน เหตุผลที่ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า โคกตะเคียน เพราะในอดีตบริเวณนี้เป็นเนินสูง มีต้นตะเคียนอยู่เป็นจำนวนมาก และมีหนองน้ำอยู่กลางบ้าน (สัมภาษณ์.เสงี่ยม จำปาทอง, 22 สิงหาคม 2561)

10) บ้านแฉงมุด

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 29 กิโลเมตรและห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 60 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 156 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 605 คน แยกเป็นชาย จำนวน 323 คน เป็นหญิง จำนวน 282 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านแฉงมุด แฉงมุด เป็นคำภาษาเขมร แฉง แปลว่า ปลาตุ๊ก มุด แปลว่า ปัก ตามคำบอกเล่าของคนสมัยก่อนว่า มีผู้หญิงชราคนหนึ่งไปจับปลาในแหล่งน้ำกลางป่า ซึ่งแหล่งน้ำนั้นมีปลาตุ๊กจำนวนมาก ปลาตุ๊กได้ปักมือหญิงชราผู้นั้น ชาวบ้านจึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า บ้านแฉงมุด จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. สุรชัย มุคมาจันทร์, 25 สิงหาคม 2561)

11) บ้านจรัส

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านจรัส เมื่อเกือบ 100 ปีมาแล้ว นายมี จิตรักษ์ ได้เข้ามาอยู่เป็นครอบครัวแรก ต่อมา มีราษฎรอพยพมาเข้ามาอยู่เรื่อย ๆ เป็นจำนวนมาก จึงกลายเป็นหมู่บ้านและได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านจรัส โดยตั้งชื่อตามผักที่พบในบริเวณนั้น ซึ่งเป็นผักชนิดหนึ่งมีลักษณะคล้ายผักตบชวาดอกสีม่วง (สัมภาษณ์. มนูญ แก้มศิริ, 20 ตุลาคม 2561)

12) บ้านโอทะลัน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโอทะลัน เดิมชื่อบ้าน ชำตระเส็ด เมื่อปี พุทธศักราช 2519 ได้มีชาวบ้านอพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่กับญาติตามหมู่บ้านต่าง ๆ เนื่องจากภัยสงคราม ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 ทางหน่วยงานภาครัฐ ได้จัดสรรเป็นศูนย์ชั่วคราวให้หมู่บ้านที่ต้องอพยพหนีภัยสงคราม จำนวน 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านชำตระเส็ด บ้านโอทะลัน และบ้านตระเวง มาอยู่รวมกันที่ศูนย์อพยพชั่วคราวในหมู่บ้านจรัส ในปี พ.ศ. 2528 รัฐบาลไทย – เยอรมัน ได้จัดสรรให้บ้านชำตระเส็ด และบ้านโอทะลัน มาอยู่รวมกัน พร้อมจัดสรรที่ทำกินให้ครอบครัวละ 14 ไร่ ที่อยู่อาศัยครอบครัวละ 1 ไร่ ใช้

ชื่อหมู่บ้านว่า บ้านโทะลัน หมู่ที่ 3 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์. อดิศักดิ์ จงหาญ, 20 ตุลาคม 2561)

13) บ้านนาสนวน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

เดิมราษฎรบ้านนาสนวนอพยพ มาจากบ้านภูมิสะแก ซึ่งตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตก ห้วยสำราญ ติดต่อกับบ้านแซ่ไปร์ เขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ต่อมาเกิดโรคระบาดรุนแรง ราษฎรในหมู่บ้านเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ราษฎรประมาณ 30 ครอบครัว ได้อพยพย้ายถิ่นฐานไปตั้ง หมู่บ้านชั่วคราว ชื่อหมู่บ้านภูมิคะนอง หลังจากนั้นได้อพยพย้ายถิ่นฐานมายัง บ้านนาสนวนทางทิศใต้ หมู่บ้าน เดิมเรียกชื่อว่า บ้านกระโจน ต่อมาประมาณปีพุทธศักราช 2509 มี จำสิบเอก พุ่ม ศรีทองสุข ซึ่งเป็นตำรวจตระเวนชายแดนและนายสอน ตนศิริ ผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้น ได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านนาสนวน ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์. สุรศักดิ์ สร้อยสวาะ, 20 ตุลาคม 2561)

14) บ้านบัวเขต

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

เดิมบ้านบัวเขตมีหัวหน้าปกครองชื่อตาเซต ภรรยาชื่อ นางบัว เป็นคนเลี้ยงวัว เลี้ยงควายให้พระยาสังฆะบุรี ประมาณปีพุทธศักราช 2324 จนกระทั่งตาเซตและยายบัวเสียชีวิตจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า หมู่บ้านบัวเขต เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. ยอง อินทรจักร, 20 ตุลาคม 2561)

15) บ้านหมื่นสังข์

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านหมื่นสังข์ เดิมเรียกว่า “ภูมิสังข์” โดยเริ่มแรกมีชาวบ้านจากบ้านกระหม บัน ระมาดคือ จำนวน 4-5 ครัวเรือน มาตั้งบ้านเรือนอาศัยบริเวณดังกล่าว ต่อมา มีชาวบ้านย้ายเข้ามาอยู่รวมกันหลายครัวเรือน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการตั้งหมู่บ้านหมื่นสังข์ (สัมภาษณ์. สมบัติ เอ็นดู, 20 ตุลาคม 2561)

16) บ้านระมาดค้อ

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านระมาดค้อก่อตั้งเมื่อปี พุทธศักราช 2470 ชาวบ้านอพยพมาจากถิ่น ต่าง ๆ เมื่อพบว่าพื้นที่บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการประกอบอาชีพทางการเกษตร นาย โป๊ะ จึงพาชาวบ้านมาตั้งรากฐานหมู่บ้านทางทิศตะวันออกของหนองน้ำ บริเวณแห่งนี้มีสัตว์หลายชนิดอาศัยอยู่ เช่น ตัวระมาด เก้ง กวาง หมูป่า แรด กระจ่าง เป็นสัตว์ที่คร่าชีวิตสัตว์อื่น ๆ ชาวบ้านทุกคนเรียกติดปากว่า ระมาดค้อ นายโป๊ะ ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ใหญ่และกำนันตำบลบัวเขตในสมัยนั้น จึงตั้งชื่อตามคำเรียกขานของชาวบ้าน ว่าระมาดค้อ และก็ใช้มาจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. สมาน เจริญงาม, 20 ตุลาคม 2561)

17) บ้านปะเตียก

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

ได้ก่อตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2522 โดยแยกออกจากบ้านตาปิม เมื่อประมาณปี พุทธศักราช 2500 – 2503 นายอินทร์ เอกลาภ และนายบุญ ่องอาจ เป็นคนบ้านตาเกว๋ ทั้งสองคนพาครอบครัวมาทางป่าแห่งนี้ เพื่อเพาะปลูกพืชไร่เป็นอาหารเลี้ยงครอบครัวของตน ต่อมาชาวตาเกว๋และบ้านตาปิม ได้มาจับจองที่ดินและสร้างบ้านเรือนเป็นที่อยู่อาศัยจนได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นมาเมื่อก่อนบริเวณแห่งนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้หลากหลายชนิดและมีต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่งภาษาไทยเรียกว่า ต้นบาก ภาษาเขมร เรียกว่า เปเตียก จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า ปะเตียก จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. คำเส็ง แป้นจันทร์, 20 ตุลาคม 2561)

18) บ้านแสนสนุก

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

แต่เดิมบ้านแสนสนุกมีชื่อเดิมว่า “โอรปรก” มีชาวบ้านอพยพมาจาก บ้านระมาดค้อ และส่วนหนึ่งมาจากบ้านอ่างเบง ที่แยกมาจากบ้านกระหม่อม มาอาศัยอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านเดียวและตั้งชื่อใหม่ว่า “บ้านแสนสนุก” (สัมภาษณ์. สุพัฒน์ นามจิตร, 20 ตุลาคม 2561)

19) บ้านสะเดา

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านสะเดา เดิมบริเวณนี้ชาวบ้านจะเรียกชื่อสะเดา เนื่องจากมีหนองสะเดา ซึ่งอยู่ติดกับหมู่บ้าน กล่าวว่หนองสะเดาแห่งนี้มีต้นสะเดาต้นใหญ่ตั้งตระหง่านอยู่ริมหนอง จึงเรียกหมู่บ้านนี้ตามชื่อหนองน้ำว่า บ้านสะเดา (สัมภาษณ์.ทองสวย ศรีบุญ, 20 ตุลาคม 2561)

20) บ้านสังแก

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านสังแก เดิมนี้ได้อพยพย้ายมาจากหมู่บ้านต่าง ๆ มาก่อตั้งหมู่บ้านสังแกขึ้น เหตุที่ตั้งชื่อว่า บ้านสังแก เพราะบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านมีหนองน้ำแห่งหนึ่งอยู่กลางป่า ต้นสังแกที่ขึ้นอยู่หนาแน่น จึงได้ตั้งชื่อว่าบ้านสังแก และแยกออกมาจากอำเภอสังขะ มาอยู่ในเขตอำเภอบัวเขตจังหวัดสุรินทร์ เมื่อปีพุทธศักราช 2521 จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. ไพรัตน์ จันทร์ชื่น, 20 ตุลาคม 2561)

21) บ้านกะโงก

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

ก่อตั้งมาแล้วประมาณ 250 ปี เดิมบ้านกะโงก ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลสะเดา อำเภอสังขะ ต่อมามีการก่อตั้งอำเภอบัวเขตและได้แยกเขตตำบลสะเดาออกเป็น 2 ตำบล คือ ตำบลสำเภาลูนและตำบลตาวัง เดิมชาวบ้านบ้านกะโงกได้อพยพ มาก่อตั้งหมู่บ้านที่บ้านหนองปรือและบ้านละเอาะ ต่อมาได้ตั้งชื่อใหม่ว่า บ้านกะโงก สาเหตุเพราะมีหนองน้ำและนกยูง จำนวนมาก นกยูง ภาษาเขมรเรียกว่า กะโงก จึงได้ตั้งชื่อบ้านกะโงก ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์. เอียง ยิ่งดั่ง, 20 ตุลาคม 2561)

22) บ้านตาป็น

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

ก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2417 สมัยนั้นมีพระรุดงค์เข้ามาธุดงค์ และปักกลดอยู่ในบริเวณดังกล่าว มีชาวบ้านเดินทางเข้ามาพบ จึงไปบอกเพื่อนบ้าน ชาวบ้านจึงนำอาหารมาถวายพระรุดงค์รูปนั้น ด้วยความเลื่อมใสศรัทธา นายเป็ก ยิ่งดั่ง เป็นผู้เลื่อมใสในพระรุดงค์รูปนั้นมาก จึงได้มาอยู่กับพระรุดงค์ดังกล่าว และพาครอบครัวมาปลูกบ้านอยู่ในสถานที่ใกล้พระรุดงค์ เพื่อให้ได้ดูแลอย่างใกล้ชิด ต่อมาชาวบ้านหลายเข้ามาอยู่กันเรื่อย ๆ จนได้ตั้งเป็นหมู่บ้านในปีเดียวกัน โดยในการตั้งหมู่บ้านนั้น ชาวบ้านได้เลือกผู้ใหญ่บ้านเข้ามาปกครองในหมู่บ้าน มีการจัดงานทำบุญทุกวันพระ โดยมีการประกอบอาหารเลี้ยงพระจนเป็นประเพณีสำคัญของหมู่บ้าน มีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นทุก ๆ วันพระ ซึ่งชาวบ้านจะเห็นครกเงินครกทอง และสากเงินสากทองปรากฏในหมู่บ้านทุกวันพระและจะมีเสียงครกกับสากกระทบกันได้ยินคล้ายเสียงฆ้องดังก้องกังวานชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่เมือง จึงมีการตั้งชื่อหมู่บ้านโดยตั้งชื่อตามสิ่งที่พบเห็น คือ บ้านตะบัล เป็นภาษาเขมร ซึ่งแปลว่า ครก เพี้ยนเสียงเป็นบ้านตาป็นจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. สุรียา กล้าแข็ง, 20 ตุลาคม 2561)

23) บ้านโคกสมอง

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโคกสมอง ตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำเภากลูน มีเนื้อที่ทั้งหมด 2000 ไร่ มีครัวเรือนทั้งหมด 46 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 210 คน แยกเป็น ชาย 112 คน หญิง 98 คน การก่อตั้งหมู่บ้าน เริ่มจากประชากรอพยพมาจากบ้านกระหม่อม ตำบลบัวเขต มาอาศัยอยู่เป็นกลุ่มแรก ซึ่งบริเวณดังกล่าวมีหญ้าชนิดหนึ่ง ชื่อหญ้าโคมงขึ้นเป็นจำนวนมากและเป็นเนินสูง ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณดังกล่าวกันติดปากว่า บ้านโคกสมอง โคมง เป็นภาษาเขมรแปลว่า สมอง ส่วนคำว่า โคม แปลว่า เนิน (สัมภาษณ์. ประการ พรหมอุก, 20 ตุลาคม 2561)

24) บ้านโคกเพชร

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

จัดตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2539 โดยมีราษฎรจากบ้านสำเภากลูน ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัย เนื่องจากหมู่บ้านเดิม มีครัวเรือนอาศัยอยู่หนาแน่น สภาพพื้นที่แห่งนี้เป็นที่เนินสูงเต็มไปด้วยต้นเพ็ชร์ มีลักษณะคล้ายไม้ไผ่ลำเล็กเนื้อเหนียวแน่นเกิดขึ้นบริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ราษฎรนิยมเรียกเป็นภาษาท้องถิ่นเขมรว่า กุกปรัก ภาษาไทยเรียกว่า โคมเพชร (สัมภาษณ์. บุญทรง แสงมณี, 20 ตุลาคม 2561)

25) บ้านโคกโบสถ์

หมู่บ้านตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลโคกกลาง อำเภอนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกกลาง มีเนื้อที่ทั้งหมด 5,050 ไร่ ครัวเรือนทั้งหมด 167 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 648 คน เป็นชาย 338 คน เป็นหญิง 310 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

เมื่อปีพุทธศักราช 2495 ครอบครัวของนายเตื่อน คิดประโคน อพยพมาจากบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มาตั้งถิ่นฐานอยู่ทางทิศตะวันตกหนองน้ำเป็นครอบครัวแรก ต่อมาปีพุทธศักราช 2498 นายบึง ไยยอง อพยพมาจากบ้านตานี อำเภوبرาสาท จังหวัดสุรินทร์ อยู่ทางทิศเดียวกับครอบครัวนายเตื่อน หลังจากนั้นก็มีครอบครัวอื่นอพยพเข้ามาเรื่อย ๆ โดยตั้งชื่อหมู่บ้านว่าโคกโบสถ์ ชื่อบ้านโคกโบสถ์ ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์. บุญเรือง รุ่งเรือง, 10 ตุลาคม 2561)

26) บ้านจิกแตก

หมู่บ้านตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก มีเนื้อที่ทั้งหมด 4,040 ไร่ คร้วเรือนทั้งหมด 177 คร้วเรือน ประชากรทั้งหมด 742 คน เป็นชาย 364 คน เป็นหญิง 378 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านจิกแตก จัดตั้งเมื่อปี พุทธศักราช 2504 เดิมพื้นที่บริเวณนี้ เป็นสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์อาศัยอยู่จำนวนมาก พื้นที่เป็นเนินสูง มีหนองน้ำบริเวณหมู่บ้าน นายเม็ง สายยศ และคณะ ได้อพยพจากบ้านบึง กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ มาอาศัยอยู่บริเวณนี้ เนื่องจากหมู่บ้านเดิม ประชากรหนาแน่น ไม่มีที่ทำกิน ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า จิกแตก คำว่า จิกแตก “จิก” แปลว่าชุด “แตก” แปลว่าเหล็ก จิกแตก แปลว่า ชุดเหล็ก สันนิษฐานว่าสมัยก่อนมีการชุดเจาะและพบแร่เหล็กในบริเวณนี้ จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านจิกแตก (สัมภาษณ์. บุญเชียง กิ่งแก้ว, 10 ตุลาคม 2561)

27) บ้านตาลวก

หมู่บ้าน ตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก มีเนื้อที่ทั้งหมด 1,068 ไร่ เรือนทั้งหมด 76 คร้วเรือน ประชากรทั้งหมด 359 คน ชาย 192 คน หญิง 167 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านตาลวก เดิมมีชาวบ้านย้ายมาจากบ้านเพี้ยราม ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เมื่อ ปี 2501 ต่อมาประมาณปี 2508 ชาวบ้านได้นิมนต์หลวงพ่อคัน ภัตตะโก มาอยู่ เป็นเจ้าสำนักสงฆ์ในหมู่บ้าน มีนายลุย ยืนยง เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบัน มีนายสุรชัย ยืนยง เป็นผู้ใหญ่บ้าน สาเหตุที่ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านตาลวก เพราะพื้นที่ตั้งหมู่บ้านมีต้นไม้ ชื่อต้นตาลวก เป็นจำนวนมาก จึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อต้นไม้ (สัมภาษณ์. สุรชัย ยืนยง, 10 ตุลาคม 2561)

28) บ้านหนองหลวง

หมู่บ้านตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแตก มีเนื้อที่ทั้งหมด 199 ไร่ คร้วเรือนทั้งหมด 66 คร้วเรือน ประชากรทั้งหมด 332 คน เป็นชาย 161 คน เป็นหญิง 171 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านหนองหลวงแยกออกจากหมู่บ้านโคกกรม เมื่อปีพุทธศักราช 2541 มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือ นายบุญยืน แก้ววิสัย บ้านหนองหลวง เดิมเรียกว่าหนองตาโลง ซึ่งเป็นภาษาเขมรแปลว่า หนองมัน เพราะพื้นที่บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านมีมันป่าเกิดขึ้นบริเวณข้างหนอง จึงตั้งชื่อเป็นหมู่บ้านหนองหลวง ซึ่งแปลว่าหนองมัน (สัมภาษณ์. ปราณี นามนวล, 10 ตุลาคม 2561)

29) บ้านตาเมียง

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านตาเมียงมีประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษเป็นชาวเขมรได้อพยพ จากโคกทมหักล้างทางพงตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้น พื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ราบลุ่มมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ตลอดฤดูกาล เหตุที่เรียกชื่อหมู่บ้านว่าบ้านตาเมียง เพราะตั้งตามชื่อของผู้นำหมู่บ้าน ในสมัยนั้นที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือตลอดมา (สัมภาษณ์. อภินพ อนุทูล, 10 ตุลาคม 2561)

30) บ้านพนมดิน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านพนมดิน เดิมที่ตั้งของหมู่บ้านจะเป็นที่ตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลตาเมียง ในสมัยนั้นมีชาวบ้านป่วยตายบ่อย จึงต้องย้ายมาอยู่ที่สูงซึ่งเป็นภูเขาแต่เป็นหินปูนดิน จึงตั้งชื่อว่า พนมดิน (พนม คือ เขาหิน) (สัมภาษณ์. เพิ่มอังกูร ดินานพ, 10 ตุลาคม 2561)

31) บ้านรุน

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพนมดงรัก ระยะทาง 2.2 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 74 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 249 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 684 คน แยกเป็นชาย 333 คน หญิง 351 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านรุน ตั้งตามชื่อพืชชนิดหนึ่ง ภาษาเขมร เรียกว่า ต้นรุน พืชชนิดนี้เกิดขึ้นบริเวณริมหนองน้ำกลางหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเรียกว่าบ้านรุน ภาษาไทยเรียกว่า ต้นคล้า ชาวบ้านอพยพมาจากบ้านตาเป็ก บ้านบักไต่ ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบัน และบ้านโคกทมหักล้างปัจจุบันเป็นที่ทำการ องค์การบริหารส่วนตำบลตาเมียง เมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2446 หมู่บ้านเหล่านั้นมีโจรผู้ร้ายและเกิดโรคระบาด นายโสจ จันทุกา จึงได้มาบุกเบิกจัดตั้งหมู่บ้านอยู่ใกล้แหล่งน้ำหนองรุนและลำห้วยจารย์ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาทำไร่ได้ก่อตั้งวัดบ้านรุนให้ชาวบ้านได้ทำบุญและบวชเรียน ปัจจุบันเป็นโรงเรียนบ้านรุน นายโสจ จันทุกา ได้รับแต่งตั้งจากทางการให้เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกที่บ้านรุน (สัมภาษณ์. ล้วน คลุ้มกระโทก, 10 ตุลาคม 2561)

32) บ้านบุอำเปาว์

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพนมดงรัก ระยะทาง 4 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 74 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 126 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 500 คน แยกเป็นชายจำนวน 247 คน เป็นหญิงจำนวน 253 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านบุอำเปาว์ ในอดีตตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านบักได สมัยนั้นมีโรคระบาด คนล้มตายจำนวนมาก ชาวบ้านจึงอพยพออกมาอยู่บริเวณใกล้ป่าอ้อย ชาวบ้านเรียก เบาะอำปุ อำปุ เป็นภาษาเขมร หมายถึง อ้อย เบาะอำปุ หมายถึง ป่าอ้อย แต่ทางราชการเรียก บุอำเปาว์ จึงตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน จนถึงปัจจุบัน ในอดีตบ้านบุอำเปาว์เป็นหมู่บ้านใหญ่จึงได้แยกหมู่บ้านออกมาเป็น บ้านหัวอ่าง บ้านดอนน้ำตาล บ้านตาเล็ฟ ซึ่งสามหมู่บ้านที่กล่าวมา ส่วนมากจะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวต่างถิ่นที่อพยพมาอยู่ (สัมภาษณ์. เมื่อย ยิ่งเจนจบ, 10 ตุลาคม 2561)

33) บ้านอำปิล

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพนมดงรัก ระยะทาง 6 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 68 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 84 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 358 คน แยกเป็น เป็นชายจำนวน 186 คน เป็นหญิงจำนวน 172 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านอำปิล เรียกตาม ชื่อของต้นไม้ที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ตั้งหมู่บ้าน อำปิล เป็นภาษาเขมร แปลเป็นภาษาไทย ว่า ต้นมะขาม สมัยก่อนพื้นที่ตั้งหมู่บ้านมีต้นมะขามใหญ่มีอายุมากอยู่ในพื้นที่ ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านอำปิล” (สัมภาษณ์. ดุน ยิ่งเจนจบ, 10 ตุลาคม 2561)

34) บ้านหนองแรด

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ พนมดงรัก ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 55 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 3,783 ไร่ ครัวเรือนทั้งหมด 168 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 417 คน ชาย 227คน หญิง 190 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านหนองแรด ได้แยกออกจากบ้านอุโลก เหตุที่ตั้งชื่อหมู่บ้านหนองแรด ตามคำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ว่ามีนายพรานผู้หนึ่งได้ยิงแรดในป่าบริเวณที่ตั้งหมู่บ้าน แรดถูกกระสุนปืนของนายพราน ได้หนีมาอนตายที่หนองน้ำ คนเฒ่าคนแก่ จึงตั้งชื่อหมู่บ้านหนองแรด แยกหมู่บ้านเมื่อปี 2520 ปัจจุบัน มีนางราตรี ประกายเพชร เป็นผู้ใหญ่บ้าน (สัมภาษณ์. ราตรี ประกายเพชร, 10 ตุลาคม 2561)

35) บ้านโนนยางกุด

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพนมดงรัก ระยะทาง 12 กิโลเมตรและห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 52 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 81 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 333 คน แยกเป็นชายจำนวน 172 คน หญิงจำนวน 161 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโนนยางกุด แยกมาจากบ้านอุโลก เมื่อปีพุทธศักราช 2525 มีเหตุการณ์กลุ่มกำลังติดอาวุธทหารเขมรเข้ามาปล้นชาวบ้าน เอาวัวควายและข้าวของและจับหญิงสาวไป เหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้สะเทือนขวัญมาก หลังจากนั้นได้มีหน่วยงานกรมประชาสัมพันธ์ นครราชสีมา นิคมสร้างตนเองปราสาท เข้ามา จัดสรร ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้จำนวน 77 ครัวเรือน ให้ชาวบ้านมาอยู่ด้วยกัน เป็น หมู่ บริเวณพื้นที่ตั้งหมู่บ้านมีต้นยางนาต้นหนึ่งที่ใหญ่มาก ประมาณ 5 คนโอบกอด อยู่บนโนนสูง ต้นยางถูกลมพายุพัดหักครึ่ง แต่ก็ไม่ตาย ต่อมาปี 2526 มีการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้น จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า หมู่บ้านโนนยางกุด (สัมภาษณ์. สมัย สุนทร, 10 ตุลาคม 2561)

36) บ้านอุโลก

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพนมดงรัก ระยะทาง 13 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 50 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 113 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 296 แยกเป็นชาย 163 คน หญิง 133 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านอุโลก เดิมขึ้นกับ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ แยกเป็น อำเภอกาบเชิง และเป็นอำเภอพนมดงรัก ปัจจุบันบ้านอุโลก ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ บริเวณพื้นที่ตั้งหมู่บ้านมีต้นไม้ชนิดหนึ่ง ภาษาเขมร เรียก อะเลาะ จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านอุโลก (สัมภาษณ์.ผดุงเกียรติ สุจิตมาวิทย์, 10 ตุลาคม 2561)

37) บ้านขาว

หมู่บ้านตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล สังขะ มีเนื้อที่ทั้งหมด 7,250 ไร่ มีครัวเรือนทั้งหมด 44 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 200 คน เป็นชาย 116 คน เป็นหญิง 84 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านขาว เดิมบริเวณพื้นที่แห่งนี้มีต้นไม้ชนิดหนึ่งออกดอกเป็นสีขาว ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านขาว แต่เสียงเพี้ยนจึงกลายเป็นบ้านขาว จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. ประโยชน์ เชื้องาม, 28 ตุลาคม 2561)

38) บ้านสังขะ

หมู่บ้านตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล สังขะ ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสังขะ ระยะทาง 2 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอเมืองสุรินทร์ 55 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 706 ไร่ มีประชากรทั้งหมด 745 คน ชาย 375 คน หญิง 370 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

เมืองสังขะ หรือ สังขะบุรี เดิม มีชื่อเรียกว่า โคนอัจจะ ได้ตั้งชื่อขึ้นเมื่อประมาณปี พุทธศักราช 2300 ในสมัยแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัว พระที่นั่งสุริยามรินทร์ราชวงศ์บ้านพลูหลวง ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงการปกครองและย้ายที่ตั้งบ้านสังขะเดิมไปบ้านขวาว เมื่อประมาณ ปี พุทธศักราช 2436 ส่วนเมืองสังขะเดิมนั้นเป็นบ้านสังขะในปัจจุบัน (สัมภาษณ์. จิรกิต ศรีไสย, 28 ตุลาคม 2561)

39) บ้านศรีนวล

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสังขะ ระยะทาง 4 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 50 กิโลเมตร มีประชากรทั้งหมด 674 คน เป็นชาย 331 คน เป็นหญิง 145 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านศรีนวล เดิมชื่อ บ้านสนวน เหตุผลที่เปลี่ยนเป็นชื่อบ้านศรีนวล เพราะตั้งตามชื่อของปลัดและชื่อภรรยาของปลัด คำว่า นวล มาจากชื่อของปลัด ศรี มาจากชื่อของภรรยาปลัด นำชื่อชื่อของทั้งสองท่านมารวมกันจึงได้ชื่อหมู่บ้านใหม่ คือ บ้านศรีนวล จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. มาลี นามหนด, 28 ตุลาคม 2561)

40) บ้านโนนตะแบก

หมู่บ้านตั้งอยู่หมู่ 11 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เนื้อที่ประมาณ 1600 ไร่ มีครัวเรือนประมาณ 320 ครัวเรือน มีประชากรประมาณ 927 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโนนตะแบก เดิมเรียกบ้านปอยแซว เป็นหมู่บ้านที่แยกออกมาจากบ้านขวาว หมู่ที่ 1 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ได้แยกออกมาประมาณปีพุทธศักราช 2513 แดงตั้งเป็นหมู่บ้านประมาณปีพุทธศักราช 2531 โดยใช้ชื่อหมู่บ้านว่าบ้านโนนตะแบก ตามลักษณะที่ตั้ง คือพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนินสูงและมีต้นตะแบกเป็นจำนวนมาก เมื่อถึงฤดูกาลออกดอกจะมีดอกสีม่วง สีบานเย็น และสีชมพูเข้ม สวยงามมาก (สัมภาษณ์. ทิพย์ ดาวงค์, 28 ตุลาคม 2561)

41) บ้านกระชาย

หมู่บ้านตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านกระชาย ตำบลทัพทัน อำเภอสงขลา จังหวัดสุรินทร์ ประชากร จำนวน 592 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านกระชาย เหตุผลที่ตั้งชื่อ บ้านกระชาย เพราะเป็นพื้นที่ที่มีต้นกระชายป่า เป็นจำนวนมาก (สัมภาษณ์. ตอย เอี่ยมละออง, 28 ตุลาคม 2561)

42) บ้านแบกจาน

บ้านแบกจาน ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลทัพทัน อำเภอสงขลา จังหวัดสุรินทร์ ประชากร จำนวน 531 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านแบกจาน จัดตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2507 มีผู้กล่าวขานกันว่า ในสมัยก่อนจะมีพ่อค้าชาวจีนอพยพมาพร้อมหาบจาน เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเป็นอาหาร เมื่อหาบจานมาถึงบริเวณลำห้วย พบหมีดัวใหญ่ออกมาจากพุ่มไม้ ชาวจีนตกใจวิ่งหนีและทำงานตกแตก จึงตั้งชื่อว่า บ้านแบกจาน แผลมาจากภาษาเขมรว่า จานแตก (สัมภาษณ์.สังวาล สายบุตร, 28 ตุลาคม 2561)

43) บ้านทัพทัน

หมู่บ้านตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลทัพทัน อำเภอสงขลา จังหวัดสุรินทร์ ประชากร จำนวน 789 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านทัพทันตั้งเป็นหมู่บ้านเมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2468 ในสมัยนั้นเป็นทางเกวียนเป็นสะพานไม้ข้ามห้วยทัพทัน สาเหตุที่เรียก บ้านทัพทัน เพราะสมัยนั้นกองทัพข้าศึกจะข้ามสะพานหนี แต่พญาสังฆะตามมาทัน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านทัพทันขึ้น (สัมภาษณ์. ดอน ชื่นบาล, 28 ตุลาคม 2561)

44) บ้านสน

หมู่บ้านตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลสะกาด อำเภอสงขลา จังหวัดสุรินทร์ ประชากร จำนวน 854 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านสน สาเหตุที่ตั้งชื่อ บ้านสน เพราะพื้นที่ที่ตั้งหมู่บ้านนี้มีต้นสนที่โตเด่นกว่าต้นไม้ชนิดอื่น จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านสน (สัมภาษณ์. สุรวัดน์ ชัยศิริษะ, 28 ตุลาคม 2561)

45) บ้านจิ้งเอิล

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านจิ้งเอิล เดิมมีชาวบ้านอพยพมาจากบ้านจิ้งเอิลโค อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบัน สมัยก่อนพื้นที่แห่งนี้มีโจรขโมยวัวและเอามาอย่างกินบริเวณหนองน้ำกลางหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านจิ้งเอิล ซึ่งมาจากภาษาเขมร จิ้งเอิล แปลว่า ย่าง และอีกเหตุผลหนึ่งเพราะชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากบ้านจิ้งเอิลโค จึงเป็นความบังเอิญในการตั้งชื่อหมู่บ้านตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้ง 2 เหตุการณ์ ชาวบ้านส่วนใหญ่พูดลาวและภาษาเขมร

46) บ้านหลัก

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านหลัก เหตุผลที่ตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านหลักเพราะ พื้นที่บริเวณนี้มีหลักคล้ายศิลาแลงจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเรียกว่า บ้านหลัก

3.1.2 ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน

ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 192 หมู่บ้าน พบว่า มีการตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กับที่มาและความหมายของชื่อดังต่อไปนี้

3.1.2.1 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบุคคล

การตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนที่มีความสัมพันธ์บุคคลซึ่งเป็นผู้ที่สำคัญของหมู่บ้านนั้น ๆ ส่วนมากเป็นชื่อบุคคลที่เป็นผู้นำหมู่บ้านหรือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบุกเบิกหรือก่อตั้งหมู่บ้าน หรืออาจเคยทำคุณประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นจนได้รับการยกย่องให้นำชื่อไปตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านหรือชื่ออื่น ๆ ดังต่อไปนี้

1) เพศชาย

การตั้งชื่อที่สัมพันธ์กับบุคคลนั้นเป็นชื่อที่น่าสังเกตก็คือ การตั้งชื่อส่วนใหญ่มีนำคำเรียกชื่อเพศชาย คือคำว่า “ตา” มาตั้ง ไม่นิยมนำเพศหญิง คือคำว่า “ยาย” มาตั้งชื่อ เช่น

หมู่บ้านตาคง	ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า คง
หมู่บ้านตาเจ็ก	ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า เจ็ก
หมู่บ้านตาปัน	ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า ปัน
หมู่บ้านตาไทย	ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า ไทย
หมู่บ้านตาตุ่ม	ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า ตุ่ม

หมู่บ้านตาพรหม	ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า พรหม
หมู่บ้านตาเมา	ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า เมา
หมู่บ้านตาเมียง	ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า เมียง

2) เพศชายและเพศหญิง

พบว่ามีการนำชื่อผู้หญิงมาตั้งชื่อถ้าหากว่ามีการนำชื่อเพศหญิงมาตั้งชื่อก็จะรวมด้วย เช่น

เลิศอรุณ ความหมายของชื่อ มีที่มาจากชื่อของนายอำเภอและภรรยา ซึ่งมาก่อนตั้งหมู่บ้าน โดยให้ชื่อตามชื่อของภรรยา คือ “เลิศ” และชื่อของนายอำเภอ “อรุณ” (นายฉลาด ตีถ้วน. สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2561)

บ้านบัวเขต ความหมายของชื่อหมู่บ้าน มีที่มาจาก เดิมบ้านบัวเขตมีหัวหน้าปกครองชื่อ ตาเขต ภรรยาชื่อ นางบัว เป็นคนเลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ให้พระยาสังขะบุรี ตาเขตและยายบัว เสียชีวิตจึงตั้งชื่อหมู่บ้าน ว่า หมู่บ้านบัวเขต (นายยอง อินทรจักร สัมภาษณ์. 20 ตุลาคม 2561)

บ้านศรีนวล ตั้งตามชื่อของปลัดและชื่อของภรรยาปลัด คำว่า นวล มาจากชื่อของปลัด ศรี มาจากชื่อของภรรยาปลัด นำชื่อชื่อของทั้งสองท่านมารวมกันจึงได้ชื่อหมู่บ้านใหม่ คือ บ้านศรีนวล

3) ตำแหน่ง

สังขะ (เดิมชื่อบ้านโคกอจจะปะนิงหรือบ้านดงยาง) ความหมายของชื่อมีที่มาจากชื่อเจ้าเมืองและชื่อภรรยา โดยคำว่า สัง นั้น เป็นชื่อภรรยาของเจ้าเมืองสังขะ และ คำว่า ขะ เป็นชื่อเจ้าเมือง คือ พระสังขะบุรีศรีนครอจจะ หรือเชียงขะ (แต่เดิมเรียกกันว่า เมืองสังขะ แต่พอยุบเป็นอำเภอจึงเรียกเพี้ยนเป็น อำเภอสังขะ ในปัจจุบัน) (ศิริพร สุเมธารัตน์, 2526 : 33)

3.1.2.2 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพีชพรรณธรรมชาติ

ชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเป็นชื่อพีชพรรณธรรมชาติประเภทไม้ยืนต้น บ่งบอกให้ทราบว่า ในอดีตพื้นที่บริเวณนั้นมีไม้ยืนต้นเหล่านี้ขึ้นอย่างหนาแน่นหรือมีเป็นจำนวนมาก หรือพีชพรรณเหล่านี้ อาจเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ การตั้งชื่อหมู่บ้านจึงตั้งตามสภาพแวดล้อมที่พบเห็นในท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1) ไม้ยืนต้น ได้แก่

บ้านกระทม มาจากต้นไม้ชื่อว่า กระทุ้ม ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า กระทม ตรงกับภาษาไทยว่า กระทุ้ม

บ้านกระสัง มาจากต้นไม้ชื่อว่า กระสัง ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า กระสัง ตรงกับภาษาไทยว่า กระสัง

บ้านเขวา มาจากต้นไม้ชื่อว่า เขว่า ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า เขวา ตรงกับภาษาไทยว่า เขว่า

บ้านคล็อง มาจากต้นไม้ชื่อว่า พลวง ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า คล็อง ตรงกับภาษาไทยว่า พลวง

บ้านตาลวก มาจากต้นไม้ชื่อว่า ต้นหมัน ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า ตาลวก ตรงกับภาษาไทยว่า ต้นหมัน

บ้านปะเตียก มาจากต้นไม้ชื่อว่า ต้นกระบาก ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า ประเตก ตรงกับภาษาไทยว่า กระบาก

บ้านศาลา มาจากต้นไม้ชื่อว่า หมาก ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า ศาลา ตรงกับภาษาไทยว่า ต้นหมาก

บ้านสนวน มาจากต้นไม้ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า สนูล

บ้านสะเดา มาจากต้นไม้ชื่อว่า สะเดา ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า สะเดา ตรงกับภาษาไทยว่า ต้นสะเดา

บ้านสังแก มาจากต้นไม้ชื่อว่า สะแก ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า สังแก ตรงกับภาษาไทยว่า ต้นสะแก

บ้านเสรียง มาจากต้นไม้ ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า เสรียง

บ้านอังกอล มาจากต้นไม้ ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า อังกอล

บ้านอำปึล มาจากต้นไม้ชื่อว่า มะขาม ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า อำปึล ตรงกับภาษาไทยว่า ต้นมะขาม

บ้านอุโลก มาจากต้นไม้ชื่อว่า อุโลก ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า อะเลาะ ตรงกับภาษาไทยว่า ต้นอุโลก

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ ประเภทไม้ยืนต้น ทำให้ทราบว่าในท้องถิ่นนั้นมีพรรณไม้ยืนต้นชนิดใดบ้าง การตั้งชื่อจึงตั้งตามสภาพแวดล้อมที่พบเห็นในท้องถิ่นคน ในท้องถิ่นได้นำต้นไม้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงการเลือกทำเลที่ตั้งถิ่นฐานของคนโบราณซึ่งอาจสังเกตได้จากชนิดของ

ต้นไม้ หากเป็นไม้เนื้อแข็ง จะไม่นิยมไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณนั้น เพราะจะไม่มีน้ำใต้ดิน จะเลือกไปอยู่ในบริเวณที่มีไม้เนื้ออ่อน เพราะมีน้ำใต้ดินมาก เหมาะในการตั้งถิ่นฐาน

2) ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก

หมู่บ้านที่มีชื่อเป็นพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก ส่วนมากมีไม้ยืนต้นขึ้นอยู่ห่าง ๆ กัน มีหญ้าทนแล้งชนิดต่าง ๆ ขึ้นแทรกสลบอยู่ และบางชนิดพบในหนองน้ำทั่วไป บางชนิดเป็นผักพื้นบ้าน ชอบขึ้นอยู่ตามหนองน้ำหรือลำห้วยสามารถนำมารับประทานได้ ได้แก่

บ้านจรัส	มาจากผักน้ำชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า จรัส
บ้านรุน	มาจากต้นไม้ชื่อว่า คล้า ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า รุน
ตรงกับภาษาไทยว่า ต้นคล้า	
บ้านสกล	มาจากผักน้ำชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า สก๊วน

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก ทำให้ทราบว่าพื้นที่ในอดีตแรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนั้นน่าจะมีสภาพเป็นป่าเพราะมีพืชพรรณธรรมชาติเหล่านั้นขึ้นอย่างหนาแน่นหรือมีเป็นจำนวนมาก บ่งบอกให้ทราบถึงความหลากหลายของพืชพรรณธรรมชาติ

3) พืชพรรณธรรมชาติและลักษณะเด่นที่ปรากฏในพืช เช่น โพร่ง ความสูง ขนาดรูปร่าง จำนวน หรือตำแหน่งที่เจริญเติบโต และอื่น ๆ ได้แก่

บ้านโพธิ์ใหญ่

โพธิ์ใหญ่ หมายถึง ต้นโพธิ์ที่มีขนาดใหญ่

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติและลักษณะเด่นที่ปรากฏในพืช ทำให้ทราบว่า การตั้งชื่อนอกจากจะบอกว่า พบเห็นพืชพรรณชนิดใดในท้องถิ่นแล้วแล้วยังบอกให้ทราบถึงลักษณะเด่นหรือลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏในพืชอีกด้วย

3.1.2.3 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้ง และทิศทาง

1) ตำแหน่ง ที่ตั้ง ทิศทางและการตั้งถิ่นฐาน ได้แก่

บ้านภูมิกันดาล

ภูมิกันดาล แปลว่า หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ตรงกลาง มีหมู่บ้านอื่นตั้งอยู่รอบ ๆ (คำ

ว่า

ภูมิ แปลว่า หมูบ้าน, ตำบล, แผ่นดินหรือที่อยู่ คำว่า กันดาล ภาษาเขมรว่า กนฐาล แปลว่า กลาง ใน ภาษาเขมรถิ่นไทยออกเสียงว่า กันนาล)

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับ ตำแหน่ง ที่ตั้งและทิศทาง ทำให้ทราบว่าลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านนั้น นั้นมีตำแหน่ง ที่ตั้ง ทิศทาง อย่างไร และน่าจะเป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์หรือมีความเหมาะสมในการเลือกตั้งถิ่นฐาน และผู้ ตั้งถิ่นฐานตั้งชื่อหมู่บ้านตามตำแหน่งของหมู่บ้าน ซึ่งอาจมีความโดดเด่นและง่ายต่อการสื่อสาร มากกว่าลักษณะอื่นของหมู่บ้าน

3.1.2.4 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสัตว์

1) สัตว์ปีก ได้แก่

บ้านกะโงก

กะโงก แปลว่า นกยูง

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับสัตว์ ทำให้ทราบว่า ในอดีตได้พบสัตว์ชนิดนั้น ๆ การตั้งชื่อจึงตั้งตามสัตว์ที่พบเห็นในท้องถิ่น ชื่อหมู่บ้านที่มี ชื่อเป็นนกต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสัตว์ที่พบในป่า จึงทำให้ทราบว่าสภาพพื้นที่แรกเริ่มตั้งหมู่บ้านนั้นมีสภาพ เป็นป่า

2) สัตว์ในท้องถิ่นและลักษณะอื่น ๆ ได้แก่

บ้านขยอง บ้านซีจรุก บ้านระมัดคือ

ขยอง แปลว่า หอยโข่ง

ซีจรุก แปลว่า กินหมู (คำว่า ซี มาจากภาษาเขมร แปลว่า กิน คำว่า จรุก มาจากภาษาเขมร แปลว่า หมู)

ระมัดคือ แปลว่า แรดจำนวนมาก (ระมัด มาจากคำว่า ระเมียฮ แปลว่า แรด คือ มาจากคำว่า กัวร์ แปลว่า กองอยู่, จำนวนมาก)

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับสัตว์ใน ท้องถิ่นและลักษณะอื่น ๆ เหล่านี้ มีความหมายสอดคล้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ชายแดน จังหวัดสุรินทร์ในอดีตเพราะ แรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนั้น ได้พบเห็นสัตว์เหล่านั้นอยู่หรือสัตว์เหล่านั้น อาจมีอยู่เป็นจำนวนมากหรือ อาจเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของท้องถิ่น และนอกจากจะบอกได้ว่าพบสัตว์ใน ท้องถิ่นชนิดใดแล้วยังบอกลักษณะอื่น ๆ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสัตว์เหล่านั้นอีกด้วย เมื่อมีการตั้ง ชื่อหมู่บ้านจึงตั้งชื่อตามสิ่งที่พบเห็นในท้องถิ่น

3.1.2.5 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องแหล่งโบราณคดีและโบราณสถาน

1) แหล่งโบราณคดี

บ้านภูมิขนุน แปลว่า หมู่บ้านที่มีต้นขนุน ภูมิ มีความหมายว่า หมู่บ้าน
ขนุน มาจากต้นไม้ชื่อว่า ขนุน ซึ่งเรียกเป็นภาษาเขมรว่า เคนิร

บ้านภูมิโพธิ์ แปลว่า หมู่บ้านที่มีต้นโพธิ์ ภูมิ มีความหมายว่า หมู่บ้าน โพธิ์
มาจากต้นไม้ชื่อว่า ต้นโพธิ์ ซึ่งเรียกเป็นภาษาเขมรว่า ปู

บ้านภูมิสวย แปลว่า หมู่บ้านที่มีต้นมะม่วง ภูมิ มีความหมายว่า หมู่บ้าน
สวย มาจากต้นไม้ชื่อว่า มะม่วง ซึ่งเรียกเป็นภาษาเขมรว่า สวย หรือ สวย

บ้านภูมิคตี่ ภูมิ มีความหมายว่า หมู่บ้าน,แผ่นดิน คตี่ มาจากคำภาษาเขมร
ว่า กแต่ย แปลว่า เรื่องราว,ความ หรือสันนิษฐานว่า อาจมาจากคำว่า ภูมิ หมายถึง ที่อยู่ของนักบวช

บ้านภูมินิยมพัฒนา แปลว่า หมู่บ้านภูมินิยมพัฒนา

บ้านภูมิโปน แปลว่า หมู่บ้านที่เป็นที่หลบซ่อน ภูมิ มีความหมายว่า หมู่บ้าน
โปน มาจากคำภาษาเขมรว่า ปูน ซึ่งเรียกเป็นภาษาไทยว่า หลบ,ซ่อน

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับแหล่ง
โบราณคดีและโบราณสถาน ทำให้ทราบว่ามีการตั้งชื่อหมู่บ้านตามสิ่งที่พบหรือสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของ
ท้องถิ่นเพื่อบ่งบอกให้ทราบว่าพื้นที่แห่งนั้นมีการตั้งถิ่นฐานอยู่และมีสิ่งใดปรากฏอยู่บ้างเช่น
โบราณคดี คำว่าภูมิ นั้น บอกรให้ทราบว่า เป็นหมู่บ้านมีการมาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นเหตุการณ์สำคัญใน
ท้องถิ่น นอกจากจะบอกว่าการมาตั้งถิ่นฐานแล้วยังบอกรให้ทราบว่ามีการเกิดขึ้นในอดีต
หรือมีพิธีกรรมธรรมชาติในท้องถิ่นซึ่งเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของท้องถิ่นที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ เป็น
จำนวนมาก

2) โบราณสถาน

บ้านปราสาทเบง แปลว่า ปราสาทที่มีต้นมะค่า ปราสาท เป็นโบราณสถาน
เก่าแก่ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ เบง มาจากต้นไม้ที่ชื่อว่า มะค่า ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมรว่า เบง ตรงกับ
ภาษาไทยว่า ต้นมะค่า

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับ
โบราณสถาน ทำให้ทราบว่ามีการตั้งชื่อหมู่บ้านตามสิ่งที่พบหรือสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อ
บ่งบอกให้ทราบว่าพื้นที่แห่งนั้นมีการตั้งถิ่นฐานอยู่และมีสิ่งใดปรากฏอยู่บ้างเช่น โบราณสถาน หรือพิธี
กรรมธรรมชาติในท้องถิ่นซึ่งเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของท้องถิ่น

3.1.2.6 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ

1) ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นแหล่งน้ำ

บ้านปวงตึก   บ้านสตึง

ปวงตึก แปลว่า ทำน้ำ (คำว่า ปวงตึก มาจากคำว่า (กัฟง ติก) (ก้อมปึง ติก) แปลว่า ทำน้ำ คำว่า ติก แปลว่า น้ำ)

สตึง แปลว่า ลำธาร (Brook แปลว่า ลำธารที่มีอยู่ทั่วไปตามบริเวณป่าเขา)

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นแหล่งน้ำ ทำให้ทราบถึงลักษณะการเลือกตั้งถิ่นฐานของคนสมัยก่อนที่ส่วนมากจะเลือกตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้แหล่งน้ำ เพราะน้ำมีความสำคัญในการดำรงชีวิต เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงตั้งชื่อให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นแหล่งน้ำ

2) ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นโคก นา ไร่ ป่าภูเขา หุ่น ถ้ำ เกาะ (แบบโคก)

และที่ลุ่มต่ำ

พนมดิน เนินสูง (พนม ในที่นี้ไม่ได้แปลว่าภูเขา แต่แปลว่า พื้นที่ที่เป็นเนินสูง(Hill แปลว่า พื้นที่ที่มีระดับสูงจากบริเวณรอบ ๆ แต่ไม่สูงมากเท่าภูเขา)

สระ แปลว่า นา (คำว่า สระ ในภาษาเขมรถิ่นไทยออกเสียงว่า สระ)

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นโคก นา ไร่ ป่าภูเขา หุ่น ถ้ำ เกาะ (แบบโคก) และที่ลุ่มต่ำ ทำให้ทราบถึงลักษณะการเลือกตั้งถิ่นฐานของคนสมัยก่อนที่ส่วนมากจะเลือกตั้งถิ่นฐานบริเวณที่เป็นโคก นา เพราะพื้นที่บริเวณนี้มีความสำคัญในการดำรงชีวิต เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงตั้งชื่อให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นโคก นา ไร่

3) ลักษณะภูมิประเทศและพืชพรรณธรรมชาติ ได้แก่

โคกเพชร แปลว่า โคกหญ้าเพ็ก

โคกระเปาว์ แปลว่า โคกต้นผักทอง (คำว่า ระเปาว์ มาจากคำว่า ระเปิว แปลว่า ต้นผักทอง)

โคกตะเคียน แปลว่า โคกที่มีต้นตะเคียน

โคกไทรงาม แปลว่า โคกที่มีต้นไทร (คำว่า งาม เป็นคำไทย)

โคกสวาย แปลว่า โคกต้นมะม่วง (คำว่า สวาย ในภาษาเขมรถิ่นไทยออกเสียงว่า ซวาย แปลว่า ต้นมะม่วง)

โคกสมอง แปลว่า โคก คำว่า สมอง เป็นภาษาเขมร หมายถึง ภูเขาชนิดหนึ่ง

นาสนวน (คำว่า นาสนวน ในภาษาเขมรถิ่นไทย ออกเสียงว่า ซแร ซนูล แปลว่า นา ที่มีต้นสนวน (นา เป็นคำไทย แปลว่า ที่นา คำว่า ซนูล แปลว่า ต้นสนวน) บัวอำเปาว์ แปลว่า ไร่ที่ถูกทิ้งร้างมีต้นอ้อย (คำว่า อำเปาว์ มาจากภาษาเขมร แปลว่า ต้นอ้อย)

หนองปรือ แปลว่า หนองที่มีต้นปรือ (คำว่า ปรือ ภาษาเขมรออกเสียงว่า แปรีย)

หนองหลวง แปลว่า หนองต้นมัน (คำว่า หลวง มาจากคำว่า ต้นโลง เป็นภาษาเขมร ตรงกับคำภาษาไทยว่า ต้นมัน)

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศและพืชพรรณธรรมชาติ นอกจากจะบอกให้ทราบถึงลักษณะภูมิประเทศที่เด่นชัดของพื้นที่นั้น ๆ แล้วยังบอกให้ทราบถึงชนิดของพืชพรรณธรรมชาติในท้องถิ่นนั้นด้วย

4) ลักษณะภูมิประเทศและสัตว์ในท้องถิ่น ได้แก่

โคกกรม แปลว่า โคกหอยกาบ (คำว่า กรม แปลว่า หอยกาบ)

โอทะเล้น แปลว่า ห้วยงูเหลือม (คำว่า โอ เป็นภาษาเขมร ตรงกับภาษาไทยว่า ห้วย คำว่า ทะเล้น เป็นภาษาเขมร ตรงกับภาษาไทยว่า งูเหลือม)

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับสัตว์ในท้องถิ่นและลักษณะอื่น ๆ ทำให้ทราบว่า การตั้งชื่อนอกจากจะตั้งตามชนิดของสัตว์ที่พบเห็นในท้องถิ่นแล้วยังบอกให้ทราบถึงลักษณะต่าง ๆ ของสัตว์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสัตว์นั้น ๆ ที่พบเห็นอีกด้วย

5) ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะอื่น ๆ

โคกวัด แปลว่า โคกที่มีวัด

โคกโบสถ์ แปลว่า โคกที่มีโบสถ์

พนมดงรัก แปลว่า ภูเขาที่มีลักษณะคล้ายไม้คาน (คำว่า พนม แปลว่า ภูเขาดงรัก มาจากคำว่า ดองแหวก แปลว่า ไม้คาน)

โคกเจริญ แปลว่า โคกที่มีความเจริญรุ่งเรือง (คำว่า เจริญ ในภาษาเขมรถิ่นไทย แปลว่า มาก แต่คำว่า เจริญ ในที่นี้เป็นคำไทย แปลว่า เจริญรุ่งเรือง)

โคกชัย แปลว่า โคกชัย (คำว่า ชัย เป็นคำไทย)

โคกสะอาด แปลว่า โคกสวยงาม (คำว่า สะอาด ในภาษาเขมรถิ่นไทยออกเสียงว่า ซอาด แปลว่า สวยงาม)

โคกสมบูรณ แปลว่า โคกที่มีความอุดมสมบูรณ์

บักจรัญ แปลว่า ตลิงพัง

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศและลักษณะอื่น ๆ บอกให้ทราบว่าพื้นที่นั้นมีลักษณะภูมิประเทศและลักษณะอื่น ๆ เช่นใด อย่างไร เช่น คำว่า พนม แปลว่า ภูเขา คำว่า โคก แปลว่า พื้นที่ที่เป็นที่บกและแห้ง นอกจากนี้ยังบอกให้ทราบถึงปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ หรือลักษณะอื่น ๆ ของพื้นที่อีกด้วย

2.7 ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ

บ้านกาบเชิง	บ้านกาบเชิง	บ้านกู่	บ้านจ้งเอิล
บ้านจิกแตก	บ้านซบ	บ้านดม	บ้านตระเวง
บ้านทับดัด	บ้านทับทัน	บ้านแงงมุด	บ้านแงงมุด
บ้านแบกจาน	บ้านสกอร์	บ้านออก	

กาบเชิง แปลว่า ฟันเท้า (คำว่า กาบ แปลว่า ฟัน (คำกริยา) คำว่า เชิง แปลว่า ขา,เท้า, ทิศเหนือ)

กู่ แปลว่า คู่ (คำว่า กู มาจากคำว่า กู แปลว่า คู่)

จ้งเอิล แปลว่า ย่าง หรือรมควัน (คำว่า จ้งเอิล มาจากคำว่า จ้งเอิร แปลว่า ย่าง หรือรมควัน หมู่บ้านจ้งเอิลนี้ย้ายมาจากบ้านจ้งเอิญโค ตำบลตาอ้ออง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์)

จิกแตก แปลว่า ขูดเหล็ก (คำว่า จิก แปลว่า ขูด คำว่า แตก แปลว่า เหล็ก)

ดม แปลว่า การรวมกลุ่มหรือระดมพล

ตาแตรว แปลว่า เสียงร้องของนกชนิดหนึ่งที่ร้องว่า “แต แต้ว แต แต้ว “

ทับทัน แปลว่า ทับ(กองทับ)มาทัน (คำว่า ทับทัน มาจากคำว่า เตือบเตือน แปลว่าทับ(กองทับ)มาทัน

ทับดัด แปลว่า ทับแตก (คำว่า ทับ แปลว่า กองทับ ในภาษาเขมรถิ่นไทย ออกเสียง ว่า เตือบ คำว่า ดัด ในภาษาเขมรออกเสียงว่า ดัจ แปลว่า ขาด, แตก)

แงงมุด แปลว่า ปลาตุ๊กปัก (คำว่า แงง แปลว่า ปลาตุ๊ก คำว่า มุด แปลว่า ปัก,คม)

แบกจาน แปลว่า จานแตก (คำว่า แบก แปลว่า แตก คำว่า จาน เป็นคำไทย แปลว่า ภาชนะรูปแบน ๆ สำหรับใส่อาหารหรือสิ่งของต่าง ๆ)

ออก แปลว่า อวด (มีความหมายเดียวกับคำว่า อวดในภาษาไทย)

ชื่อหมู่บ้านที่มีความหมาย นอกเหนือจากที่ได้กล่าวในข้อ 1 - 6 ความหมายของชื่อ ส่วนมากจะมีที่มาจากตำนาน เรื่องราวต่าง ๆ ประวัติความเป็นมา ตลอดจนเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงนำเรื่องราวหรือเหตุการณ์เหล่านั้นไปตั้งเพื่อบอกเล่าเรื่องราว ประวัติความเป็นมาในท้องถิ่น ดังนั้นชื่อจึงมีความหมายสอดคล้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์จังหวัดสุรินทร์ในอดีต

3.1.3 ภาษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาในเบื้องต้น พบว่า ภาษาที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรใช้ตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 192 หมู่บ้านนั้น ประกอบด้วยภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาลาว และภาษากวย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.1.3.1 ชื่อที่มาจากภาษาเดียว

ภาษาเขมร

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษาเขมรภาษาเดียวนั้น พบว่ามีจำนวนมากที่สุด จำนวน 106 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 55.20 ของชื่อหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในพื้นที่ชายแดนไทยกัมพูชา ทั้งหมด 192 หมู่บ้าน เมื่อจำแนกตามโครงสร้างชื่อหมู่บ้านแล้วยัง พบว่า มีหน่วยคำที่มาจากภาษาเขมรประสมกันเป็นชื่อหมู่บ้าน ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 1-2 หน่วยคำ เท่านั้นที่นำคำจากภาษาเขมรมาตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ มีจำนวน 80 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 41.66 ดังต่อไปนี้

กระชาย	กระทม	กระทม	กระเทียม
กระเทียม	กระสัง	กะโงก	กะเลงเวก
กันตวง	ขยอง	เขวา	คะนา
จบก	จรัส	จ้งเฮิล	จารย์
จารย์	โจรก	ชบ	ดม
ดาร์	โดง	ตระเวง	ตะเคียน
ตะเคียน	ตะแบง	ตาเกาว์	ตาคง
ตาแจ็ก	ตาตุ้ม	ตาแตรว	ตาไทย
ตาป็น	ตาเมา	ตาเมียง	ตาลวก
ปวงตึก	ปะเดียก	ระนุก	รูน
รูน	รูน	ลันแต่้	สกล
สะกอร์	สะกาด	สะเดา	สะพาน

สระ	สังแก	สังขะ	สังขะ
เสรียง	ออก	อังกอล	อำปิล
อำปิล	อำปิล	อุโลก	
โอทะลัน			

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาเขมรประสมกับภาษาเขมรมี จำนวน 26 คำ คิดเป็นร้อยละ 13.54 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กาบเชิง	โคกกรม	โคกระเปาว์	โคกสะอาด
โคกสะอาด	บักจรง	แนนมุด	ปราสาทเบง
ปราสาทเบง	ปราสาทเบง	สำเภาลูน	โคกสะอาด
พนมดิน	ไพรงกาล	บุอำเปาว์	ซัสมิง
บักจรง	โคกสวาย	ซีจรุก	จิกแตก
โคกสมอง	ระมادتค้อ	พนมตงรัก	โคกสง่า
ขนาดมอญ	ตะเปรียงเวง		

ภาษาไทย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่าชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียว ที่มาจากภาษาไทย มีจำนวน 18 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.37 ของชื่อหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทยกัมพูชาทั้งหมด จำนวน 192 หมู่บ้าน รองลงมาจากภาษาเขมร เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำศัพท์ของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษาไทยแล้ว ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 1-3 หน่วยคำ ที่นำคำจากภาษาไทยมาตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ คือ ภาษาไทย มีจำนวน 5 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.60 ดังต่อไปนี้

ด่าน ท่าเตียน ทานตะวัน หลัก กล้วย

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาไทยประสมกับภาษาไทย มีจำนวน 11 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.73 ดังต่อไปนี้

คูตัน เขาโต๊ะ ร่มเย็น หนองใหญ่
หนองยาว หนองบัว หินโคน แสงทอง
ทับทัน ทับทิมสยาม กลองตุ้ง

3) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 3 หน่วยคำ คือ ภาษาไทยประสมกับภาษาไทยทั้ง 3 หน่วยคำ มีจำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.04 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โนนยางกุด บัวขุนจง

ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่าชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียวที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 13 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.77 เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤตแล้ว ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 1-2 หน่วยคำ ที่นำคำจากภาษาบาลี-สันสกฤตมาตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ คือ ภาษาบาลี-สันสกฤตมีจำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.56 ดังต่อไปนี้

ศาลา ศาลา โพธิ์

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาบาลี-สันสกฤตมีจำนวน 10 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.21 ดังต่อไปนี้

ศรีสัมพันธ์ เทพอุดม ภูมิพัฒนา ภูมิคดี
ภูมินิยม เทพรักษา ภูมิโพธิ์ สันติสุข
ไทยสันติสุข ธรรมราช

3.1.3.2 ชื่อที่มาจากภาษา 2 ภาษา

ภาษาเขมร + ภาษาไทย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรและภาษาไทย มีจำนวน 26 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.54 ซึ่งพบจำนวนมากที่สุด เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้าน ที่มาประกอบจากคำภาษาเขมรและภาษาไทย (ข+ ท) หรือภาษาไทยและภาษาเขมร (ท + ข) แล้วปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 19 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.90 และโครงสร้าง 3 หน่วยคำ จำนวน 7 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.64 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ จำนวน 19 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.90 ดังต่อไปนี้

โนนเจริญ	แบกจาน	ทับตัด	ทรายขาว
ด่านเจริญ	หนองสลัม	หนองหลวง	แสนสนุก
นาสนวน	กระเทียมน้อย	ปางตึกใต้	โคกเมือง

หนองหลวง	หนองปรือ	หนองกรวด	หนองตราด
โนนสว่าง	โนนตาแบก	หนองระหาร	

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 3 หน่วยคำ จำนวน 7 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.64
ดังต่อไปนี้

โคกดงยาง	โคกไทรงาม	พนมดินเก่า	ขนาดมอญใหญ่
โนนสายน้อย	ขนาดมอญตะวันออก	ใหม่สระประมง	

ภาษาเขมร + ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต มี จำนวน 19 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.89 ซึ่งพบจำนวนรองลงมาจากภาษาเขมรและภาษาไทย เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านที่ประกอบจากคำภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต (ช + ปส.) หรือภาษาบาลี-สันสกฤตและภาษาเขมร (ปส.+ ช) แล้ว ปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 16 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และโครงสร้าง 3 หน่วยคำ จำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.56 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ จำนวน 16 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ดังต่อไปนี้

ภูมิขุ่น	โคกเพชร	โคกเพชร	จรัสพัฒนา
โคกโบสถ์	ภูมิโปน	ภูมิสวย	ไพรพยัคฆ์
เลิศอรุณ	สมบูรณ์	ศรีนวล	อำปิลพัฒนา
โอทะลันพัฒนา	กะโงกพัฒนา	สะเดาพัฒนา	ตาเกว๋พัฒนา

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 3 หน่วยคำ จำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.56
ดังต่อไปนี้

ศรีพระจันทร์	ลันแต่อุดมสุข	สกลพัฒนา
--------------	---------------	----------

ภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 7 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.64 เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านที่มาจาก

ประกอบจากคำภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต (ท + ปส.) หรือภาษาบาลี-สันสกฤตและภาษาไทย (ปส. + ท) แล้ว ปรากฏว่า พบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 7 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.64 ดังต่อไปนี้

ไทยสมบูรณ โพลีทอง โพลีใหญ่ หมื่นชัย
ใหม่พัฒนา ไทยนิยม ห้วยสิงห์

3.1.3.3 ชื่อที่มาจากภาษา 3 ภาษา

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่าชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษา 3 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.56 ซึ่งพบน้อยที่สุด นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ดังนี้

1) ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ประสมกัน มีจำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่

โคกกลางสามัคคี สะพานหมพัฒนา ศรีนวล 2

จากการวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ สามารถสรุปได้ว่า มีที่มาจาก 3 ภาษา คือ ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต และพบว่าชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ นั้น มีชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษาเดียว จำนวน 137 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 71.35 นิยมใช้ภาษาเขมรในการตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาจากภาษาเขมร คือ ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ตามลำดับ พบว่าลักษณะชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษา 2 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 52 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 27.08 นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 2 ภาษาปรากฏ 3 ลักษณะ ได้แก่ ภาษาเขมรและภาษาไทย ซึ่งเป็นลักษณะที่พบมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาษาเขมร และภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต ตามลำดับ พบว่าลักษณะของชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษา 3 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.56 ซึ่งพบน้อยที่สุด หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต คือ ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

3.1.4 โครงสร้างทางภาษา

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีโครงสร้าง 3 รูปแบบ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วยหน่วยคำตั้งแต่ 1-3 หน่วยคำ ดังนี้

3.1.4.1 โครงสร้างชื่อ 1 หน่วยคำ

ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีโครงสร้าง 1 หน่วยคำ จำนวน 84 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 28.12 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

- 1) แบบที่ 1 รูปแบบ 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 18 หมู่บ้าน

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 1 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 18 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กู๋	กล้วย	ชบ	โดง
ดม	ดาร์	ดำน	ดำน
โพธิ์	สน	หลัก	จารย์
จารย์	แยง	รูน	รูน
ออก			

- 2) แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 1 หน่วยคำ แบบที่ 2 มีจำนวน 63 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กะโงก	กระชาย	กระทม	กระทม
กระเทียม	กระเทียม	กระสัง	เขวา
ชยอง	คณา	จบก	จรัส
จิงเอิล	ตระเวง	ตะเคียน	ตาเมียง
ตาลวก	ตาแก้ว	ตาเตียม	ตาแตรว
ตาตุ่ม	ตาไทย	ตาพรม	วารี
ศาลา	ศาลา	สะกอร์	สะกาด
สะพาน	สะเดา	สะแร	สังแก
สังชะ	สังชะ	สนบ	สตึง

เสริยง	สวาท	สวาท	สนวน
ลันแต่	ระนุก	ถนน	อำปิล
อังกอล	ข้าเบง		

3) แบบที่ 3 ส่วนหน้า 1 พยางค์ ส่วนกลางออกเสียงอะ กิ่งเสียง 1 พยางค์ และ ส่วนท้าย 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ที่มี โครงสร้าง ประกอบด้วย 1 หน่วยคำ แบบที่ 3 มีจำนวน 3 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ธรรมราช	แสนสนุก	โอทะลัน
---------	---------	---------

3.1.4.2 โครงสร้างชื่อ 2 หน่วยคำ

ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่ประกอบด้วยโครงสร้างหน่วยคำ 2 หน่วยคำ เป็นการประกอบคำโดยในชื่อหมู่บ้าน 1 หมู่บ้านจะใช้หน่วยคำ 2 หน่วยคำ มาประกอบกันเป็นชื่อหมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้าง ประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ จำนวน 90 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 40.62 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อ วิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จาก จำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

1) แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัด สุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 36 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กาบเชิง	กาบเชิง	กันเต็ล	เขาโต๊ะ
โคกกรม	โคกเพชร	โคกเพชร	โคกโบสถ์
โคกเมือง	คูตัน	ด่านเจริญ	โพธิ์ทอง
โพธิ์ใหญ่	ทรายขาว	ทับทัน	ร่มเย็น
ลำหาด	หนองกรวด	หนองตราด	หนองหลวง
หนองหลวง	หินโคน	หนองบัว	บักจรั้ง
บักจรั้ง	บัวเซต	แบกจาน	แนนมุด
หนองใหญ่	หมื่นชัย	ไพรกาล	ชีจรุ๊ก

2) แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัด
สุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 2 มีจำนวน 35 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โคกระเปาว์	โคกสง่า	โคกสะอาด	โคกสะอาด
โคกสะอาด	โคกสมอง	โคกสวาย	โคกสมบูรณ
ชัยสมิง	ด่านเจริญ	เทพอุดม	ไทยสมบูรณ
เทพรักษา	โนนเจริญ	โนนตาแบก	ไทยนิยม
ภูมิดี	ภูมิสวาย	ภูมิขุ่น	ภูมินิยม
โนนสว่าง	นาสนวน	บุอ่าเปาว์	ไพรพยัคฆ์
เลิศอรุณ	ศรีสัมพันธ์	แสนสนุก	สุขสบาย
หนองระหาร	หนองสลัม		

3) แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัด
สุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 3 มีจำนวน 9 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กระเทียมน้อย	กะเพาโร	ขนาดมอญ	ตระเปรียงเวง
ปราสาทเบง	ปราสาทเบง	ปราสาทเบง	ปวงตึกใต้
สันติสุข			

4) แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัด
สุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 4 มีจำนวน 1 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทับทิมสยาม

5) แบบที่ 5 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย 4 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ ซึ่งมี
รูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ใหม่พัฒนา   ภูมิพัฒนา

6) แบบที่ 6 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ ซึ่งมี
รูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 7 หมู่บ้าน

ตาเกาว์พัฒนา   เสรีพัฒนา   สกลพัฒนา
สะเดาพัฒนา   จรัสพัฒนา   กะโงกพัฒนา
อำปิลพัฒนา

3.1.4.3 โครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ

ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่ประกอบด้วยโครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ เป็นการประกอบคำโดยในชื่อหมู่บ้าน 1 หมู่บ้าน จะใช้หน่วยคำ 3 หน่วยคำ มาประกอบกันเป็นชื่อหมู่บ้าน จากการศึกษาข้อมูลชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า หมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วย หน่วยคำ 3 หน่วยคำ จำนวน 18 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.37 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

1) แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์ ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 3 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 5 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โคกไทรงาม	ศรีพระจันทร์	ศรีนวล 2
โนนยางกุด	โคกดงยาง	

2) แบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แบบที่ 2 มีจำนวน 6 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

ใหม่สระประมง	ขนาดมอญใหญ่	ไทยสันติสุข
พนมดินเก่า	พนมดงรัก	โนนสบายน้อย

3) แบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แบบที่ 3 มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

โคกกลางสามัคคี	ลันแต่อุดมสุข
----------------	---------------

4) แบบที่ 4 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 6 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน มีจำนวน 5 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

ขนาดมอญใหญ่	นาสนวนพัฒนา	ปราสาทเบงสามัคคีสะพาน
ใหม่พัฒนา	โอร้ทะเลันพัฒนา	

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 192 หมู่บ้าน นั้น ผู้วิจัย พบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โครงสร้าง 1 หน่วยคำ มีจำนวน 84 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 28.12 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบ ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 รูปแบบ 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 18 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า

1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 63 หมู่บ้าน แบบที่ 3 ส่วนหน้า 1 พยางค์ ส่วนกลางออกเสียงอะ กิ่งเสียง 1 พยางค์ และส่วนท้าย 1 พยางค์ มีจำนวน 3 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ มีจำนวน 90 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 46.87 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 36 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 35 หมู่บ้าน แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 9 หมู่บ้าน แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน แบบที่ 5 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย 4 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 2 หมู่บ้าน แบบที่ 6 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 7 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ มีจำนวน 18 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.37 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์ มีจำนวน 5 หมู่บ้าน แบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน มีจำนวน 6 หมู่บ้าน แบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน มีจำนวน 2 หมู่บ้าน แบบที่ 4 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 6 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน มีจำนวน 5 หมู่บ้าน

3.2 ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ในจำนวน 4 อำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา มีจำนวน 115 หมู่บ้าน รองลงมาจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมร และเป็นหมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมายาวนานซึ่งไม่สามารถกำหนดอายุได้แน่ชัด และส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านที่แยกตัวออกมาจากหมู่บ้านเดิมซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ มาตั้งใหม่ ในการศึกษาลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ลาวนี้ ผู้วิจัยขอจำแนกหมวดหมู่ออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

3.2.1 ประวัติการตั้งหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

3.2.2 ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน

3.2.3 ภาษา

3.2.4 โครงสร้าง

3.2.1 ประวัติการตั้งหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

การศึกษาลักษณะการตั้งชื่อของหมู่บ้านมีความจำเป็นจะต้องศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อจะได้ทราบถึงการตั้งถิ่นฐานและการเรียกชื่อหมู่บ้านอันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาลักษณะการตั้งชื่อที่มีความสัมพันธ์กับประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว แต่ละอำเภอ ตามที่ชาวบ้านเล่าขานกันมา ดังประวัติหมู่บ้านพอสังเขป ต่อไปนี้

1) บ้านน้อยร่มเย็น

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 3 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 58 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 117 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 368 คน แยกเป็นชายจำนวน 183 คน หญิงจำนวน 185 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านน้อยร่มเย็น เดิมชาวบ้านอพยพถิ่นฐานมาจากอำเภอสนม และอำเภอศรีนครภูมิ จังหวัดสุรินทร์ นายนิ้ง ช่อม่วง เป็นผู้นำหมู่บ้านในสมัยนั้น ต่อมาชาวบ้านอพยพมารวมกันหนาแน่น ปีพุทธศักราช 2516 จึงได้ยกฐานะเป็นหมู่บ้านขึ้นและตั้งชื่อหมู่บ้านว่า น้อยร่มเย็นจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์.ปริญทร สยมพร, 22 สิงหาคม 2561)

2) บ้านพาขึ้น

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 15 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 60 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 102 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 126 คน แยกเป็นชายจำนวน 58 คน หญิงจำนวน 68 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านพาขึ้น เดิมชื่อบ้านหัวโค้ง ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นบ้านพาขึ้น ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก

3) บ้านเขื่อนแก้ว

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 3 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 59 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 105 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 263 คน แยกเป็นชายจำนวน 124 คน หญิงจำนวน 139 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านเขื่อนแก้วเดิมนั้นขึ้นกับบ้านน้อยร่มเย็น ต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช 2536 ได้แยกออกจากบ้านน้อยร่มเย็นมาเป็นบ้านเขื่อนแก้ว หมู่ 13 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีชาวบ้านชื่อนายสมพงษ์ มีส่วน เป็นผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้น ชื่อบ้านเขื่อนแก้ว ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรกท(สัมภาษณ์. สุขุมดวงราศี, 22 สิงหาคม 2561)

4) บ้านใหม่พาขึ้น

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 1 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 56 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 91 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 169 คน แยกเป็น ชายจำนวน 89 คน หญิงจำนวน 80 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

เมื่อปีพุทธศักราช 2548 ได้มีการแยกการปกครองออกจากบ้านพาขึ้น หมู่ 10 เพราะสมัยนั้นมีการปกครองร่วมกันอยู่และเป็นหมู่บ้านที่มีประชากรจำนวนมาก จึงเสนอเรื่องเพื่อขอแยกการปกครองจากนั้นทางกระทรวงมหาดไทย ได้อนุมัติเป็นหมู่บ้านและตั้งชื่อว่าบ้านใหม่พาขึ้น ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์.บุษบา ทองทา, 22 สิงหาคม 2561)

5) บ้านหมอนเจริญ

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 4 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 52 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 148 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 301 คน แยกเป็นชายจำนวน 160 คน หญิงจำนวน 141 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านหมอนเจริญ แยกมาจากบ้านบักจิ้ง หมอนเจริญ มาจากคนชื่อ มอน ซึ่งมาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นคนแรก ชาวบ้านที่พูดภาษาเขมรจึงเรียกว่าบ้าน มอนเจริญ และเปลี่ยนตามเสียงภาษาไทยเป็น หมอนเจริญ (สัมภาษณ์.สมควร สำราญใจ, 22 สิงหาคม 2561)

6) บ้านโนนทอง

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 56 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 182 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 640 คน แยกเป็นชายจำนวน 326 คน เป็นหญิงจำนวน 314 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโนนทอง ก่อตั้งเมื่อปี พุทธศักราช 2513 นายต๋วย และนายสิงห์ แสงทรัพย์ ได้พาชาวบ้านประมาณ 10 ครัวเรือน มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ เพราะเป็นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปี พุทธศักราช 2518 หน่วยงานทหารได้จัดที่ดินทำกินให้เป็นที่อยู่อาศัย โดยมอบที่ดินให้ครอบครัวละ 2 งาน และที่ทำกิน ครอบครัวละ 8 ไร่ ชื่อหมู่บ้านโนนทอง ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์.อนุสรณ์ แสวงกล้า, 23 สิงหาคม 2561)

7) บ้านไทรงาม

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 48 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 78 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 234 คน แยกเป็น ชายจำนวน 104 คน หญิงจำนวน 130 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านไทรงามก่อตั้งเมื่อ ปีพุทธศักราช 2523 โดยมีกลุ่มบุคคลแรก จำนวน 30 ครัวเรือน อพยพจากบ้านโนนทอง ตำบลกาบเชิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ในขณะนั้น เหตุที่อพยพมาตั้งหมู่บ้านใหม่ เนื่องจากเขตบ้านเดิมอยู่บริเวณชายแดนประเทศกัมพูชาเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ ต่อมาได้ตั้งเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเมื่อ ปีพุทธศักราช 2525 ผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือนายหา อยู่เย็น ชื่อหมู่บ้านไทรงาม ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์.เนรมิต บำรุง, 23 สิงหาคม 2561)

8) บ้านอีสานพัฒนา

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 22 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ ระยะทาง 55 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 101 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 317 คน แยกเป็นชายจำนวน 156 คน หญิงจำนวน 161 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านอีสานพัฒนา ชื่อเดิมบ้านโคกอาเตรีอะ เมื่อปีพุทธศักราช 2516 มีราษฎรอาศัยอยู่จำนวน 9 หลังคาเรือน ย้ายมาจากอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นส่วนใหญ่ เมื่อพุทธศักราช 2520 เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบมีการสู้รบระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชา ชาวบ้านจึงได้ย้ายมาอยู่บ้านจารย์ จนกระทั่งเมื่อ พุทธศักราช 2525 เหตุการณ์สงบลง จึงได้ย้ายกลับมาอยู่ใหม่ ชื่อหมู่บ้านอีสานพัฒนา ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์.ฐิระศักดิ์ มาพะดุง, 23 สิงหาคม 2561)

9) บ้านใหม่ดงเย็น

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 5 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 62 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 77 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 300 คน แยกเป็นชายจำนวน 154 คน หญิงจำนวน 146 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านใหม่ดงเย็น มีราษฎรเริ่มมาตั้งรกรากปักหลักอาศัยตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2505 โดยแยกออกมาจากบ้านสกล ซึ่งถิ่นที่มาอยู่อาศัยมีความอุดมสมบูรณ์มีป่าไม้และต้นไม้จำนวนมาก จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านใหม่ดงเย็น โดยมีนายศักดิ์สิทธิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก (สัมภาษณ์.คารธรรมดา, 24 สิงหาคม 2561)

10) บ้านร่มราษฎร์

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 6 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 62 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 90 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 548 คน แยกเป็นชายจำนวน 186 คน เป็นหญิงจำนวน 162 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านร่มราษฎร์ จัดตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2514 นายหงษ์ สร้อยจิตร อพยพมาจากบ้านตะเคียน อำเภอกาบเชิง เป็นผู้มาจัดตั้งหมู่บ้านเป็นคนแรก พื้นที่เป็นที่ราบสูงจึงเหมาะสำหรับการปลูกบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ปีพุทธศักราช 2526 ทางราชการได้ประกาศยกฐานะเป็นหมู่บ้านร่มราษฎร์ หมู่ที่ 5 ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ชื่อหมู่บ้านร่มราษฎร์ ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์.หาวา สร้อยจิตร, 24 สิงหาคม 2561)

11) บ้านโคกวัด

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 8 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 56 กิโลเมตรจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 66 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 236 คน แยกเป็นชายจำนวน 112 คน หญิงจำนวน 124 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโคกวัด ได้แยกออกมาจากบ้านรุน หมู่ 3 โดยแต่ก่อนนั้นขึ้นกับ อำเภอสังขะ และได้แยกมาก่อตั้งเป็นหมู่บ้านโคกวัด เมื่อปี พุทธศักราช 2507 เริ่มแรกมีบ้านจำนวน 4-5 หลังคาเรือน และต่อมามีชาวบ้านเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้น สาเหตุที่ชื่อ บ้านโคกวัด เพราะแต่เดิมนั้นมีวัด

ตั้งอยู่ก่อนแล้ว อีกทั้งที่ดินบริเวณนี้เป็นที่ดอนสูง จึงได้ตั้งชื่อว่า บ้านโคกวัด (สัมภาษณ์.บุญส่ง จันทรี, 24 สิงหาคม 2561)

12) บ้านสระทอง

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 25 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 58 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 166 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 757 คน แยกเป็นชายจำนวน 396 คน หญิงจำนวน 361 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านสระทองเดิมขึ้นอยู่กับบ้านนางมุด หมู่ที่ 1 ตำบลนางมุด ต่อมาเมื่อประมาณ ปีพุทธศักราช 2500 ได้แยกออกมาตั้งหมู่บ้านใหม่ โดยมีนายบุตดา ศีลารักษ์ เป็นผู้นำหมู่บ้านคนแรก ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์. พิรพล กล้าวิเศษ, 25 สิงหาคม 2561)

13) บ้านโคกพุง

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 35 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 40 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 112 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 503 คน แยกเป็นชายจำนวน 253 คน หญิงจำนวน 250 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโคกพุง เดิมพื้นที่บริเวณนี้มีต้นพุงเป็นจำนวนมาก และเป็นที่ยอดสูง จึงได้ตั้งชื่อว่า บ้านโคกพุง (สัมภาษณ์.วิชาญ ศรีแก้ว, 25 สิงหาคม 2561)

14) บ้านโพธิ์ศรี

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 39 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 45 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 136 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 454 คน แยกเป็นชายจำนวน 235 คน หญิงจำนวน 219 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโพธิ์ศรี ตั้งขึ้นตามชื่อและ นามสกุล ของผู้ที่มาตั้งถิ่นฐานคนแรก จึงเรียกว่า บ้านโพธิ์ศรี (สัมภาษณ์. ร่วม นามพร, 25 สิงหาคม 2561)

15) บ้านโคกเบง

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 28 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 56 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 66 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 226 คน แยกเป็นชาย 104 คน เป็นหญิง 122 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโคกเบง มาจากต้น ต้นเบง เป็นภาษาเขมร ซึ่งภาษาไทยแปลว่า มะค่าโมง เป็นต้นไม้ขนาดใหญ่ขนาด 10 คนโอบ พื้นที่บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านเป็นพื้นที่ดอนสูง จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านเป็น บ้านโคกเบง (สัมภาษณ์.ทวิส แต่มงาม, 25 สิงหาคม 2561)

3.2.1 ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน

ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด 115 หมู่บ้าน นั้น มีลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กับที่มาและความหมายของชื่อดังต่อไปนี้

3.2.1.1 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ

ชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเป็นชื่อพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้ยืนต้น บ่งบอกให้ทราบว่า ในอดีตพื้นที่บริเวณนั้นมีไม้ยืนต้นเหล่านี้ขึ้นอย่างหนาแน่นหรือมีเป็นจำนวนมาก หรือพืชพรรณเหล่านั้นอาจเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ การตั้งชื่อหมู่บ้านจึงตั้งตามสภาพแวดล้อมที่พบเห็นในท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1) ไม้ยืนต้น ได้แก่

ไม้ยืนต้น ได้แก่

บ้านกระทม มาจากต้นไม้ชื่อว่า กระทม ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า กระตุม ตรงกับภาษาไทยว่า กระทม

บ้านตะเคียน มาจากต้นไม้ชื่อว่า ตะเคียน ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า ตะเคียน ตรงกับภาษาไทยว่า ตะเคียน

บ้านกระสัง มาจากต้นไม้ชื่อว่า กระสัง ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมรว่า กระสัง ตรงกับภาษาไทยว่า กระสัง

บ้านอำปิล มาจากต้นไม้ชื่อว่า มะขาม ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมรว่า อำปิล ตรงกับภาษาไทยว่า มะขาม

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้ยืนต้น ทำให้ทราบว่าในท้องถิ่นนั้นมีพรรณไม้ยืนต้นชนิดใดบ้าง การตั้งชื่อจึงตั้งตามสภาพแวดล้อมที่พบเห็นในท้องถิ่นคน ในท้องถิ่นได้นำต้นไม้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงการเลือกทำเลที่ตั้งถิ่นฐานของคนโบราณซึ่งอาจสังเกตได้จากชนิดของต้นไม้ หากเป็นไม้เนื้อแข็ง จะไม่นิยมไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณนั้น เพราะจะไม่มีน้ำใต้ดิน จะเลือกไปอยู่ในบริเวณที่มีไม้เนื้ออ่อน เพราะมีน้ำใต้ดินมาก เหมาะในการตั้งถิ่นฐาน

2) ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก

หมู่บ้านที่มีชื่อเป็นพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก ส่วนมากมีไม้ยืนต้นขึ้นอยู่ห่าง ๆ กัน มีหญ้าหน้างัดชนิดต่าง ๆ ขึ้นแทรกสลับอยู่ และบางชนิดพบในหนองน้ำทั่วไป บางชนิดเป็นผักพื้นบ้าน ชอบขึ้นอยู่ตามหนองน้ำหรือลำห้วยสามารถนำมารับประทานได้ ได้แก่

บ้านประคู้ มาจากพืชชื่อว่า ต้นหวาย ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า ประเดา ตรงกับภาษาไทยว่า ต้นหวาย

บ้านผักไหม มาจากพืชชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นชื่อเรียกภาษาไทยว่า ผักไหม จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก ทำให้ทราบว่าพื้นที่ในอดีตแรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนั้นน่าจะมีสภาพเป็นป่าเพราะมีพืชพรรณธรรมชาติเหล่านั้นขึ้นอย่างหนาแน่นหรือมีเป็นจำนวนมาก บ่งบอกให้ทราบถึงความหลากหลายของพืชพรรณธรรมชาติ

3) พืชพรรณธรรมชาติและลักษณะเด่นที่ปรากฏในพืช เช่น โพรง ความสูง ขนาด รูปร่าง จำนวน หรือตำแหน่งที่เจริญเติบโต และอื่น ๆ เช่น

บ้านไทรโยง บ้านศรีสวาย บ้านโพธิ์ใหญ่
ไทรโยง แปลว่า ไทรย่อย (ไทร เป็นคำไทย แปลว่า ต้นไทร คำว่า โยง มาจาก คำว่า รโยง รยาง เป็นคำเรียกลักษณะของรากไทรที่ย่อยลงมาจากต้น)

ศรีสวาย ศรี เป็นคำไทย คำว่า สวาย ในภาษาเขมรถิ่นไทยออกเสียงว่า สวาย แปลว่า มะม่วง

โพธิ์ใหญ่ หมายถึง ต้นโพธิ์ที่มีขนาดใหญ่

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติและลักษณะเด่นที่ปรากฏในพืช ทำให้ทราบว่า การตั้งชื่อนอกจากจะบอกได้ว่า พบเห็น

พืชพรรณชนิดใดในท้องถิ่นแล้วแล้วยังบอกให้ทราบถึงลักษณะเด่นหรือลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏในพืชอีกด้วย

3.2.1.2 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสัตว์

1) สัตว์ในท้องถิ่นและลักษณะอื่น ๆ ได้แก่

บ้านหัวกระป๋อง

หัวกระป๋อง หมายถึง หัวกระป๋อง หัว เป็นคำไทย กระป๋อง มาจาก กระแปด ซึ่งเป็นภาษาเขมร ตรงกับภาษาไทยว่า ควาย

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับสัตว์ในท้องถิ่นและลักษณะอื่น ๆ เหล่านี้ มีความหมายสอดคล้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ชายแดนจังหวัดสุรินทร์ในอดีตเพราะ แรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนั้น ได้พบเห็นสัตว์เหล่านั้นอยู่หรือสัตว์เหล่านั้นอาจมีอยู่เป็นจำนวนมากหรือ อาจเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของท้องถิ่น และนอกจากจะได้พบสัตว์ในท้องถิ่นชนิดใดแล้วยังบอกลักษณะอื่นๆ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสัตว์เหล่านั้นอีกด้วย เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงตั้งชื่อตามสิ่งที่พบเห็นในท้องถิ่น

3.2.1.3 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ

1) ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นโคก นา ไร่ ป่าภูเขา หุบ ถ้ำ เกาะ (แบบโคก) และที่ลุ่มต่ำ

ดง แปลว่า ป่าชุก

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นโคก นา ไร่ ป่าภูเขา หุบ ถ้ำ เกาะ (แบบโคก) และที่ลุ่มต่ำ ทำให้ทราบถึงลักษณะการเลือกตั้งถิ่นฐานของคนสมัยก่อนที่ส่วนมากจะเลือกตั้งถิ่นฐานบริเวณที่เป็นโคก นา เพราะพื้นที่บริเวณนี้มีความสำคัญในการดำรงชีวิต เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงตั้งชื่อให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นโคก นา ไร่

2) ลักษณะภูมิประเทศและพืชพรรณธรรมชาติ ได้แก่

โคกเบง แปลว่า โคกต้นมะค่า

โคกพุง แปลว่า โคกต้นพุง (คำว่า พุง เป็นคำไทย)

โคกยาง แปลว่า โคกต้นยาง

หนองตะเคียน แปลว่า หนองน้ำที่มีต้นตะเคียน

หนองตาเล็บ แปลว่า หนองน้ำที่มีต้น
 หนองปรือ แปลว่า หนองน้ำที่มีต้นปรือ (คำว่า ปรือ เป็นภาษาเขมร
 เรียกว่า แปร็ย)

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิ
 ประเทศและพืชพรรณธรรมชาติ พบว่า นอกจากจะบอกให้ทราบถึงลักษณะภูมิประเทศที่เด่นชัดของ
 พื้นทีนั้น ๆ แล้วยังบอกให้ทราบถึงชนิดของพืชพรรณธรรมชาติในท้องถิ่นนั้นด้วย นอกจากนี้ยัง พบว่า
 ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว มีการปะปนของภาษาแสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดกัน
 ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ถิ่นไทย ลาว และส่วย แล้วยังพบอีกว่า มีภูมินามที่เป็นชื่อต้นไม้หลายชนิด
 มีการนำมาใช้ร่วมกัน

3) ลักษณะภูมิประเทศ ตำแหน่งที่ตั้งและทิศทาง ได้แก่

โคกกลาง

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิ
 ประเทศและการตั้งถิ่นฐานนอกจากบอกลักษณะภูมิประเทศแล้วยังบอกให้ทราบว่าพื้นที่หรือหมู่บ้าน
 นั้นมีตำแหน่ง ที่ตั้ง และทิศทางอย่างไร

4) ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะอื่น ๆ

โคกวัด แปลว่า โคกที่มีวัด

โคกชัย แปลว่า โคกชัย (คำว่า ชัย เป็นคำไทย)

โคกทม แปลว่า โคกใหญ่ (คำว่า ทม แปลว่า ใหญ่)

โคกยาว แปลว่า โคกยาว (คำว่า ยาว เป็นคำไทย)

โคกเวง แปลว่า โคกยาว (คำว่า เวง แปลว่า ยาว)

โคกสง่า แปลว่า โคกสง่า (คำว่า สง่า เป็นคำไทย)

โคกสูง แปลว่า โคกที่มีพื้นที่สูง (คำว่า สูง เป็นคำไทย)

โคกหิน แปลว่า โคกที่มีหิน

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับความหมาย
 ที่สะท้อนมาจากลักษณะภูมิประเทศและลักษณะอื่น ๆ นั้น บอกให้ทราบว่าพื้นที่นั้นมีลักษณะภูมิ
 ประเทศที่เด่นชัดอย่างไร เช่น จากคำประกอบ คำว่า โคก แปลว่า พื้นที่ที่เป็นที่บกและแห้ง
 นอกจากนี้ยังบอกให้ทราบถึงปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ หรือลักษณะอื่น ๆ ของพื้นที่อีกด้วย

5) ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ

สนพัฒนา	แสนทอง	สนสามัคคี	พนมดินใหม่
พูนสุข	ละเอาะ	หนองระอาง	วารี
ท่าสว่าง	ดอนน้ำตาล	หัวอ่าง	ใหม่พัฒนา
หลักพัฒนา	โคกกลางใหม่	หนองแคน	โนนค้อทอง
โนนสมบูรณ์	หมอนเจริญ	น้อยร่มเย็น	พาชื่น
เขื่อนแก้ว	ใหม่พาชื่น	อีสานพัฒนา	สว่างนิยม
เกษตรถาวร	โพนทอง	หนองสมบูรณ์	หนองพลวงสามัคคี
นาเรือง	ธาตุน้อย	โนนสำราญ	นาจำปา-แสงอรุณ
น้อยพัฒนา	ใหม่ดงเย็น	ร่มราษฎร์	สระทอง
ประคำ	นิคมสอง	สายทอง	วังทอง
สุขสำราญ	หนองคูพัฒนา	ไทยสามัคคี	ขอนแก่นพัฒนา
แสนกาง	สันติสุข	น้อยพัฒนา	ธาตุเจริญ
โนนสวรรค์	กลางสามัคคี	โพธิ์พัฒนา	ชัยมงคล
วังปลัด	เดือยไถแก้ว	ขามพัฒนา	เถกิง
โชคชัย	โชคชัยสามัคคี		

ชื่อหมู่บ้านที่มีความหมาย นอกเหนือจากที่ได้กล่าวในข้อ 1 – 4 ความหมายของชื่อ ส่วนมากจะมีที่มาจากตำนาน เรื่องราวต่าง ๆ ประวัติความเป็นมา ตลอดจนเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงนำเรื่องราวหรือเหตุการณ์เหล่านั้นไปตั้งเพื่อบอกเล่าเรื่องราว ประวัติความเป็นมาในท้องถิ่น ดังนั้นชื่อจึงมีความหมายสอดคล้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์จังหวัดสุรินทร์ในอดีต

3.2.3 ภาษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาในเบื้องต้น พบว่า ภาษาที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาว ใช้ตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.2.3.1 ชื่อที่มาจากภาษาเดียว

ภาษาไทย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ในพื้นที่ชายแดนไทย-

กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ พบว่าชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียวที่มาจากภาษาไทย พบว่ามีจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 41 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 35.65 เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำศัพท์ของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษาไทยแล้ว ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 1-3 หน่วยคำ ที่นำคำจากภาษาไทยนำมาตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ คือ ภาษาไทย มีจำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.86 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผักไหม

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาไทยประสมกับภาษาไทย มีจำนวน 29 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 25.21 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นากลาง	นาเรือง	โนนทอง	พาขึ้น
ร่มเย็น	วังทอง	สามแยก	สายทอง
แสงทอง	แสนกาง	แสนทอง	หนองคู
หนองแคน	หนองใหญ่	หัวอ่าง	หนองยาว
หนองแรด			

3) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 3 หน่วยคำ คือ ภาษาไทยประสมกับภาษาไทยทั้ง 3 หน่วยคำ มีจำนวน 11 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.56 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เดื่อไก่อแก้ว	หนองปลาขาว	ใหม่ดงเย็น
ใหม่พาขึ้น	น้อยร่มเย็น	น้อยแสนสุข
โนนค้อทอง		

ภาษาเขมร

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษาเขมรภาษาเดียวนั้น พบว่ามีจำนวน 27 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 23.47 รองลงมาจากภาษาไทย เมื่อจำแนกตามโครงสร้างชื่อหมู่บ้านแล้วยังพบว่า มีหน่วยคำที่มาจากภาษาเขมรประสมกันเป็นชื่อหมู่บ้าน ซึ่งพบในทุกโครงสร้างตั้งแต่ 1-2 หน่วยคำ ดังนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ มีจำนวน 19 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 16.52 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กระทม	กระสัง	กะปุ	ตะเคียน
ประจำ	ประตุ	ถนน	เถกิง
อำปิล	ละเอาะ		

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาเขมรประสมกับภาษาเขมร มีจำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 6.95 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โคกหม โคกเบง โคกพุง โคกเวง
โคกวัด โคกปรือ

ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ พบว่าชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียว ที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 13 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 11.30 เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของนามสกุลที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤตแล้ว ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 1-3 หน่วยคำ ที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ คือ ภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.86 ดังต่อไปนี้

วารี

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 11 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.56 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โชคชัย โปธิ์ศรี โปธิ์พัฒนา
อีสานพัฒนา เกษตรถาวร

3) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 3 หน่วยคำ คือ ภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.86 ดังต่อไปนี้

โชคชัยสามัคคี

3.2.3.2 ชื่อที่มาจากภาษา 2 ภาษา

1) ภาษาเขมร + ภาษาไทย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรและภาษาไทย มีจำนวน 19 หมู่บ้าน ซึ่งพบจำนวนมากที่สุด เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้าน ที่มาประกอบ จากคำภาษาเขมรและภาษาไทย (ข+ ท) หรือภาษาไทยและภาษาเขมร (ท + ข) แล้วปรากฏว่าพบใน

โครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 16 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.91 และโครงสร้าง 3 หน่วยคำ จำนวน 4 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.47 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เขื่อนแก้ว	คลองเจริญ	โคกกลาง	โคกยาง
โคกยาว	โคกสูง	โคกหิน	โคกใหญ่
โนนสำราญ	วังปลัด	สระทอง	หนองเยาะ
พนมดินใหม่	โคกไม้แดง	คลองน้ำซับ	ดอนน้ำตาล

2) ภาษาเขมร + ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต มี จำนวน 6 หมู่บ้าน ซึ่งพบจำนวนรองลงมาจากภาษาเขมรและภาษาไทย เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านที่มาประกอบจากคำภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต (ข + ปส.) หรือ ภาษาบาลี-สันสกฤตและภาษาเขมร (ปส.+ ข) แล้ว ปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.73 และโครงสร้าง 3 หน่วยคำ จำนวน 4 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.47 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โคกชัย	ธาตุเจริญ	สว่างนิยม
สุขสำราญ	ปลัดฤๅษี	ศรีสวาย

3) ภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 6 หมู่บ้าน เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านที่มาประกอบจากคำภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต (ท + ปส.) หรือภาษาบาลี-สันสกฤตและภาษาไทย (ปส. + ท) แล้ว ปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 6 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.21 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พูนสุข	โพธิ์ทอง	โพธิ์ใหญ่
ร่วมราษฎร์	หลักพัฒนา	ไทยสามัคคี

3.2.3.3 ชื่อที่มาจากภาษา 3 ภาษา

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 115 หมู่บ้าน พบว่า ลักษณะของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษา 3 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.60 จาก จำนวนชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวทั้งหมดซึ่งพบน้อยที่สุด นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ดังนี้

1) ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรและภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต ประสมกัน มีจำนวน 3 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หนองนาถาวร   หนองพลวงสามัคคี   โศกกลางสามัคคี

จากการวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ สามารถสรุปได้ว่า มีที่มาจาก 3 ภาษา คือ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต และพบว่า ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์นั้น มีชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเดียว จำนวน 81 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 70.43 นิยมใช้ภาษาไทยในการตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาจากภาษาไทย คือ ภาษาเขมร และภาษาบาลี-สันสกฤต ตามลำดับ พบว่าลักษณะชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษา 2 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 31 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 26.95 ซึ่งเป็นลักษณะที่พบมากที่สุด นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 2 ภาษา ปรากฏ 3 ลักษณะ ได้แก่ ภาษาเขมรและภาษาไทย ภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต พบว่า ลักษณะของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษา 3 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.60 จาก จำนวน ชื่อหมู่บ้านทั้งหมดซึ่งพบน้อยที่สุด หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ได้แก่ ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

3.2.4 โครงสร้างทางภาษา

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 115 หมู่บ้าน ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีโครงสร้าง 3 รูปแบบ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วยหน่วยคำตั้งแต่ 1-3 หน่วยคำ ดังต่อไปนี้

3.2.4.1 โครงสร้างชื่อ 1 หน่วยคำ

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 115 หมู่บ้าน นั้น ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีโครงสร้าง 1 หน่วยคำ จำนวน 12 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.69 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

- 1) แบบที่ 1 โครงสร้าง 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 1 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 1 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ดง

- 2) แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 1 หน่วยคำ แบบที่ 2 มีจำนวน 11 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กะปู	กระทม	กระสัง	ตะเคียน
วารี	เถิง	ละเอาะ	ประจำ
ประดู่	ผักไหม	อำปิล	

3.2.4.2 โครงสร้างชื่อ 2 หน่วยคำ

จากการวิเคราะห์โครงสร้างชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 115 หมู่บ้าน นั้น ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ โดยในชื่อหมู่บ้าน 1 หมู่บ้าน จะใช้หน่วยคำ 2 หน่วยคำมาประกอบกันเป็นชื่อหมู่บ้าน มีจำนวน 82 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 70.43 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

1) แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 45 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แสนทอง	โคกหิน	โคกทม	หัวอ่าง
โพธิ์ทอง	โคกสูง	หนองแรด	นาพูน
หนองแวง	โคกกลาง	โคกยาว	หนองปรือ
พาชื่น	เขื่อนแก้ว	โทรงาม	โคกเวง
โพนทอง	นาเรือง	ธาตุน้อย	ห้วยปาง
ไพรเงิน	รมราชภูร์	โคกวัด	สระทอง
สายทอง	โพธิ์ศรี	ช้างหมอบ	วังทอง
ขามน้อย	โคกปรือ	หนองปรือ	แสนกาง
หนองคู	โคกใหญ่	วังปลัด	โคกยาง
ห้วยปูน	หนองเยาะ	โคกชัย	โคกกลาง
สามแยก	โชคชัย	หนองโพน	หนองจูบ
หนองแคน	พูนสุข	นากลาง	

2) แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 2 มีจำนวน 22 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หนองระอาน	ศรีสวาย	ท่าสว่าง	ดอนน้ำตาล
หนองตาเลียบ	โนนสมบูรณ์	หมอนเจริญ	หนองสมบูรณ์
ปลัดฤๅษี	โนนสำราญ	โคกสง่า	โคกพยุง
คลองเจริญ	หัวกระบือ	สุขสำราญ	หนองตะเคียน
ธาตุเจริญ	โนนสวรรค์	ทุ่งเจริญ	ชัยมงคล
ดงสวรรค์	นาจำปา		

3) แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 3 มีจำนวน 3 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตระกุดน้อย	นิคมสอง	สันติสุข
------------	---------	----------

4) แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 4 มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เกษตรถาวร   สว่างนิยม

5) แบบที่ 5 แบบอื่น ๆ ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ รูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 9 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

โพธิ์พัฒนา	สนพัฒนา	สนสามัคคี	ใ ห ม ' พ ั ฒ น า
หลักพัฒนา	น้อยพัฒนา	น้อยพัฒนา	ไทยสามัคคี
ขามพัฒนา			

6) แบบที่ 6 แบบอื่น ๆ ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ รูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 1 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

อีสานพัฒนา

3.2.4.3 โครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ

จากการวิเคราะห์โครงสร้างชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 115 หมู่บ้าน ผู้วิจัยพบว่า หมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ มีจำนวน 17 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.04 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

1) แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์ ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 3 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 10 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คลองน้ำซับ	โคกไม้แดง	น้อยร่มเย็น
น้อยแสนสุข	โนนค้อทอง	หนองปลาขาว
ใหม่ดงเย็น	ใหม่พาชื่น	เดื่อยไถแก้ว
โคกกลางใหม่		

2) แบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แบบที่ 2 มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

หนองนาถาวร   หนมดินใหม่

3) แบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แบบที่ 3 มีจำนวน 5 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

โคกกลางสามัคคี	ขอนแก่นพัฒนา	โชคชัยสามัคคี
หนองคูพัฒนา	หนองพลวงสามัคคี	

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 115 หมู่บ้าน นั้น ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โครงสร้าง 1 หน่วยคำ มีจำนวน 12 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.69 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 โครงสร้าง 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 11 หมู่บ้าน พบว่า หมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ จำนวน 82 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 70.43 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 45 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 22 หมู่บ้าน แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 3 หมู่บ้าน แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 2 หมู่บ้าน แบบที่ 5 แบบอื่น ๆ ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ รูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 9 หมู่บ้าน แบบที่ 6 แบบอื่น ๆ ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ รูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 1 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ จำนวน 17 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.04 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์ มีจำนวน 10 หมู่บ้าน แบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน มีจำนวน 2 หมู่บ้าน แบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันมีจำนวน 5 หมู่บ้าน

3.3 ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวย

กลุ่มชาติพันธุ์กวยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ในจำนวน 4 อำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา มีจำนวน 47 หมู่บ้าน รองมาจาก กลุ่มชาติพันธุ์เขมร และกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ในการศึกษาลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์กวยนี้ ผู้วิจัยขอจำแนกหมวดหมู่ออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

3.3.1 ประวัติการตั้งหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูย

3.3.2 ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน

3.3.3 ภาษา

3.3.4 โครงสร้าง

3.3.1 ประวัติการตั้งหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูย

การศึกษาลักษณะการตั้งชื่อของหมู่บ้านมีความจำเป็นจะต้องศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อจะได้ทราบถึงการตั้งถิ่นฐานและการเรียกชื่อหมู่บ้านอันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาลักษณะการตั้งชื่อที่มีความสัมพันธ์กับประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยของแต่ละอำเภอ ตามที่ชาวบ้านเล่าขานกันมา ดังประวัติหมู่บ้านพอสังเขป ต่อไปนี้

1) บ้านสวาย

หมู่บ้านตั้งอยู่อำเภอกาบเชิงห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 12 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 62 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 128 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 471 คน แยกเป็น ชายจำนวน 236 คน หญิงจำนวน 235 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านสวายเดิมขึ้นอยู่กับ บ้านกู๋ หมู่ที่ 1 ตำบลโคกตะเคียน เมื่อปี พุทธศักราช 2506 ได้แยกจากหมู่บ้านกู๋ ทางราชการได้ประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน ตาม พ.ร.บ. ลักษณะการปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2457 ปัจจุบัน มีนายสุวรรณ สุขสีเด่น เป็นกำนัน ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์ สุวรรณ สุขสีเด่น, 23 สิงหาคม 2561)

2) บ้านจารย์

หมู่บ้าน ตั้งอยู่อำเภอกาบเชิง ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 20 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 52 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 200 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 559 คน แยกเป็นชาย 285 คน เป็นหญิงจำนวน 274 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านจารย์ เดิมเป็นการปกครองของบ้านกู๋ หมู่ 1 ต่อมาเมื่อมีผู้มาตั้งรกรากอยู่ 9 หลังคาเรือน หลังจากนั้นชาวบ้านย้ายเข้ามาเพิ่มมากขึ้น จึงได้จัดตั้งหมู่บ้านขึ้นเมื่อปี พุทธศักราช 2514 มี นายสุรินทร์ ประคตสุคนธ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบัน มีนายปาน แยกมุ่ม เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์.ปาน แยกมม, 23 สิงหาคม 2561)

3) บ้านจบก

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 7 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 70 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 109 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 290 คน แยกเป็นชายจำนวน 153 คน หญิงจำนวน 137 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านจบก เดิมมีกลุ่มคนชาวส่วยได้ย้ายมาจาก อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ นายแก้ว ชัยสภา ได้ย้ายมาจากบ้านราว มาทำการเกษตรพื้นที่บริเวณนี้มีต้นจบกจำนวนมาก จึงได้ตั้งชื่อบ้านจบก (สัมภาษณ์. เอกราช บุรณะ, 20 สิงหาคม 2561.)

4) บ้านตาวัง

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านตาวังเดิมตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่ริมลำห้วย ขณะนั้นมีเด็กเสียชีวิตจำนวนมาก จึงย้ายภูมิลำเนาอยู่บ้านไทยเดิม โดยมีนายเจ็ด อินทร์ดี เป็นผู้นำชาวบ้าน อาศัยอยู่ประมาณ 20 กว่าปี มีชาวบ้านเสียชีวิตจากด้วยอุบัติเหตุโรคจำนวนมาก จึงได้แยกจากตำบลสะเดาเมื่อปี พุทธศักราช. 2522 มาตั้งอยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลตาวัง อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ โดยตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อต้นไม้ เพราะบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านแห่งนี้มีต้นตาวังจำนวนมาก (สัมภาษณ์. อนิวัฒน์ ลำดวนหอม, 20 ตุลาคม 2561)

5) บ้านนา

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านนา เดิมมีราษฎรอพยพมาจากบ้านตาวัง จำนวน 6 – 7 ครัวเรือน นายมอด งามล้ำ เป็นหัวหน้า ต่อมาเมื่อประมาณปี พุทธศักราช 2425 ได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านสะแระ “สะแระ” เป็นภาษาเขมร แปลเป็นภาษาไทยว่า “นา” เมื่อปีพุทธศักราช 2522 ทางอำเภอได้ประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่ว่า “บ้านนา” หมู่ที่ 16 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์. ธีรยุทธ หงส์เจือ, 20 ตุลาคม 2561)

6) บ้านกะเพโร

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านกะเพโร ผู้ก่อตั้งหมู่บ้านคนแรกคือ นายแดง สอนงาม อพยพมาจาก บ้านแสนบาง เหตุที่ตั้งชื่อบ้านกะเพโร เพราะอยู่ติดลำห้วยเสียดจะเอ็ง ในช่วงเดือน 11-12 จะได้ยินเสียงร้องของจระเข้ จึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามเสียงร้องของจระเข้ ซึ่ง กะเพอ มาจากภาษา เขมร แปลว่า จระเข้ การปกครองในอดีต ภาษาที่ใช้ในชุมชน ใช้ภาษาท้องถิ่น คือ กูย ลาว เขมร (สัมภาษณ์. สร้อย ชันธรัตน์, 20 ตุลาคม 2561)

7) บ้านแสนสำราญ

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านแสนสำราญ เดิมชื่อบ้านโนนขี้ผึ้ง ก่อตั้งเมื่อพุทธศักราช 2514 โดย นายทองไสย์ พงษ์สุวรรณ นายกลม ดอนเหลื่อม และนายเอื้อง นรดี เดิมอพยพครอบครัวมาจาก จังหวัดศรีสะเกษ เดิมบ้านแสนสำราญ อยู่ภายใต้การปกครองของบ้านหนองโจงโลง หมู่ 6 ตำบล สะเดา อำเภอสังขะ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2523 ได้ขอแยกเป็นหมู่ 5 บ้านแสนสำราญ ตำบล สะเดา อำเภอบัวเขต เหตุที่ตั้งชื่อหมู่บ้านแสนสำราญ เพราะอยู่ติดลำห้วยสำราญ (สัมภาษณ์. สุกพล ดอนเหลื่อม, 20 ตุลาคม 2561)

8) บ้านจบก

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านจบก เดิมมีชาวบ้านอพยพมาจากบ้านธาตุ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัด ศรีสะเกษ บางส่วนมาจากบ้านตาวัง ตำบลตาวัง อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ ใช้ภาษาส่วยเป็นภาษา เป็นภาษาท้องถิ่น พื้นที่ตั้งหมู่บ้านมีต้นจบกขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงนำมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน (สัมภาษณ์. สิทธิโชค พงษ์ชาติ, 20 ตุลาคม 2561)

9) บ้านโคกสำโรง

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโคกสำโรงก่อตั้งเมื่อ ปีพุทธศักราช 2508 โดยนายหนุ่ย หัสคำ นายตั้ง พงษ์ธนูและนายทัต พงษ์ธนู เดิมอยู่ภายใต้การปกครองของ บ้านหนองโจงโลง ต่อมาเมื่อปี พุทธศักราช 2525 ได้แยกออกมาตั้งเป็นหมู่บ้านชื่อบ้านโคกสำโรง เหตุที่ตั้งชื่อว่าบ้านโคกสำโรง เพื่อให้คล้องจองและสอดคล้องกับหมู่บ้านข้างเคียง คือ บ้านตาคง และหนองโจงโลง (สัมภาษณ์. พล แสงเพ็ญ, 20 ตุลาคม 2561)

10) บ้านหนองเหล็ก

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านหนองเหล็ก สาเหตุที่ตั้งชื่อว่า บ้านหนองเหล็ก เพราะในสมัยนั้นประชาชนในหมู่บ้านได้ขุดเจาะน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค แต่เจาะอย่างไรก็ไม่พบน้ำพบแต่หินแข็งแผ่นใหญ่จึงไม่สามารถเจาะถึงตาน้ำได้ จึงตั้งชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่าบ้านหนองเหล็ก (สัมภาษณ์. พलग สมภูมิ, 20 ตุลาคม 2561)

11) บ้านไทรโยง

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

เดิม บ้านไทรโยง มีจำนวนประชากรน้อย นับได้ 20 กว่าครัวเรือนเท่านั้น คนเฒ่าคนแก่ส่วนมากย้ายมาจากบ้านหนองโจงโจง คนที่มาตั้งรกรากถิ่นฐานคนแรก คือ นายกลิ่น ชันเงิน สาเหตุที่ตั้งชื่อว่าบ้านไทรโยงเพราะ บ้านไทรโยง มีต้นไทรขนาดใหญ่ เกิดอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านและมีหนองน้ำไหลมาจากทางบ้านแสนราญ ไหลผ่านมาถึงบ้านไทรโยง และเชื่อมต่อไปถึงบ้านหนองโจงโจง ซึ่งเป็นสายน้ำที่เชื่อมโยง ถึงกันเรียกขานกัน เรื่อยมาว่า บ้านไทรโยง จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. หัด สอนงาม, 20 ตุลาคม 2561)

12) บ้านโนนสังข์

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโนนสังข์ มีชื่อเดิมว่า บ้านมะเนือะซิม ซึ่งเป็นภาษาเขมร มะเนือะแปลว่า สับปะรด เดิมหมู่บ้านตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ทางทิศตะวันออก เนื่องจากมีแหล่งน้ำที่สมบูรณ์กว่า บ้านโนนสังข์ได้ก่อตั้งเป็นหมู่บ้าน เมื่อประมาณปี พุทธศักราช 2460 เนื่องจากมีชาวบ้านอพยพหนีโรคระบาด มาจากบ้านภูมิหง บ้านบัวขุนจง บ้านตอม มาตั้งถิ่นฐานในบริเวณดังกล่าวต่อมาเกิดการเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านจาก มะเนือะซิม เป็น บ้านโนนสังข์ เมื่อประมาณปี พุทธศักราช 2472 โดย นายอำเภอแพร มีมูทา (นายอำเภอสังขะ) (คำว่า “โนน” แปลว่า สูง สังข์ แปลว่า เชื่อมหรือ สามัคคี) (สัมภาษณ์. อำนาจ เลิศงาม, 20 ตุลาคม 2561)

13) บ้านไทยเดิม

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านไทยเดิม ก่อตั้งประมาณปีพุทธศักราช 2220 – 2229 สมัยนั้นเรียกว่า บ้านลาวเดิม ภาษาเขมร เรียกว่า เลี้ยวเดิม ซึ่งเข้าใจว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวมาตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อน สมัยนั้นนายมาก จำนงรักษ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งตรงกับนายบุญจันทร์ เป็นนายอำเภอสังขะ ได้มาตรวจราชการที่บ้านลาวเดิม แต่เห็นว่าชื่อบ้านลาวเดิมไม่เหมาะสม จึงได้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านเป็น บ้านไทยเดิม (สัมภาษณ์. สุธีร์ คำมาก, 20 ตุลาคม 2561)

14) บ้านแกรง

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านแกรงจัดตั้งขึ้นเมื่อพุทธศักราช 2514 มีนายพุทธ วรรดี เป็นผู้ก่อตั้ง ในตำนานกล่าวไว้ว่าบ้านแกรง มีหนองน้ำแห่งหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นไม้ขนานาชนิดล้อมรอบ และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้อย ใหญ่ อุดมไปด้วยข้าวปลาอาหารและธัญพืชต่าง ๆ ท่านเห็นเช่นนั้น จึงอพยพมาตั้งถิ่นฐานเนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้มีต้นหว้าเป็นจำนวนมาก โดยตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านแกรง” เป็นชื่อของต้นหว้า ภาษาส่วยเรียกว่า “แกรง” (สัมภาษณ์. อนุรักษ์ นุกูล, 20 ตุลาคม 2561)

15) บ้านไทยเดิมน้อย

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

ดั้งเดิมชาวบ้านไทยเดิมน้อยได้แยกครอบครัวมาจากบ้านไทยเดิม และตั้งบ้านเรือนห่างออกมาทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านไทยเดิมน้อย (สัมภาษณ์. สมาน มีศรี, 20 ตุลาคม 2561)

16) บ้านสายกุหลาบ

บ้านสายกุหลาบ หมู่ที่ 3 ตำบลจิกแดก อำเภอพนมดงรัก จังหวัด สุรินทร์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจิกแดก มีเนื้อที่ทั้งหมด 1,550 ไร่ ครัวเรือน ทั้งหมด 156 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 632 คน ชาย 335คน หญิง 297 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านสายกุหลาบเดิมได้ปกครองอยู่กับบ้านจิกแดก เมื่อประชากรมากขึ้นได้ แยกการปกครองจากบ้านจิกแดกมาเป็นบ้านสายกุหลาบ เมื่อ ปีพุทธศักราช 2526 และ เมื่อประชากร อำเภอกาบเชิงมากขึ้นได้แยกมาเป็นอำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ เมื่อปีพุทธศักราช 2528 แยก จากตำบลโคกกลางมาเป็นตำบลจิกแดก ชื่อบ้านสายกุหลาบ ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใคร สามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์. ปัญญา สายยศ, 10 ตุลาคม 2561)

17) บ้านตะกอยอด

บ้านตะกอยอด ตั้งอยู่ที่ 6 ตำบลบ้านซบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
มีครัวเรือนทั้งหมด 192 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 839 คน ชาย 435 คน หญิง 404 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านตะกอยอด เดิมมีหนองน้ำแห่งหนึ่งอยู่ในบริเวณที่ตั้งหมู่บ้าน มีตายาย
ไม่ทราบชื่อ ไปพบกวางตัวหนึ่งนอนตายอยู่ข้างหนองน้ำ โดยเขาของกวางตัวนั้นไปติดอยู่กับต้นไม้ ตา
กับยายจึงนำเขากวางมาที่บ้าน และตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้นว่า ตะกอยอด ซึ่งเป็นภาษาขุย แปลเป็นไทยได้ว่า
เขากวาง พร้อมกับตั้งชื่อหนองน้ำแห่งนั้นว่า หนองน้ำตะกอยอด จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. ลำหวน
ขงหาญ, 28 ตุลาคม 2561)

18) บ้านโพนทราย

บ้านโพนทราย ตั้งอยู่ที่ 5 ตำบลบ้านซบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ หมู่บ้าน
อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสังขะ ระยะทาง 7 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 59 กิโลเมตรมี
ครัวเรือนทั้งหมด 182 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 764 คน ชาย 312 คน หญิง 452 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโพนทราย เดิมตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณบ้านรำฟูกอยู่ฝั่งทิศใต้ของ
ปราสาทยายเหงา ห่างจากปราสาทยายเหงา ประมาณ 1 กิโลเมตร ในสมัยนั้นบ้านรำฟูกอยู่ในความ
ควบคุมของเจ้าเมืองเชียงฆะ บ้านรำฟูกน้ำท่วมและมีโรคระบาดทุกปี ชาวบ้านจึงอพยพข้ามลำห้วย
แสนมาฝั่งทิศตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามาอยู่ในพื้นที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบัน โดยสมัยนั้นเรียกหมู่บ้านนี้ ว่า
บ้านพุนทราย พื้นที่ตั้งหมู่บ้านเป็นป่าดงดิบมีต้นน้ำลำธารอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แต่เนื่องจาก
พื้นที่แห่งนี้ยังมีน้ำท่วมและมีโรคระบาดอยู่ จึงได้อพยพแยกย้ายกันออกไปอยู่สองพื้นที่ กลุ่มที่หนึ่ง
แยกไปอยู่บ้านสังขะบริเวณวัดจำปาในปัจจุบัน อีกกลุ่มหนึ่งแยกไปฝั่งทิศตะวันออกของห้วยแสนซึ่ง
บริเวณตรงนี้เป็นดงกระชายป่า จึงได้ตั้งชื่อว่า บ้านกระชาย และได้เปลี่ยนมาเป็นบ้านโพนทราย
เพราะพื้นที่แห่งนี้ในอดีตบรรพบุรุษของชาวกูยเคยจัดพิธีทรงน้ำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ โดยชาวบ้าน
จะนำดินทรายมาแ่รอบปราสาทยายเหงา จะจัดขึ้นในช่วงวันสงกรานต์ เรียกว่า พุนจะฉาย มาจาก
ภาษาขุย แปลว่า ก่อดินทราย ภาษาได้ผิดเพี้ยนไปตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียก ภาษาเขมร เรียก ปูนเจีย
ภาษาขุยเรียก โพนทราย ภาษาลาวเรียก พุนทราย แต่เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่พูดภาษาขุย จึง
เรียกชื่อหมู่บ้านว่า โพนทราย จนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์. ปริญญา คำทา, 28 ตุลาคม 2561)

19) บ้านนาโตะ

บ้านนาโตะ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลสะกาด อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประชากร จำนวน 676 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านนาโตะ เดิมเป็นหมู่บ้านเดียวกันกับบ้านอำปิลและบ้านสะกาด ในช่วงหนึ่งมีโรคระบาดอย่างหนักทำให้มีชาวบ้านเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก การแพทย์ไม่ทันสมัย จึงได้ตัดสินใจย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบัน ชื่อหมู่บ้านนาโตะ มาจาก บริเวณแห่งนี้มีหนองน้ำอยู่กลางทุ่งนาซึ่งชายชราเป็นเจ้าของ จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่านาโตะ โตะ เป็นภาษาอุยกแปลว่า ตา (นาโตะ หมายถึง นาของตา) (สัมภาษณ์. โปธิ์คิน บรรณการณ, 28 ตุลาคม 2561)

3.3.2 ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน

จากการศึกษาลักษณะที่มาการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์อุยกในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 47 หมู่บ้าน พบว่า มีการชื่อหมู่บ้านชื่อหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กับที่มาและความหมายของชื่อดังต่อไปนี้

3.3.2.1 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบุคคล

การตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนที่มีความสัมพันธ์บุคคลซึ่งเป็นผู้ที่สำคัญของหมู่บ้านนั้น ๆ ส่วนมากเป็นชื่อบุคคลที่เป็นผู้นำหมู่บ้านหรือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบุกเบิกหรือก่อตั้งหมู่บ้าน หรืออาจเคยทำคุณประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นจนได้รับการยกย่องให้นำชื่อไปตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านหรือชื่ออื่น ๆ

1) เพศชาย

การตั้งชื่อที่สัมพันธ์กับบุคคลนั้นเป็นข้อที่น่าสังเกตก็คือ การตั้งชื่อส่วนใหญ่มีนำคำเรียกชื่อเพศชาย คือคำว่า “ตา” มาตั้ง ไม่นิยมนำเพศหญิง คือคำว่า “ยาย” มาตั้งชื่อ เช่น

หมู่บ้านตาโปง   ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า โปง

หมู่บ้านตาแอก   ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า แอก

3.3.2.2 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ

ชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเป็นชื่อพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้ยืนต้น บ่งบอกให้ทราบว่า ในอดีตพื้นที่บริเวณนั้นมีไม้ยืนต้นเหล่านี้ขึ้นอย่างหนาแน่นหรือมีเป็นจำนวนมาก หรือพืชพรรณเหล่านั้นอาจเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ และไม้ยืนต้นส่วนใหญ่นี้จัดเป็น

ไม้ที่พบในป่าเต็งรัง ซึ่งเป็นป่าไม้ที่พบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การตั้งชื่อจึงตั้งตามสภาพแวดล้อมที่พบเห็นในท้องถิ่น

1) ไม้ยืนต้น ได้แก่

บ้านจบก มาจากต้นไม้ชื่อว่า ต้นจบก ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า จะมาจะ ตรงกับภาษาไทยว่า จะบก

บ้านมะโน มาจากต้นไม้ชื่อว่า มะตุม ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า เพนิว ตรงกับภาษาไทยว่า มะตุม

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้ยืนต้น ทำให้ทราบว่าในท้องถิ่นนั้นมีพรรณไม้ยืนต้นชนิดใดบ้าง การตั้งชื่อจึงตั้งตามสภาพแวดล้อมที่พบเห็นในท้องถิ่นคน ในท้องถิ่นได้นำต้นไม้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงการเลือกทำเลที่ตั้งถิ่นฐานของคนโบราณซึ่งอาจสังเกตได้จากชนิดของต้นไม้ หากเป็นไม้เนื้อแข็ง จะไม่นิยมไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณนั้น เพราะจะไม่มีน้ำใต้ดิน จะเลือกไปอยู่ในบริเวณที่มีไม้เนื้ออ่อน เพราะมีน้ำใต้ดินมาก เหมาะในการตั้งถิ่นฐาน

2) ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก

บ้านดาวัง มาจากพืชชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า ดาวัง

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก ทำให้ทราบว่าพื้นที่ในอดีตแรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนั้นน่าจะมีสภาพเป็นป่าเพราะมีพืชพรรณธรรมชาติเหล่านั้นขึ้นอย่างหนาแน่นหรือมีเป็นจำนวนมาก บ่งบอกให้ทราบถึงความหลากหลายของพืชพรรณธรรมชาติ

3) พืชพรรณธรรมชาติและลักษณะเด่นที่ปรากฏในพืช เช่น โพรง ความสูง ขนาดรูปร่าง จำนวน หรือตำแหน่งที่เจริญเติบโต และอื่น ๆ เช่น

บ้านไทรโยง

ไทรโยง แปลว่า ไทรย่อย (ไทร เป็นคำไทย แปลว่า ต้นไทร คำว่า โยง มาจาก คำว่า รโยง รยาง เป็นคำเรียกลักษณะของรากไทรที่ย้อยลงมาจากต้น)

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติและลักษณะเด่นที่ปรากฏในพืช ทำให้ทราบว่า การตั้งชื่อนอกจากจะบอกว่า พบเห็นพืชพรรณชนิดใดในท้องถิ่นแล้วแล้วยังบอกให้ทราบถึงลักษณะเด่นหรือลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏในพืชอีกด้วย

3.3.3.3 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสัตว์

1) สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ได้แก่

บ้านตาโมม บ้านตาโมมพัฒนา

ตาโมม หมายถึง เต่า ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาญวว่า ตาโมม

จากความหมายของชื่อหมู่บ้านทำให้ทราบว่า ในแรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านได้พบเห็นสัตว์ชนิดนั้น ๆ ในท้องถิ่น อาจมีจำนวนมากหรืออาจเป็นลักษณะเด่นของพื้นที่นั้น ๆ ในอดีต

2) สัตว์ในท้องถิ่นและลักษณะอื่น ๆ ได้แก่

บ้านกะเพาโร

กะเพาโร แปลว่า จระเข้หา (คู่) (คำว่า โร แปลว่า หา)

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับสัตว์ในท้องถิ่นและลักษณะอื่น ๆ เหล่านี้ มีความหมายสอดคล้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ชายแดนจังหวัดสุรินทร์ในอดีตเพราะ แรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนั้น ได้พบเห็นสัตว์เหล่านั้นอยู่หรือสัตว์เหล่านั้นอาจมีอยู่เป็นจำนวนมากหรือ อาจเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของท้องถิ่น และนอกจากจะบอกว่าได้พบสัตว์ในท้องถิ่นชนิดใดแล้วยังบอกลักษณะอื่น ๆ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสัตว์เหล่านั้นอีกด้วย เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงตั้งชื่อตามสิ่งที่พบเห็นในท้องถิ่น

3.3.3.4 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ

1) ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นโคก นา ไร่ ป่าภูเขา หุบ ถ้ำ เกาะ (แบบโคก) และที่ลุ่มต่ำ

โคกไทร แปลว่า โคกต้นไทร (คำว่า ไทร เป็นคำไทย)

โคกรัมย์ แปลว่า โคกต้นกันเกรา (คำว่า รรัมย์ หมายถึง ต้นกันเกรา ซึ่งเป็นชื่อเรียงตามภาษาญว ว่า ต้นกันเกรา)

2) ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะอื่น ๆ ได้แก่

โคกปัด แปลว่า โคกใหญ่ (คำว่า ปัด หมายถึง ใหญ่ ซึ่งเป็นภาษาญว เรียกว่า

ใหญ่)

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศและลักษณะอื่น ๆ บอกให้ทราบว่าพื้นที่นั้นมีลักษณะภูมิประเทศและลักษณะอื่น ๆ เด่นชัดอย่างไร เช่น คำว่า พนม แปลว่า ภูเขา คำว่า โคก แปลว่า พื้นที่ที่เป็นที่บกและแห้ง นอกจากนี้ยังบอกให้ทราบถึงปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ หรือลักษณะอื่น ๆ ของพื้นที่อีกด้วย

3.3.3.5 ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ

โนนสังข์	แสนสำราญ	แกรง
ไทยเดิมน้อย	ไทยเจริญ	อาโพน
ไกรสรพัฒนา	สายกุหลาบ	หนองโย
ราว	ราวนคร	หนองโย
โนนสวรรค์	หนองกระทม	ขอนแก่น
โตงน้อย	สวาท	โนนสง่า
โนนสบาย	หนองกุง	โนนสำราญ
ขุนเทียม	หลักชัย	โพนชัย
พุนทราย		

ชื่อหมู่บ้านที่มีความหมาย นอกเหนือจากที่ได้กล่าวในข้อ 1 – 4 ความหมายของชื่อ ส่วนมากจะมีที่มาจากตำนาน เรื่องราวต่าง ๆ ประวัติความเป็นมา ตลอดจนเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงนำเรื่องราวหรือเหตุการณ์เหล่านั้นไปตั้งเพื่อบอกเล่าเรื่องราว ประวัติความเป็นมาในท้องถิ่น

3.3.3 ภาษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาในเบื้องต้น พบว่า ภาษาที่ใช้ตั้งหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาลาว และภาษากวย

3.3.3.1 ชื่อที่มาจากภาษาเดียว

ภาษาเขมร

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวย ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่าชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียวที่มาจากเขมร พบว่ามีจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 14 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 29.78 เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำศัพท์ของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจาก

ภาษาเขมรแล้ว ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 1-2 หน่วยคำเท่านั้นที่ นำคำจากภาษาเขมรนำมาตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ มีจำนวน 13 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 27.65 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตะแบง	ประเม	มะโน	ตาแอก
ตาวัง	ตาโปง	จบก	จบก
ราว	แยง	สวาท	สวาท
อาโพน			

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาเขมรประสมกับภาษาเขมรมีจำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.12 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กะเพอโร

ภาษาไทย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียวที่มาจากภาษาไทย มีจำนวน 5 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 10.63 รองลงมาจากภาษาเขมร เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำศัพท์ของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษาไทยแล้ว ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 1-2 หน่วยคำเท่านั้นที่นำคำจากภาษาไทยนำมาตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ คือ ภาษาไทย มีจำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.12 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผักไหม

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาไทยประสมกับภาษาไทย มีจำนวน 4 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.60 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ขอนแก่น   ขุนเทียม   สายกุหลาบ
หนองเหล็ก

ภาษาลาว

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียวที่มาจากภาษาลาว มีจำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.38 รองลงมาจากภาษาเขมร และภาษาไทย เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำศัพท์ของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษาลาวแล้ว ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 1 หน่วยคำเท่านั้นที่นำคำจากภาษากูยนำมาตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาลาวประสมกับภาษาลาว มีจำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.38 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พุนทราย

โพนชาย

หนองกุง

ภาษากูย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียวที่มาจากภาษากูย มีจำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.12 รองลงมาจากภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาลาว เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำศัพท์ของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษากูยแล้ว ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 1 หน่วยคำเท่านั้น ที่นำคำจากภาษากูยมาตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ คือ ภาษากูย มีจำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.12 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาโมม

ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียวที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.12 รองลงมาจากภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาลาว เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำศัพท์ของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตแล้ว ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 2 หน่วยคำเท่านั้นที่นำคำจากภาษาบาลี-สันสกฤต มาตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ไกรสรพัฒนา

3.3.3.2 ชื่อที่มาจากภาษา 2 ภาษา

1) ภาษาเขมร + ภาษาไทย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรและภาษาไทย มีจำนวน 11 หมู่บ้าน ซึ่งพบจำนวนมากที่สุด เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้าน ที่มาประกอบจากคำภาษาเขมรและภาษาไทย (ข+ ท) หรือภาษาไทยและภาษาเขมร (ท + ข) แล้วปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 9 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 19.14 และโครงสร้าง 3 หน่วยคำ จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.25 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โทรโยง	โคกไทร	โคกรัมย์	ไทยเดิม
ไทยเจริญ	หนองกระหม	โนนสง่า	โนนสำราญ
แสนสำราญ	ไทยเดิมน้อย	พนมดินใหม่	

2) ภาษากวย + ภาษาไทย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาไทยและกวย มีจำนวน 6 หมู่บ้าน ซึ่งพบจำนวนรองลงมาจากภาษาเขมรและภาษาไทย เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านที่มาประกอบ จากคำภาษาไทยและกวย หรือภาษากวยและภาษาไทยแล้ว ปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 6 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12.76 ดังต่อไปนี้

โคกปัด	โตน้อย	หนองโย	หนองโย
นาไต่ะ	ตะกอยอด		

3) ภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 3 หมู่บ้าน ซึ่งพบจำนวนรองลงมาจากภาษากวยและภาษาไทย เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านที่มาประกอบจากคำภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต (ท + ปส.) หรือภาษาบาลี-สันสกฤตและภาษาไทย (ปส. + ท) แล้ว ปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.38 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โนนสวรรค์	หลักชัย	โนนสังข์
-----------	---------	----------

4) ภาษาขุย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ขุยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาขุยและภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 2 หมู่บ้าน เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านที่มาประกอบจากคำภาษาขุยและภาษาบาลี-สันสกฤต หรือภาษาบาลี-สันสกฤตและภาษาขุยแล้ว ปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.25 ดังต่อไปนี้

ตาโมมพัฒนา ราวนคร

5) ภาษาเขมร + ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ขุยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต มี จำนวน 1 หมู่บ้าน ซึ่งพบจำนวนรองลงมาจากภาษาเขมรและภาษาไทย เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านที่มาประกอบจากคำภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต (ข + ปส.) หรือ ภาษาบาลี-สันสกฤตและภาษาเขมร (ปส.+ ข) แล้ว ปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 3 หน่วยคำ จำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.12 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โคกรรมพัฒนา

จากการวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ขุยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 47 หมู่บ้าน สามารถสรุปได้ว่า มีที่มาจาก 5 ภาษา คือ ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาลาว ภาษาขุย และภาษาบาลี-สันสกฤต และพบว่าชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ขุยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ นั้น มีชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเดียวจำนวน 14 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 29.78 นิยมใช้ภาษาเขมรในการตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาจากภาษาเขมรคือ ภาษาไทย ภาษาลาว ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาขุย ตามลำดับ พบว่า ลักษณะชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ขุยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจาก ภาษา 2 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 15 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 31.91 ซึ่งเป็นลักษณะที่พบมากที่สุด นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 2 ภาษาปรากฏ 5 ลักษณะ ได้แก่ ภาษาเขมรและภาษาไทย ภาษาขุยและภาษาไทย ภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาถิ่นขุย และภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต

3.3.4 โครงสร้างทางภาษา

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูย ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาในจังหวัดสุรินทร์ มีโครงสร้าง 3 รูปแบบ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วยหน่วยคำตั้งแต่ 1-3 หน่วยคำ ดังนี้

3.3.4.1 โครงสร้างชื่อ 1 หน่วยคำ

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จำนวน 47 หมู่บ้านนั้น ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีโครงสร้าง 1 หน่วยคำ จำนวน 15 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 31.91 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

- 1) แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 1 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 13 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จบก	จบก	ตะแบง	ดาวัง
ตาแอก	ตาโปง	ตาโมม	ประเม
มะโน	ผักไหม	สวาท	สวาท
อาโพน			

- 2) แบบที่ 2 รูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แกรง	ราว
------	-----

3.3.4.2 โครงสร้างชื่อ 2 หน่วยคำ

โครงสร้างชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ที่ประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ เป็นการประกอบคำโดยในชื่อหมู่บ้าน 1 หมู่บ้านจะใช้หน่วยคำ 2 หน่วยคำมาประกอบกันเป็นชื่อหมู่บ้าน จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูย ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 47 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ จำนวน 30 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 63.82 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

2) แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 17 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ขอนแก่น	ขุนเทียม	โคกโทร	โคกปัด
โคกรัมย์	โตน้อย	นาไต่ะ	โนนสังข์
โพนชาย	พุนทราย	หนองกุ้ง	หนองโย
หนองโย	หนองเหล็ก	ไทยเดิม	โทรโยง
หลักชัย			

2) แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 2 มีจำนวน 9 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แสนสำราญ	ไทยเจริญ	สายกุหลาบ	ราวนคร
โนนสวรรค์	หนองกระหม	โนนสง่า	โนนสบาย
โนนสำราญ			

3) แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 3 มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กะเพอโร	ตะกอยอด
---------	---------

4) แบบที่ 4 อื่นๆ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ แบบที่ 4 มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

ไกรสรพัฒนา	ตาโมมพัฒนา
------------	------------

3.3.5 โครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ

โครงสร้างชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ที่ประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ เป็นการประกอบคำโดยในชื่อหมู่บ้าน 1 หมู่บ้านจะใช้หน่วยคำ 3 หน่วยคำมาประกอบกันเป็นชื่อหมู่บ้าน จากการศึกษาข้อมูลชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 47 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.25 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

1) แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์
ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มี
โครงสร้างประกอบด้วย 3 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 1 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ไทยเดิมน้อย

2) แบบที่ 2 อื่น ๆ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3
หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แบบที่ 3 มีจำนวน 1 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

โคกรรมพัฒนา

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ใน
พื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จำนวน 47 หมู่บ้านนั้น ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ใน
อยู่ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาในจังหวัดสุรินทร์ โครงสร้าง 1 หน่วยคำ จำนวน 15 หมู่บ้าน คิดเป็น
ร้อยละ 31.91 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา
จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วน
หน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 13 หมู่บ้าน แบบที่ 2 รูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์
1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 2 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2
หน่วยคำ จำนวน 30 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 63.82 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน
จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์
และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 17 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มี
จำนวน 9 หมู่บ้าน แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 2 หมู่บ้านแบบที่ 4
อื่น ๆ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ มีจำนวน 2 หมู่บ้าน
พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.25
เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้าน
ดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์ มีจำนวน 1
หมู่บ้าน แบบที่ 2 อื่น ๆ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ มี
จำนวน 1 หมู่บ้าน

3.4 ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์

หมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ เป็นหมู่บ้านที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณชายแดน
ไทย-กัมพูชา ในจำนวน 4 อำเภอ ที่นอกเหนือจากกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวในข้อ 1-3 ประกอบด้วย กลุ่ม
ชาติพันธุ์กวยและลาว กลุ่มชาติพันธุ์เขมรและลาว กลุ่มชาติพันธุ์กวยและเขมร และกลุ่มชาติพันธุ์กวยลาว

เขมร ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ในพื้นที่ศึกษา มีจำนวน 41 หมู่บ้าน รองมาจาก กลุ่มชาติพันธุ์เขมร และกลุ่มชาติพันธุ์ลาว และกวย และเป็นหมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมายาวนานซึ่งไม่สามารถกำหนดอายุได้แน่ชัดและหมู่บ้านที่แยกตัวออกมาจากหมู่บ้านเดิมมาตั้งใหม่ ในการศึกษาลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์นี้ ผู้วิจัยขอจำแนกหมวดหมู่ออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

3.4.1 ประวัติการตั้งหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์

3.4.2 ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน

3.4.3 ภาษา

3.4.4 โครงสร้าง

3.4.1 ประวัติการตั้งหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์

การศึกษาลักษณะการตั้งชื่อของหมู่บ้านมีความจำเป็นจะต้องศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ คือ หมู่บ้านที่มีกลุ่มชาติพันธุ์กวยและลาว กลุ่มชาติพันธุ์เขมรและลาว กลุ่มชาติพันธุ์กวยและเขมร และกลุ่มชาติพันธุ์กวยลาวเขมร ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน เพื่อจะได้ทราบถึงการตั้งถิ่นฐานและการเรียกชื่อหมู่บ้านอันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาลักษณะการตั้งชื่อที่มีความสัมพันธ์กับประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ของแต่ละอำเภอ ตามที่ชาวบ้านเล่าขานกันมา ดังประวัติหมู่บ้านพอสังเขป ต่อไปนี้

1) บ้านสน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านสน เริ่มมีการก่อตั้งขึ้นเมื่อ นายยอง ทิพย์เป็นรัตน์ ได้พาครอบครัวอพยพเข้ามาอยู่เมื่อประมาณ 100 กว่าปีมาแล้ว ต่อมาเมื่อเพื่อนบ้านอพยพมาอยู่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เหตุที่ได้ชื่อว่าบ้านสน นั้น เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวมีป่าสนเป็นจำนวนมาก จึงได้ตั้งชื่อตามลักษณะของพื้นที่บ้านสน (สัมภาษณ์. สรรัตน์ คุ้มรอบ, 20 ตุลาคม 2561)

2) บ้านนา

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านนา เดิมมีราษฎรอพยพมาจากบ้านตาวัง จำนวน 6 – 7 ครัวเรือน นายมอด งามล้ำ เป็นหัวหน้า ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2425 ได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านสะแระ “สะแระ” เป็นภาษาเขมร แปลเป็นภาษาไทยว่า “นา” เมื่อปี 2522 ทางอำเภอได้ประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่ว่า “บ้านนา” หมู่ที่ 16 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์. ธีรยุทธ หงส์เจือ, 20 ตุลาคม 2561)

3) บ้านโชค

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโชค เดิมชื่อว่าบ้านหนองโชค เป็นหมู่บ้านที่มีหนองน้ำที่ศักดิ์สิทธิ์ มีดอกบัวอยู่ทั่วบริเวณหนองน้ำนี้ ชาวบ้านให้ความเคารพเป็นอย่างยิ่ง บริเวณรอบ ๆ หนองน้ำเป็นป่าดงดิบ มีห้วยและลำธารไหลผ่านเป็นแนวยาว ต่อมานายสงค์ คำฝอย เห็นว่าพื้นที่แห่งนี้น่าจะทำอะไรทำนาได้ดี จึงมีความคิดที่จะปิดกั้นทำนบ ชำวันนี้แพร่ไปถึงบ้านดม นายสด ผลมกา ทราบเรื่องร่วมมือในการปิดทำนบเพื่อทำนา นายสงค์และนายสด จึงได้ย้ายมาอยู่จนกลายเป็นหมู่บ้านขึ้นในปี 2497 ทางการจึงได้จัดตั้งเป็นบ้านโชค ตำบลบัวเขต อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์. ทอน ศรีวงษ์, 20 ตุลาคม 2561)

4) บ้านสวย

บ้านสวยตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ระยะทาง 12 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุรินทร์ 62 กิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 128 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 471 คน แยกเป็น ชายจำนวน 236 คน หญิงจำนวน 235 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านสวยเดิมขึ้นอยู่กับ บ้านกู่ หมู่ที่ 1 ตำบลโคกตะเคียน เมื่อ พ.ศ. 2506 ได้แยกจากหมู่บ้านกู่ ทางราชการได้ประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน ตาม พ.ร.บ. ลักษณะการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 ปัจจุบัน มีนายสุวรรณ สุขสีเด่น เป็นกำนัน (ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์.สุวรรณ สุขสีเด่น, 23 สิงหาคม 2561)

5) บ้านสระแก้ว

บ้านสระแก้ว หมู่ที่ 7 ตำบล โคกกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกกกลาง มีเนื้อที่ทั้งหมด 2,500 ไร่ ครัวเรือนทั้งหมด 135 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 614 คน ชาย 304 คน หญิง 310 คน

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านสระแก้วเป็นหมู่บ้านที่เรียกชื่อตามสภาพภูมิประเทศตามพื้นที่ที่ชอบขึ้นอยู่ในบริเวณหนองน้ำกลางหมู่บ้าน เป็นต้นไม้สำหรับการรักษาโรค (สัมภาษณ์. ทองมา ก้านอินทร์ 10 ตุลาคม 2561)

6) บ้านโนนมะยาง

บ้านโนนมะยาง มีจำนวนครัวเรือน 129 ครัวเรือน ประชากร 664 คน ชาย 317 คน หญิง 347

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโนนมะยาง เดิมบริเวณพื้นที่ตั้งหมู่บ้านเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีผลไม้ชานาชนิด และสัตว์ป่ามากมายหลายจำพวก ก่อนจะเป็นหมู่บ้านชาวบ้านชื่อนายมี พวงพันธ์ นายถิ่น จันทโท เข้ามาบุกเบิกในปี พ.ศ.2512 ชื่อบ้านโนนมะยาง ตั้งตามชื่อต้นไม้ เพราะบริเวณแถบนั้นมีผลไม้ที่เรียกว่า ลูกยาง จึงเรียกว่าบ้านโนนมะยางตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (สัมภาษณ์. ไศล หวังมี, 10 ตุลาคม 2561)

7) บ้านโคกแสง

บ้านโคกแสงมีจำนวนครัวเรือน 121 ครัวเรือน มีประชากร 590 คน ชาย 294 คน หญิง 296 คน อาชีพหลัก ทำนา

ประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

บ้านโคกแสง ก่อตั้งเมื่อปี 2515 นายเป็จ เสาร์ทอง นายทอง สะเก็บมะวา และ นายเฮม เลิศไหว เข้ามาหาสมุนไพรในป่าบริเวณนี้ พบต้นแสง และเห็นว่าบริเวณแห่งนี้มีทำเลดี อุดมสมบูรณ์ จึงได้ไปชักชวนนายทอง เสาร์ทอง , นายทวน เสาร์ทอง และลูกหลานมาจากบ้านกระทม ตำบลเนินยาง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มาอาศัยอยู่โดยตั้งเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ มีประมาณ 10 ครัวเรือน ขึ้นการปกครองอยู่กับบ้านพนมดิน หมู่ 4 ตำบลบักได อำเภอกาบเชิง ต่อมาประชาชนมาอยู่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ต่อมาปี 2534 จัดตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นใหม่ โดยมี นายเพ็ญ สุณาพรหม เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก และตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านโคกแสง ตามสมุนไพรที่พบในบริเวณแห่งนี้ เรียกว่า ต้นแสง จึงได้ชื่อนั้นเป็นต้นมา (สัมภาษณ์. จอย พุนดี, 10 ตุลาคม 2561)

3.4.2. ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน

ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด จำนวน 395 ชื่อนั้น พบว่า มีหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ร่วมกัน ทั้งหมด 41 หมู่บ้าน มีการตั้งชื่อหมู่บ้านชื่อหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กับที่มาและความหมายของชื่อดังต่อไปนี้

3.4.2.1 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบุคคล

การตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนที่มีความสัมพันธ์บุคคลซึ่งเป็นผู้ที่สำคัญของหมู่บ้านนั้น ๆ ส่วนมากเป็นชื่อบุคคลที่เป็นผู้นำหมู่บ้านหรือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบุกเบิกหรือก่อตั้งหมู่บ้าน หรืออาจเคยทำคุณประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นจนได้รับการยกย่องให้นำชื่อไปตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านหรือชื่ออื่น ๆ ดังต่อไปนี้

1) เพศชาย

การตั้งชื่อที่สัมพันธ์กับบุคคลนั้นเป็นชื่อที่น่าสังเกตก็คือ การตั้งชื่อส่วนใหญ่มีนำคำเรียกชื่อเพศชาย คือคำว่า “ตา” มาตั้ง ไม่นิยมนำเพศหญิง คือคำว่า “ยาย” มาตั้งชื่อ เช่น หมู่บ้านตาปิม ตั้งชื่อตามคนที่ชื่อว่า ปิม

3.4.2.2 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ

ชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเป็นชื่อพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้ยืนต้น บ่งบอกให้ทราบว่า ในอดีตพื้นที่บริเวณนั้นมีไม้ยืนต้นเหล่านี้ขึ้นอย่างหนาแน่นหรือมีเป็นจำนวนมาก หรือพืชพรรณเหล่านั้นอาจเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ และไม้ยืนต้นส่วนใหญ่นี้จัดเป็นไม้ที่พบในป่าเต็งรัง ซึ่งเป็นป่าไม้ที่พบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การตั้งชื่อจึงตั้งตามสภาพแวดล้อมที่พบเห็นในท้องถิ่น

1) ไม้ยืนต้น ได้แก่

บ้านสวาย มาจากต้นไม้ชื่อว่า ต้นมะม่วง ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า สวาย ตรงกับภาษาไทยว่า มะม่วง

บ้านจารย์ มาจากต้นไม้ชื่อว่า ต้นจาม ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า จาน ตรงกับภาษาไทยว่า ต้นจาม

จากการวิเคราะห์ความหมายของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้ยืนต้น ทำให้ทราบว่าในท้องถิ่นนั้นมีพรรณไม้ยืนต้นชนิดใดบ้าง การตั้งชื่อจึงตั้งตามสภาพแวดล้อมที่พบเห็นในท้องถิ่นคนในท้องถิ่นได้นำต้นไม้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกทำเลที่ตั้งถิ่นฐานของคนโบราณซึ่งอาจสังเกตได้จากชนิดของต้นไม้

2) ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก ได้แก่

บ้านโชค มาจากพืชชื่อว่า บัว ซึ่งเป็นชื่อเรียกตามภาษาเขมร ว่า โชค ตรงกับภาษาไทยว่า ต้นบัว

จากการวิเคราะห์ความหมายของชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวกับเป็นพืชพรรณธรรมชาติประเภทไม้พุ่ม ไม้เลื้อย พืชล้มลุก และพืชขนาดเล็ก ทำให้ทราบว่าพื้นที่ในอดีตแรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนั้นน่าจะมีสภาพเป็นป่าเพราะมีพืชพรรณธรรมชาติเหล่านั้นขึ้นอย่างหนาแน่นหรือมีเป็นจำนวนมาก บ่งบอกให้ทราบถึงความหลากหลายของพืชพรรณธรรมชาติ

3.4.2.3 ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ

ต่ำ

1) ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นโคก นา ไร่ ป่าภูเขา ทุ่ง ถ้ำ เกาะ (แบบโคก) และที่ลุ่ม

นา แปลว่า นา

2) ลักษณะภูมิประเทศและพืชพรรณธรรมชาติ

โคกตะเคียน แปลว่า โคกต้นตะเคียน (คำว่า ตะเคียน เป็นคำไทย)

โคกสำโรง แปลว่า โคกต้นสำโรง

โคกแสลง แปลว่า โคกต้นไม้ชนิดหนึ่ง

ตะเปียงคล่อง แปลว่า หนองน้ำที่มีต้นพลวง

หนองขี้เหล็ก แปลว่า หนองน้ำที่มีต้นขี้เหล็ก

หนองคันชั่ง แปลว่า หนองน้ำที่มีต้นคันชั่ง

โนนมะยาง แปลว่า เนินที่มีต้นยาง

ชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิประเทศและพืชพรรณธรรมชาติ นอกจากจะบอกให้ทราบถึงลักษณะภูมิประเทศที่เด่นชัดของพื้นที่นั้นๆ แล้วยังบอกให้ทราบถึงชนิดของพืชพรรณธรรมชาติในท้องถิ่นนั้นด้วย เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงตั้งชื่อให้มีความหมายสอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์แรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน

3) พบลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิประเทศและลักษณะอื่น ๆ

นาสนวนพัฒนา

หนองคันทนา

หนองคันทนาสามัคคี

เกษตรสมบูรณ์

ศาลาสามัคคี

บอกให้ทราบว่าพื้นที่นั้นมีลักษณะภูมิประเทศและลักษณะอื่น ๆ เด่นชัดอย่างไร นอกจากนี้ยังบอกให้ทราบถึงปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ หรือลักษณะอื่น ๆ ของพื้นที่อีกด้วย

3.4.2.4 พบลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ

พรสุข	สันติสุข	ชำปะโต	แจงแมง
ตอกตรา	แสนสนุก	พรหมสะอาด	พระแก้ว

ชื่อหมู่บ้านที่มีความหมาย นอกเหนือจากที่ได้กล่าวในข้อ 1 – 3 ความหมายของชื่อส่วนมากจะมีที่มาจากตำนาน เรื่องราวต่าง ๆ ประวัติความเป็นมา ตลอดจนเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแรกเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงนำเรื่องราวหรือเหตุการณ์เหล่านั้นไปตั้งเพื่อบอกเล่าเรื่องราว ประวัติความเป็นมาในท้องถิ่น

3.4.3 ภาษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาในเบื้องต้น พบว่า ภาษาที่ใช้ตั้งหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาลาว และภาษากวย

3.4.3.1 ชื่อที่มาจากภาษาเดียว

ภาษาเขมร

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษาเขมรภาษาเดียวนั้น พบว่า มีจำนวน 16 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 39.02 เมื่อจำแนกตามโครงสร้างชื่อหมู่บ้านแล้วยังพบว่า มีหน่วยคำที่มาจากภาษาเขมรประสมกันเป็นชื่อหมู่บ้าน ซึ่งพบในทุกโครงสร้างตั้งแต่ 1-2 หน่วยคำ ดังนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ มีจำนวน 8 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 19.51 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จารย์	ตาปิม	สน	สวาย
อวอก	แจงแมง		

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาเขมรประสมกับภาษาเขมรมีจำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 19.51 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โคกสำโรง	โคกแสลง	ชำปะโต
โคกตะเคียน	โคกตะเคียน	ตะเปียงคลีอง
สระแก้ว		

ภาษาไทย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียวที่มาจากภาษาไทย มีจำนวน 9 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ

21.95 รองลงมาจากภาษาเขมร เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำศัพท์ของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษาไทยแล้ว ปรากฏว่ามีโครงสร้าง 1-3 หน่วยคำ ที่นำคำจากภาษาไทยนำมาตั้งชื่อหมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ คือ ภาษาไทย มีจำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.87 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ขาม นา

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาไทยประสมกับ ภาษาไทย มีจำนวน 7 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 17.07 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หนองขี้เหล็ก หนองคันชิ่ง หนองคันนา

โนนทอง สะเดาน้อย

3) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 3 หน่วยคำ คือ ภาษาไทยประสมกับ ภาษาไทย มีจำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.43 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

น้อยแสนสุข

ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัด สุรินทร์ พบว่าชื่อหมู่บ้านที่มีภาษาเดียวที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 6 หมู่บ้าน คิดเป็น ร้อยละ 14.63 เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของนามสกุลที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤตแล้ว ปรากฏว่ามี โครงสร้าง 1-2 หน่วยคำ ที่นำคำจากภาษาบาลี-สันสกฤต มาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 1 หน่วยคำ คือ ภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.43 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โชค

2) โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน 2 หน่วยคำ คือ ภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 5 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12.19 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เกษตรสมบูรณ์

พรสุข

ศาลาสამัคคี

สันติสุข

3.4.3.2 ชื่อที่มาจากภาษา 2 ภาษา

1) ภาษาเขมร + ภาษาไทย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรและภาษาไทย มีจำนวน 5 หมู่บ้าน ซึ่งพบจำนวนมากที่สุด เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้าน ที่มาประกอบจากคำภาษาเขมรและภาษาไทย (ข+ ท) หรือภาษาไทยและภาษาเขมร (ท + ข) แล้วปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 5 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12.19 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โนนมะยาง	ห้วยสำเริง	สะเดาน้อย
แสนสนุก		

2) ภาษาเขมร + ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 3 หมู่บ้าน ซึ่งพบจำนวนรองลงมาจากภาษาเขมรและภาษาไทย เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านที่มาประกอบจากคำภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต (ข + ปส.) หรือภาษาบาลี-สันสกฤตและภาษาเขมร (ปส.+ ข) แล้ว ปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 7.31 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พรหมสะอาด	โสระถาวร	พระแก้ว
-----------	----------	---------

3) ภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ที่มาจาก 2 ภาษา พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 1 หมู่บ้าน เมื่อได้พิจารณาหน่วยคำของชื่อหมู่บ้านที่มาประกอบจากคำภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต (ท + ปส.) หรือภาษาบาลี-สันสกฤตและภาษาไทย (ปส. + ท) แล้ว ปรากฏว่าพบในโครงสร้าง 2 หน่วยคำ จำนวน 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.43 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หนองคันทนาสามัคคี

3.4.3.3 ชื่อที่มาจากภาษา 3 ภาษา

ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัด

สุรินทร์ จำนวน 1 หมู่บ้าน พบว่าลักษณะของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษา 3 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.43 จาก จำนวน ชื่อหมู่บ้านทั้งหมดซึ่งพบน้อยที่สุด นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ดังนี้

1) ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรและภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต ประสมกัน มีจำนวน 1 หมู่บ้าน ได้แก่
นาสนวนพัฒนา

จากการวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์กวยและลาว กลุ่มชาติพันธุ์เขมรและลาว กลุ่มชาติพันธุ์กวยและเขมร และกลุ่มชาติพันธุ์กวยลาวเขมร ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน จำนวน 41 หมู่บ้านนั้น พบว่า มีที่มาจาก 3 ภาษา คือ ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต และพบว่าชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ นั้น มีชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเดียวจำนวน 31 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 75.60 ซึ่งเป็นลักษณะที่พบมากที่สุด นิยมใช้ภาษาเขมรในการตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาจากภาษาเขมรคือภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ตามลำดับ พบว่าลักษณะชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษา 2 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 9 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.95 นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 2 ภาษาปรากฏ 3 ลักษณะ ได้แก่ ภาษาเขมรและภาษาไทย ภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต พบว่าลักษณะของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษา 3 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.43 ซึ่งพบน้อยที่สุด หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ได้แก่ ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

3.4.3.4 โครงสร้างทางภาษา

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของชื่อหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จำนวน 41 หมู่บ้านนั้น ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีโครงสร้าง 3 รูปแบบ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วยหน่วยคำตั้งแต่ 1-3 หน่วยคำ นำมาแสดงตามตาราง ดังนี้

โครงสร้างชื่อ 1 หน่วยคำ

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ อื่น ๆ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จำนวน 41 หมู่บ้านนั้น ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื่อหมู่บ้านนั้น โครงสร้าง 1 หน่วยคำ มีจำนวน 10 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 24.39 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

- 1) แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 1 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 4 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาปิม	สวย	แจงแมง	อาวอก
-------	-----	--------	-------

- 2) แบบที่ 2 รูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 6 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ขาม	จารย์	โชค	นา	สน
-----	-------	-----	----	----

โครงสร้างชื่อ 2 หน่วยคำ

โครงสร้างชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่ประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ เป็นการประกอบคำโดยในชื่อหมู่บ้าน 1 หมู่บ้านจะใช้หน่วยคำ 2 หน่วยคำมาประกอบกันเป็นชื่อหมู่บ้าน จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด 41 หมู่บ้าน พบว่า หมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ จำนวน 28 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 68.29 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

- 1) แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 5 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตรอกตรา โนนทอง พระแก้ว

พรสุข สระแก้ว

2) แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 2 มีจำนวน 15 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โคกสำโรง	โคกแสง	โคกตะเคียน	โคกตะเคียน
ชำปะโต	โนนมะยาง	พรหมสะอาด	ห้วยสำเร็จ
แสนสนุก	หนองคันนา	หนองคันซัง	หนองขี้เหล็ก

3) แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 3 มีจำนวน 6 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตะเปียงคล็อง	สะเดาน้อย	สันติสุข
โสระถาวร		

4) แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์

ชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 หน่วยคำ แบบที่ 4 มีจำนวน 1 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เกษตรสมบูรณ์

5) แบบที่ 5 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำแบบที่ 5 มีจำนวน 1 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

ศาลาสამัคคี

3.4.4 โครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ

โครงสร้างชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ที่ประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ เป็นการประกอบคำโดยในชื่อหมู่บ้าน 1 หมู่บ้านจะใช้หน่วยคำ 3 หน่วยคำมาประกอบกันเป็นชื่อหมู่บ้าน จากการศึกษาข้อมูลชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด 41 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้าน

ที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ มีจำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 7.31 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้

1) แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์
ชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 3 หน่วยคำ แบบที่ 1 มีจำนวน 1 หมู่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

น้อยแสนสุข

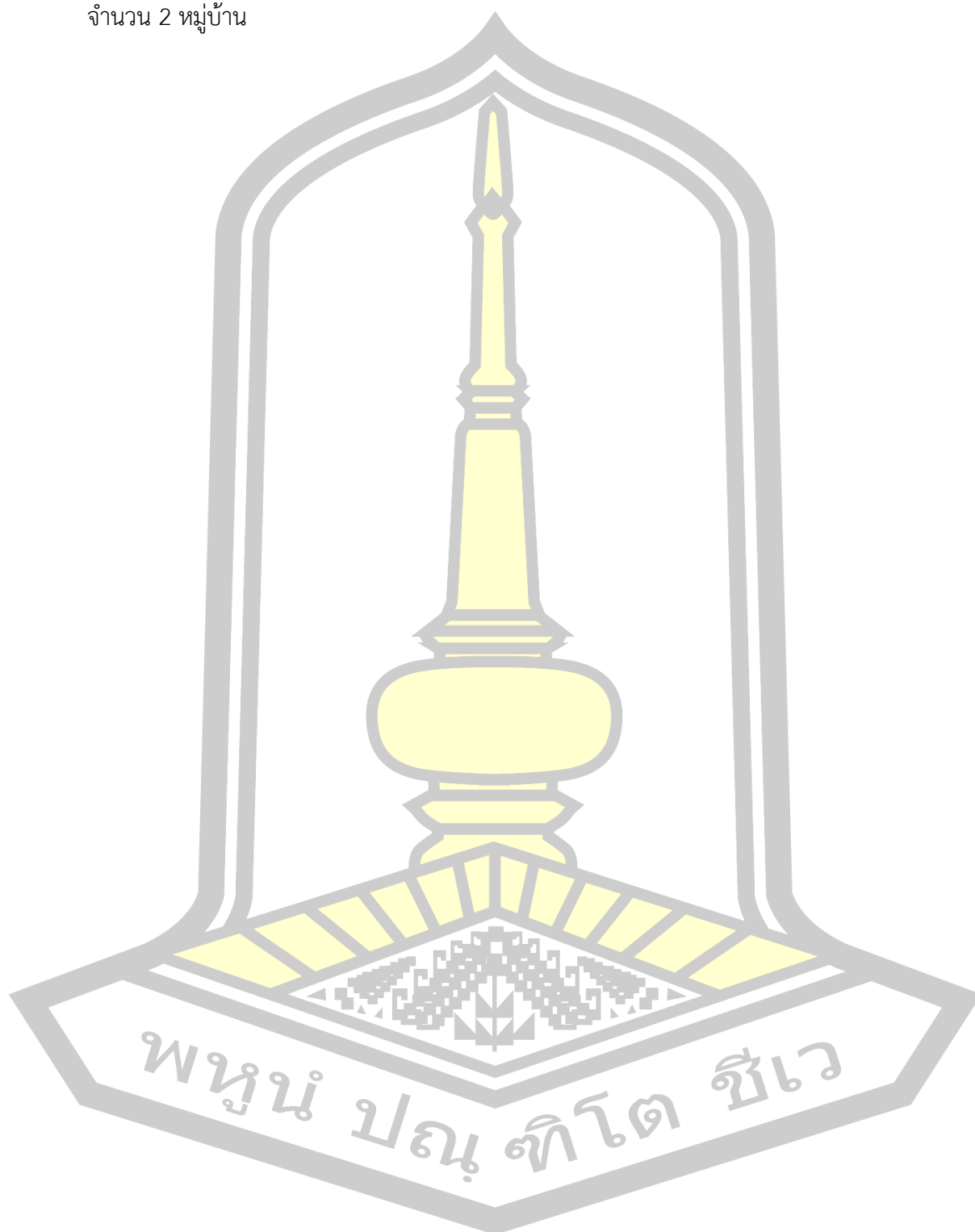
2) แบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 6 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

นาสวนพัฒนา

หนองคันนาสามัคคี

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านชื่อของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์กวยและลาว กลุ่มชาติพันธุ์เขมรและลาว กลุ่มชาติพันธุ์กวยและเขมร และกลุ่มชาติพันธุ์กวยลาวเขมร ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน จำนวน 41 หมู่บ้านนั้น ผู้วิจัย พบว่าการตั้งชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โครงสร้าง 1 หน่วยคำ มีจำนวน 10 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 24.39 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 4 หมู่บ้าน แบบที่ 2 รูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 6 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ จำนวน 28 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 68.29 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 5 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 15 หมู่บ้าน แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 6 หมู่บ้าน แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน แบบที่ 5 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ จำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 7.31 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์ มี

จำนวน 1 หมู่บ้าน แบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 6 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ มี
จำนวน 2 หมู่บ้าน

บทที่ 4

ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรมและพื้นที่ชายแดนดังต่อไปนี้

4.1 ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรม

4.1.1 วัฒนธรรมการเลือกทำเลที่อยู่อาศัย

4.1.2 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ

4.1.3 วัฒนธรรมการดำรงชีวิต

4.1.4 วัฒนธรรมเครือญาติ

4.1.5 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ

4.1.6 วัฒนธรรมด้านประเพณี

4.2 ชื่อหมู่บ้านกับการเปลี่ยนแปลง

4.2.1 การย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์

4.2.2 การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรม

การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ซึ่งเป็นพื้นที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายอาศัยอยู่ แต่กลุ่มชาติพันธุ์ก็มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง การตั้งชื่อจึงสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1.1 วัฒนธรรมการเลือกทำเลที่อยู่อาศัย

การศึกษาชื่อหมู่บ้านสะท้อนให้เห็นถึงการเลือกทำเลที่ตั้งหมู่บ้านของอำเภอในเขตชายแดนกัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ทั้งทางด้านเหตุผลของการเรื่องและความสำคัญของการเลือก ซึ่งมีการเลือกทำเลที่ตั้งหมู่บ้านโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับเป็นสำคัญ โดยเฉพาะสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ตลอดจนความมั่นคงในชีวิต ความจำเป็นพื้นฐานดังกล่าวนี้ทำให้มนุษย์ต้องเลือกทำเลที่อยู่อาศัย จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านทำให้ทราบว่าชาวบ้านเลือกทำเลที่ตั้งหมู่บ้านแยก

ลักษณะได้ดังนี้ คือ ตั้งตามแหล่งน้ำ ตั้งตามที่ดอนสูง ตั้งตามป่าโคก ป่าดง ตั้งตามต้นไม้ที่มีความสำคัญกับทำเล ซึ่งมีค่าประกอบชื่อดังต่อไปนี้

1) ตั้งชื่อตามแหล่งน้ำ จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านพบว่าแหล่งน้ำเป็นทำเลที่ชาวบ้านเลือกตั้งหมู่บ้านมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าหมู่บ้านในเขตอำเภอชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นพื้นที่ที่แห้งแล้งมากจึงจำเป็นต้องหาทำเลที่ตั้งถิ่นฐานของคนสมัยก่อนจึงต้องเลือกใกล้แหล่งน้ำ เพราะต้องใช้น้ำในการอุปโภคบริโภค การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ น้ำมีความสำคัญในการดำรงชีวิต และเป็นที่อาศัยของสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา ซึ่งสามารถนำมาเป็นอาหารได้ ด้วยเหตุดังกล่าวชาวบ้านจึงเลือกทำเลที่อยู่อาศัยบริเวณแหล่งน้ำ เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงตั้งชื่อให้สอดคล้องลักษณะหมู่บ้านที่ใช้เป็นทำเลตั้งหมู่บ้านนิยมใช้คำว่า หนอง ห้วย เห็นได้จากประวัติชื่อหมู่บ้านจะมีแหล่งน้ำปรากฏอยู่ เช่น หนองแวง หนองจวบ หนองกรวด หนองกุงหนองคู หนองแคน หนองโจงโลง หนองนาถาวร หนองปรือ หนองปลาขาว หนองพลวงสามัคคี หนองโพน หนองยาว หนองเยาะ หนองโย หนองระหาร หนองระอาง หนองแรด หนองแวง หนองสมบุรณ์ หนองสลัม ห้วยปาง ห้วยปุน ห้วยสำเร็จ ห้วยสิงห์ เป็นต้น

การใช้น้ำเป็นชื่อของหมู่บ้านก็ถือว่าเป็นเลือกทำเลที่ตั้งหมู่บ้านที่มีน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภคประจำหมู่บ้านแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับน้ำของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดน จะเห็นได้ว่าชื่อหมู่บ้านที่บอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่เป็นที่ราบ และมีความอุดมสมบูรณ์ มีการใช้ เช่น บ้านหนองหลวง เดิมเรียกว่า หนองตาโลง ซึ่งเป็นภาษาเขมรแปลว่า หนองมัน เพราะพื้นที่บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านมีมันป่าเกิดขึ้นบริเวณข้างหนอง จึงตั้งชื่อเป็นหมู่บ้านหนองหลวง ซึ่งแปลว่าหนองมันนั่นเอง

2) บริเวณที่ดอนที่สูง ทำเลลักษณะนี้เป็นบริเวณที่สูงน้ำท่วมไม่ถึง ซึ่งชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตอำเภอชายแดนไทย-กัมพูชา เลือกเป็นทำเลที่ตั้งหมู่บ้านเพราะน้ำท่วมไม่ถึงที่ตั้งชื่อหมู่บ้านชาวบ้านได้เลือกทำเลที่ตั้งบ้านเรือนตามที่สูงเพื่อทำไร่ ทำสวน เพราะการทำไร่ ทำสวนไม่เหมาะที่จะทำที่ลุ่ม นอกจากนี้ที่ดอนยังห่างไกลจากน้ำท่วมอีกด้วย

จากการศึกษาประวัติชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน พบว่า มีการเลือกทำเลที่อยู่อาศัยบริเวณที่ดอนอยู่มาก มักมีคำว่า ดอน โนน โคน โพน โพน ซึ่งคำเหล่านี้ หมายถึงที่สูงทั้งสิ้น เช่น บ้านดอนน้ำตาล บ้านโคกกลาง บ้านโนนเจริญ โคนกรรม โคนชัย โคนทม โคนโบสถ์ โคนเมือง โคนยาว โคนวัด โคนสะอาด โคนเจริญ โคนสบาย โคนสบายน้อย ฯลฯ

3) บริเวณป่าโคก ป่าดง จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านพบว่าป่าโคก ป่าดง เป็นทำเลที่เป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งล่าสัตว์ และเป็นที่สามารถใช้ในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ รวมทั้งสะดวกในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ต้นไม้ที่เกิดบริเวณทำเลนี้สามารถนำมาใช้ในการสร้างบ้านเรือนเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย เป็นที่น่าสังเกตว่าจากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตอำเภอชายแดน

ไทย-กัมพูชา พบว่าเมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านบริเวณใดก็มักจะตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อของป่านั้น สาเหตุที่คนไปตั้งบ้านเรือนอยู่ตามบริเวณป่าไม้ มีดังนี้

(3.1) การหาของป่า การหาของป่าเป็นอาชีพดั้งเดิมที่มีความสำคัญมาก ผลผลิตจากป่า ได้แก่ ผลไม้ป่า สัตว์ป่า เนื่องจากบริเวณป่ามีของป่าเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ผู้คนไปตั้งบ้านเรือนเพื่อเก็บของป่า เมื่อมีครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นจึงตั้งเป็นหมู่บ้าน

(3.2) การบุกเบิกที่ทำกิน เนื่องจากประชาชนเพิ่มมากขึ้นแต่ที่ทำกินบริเวณหมู่บ้านเดิมมีจำกัดจึงไปบุกเบิกที่ทำกินใหม่บริเวณที่เป็นป่าไม้ เพื่อใช้ในการเพาะปลูก

จากการศึกษาประวัติของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า มีการเลือกทำเลที่อยู่อาศัยบริเวณที่ป่าไม้ ซึ่งชื่อหมู่บ้านมักจะมีชื่อต้นไม้ปรากฏอยู่ ทั้งที่เป็นชื่อต้นไม้โดยเฉพาะ เช่น สะเดา ประดู่ กล้วย ฯลฯ และชื่อหมู่บ้านที่มีคำแรกของชื่อบอกถึงสภาพภูมิประเทศ เช่น โนนตาแบก

โนนมะยาง โนนยางกุด ฯลฯ ลักษณะชื่อหมู่บ้านที่มีต้นไม้อยู่ด้วยนั้น ถ้าศึกษาประวัติของการตั้งชื่อหมู่บ้านแล้วจะปรากฏความสำคัญของชื่อต้นไม้ที่มีต่อทำเลที่ตั้งหมู่บ้าน ดังนี้

(1) ต้นไม้มีจำนวนมากในบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านนั้น เช่น บ้านโนนมะยาง บ้านโนนสังข์ ตามต้นไม้ที่มีจำนวนมาก หรือบ้านหนองขี้เหล็ก ตามประวัติหมู่บ้านว่ามีต้นขี้เหล็กจำนวนมากอยู่บริเวณหนองน้ำ จึงตั้งชื่อหนองจากชื่อต้นไม้ และนอกจากนี้ยังมีชื่อบ้านอีกหลายชื่อที่ตั้งตามชื่อต้นไม้ที่มีจำนวนมาก เช่น หนองคันชั่ง หนองตะเคียน หนองตาเลียบ หนองบัว เป็นต้น

(2) ต้นไม้ที่มีขนาดใหญ่ ต้นไม้ลักษณะนี้จะเป็นประเภทไม้ยืนต้นที่ลำต้นโดดเด่นและเป็นเครื่องสังเกตของทำเลแห่งนี้ เช่น บ้านตะเคียน บ้านโพธิ์ บ้านอำปูล เป็นต้น

4) บริเวณทุ่งหญ้า ทำเลลักษณะนี้เป็นที่ราบมีทุ่งหญ้า เหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัวควาย ซึ่งเลี้ยงไว้ใช้แรงงานและใช้เป็นอาหาร ชาวบ้านนำสัตว์ไปเลี้ยงในตอนเช้า เมื่อไปกลับทุกวันทำให้ไม่สะดวกในการนำสัตว์กลับไปกลับมา ประกอบกับในหมู่บ้านมีประชากรเพิ่มขึ้น ผู้คนต้องแสวงหาที่ทำกินเพิ่มขึ้น จึงไปบุกเบิกทุ่งหญ้าเป็นที่นา

จากเหตุดังกล่าวผู้คนจึงไปตั้งบ้านเรือนอยู่ตามบริเวณทุ่งหญ้า โดยทั่วไปทุ่งหญ้าเหล่านี้มีชื่อเฉพาะอยู่แล้ว เมื่อมีการตั้งหมู่บ้านขึ้นที่บริเวณทุ่งหญ้าใดก็มักจะตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อทุ่งหญ้านั้น

จากการศึกษาประวัติของชื่อหมู่บ้าน พบว่า มีหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บริเวณที่เป็นทุ่งหญ้ามาก่อน ชื่อหมู่บ้านที่มีคำบอกลักษณะดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมการเลือกทำเลที่อยู่อาศัยของหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน ว่ามีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่ว ๆ ไป เป็นแบบแหล่งน้ำ โคน นา ไร่ ป่าภูเขา ทุ่ง มีเทือกเขาถนนแดนระหว่างไทย-กัมพูชา และจะสังเกตเห็นว่าชื่อหมู่บ้านส่วนใหญ่มีชื่อต้นไม้อยู่ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนนั้นเลือกที่ตั้งหมู่บ้านจากลักษณะของต้นไม้เนื้ออ่อนซึ่งเป็นไม้ที่เกิดบริเวณที่มีน้ำใต้ดินมากและอยู่ในระดับตื้น เช่น ต้นสำโรง ต้นตะเคียน ต้นมะค่า ต้นขี้เหล็ก ต้นแดง เป็นต้น จากลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้ทราบถึง

สถาปณิศาสตร์ของหมู่บ้านในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาว่ามีสภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์มีพันธุ์ไม้มากมายหลายชนิดนับว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญอย่างยิ่ง

4.1.2 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ เพราะให้ได้มาซึ่งสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค

จากการศึกษาประวัติชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพปรากฏอยู่หลายอาชีพ ได้แก่ อาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และการค้าขาย ซึ่งจะนำมากล่าวรายละเอียด ดังนี้

1) อาชีพการทำนา การทำนาเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนมาตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะเป็นพื้นที่ราบเหมาะแก่การทำนา ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน พบว่ามีอาชีพทำนาปรากฏอยู่ มักมีคำว่า นา เช่น นา นากลาง นาจำปา-แสงอรุณ นาโต๊ะ นาพูน นาเรือน นาสนวน นาสนวนพัฒนา ดังต่อไปนี้

บ้านนาได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านสระ “สระ” เป็นภาษาเขมร แปลเป็นภาษาไทยว่า “นา”

บ้านนากลางบ้านนากลางตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเดา บ้านนากลาง โดยการแยกบ้านออกจากบ้านสนพัฒนา เหตุที่ได้ชื่อว่าบ้านนากลาง เพราะชาวนาทำนาที่ทุ่งนากลางหมู่บ้าน

บ้านนาพูน คำว่านาพูน มาจากสถานที่ตั้งหมู่บ้าน เดิมเป็นที่นาของตาพูน ชาวบ้านจะเรียกที่ตรงนี้ว่านาตาพูน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านนาพูน

บ้านนาโต๊ะ ชื่อหมู่บ้านนาโต๊ะ มาจาก บริเวณแห่งนี้มีหนองน้ำอยู่กลางทุ่งนาซึ่งชายชราเป็นเจ้าของ จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่านาโต๊ะ โต๊ะ เป็นภาษาญาย แปลว่า ตา (นาโต๊ะ หมายถึง นาของตา)

2) อาชีพการทำไร่ เนื่องจากในพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนมีพื้นที่ลักษณะเป็นที่ดอนไม่สามารถทำนาได้เนื่องจากเป็นที่สูง ชาวบ้านจึงบุกเบิกป่าเพื่อปลูกพืชไร่ เช่น ปลูกอ้อย มัน ปอ เป็นต้น พื้นที่เหล่านี้มีการปลูกพืชไร่เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษาประวัติของชื่อหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน พบว่า มีอาชีพการทำไร่ปรากฏอยู่ ได้แก่ บ้านบุอำเปาว์ บ้านดอนน้ำตาล บ้านหนองหลวง ประวัติบ้านบุอำเปาว์ ชาวบ้านเรียก เบาะอำปุ อำปุ เป็นภาษาเขมร หมายถึง อ้อย เบาะอำปุ หมายถึง ป่าอ้อย แต่ทางราชการเรียก บุอำเปาว์ จึงตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชื่อหมู่บ้านทำให้ทราบถึงอาชีพของคนในพื้นที่ชายแดนว่ามีอาชีพทำอะไรในพื้นที่แห่งนั้น

วัฒนธรรมการประกอบอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนมีความผูกพันกับระบบการดำเนินชีวิตและการผลิตเชิงเกษตรกรรม โดยเฉพาะข้าวเป็นพืชหลักที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีพของทุกคน จนสามารถเรียกกันว่า “วัฒนธรรมข้าว” หรือเรียกว่า “วัฒนธรรมชาวนา” ก็ได้เช่นกัน

4.1.3 วัฒนธรรมการดำรงชีวิต

ชื่อหมู่บ้านที่บอกวัฒนธรรมการดำรงชีวิตหรือบอกลักษณะการทำมาหากินของคนในพื้นที่ชายแดนนั้น นอกจากจะบอกทางด้านอาชีพประจำเช่น ทำนา ทำไร่ และทำสวนแล้ว ยังปรากฏว่าชื่อหมู่บ้านสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตในการดำรงชีวิตด้วย เช่น หมู่บ้านแงงมุด ซึ่งมาจากการดำรงชีพด้วยการตกปลา หว่านแห หรือการหาจับปลาเพื่อดำรงชีพ ตามประวัติหมู่บ้านชาวบ้านซึ่งเป็นผู้ที่มาก่อตั้งหมู่บ้านนี้ ไปหาปลาเลี้ยงชีพเป็นประจำ แต่เมื่อไปจับปลาตก จับไม่ดีจึงถูกเงี่ยงปลาตกที่มือ เจ็บมาก ร้องเสียงดังว่า อันแงงมุด คำว่า แงงมุด มาจากภาษาเขมร 2 คำ คือ อันแดง แปลว่า ปลาตก มุด แปลว่า ทิม เมื่อพูดต่อ ๆ กันมาตัดคำว่า อัน- ออก จึงเหลือเฉพาะ แงงมุด

บ้านซีจรงุก เป็นภาษาเขมรแปลว่า กินหมู ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีพด้วยการขายเนื้อและกินเนื้อหมูเป็นอาหาร

บ้านจ้งเอิล เป็นภาษาเขมรแปลว่า ย่าง ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ทั้งเป็นการตั้งชื่อตามหมู่บ้านเดิมที่ตนเองอาศัยอยู่คือ หมู่บ้านจ้งเอิลโค แปลว่า ย่างวัว ก่อนมาตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านนี้ชาวบ้านพากันอพยพครอบครัวมาจนถึงที่แห่งหนึ่งเห็นคนย่างโคอยู่และเลือกที่ตั้งนั้นเป็นที่ตั้งถิ่นฐาน ก็เลยตั้งชื่อว่าบ้าน จ้งเอิล ซึ่งเป็นชื่อที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตการดำรงชีพ

4.1.4 วัฒนธรรมเครือญาติ

ชื่อหมู่บ้านที่บอกถึงวัฒนธรรมเครือญาตินี้ ส่วนใหญ่จะมีชื่อที่เพิ่มด้วยคำว่า เหนือ ใต้ ใหญ่ กลาง สามัคคี และพัฒนา ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการขยายตัวของชุมชนที่โยงใยเกี่ยวพันกันเป็นเครือญาติกัน หรือการย้ายถิ่นฐานจากบ้านเดิมหรือบ้านเก่ามาตั้งถิ่นฐานที่ใหม่ แต่ยังใช้ชื่อหมู่บ้านเก่าเช่นเดียว ชื่อหมู่บ้านที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเครือญาติ เช่น

บ้านขนาดมอญใหญ่ ตั้งชื่อตามบ้านเดิมเพิ่มคำว่า ใหญ่ มาเพื่อให้เห็นว่าชุมชนนี้ใหญ่กว่าชุมชนเดิม

บ้านสะพานใหม่พัฒนา ตั้งชื่อตามบ้านเดิมที่ชื่อว่า บ้านสะพาน แล้วเพิ่มคำที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญและแสดงสภาพความใหม่เก่าของหมู่บ้าน ชื่อในทำนองเดียวกันนี้มีจำนวนหลายหมู่บ้าน เช่น บ้านโคกกลางใหม่ บ้านโคกกลางสามัคคี บ้านด่านพัฒนา บ้านด่านสามัคคี เป็นต้น

บ้านปวงตึกใต้ ตั้งชื่อตามหมู่บ้านเดิมว่า ปวงตึก แต่ชุมชนนี้ขยายตัวมาทางด้านทิศใต้ของหมู่บ้านเดิม จึงเพิ่มชื่อตามทิศเป็นชื่อหมู่บ้านด้วย

บ้านโนนสบายน้อย ตั้งชื่อตามหมู่บ้านเดิมแต่ขยายตัวมาจากบ้านเดิมชื่อว่าบ้านโนนสบาย การตั้งชื่อว่า น้อย ก็เพื่อแสดงถึงความผูกพันกันทางด้านเครือญาติ แม้จะมีจำนวนครัวเรือนที่มากและเป็นชุมชนที่ใหญ่กว่า แต่ก็ด้วยความเคารพอย่างเครือญาติ ให้เกียรติชุมชนที่เกิดก่อนเป็นชุมชนที่มีบรรพบุรุษและเป็นรุ่นเก่าก่อน จึงใช้คำว่า น้อย ตามหลังชื่อหมู่บ้าน เช่น บ้านกระเทียมน้อย บ้านตระกุลน้อย เป็นต้น

การตั้งชื่อดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเครือญาติและการขยายตัวของชุมชน เมื่อมีจัดตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการก็รักษารักษาชื่อเดิมไว้โดยมีการเติมคำที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดิมจึงรักษาชื่อเดิมไว้ด้วย

4.1.5 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ

ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาแต่ละชุมชนซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวคิดและพฤติกรรมของชาวบ้าน โดยเฉพาะในชนบทวัฒนธรรมในด้านความเชื่อยังมีปรากฏอยู่ให้เห็นเด่นชัด เพราะมีการสืบทอดและปลูกฝังกันมาหลายชั่วอายุคน ผู้สืบทอดล้วนยึดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างมั่นคง ทั้งนี้เนื่องจากวิถีชีวิตของชาวชนบทอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่เป็นทุ่งนา ป่าเขา และมีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ทำให้วัฒนธรรมด้านความเชื่อของคนชนบทมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนชนบทอย่างมาก กล่าวได้ว่าความเชื่อเป็นปัจจัยสำคัญต่อการกำหนดให้พฤติกรรมของมนุษย์ในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน การตั้งชื่อหมู่บ้านแต่ละแห่งถือได้ว่าเป็นการกำหนดสัญลักษณ์ที่มีความหมายต่อกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ดังนั้นการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงมีความหมายและความสำคัญต่อหมู่บ้านนั้น ๆ ชื่อหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นจะมีพื้นฐานจากความคิดความเชื่อในเรื่องความหมายของชื่อที่เป็นสิริมงคลต่อผู้อาศัย

จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านของอำเภอในเขตชายแดนกัมพูชาจังหวัดสุรินทร์พบว่ามีความเชื่อเรื่องต่าง ๆ ปรากฏอยู่ในประวัติของชื่อหมู่บ้าน ดังนี้

(1) ความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษของคนที่ย้ายอยู่ในพื้นที่ชายแดนซึ่งประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ลาว และกวย ต่างก็มีความเชื่อทางด้านนี้เหมือนกัน กล่าวคือ เชื่อในเรื่องดวงวิญญาณของบุคคลที่มีบทบาทหรือเป็นผู้ก่อตั้งหมู่บ้านเมื่อตายไปแล้วยังมีความรักความห่วงหาผูกพันและลูกหลานรุ่นหลัง ความเชื่อดังกล่าวนี้ทำให้มีการตั้งเป็นศาลประจำหมู่บ้านและมีความเชื่อในเรื่องการนำชื่อของผีบรรพบุรุษมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านด้วย หมู่บ้านที่ถูกตั้งชื่อส่วนใหญ่จะตั้งชื่อโดยมีคำว่า ตา ซึ่งเป็นคำเรียกญาติที่นำมาใช้เป็นสรรพนาม ได้แก่

บ้านตาเมียง ตั้งชื่อตามความเชื่อว่ามีมาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า เมียง

บ้านตาก	ตั้งชื่อตามความเชื่อว่าผู้มาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า ตาก
บ้านตาไทย	ตั้งชื่อตามความเชื่อว่าผู้มาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า ไทย
บ้านตาปิม	ตั้งชื่อตามความเชื่อว่าผู้มาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า ปิม
บ้านตาโปง	ตั้งชื่อตามความเชื่อว่าผู้มาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า โปง
บ้านตาแอก	ตั้งชื่อตามความเชื่อว่าผู้มาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า แอก
บ้านตาตุ้ม	ตั้งชื่อตามความเชื่อว่าผู้มาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า ตุ้ม
บ้านตาเต๋อม	ตั้งชื่อตามความเชื่อว่าผู้มาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า เต๋อม
บ้านตาแตรว	ตั้งชื่อตามความเชื่อว่าผู้มาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า แตรว
บ้านตาพรหม	ตั้งชื่อตามความเชื่อว่าผู้มาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า พรหม
บ้านตาเมา	ตั้งชื่อตามความเชื่อว่าผู้มาอยู่ในหมู่บ้านคนแรกมีว่า เมา

การตั้งชื่อที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมความเชื่อนี้ พบว่า การใช้คำว่า “ตา” มาตั้งชื่อหมู่บ้านนั้นสะท้อนให้เห็นในเรื่องการตั้งถิ่นฐานโดยมีผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัวเป็นผู้ริเริ่มในการตั้งถิ่นฐาน

(2) ความเชื่อในเรื่องความเป็นมงคล

ความเชื่อเรื่องความเป็นมงคล เป็นสิ่งที่ชาวบ้านในหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชานิยมตั้งเมื่อมีการเสนอตั้งชื่ออย่างเป็นทางการ โดยเลือกความหมายของชื่อที่มีความเป็นมงคลซึ่งเชื่อว่าจะส่งผลให้คนในหมู่บ้านมีความสุขความเจริญ แม้พื้นที่ที่ตั้งของหมู่บ้านนั้นชื่อเรียกอย่างอื่นก่อนหน้านั้นก็ตาม ชาวบ้านก็จะเปลี่ยนชื่อใหม่ให้เป็นไปตามความเชื่อว่าเป็นมงคล

(2.1) การตั้งชื่อโดยใช้คำในศาสนาเป็นชื่อหมู่บ้าน ความเชื่อว่าศาสนาความเชื่อทางด้านความเป็นมงคลนี้ ส่วนใหญ่จะเลือกคำที่ใช้ทางพุทธศาสนามาตั้งชื่อ เพราะเชื่อว่าชื่อหมู่บ้านที่มีชื่อดังกล่าวนี้นี้จะทำให้ผู้อาศัยรู้สึกว่ามีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจอยู่ในหมู่บ้านและเป็นหมู่บ้านที่โดดเด่นในเรื่องพุทธศาสนา ได้แก่

บ้านพระแก้ว	บ้านธรรมราช
บ้านศรีพระจันทร์	บ้านโคกวัด
บ้านโพธิ์ทอง	บ้านโพธิ์ใหญ่
บ้านโพธิ์พัฒนา	บ้านเทพรักษา
บ้านเทพอุดม	บ้านพรหมสะอาด

(2.2) การตั้งชื่อโดยใช้คำที่แสดงถึงความสุข การตั้งชื่อหมู่บ้านเพื่อความสุข รื่นเริง ความยินดี ชื่อหมู่บ้านลักษณะนี้เกิดจากความเชื่อว่า จะทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยมีความสุขจึงมักตั้งชื่อหมู่บ้านโดยมีคำว่า สาราญ สุข เป็นต้น เช่น

บ้านแสนสำราญ   บ้านสุขสบาย   บ้านสุขสำราญ
 บ้านร่มเย็น   บ้านพาชื่น   บ้านพรสุข
 บ้านโนนสำราญ   บ้านแสนสนุก

นอกจากนี้การตั้งชื่อหมู่บ้านเพื่อความรัก ความปรารถนา ชื่อหมู่บ้านลักษณะนี้เกิดจากความเชื่อว่า จะทำให้ผู้อาศัยมีความรักต่อกันและเป็นที่ยินชมชอบ จึงมักมีค่านิยม เช่น บ้านไทยนิยม บ้านภูมินิยม บ้านสว่างนิยม

(2.3) การตั้งชื่อโดยใช้คำที่แสดงความดี ความงาม และความเจริญรุ่งเรือง ความหมายที่เกี่ยวกับความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง คือคำที่มีความหมายที่มีแสดงความหมายเกี่ยวข้องกับความดีงาม ความเป็นสิริมงคล ความเจริญ ความสว่างรุ่งเรือง อาชีพ และหน้าที่ประพฤติปฏิบัติ มาใช้ประกอบในการตั้งชื่อหมู่บ้าน การตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีคำแสดงความดี เป็นสิริมงคล ชื่อหมู่บ้านลักษณะนี้ เกิดจากความเชื่อว่าจะทำให้หมู่บ้านเป็นสิริมงคล เช่น

บ้านศรีสวย   บ้านศรีสัมพันธ์
 บ้านโพธิ์ศรี

นอกจากนี้ยังมีการใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับบุญและความเป็นสิริมงคลต่าง ๆ เช่น คำว่า“สวรรค์”เป็นองค์ประกอบหลักในการตั้งชื่อหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโนนสวรรค์ บ้านดงสวรรค์

วัฒนธรรมด้านความเชื่อที่มีความสัมพันธ์กับชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน ทำให้เห็นว่าชาติพันธุ์ชายแดนมีความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเรื่องศาสนา ความเชื่อเรื่องความหมายหมายของคำ และความเชื่อเรื่องอื่น ๆ เช่น ความเชื่อและศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ ได้แก่ เทพ พระพรหม เป็นต้น สำหรับความเชื่อเรื่องศาสนาเป็นความเชื่อที่มีเหตุผล พบว่ามีคำที่ปรากฏความเชื่อทั้งในหลักคำสอนของพุทธศาสนาเรื่อง ธรรม ดั่ง เช่นชื่อหมู่บ้าน ธรรมราช นอกจากนี้ยังมีหน่วยคำที่แสดงถึงความเชื่อทางพุทธศาสนา เช่นคำว่า พระ ดั่งปรากฏในชื่อหมู่บ้าน พระแก้ว เป็นต้น

นอกจากนี้ชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน ยังมีความเชื่อในเรื่องความหมายของคำ พบคำที่มีความหมายบ่งบอกถึงความสุขและความรัก สังคมกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนเป็นสังคมที่รักความสงบสุข รักความสนุกสนานและชอบความสะอาดสบาย เนื่องจากเป็นสังคมที่อุดมสมบูรณ์ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏจึงตั้งบนพื้นฐานของความสนุกสนาน ความดีงามและความเจริญรุ่งเรืองของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน เชื่อว่าชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายดีเป็นสิริมงคล จะนำความเป็นมงคลมาสู่ผู้อาศัยให้มีชีวิตที่เจริญรุ่งเรือง

4.1.6 วัฒนธรรมด้านประเพณี

ประเพณีเป็นสิ่งที่บุคคลในสังคมยึดถือปฏิบัติร่วมกันและมีการสืบทอดต่อ ๆ กันมา โดยถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม จะบังเกิดผลดีแก่ผู้ปฏิบัติ ประเพณีไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นมาแล้วถ่ายทอดต่ออนุชนรุ่นหลัง ประเพณีมีความเจริญและมีความเสื่อม เช่นเดียวกับวัฒนธรรมอื่น ๆ ประเพณีใดที่ยังคงอยู่แสดงว่าประเพณียังคงเป็นที่ต้องการของสังคมนั้น

การศึกษาชื่อหมู่บ้านทำให้ทราบถึงประเพณีและสังคมวัฒนธรรมของชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีหลายประเพณีที่ปรากฏอยู่ เช่น การทำบุญตักบาตร ประเพณีสงกรานต์ ดังนี้

บ้านตาปัน มีพระรูดงค์เข้ามารูดงค์ และปักกลดอยู่ในบริเวณที่ตั้งหมู่บ้าน ชาวบ้านได้นำอาหารมาถวายพระรูดงค์รูปนั้นด้วยความเลื่อมใสศรัทธา นายเป็ก ยิ่งดง เป็นผู้เลื่อมใสในพระรูดงค์รูปนั้นมาก จึงได้มาปักหลักอยู่ปรนนิบัติพระรูดงค์ดังกล่าว โดยได้อพยพครอบครัวมาปลูกบ้านอยู่ในสถานที่ใกล้พระรูดงค์ เพื่อให้ได้ดูแลปรนนิบัติพระรูดงค์รูปนั้นอย่างใกล้ชิด มีชาวบ้านหลายคนทยอยเข้ามาอยู่กันเรื่อย ๆ จนได้ตั้งเป็นหมู่บ้าน ทุกวันพระจะมีการจัดงานทำบุญ โดยมีการประกอบอาหารเลี้ยงพระ มีเรื่องอภินิหารเกิดขึ้นในหมู่บ้านในทุกวันพระ ชาวบ้านจะเห็นครกเงินครกทอง และซากเงินซากทองปรากฏในหมู่บ้านทุกวันพระและมีเสียงครกกับซากกระทบกันได้ยินคล้ายเสียงฆ้องดังก้องกังวานไกลซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง เลยมีการตั้งชื่อหมู่บ้านกันเกิดขึ้นโดยตั้งชื่อตามสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกคนนับถือ คือบ้านตะบัล (ภาษาเขมร แปลว่า ครก) ชื่อ “ตาปัน” เพี้ยนมาจาก “ตะบัล”

บ้านโพนทราย เดิมตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณบ้านรำพูอยู่ฝั่งทิศใต้ของปราสาทยายเหงา ห่างจากปราสาทยายเหงา ในสมัยนั้นบ้านรำพูอยู่ในความควบคุมของเจ้าเมืองเชียงใหม่ บ้านรำพูน้ำท่วมและมีโรคระบาดทุกปี ชาวบ้านจึงอพยพข้ามลำห้วยแสนมาฝั่งทิศตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามาอยู่ในพื้นที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบัน โดยสมัยนั้นเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านพุนทราย พื้นที่ตั้งหมู่บ้านเป็นป่าดงดิบมีต้นน้ำลำธารอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แต่เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้ยังมีน้ำท่วมและมีโรคระบาดอยู่ จึงได้อพยพแยกย้ายกันออกไปอยู่สองพื้นที่ กลุ่มที่หนึ่งแยกไปอยู่บ้านสังขะบริเวณวัดจำปาในปัจจุบัน อีกกลุ่มหนึ่งแยกไปฝั่งทิศตะวันออกของห้วยแสนซึ่งบริเวณตรงนี้เป็นดงกระชายป่า จึงได้ตั้งชื่อว่า บ้านกระชาย และได้เปลี่ยนมาเป็นบ้านโพนทราย เพราะพื้นที่แห่งนี้ในอดีตบรรพบุรุษของชาวกูย เคยจัดพิธีทรงน้ำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ โดยชาวบ้านจะนำดินทรายมาแห่รอบปราสาทยายเหงา จะจัดขึ้นในช่วงวันสงกรานต์ เรียกว่า พุนจะฉาย มาจากภาษากูย แปลว่า ก่อดินทราย ภาษาได้ผิดเพี้ยนไปตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียก ภาษาเขมร เรียก ปูนเจีย ภาษากูยเรียก โพนทราย ภาษาลาวเรียก พุนทราย แต่เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่พูดภาษากูย จึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า โพนทราย จนถึงปัจจุบัน

ประวัติของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า วัฒนธรรมด้านประเพณีปรากฏชัดเจนมีอยู่สองชื่อหมู่บ้านคือ บ้านตาปัน และบ้านโพนทราย จากการศึกษาความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรม วัฒนธรรมการเลือกทำเลที่อยู่อาศัยพบว่า ชาวบ้านเลือกทำเลที่ตั้งหมู่บ้านแยกลักษณะได้ดังนี้ คือ ตั้งตามแหล่งน้ำ ตั้งตามที่ดอนสูง ตั้งตามป่า โคน ป่าดง ตั้งตามต้นไม้ที่มีความสำคัญกับทำเล วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนกัมพูชาวัฒนธรรมการประกอบอาชีพปรากฏอยู่หลายอาชีพ ได้แก่ อาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น จากการศึกษาวัฒนธรรมด้านความเชื่อของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนมีความเชื่อเรื่องเจ้าที่เจ้าทาง เจ้าที่เจ้าทาง ความเชื่อเรื่องศาสนา ความเชื่อเรื่องความหมายของคำ และความเชื่อเรื่องอื่น ๆ เช่น ความเชื่อและศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ ได้แก่ เทพ พระพรหม เป็นต้น สำหรับความเชื่อเรื่องศาสนาเป็นความเชื่อที่มีเหตุผล พบว่ามีคำที่ปรากฏความเชื่อทั้งในหลักคำสอนของพุทธศาสนาเรื่อง ธรรม ดัง เช่นชื่อหมู่บ้าน ธรรมราช นอกจากนี้ยังมีหน่วยคำที่แสดงถึงความเชื่อทางพุทธศาสนา เช่นคำว่า พระ ดังปรากฏในชื่อหมู่บ้าน พระแก้ว เป็นต้น นอกจากนี้ชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน ยังมีความเชื่อในเรื่องความหมายของคำ พบคำที่มีความหมายบ่งบอกถึงความสุขและความรัก สังคมกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนเป็นสังคมที่รักความสงบสุข รักความสนุกสนานและชอบความสะอาดสวยงาม เนื่องจากเป็นสังคมที่อุดมสมบูรณ์ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏจึงตั้งบนพื้นฐานของความสนุกสนาน ความดีงามและความเจริญรุ่งเรืองของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนเชื่อว่าชื่อหมู่บ้านที่มีความหมายดีเป็นสิริมงคล จะนำความเป็นมงคลมาสู่ผู้อาศัยให้มีชีวิตที่เจริญรุ่งเรือง วัฒนธรรมด้านประเพณี พบว่า ชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ มีประเพณีที่ปรากฏอยู่ เช่น การทำบุญตักบาตร ประเพณีสงกรานต์ ปรากฏชัดเจนมีอยู่สองชื่อหมู่บ้านคือ บ้านตาปัน และบ้านโพนทราย

4.2 ชื่อหมู่บ้านกับการเปลี่ยนแปลง

กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทยกัมพูชา ซึ่งปรากฏว่ามีทั้งผู้ที่อาศัยอยู่เก่าก่อนและผู้ที่ย้ายมาตั้งถิ่นฐานใหม่ในพื้นที่ชายแดน เมื่อรวมกันเป็นชุมชนเสนอตั้งชื่ออย่างเป็นทางการต่อกรมการปกครอง ทั้งนี้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีระเบียบในการจัดตั้งหมู่บ้าน และแนวทางในการตั้งชื่อหมู่บ้านไว้เป็นแนวทางให้เขตการปกครองท้องที่ปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครองที่ มท 0310.1/ว56 ลงวันที่ 2 มกราคม 2557 มีความว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านจะต้องไม่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านนั้น ๆ โดยคำนึงถึงความหมายที่ดี สุภาพ เป็นมงคล ประชาชนนิยมเรียกขาน เป็นที่รู้จักกันทั่วไป อนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น นอกจากนั้นยังต้องอาศัยความเป็นทางทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ดั้งเดิมมาตั้งชื่อ (ภาคผนวก จ :) ดังนั้นการ

ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ชายแดน นอกจากจะตั้งชื่อตามความหมายของคนในหมู่บ้านนิยมเรียกแล้ว บางครั้งก็เปลี่ยนชื่อสถานที่ให้เป็นชื่อเรียกตามที่ทางการกำหนดไว้

ชื่อหมู่บ้านที่กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนตั้งขึ้นนั้นจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ คนกับรัฐ รัฐกับรัฐ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นในการนำเสนอต่อไปนี้

4.2.1 การย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์

การศึกษาความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนเกี่ยวกับการย้ายและการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ชายแดน ไทย-กัมพูชา จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านบ่งบอกให้ทราบปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในพื้นที่ชายแดนได้มากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการควบคุมโดยอำนาจรัฐ นโยบายที่นำไปใช้ในพื้นที่ชายแดนอาจถูกกำหนดเฉพาะเป็นกรณีพิเศษในแต่ละพื้นที่ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับผู้คนและภูมิรัฐศาสตร์ ให้ทราบถึงความสัมพันธ์กับพื้นที่ชายแดนของชื่อหมู่บ้าน เช่น บ้านด่าน เป็นพื้นที่ที่มีด่านกันเขตแดนระหว่างไทย-กัมพูชา จึงตั้งชื่อหมู่บ้าน ด่าน ตามสิ่งที่ปรากฏขึ้นในพื้นที่ บ้านทัพทัน ในอดีตกองทัพข้าศึกจะข้ามสะพานหนี แต่พญาสังฆะตามมาทัน จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านทัพทันขึ้น นอกจากนี้ยังพบหมู่บ้านที่มีการย้ายและการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ชายแดน ดังนี้

4.2.1.1 การย้ายและตั้งถิ่นฐานจากเหตุการณ์ภัยสงคราม

พื้นที่ชายแดนถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความซับซ้อนทางด้านสังคมและมีการปฏิสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในด้านดีและด้านไม่ การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่ชายแดนจึงมีทั้งมีการตั้งถิ่นฐานถาวรแล้วเมื่อเกิดภัยสงครามมีการโยกย้ายหนีภัยสงครามก่อนแล้วค่อยกลับคืนมายังถิ่นที่ตนเคยอาศัยอยู่ หรือไม่ก็ย้ายออกจากหมู่บ้านที่ตนอาศัยอยู่ไปอยู่ที่อื่นที่เชื่อว่าปลอดภัย เมื่อพื้นที่บางส่วนว่างก็มีการย้ายถิ่นของผู้ที่ไม่มีที่ทำกินหรือโดยการสนับสนุนของฝ่ายปกครอง ดังนี้

1) การคงชื่อเดิม

การย้ายและตั้งถิ่นฐานเพราะเหตุภัยของสงคราม บางหมู่บ้านยังมีการคงชื่อเดิมไว้ ทั้ง ๆ ที่ต่างที่ตั้งกันแล้ว เช่น

บ้านตระเวง แต่เดิมบ้านตระเวงตั้งหมู่บ้านตั้งอยู่ติดกับเส้นเขตแดนไทย กัมพูชาต่อมาไทยกับกัมพูชามีปัญหาและมีการสู้รบตามแนวชายแดน ต้องย้ายหมู่บ้านมาจากที่เดิมมาอยู่ในพื้นที่ที่ทางการจัดสรรพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้อยู่ ครอบคลุมละ 14 ไร่ อยู่ในเขตตำบลจรัส อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์. นายอดิศักดิ์ จงหาญ. 12 ตุลาคม 2561) ชาวบ้านที่ย้ายมาจากที่ตั้งเดิมก็ใช้ชื่อว่า “ตระเวง” เหมือนเดิม เพราะมีความต้องการคงให้ชื่อหมู่บ้านเดิมเอาไว้

บ้านหนองจวบ ได้รับผลกระทบจากการสู้รบในเขตประเทศกัมพูชาและการดำเนินการทางทหารของผู้ก่อการร้ายมีการปล้นสดมภ์และเผาบ้านเรือนของราษฎรส่งผลให้ราษฎรอพยพไปอยู่ที่อำเภอปราสาท อำเภอจอมพระ เมื่อสงครามสงบลงราษฎรบางส่วนได้กลับมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านหนองจวบที่อยู่ปัจจุบันอีกครั้ง ทางราชการจึงได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติ

ลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2492 จัดตั้งเป็นหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน และจัดตั้งเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

2) การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้าน

หมู่บ้านที่ประสบกับปัญหาภัยสงครามมีการย้ายถิ่นและตั้งหมู่บ้านใหม่ แต่เมื่อย้ายมาตั้งถิ่นฐานใหม่ก็มีการเปลี่ยนแปลงชื่อให้โดยอาศัยความหมายที่แสดงให้เห็นถึงสิริมงคล ไม่มีความเกี่ยวข้องกับกิจการบ้านเมือง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏจึงตั้งบนพื้นฐานของความสงบ สันติ จะพบคำต่อขึ้นต้นและต่อท้ายด้วยคำว่า พัฒนา สันติ สุข ไทย และความสงบสุข ปราศจากสงคราม เช่น

บ้านอีสานพัฒนา ชื่อเดิมบ้านโคกอาเตร้อะเมื่อ พ.ศ. 2520 เกิดการสู้รบในประเทศกัมพูชาชาวบ้านจึงได้ย้ายมาอยู่บ้านจารย์ จนกระทั่งเมื่อ พ.ศ. 2525 เหตุการณ์ปกติ จึงได้เข้ามาอยู่เหมือนเดิมและตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้นใหม่ว่า “อีสานพัฒนา”

นอกจากนี้ยังมีหมู่บ้านที่มีลักษณะเดียวกันซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ย้ายมาจากที่ตั้งอื่น ได้แก่

บ้านสันติสุข บ้านไทยสันติสุข บ้านไทยสามัคคี

การตั้งชื่อในลักษณะที่ต้องประสบภัยสงครามของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อให้แสดงถึงการอยู่เหนือภัยสงคราม มีการตั้งชื่อที่มีความหมายถึงความเป็นชัยชนะ และความสำเร็จจากการอพยพหนีจากภัยสงครามและสามารถมีชีวิตรอดมาตั้งถิ่นฐานใหม่ โดยมีคำนำหน้าว่า ชัย นำหน้าหรือตามหลัง เช่น

บ้านโชคชัย บ้านโชคชัยพัฒนา

บ้านชัยมงคล บ้านหลักชัย

3) การย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเลี้ยงชีพ

การย้ายถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ไปอาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนไทยกัมพูชาเพื่อหาที่ทำมาหากินใหม่หรือตั้งถิ่นฐานเพื่อทำการเกษตรเลี้ยงชีพ เมื่อตั้งถิ่นฐานรวมกันเป็นชุมชนแล้วก็ตั้งชื่อหมู่บ้านที่ตนเองย้ายไปอาศัยอยู่นั้น ชื่อดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นว่าเป็นกลุ่มที่ย้ายถิ่นฐานและตั้งที่ทำมาหากินใหม่ ซึ่งอาจมีคำว่า พัฒนา ตามหลังก็ได้ เช่นหมู่บ้าน

บ้านขามพัฒนา ตำบลสังขะ อำเภอสังขะตั้งชื่อตามประชากรส่วนใหญ่ที่ย้ายมาจากบ้านขามน้อยตำบลจานแสนชัย อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ และได้ใช้นามมงคลในการตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่นี้ว่า “บ้านขามพัฒนา”

บ้านไทยเดิม หมู่ที่ 3 ตำบลสำเภาลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ ตั้งชื่อตามเป็นบ้านเก่าแก่ตั้งมานาน ตั้งประมาณปี พ.ศ. 2220 – 2229 แต่ตอนนั้นเรียกว่า บ้านลาวเดิม ภาษาเขมรเรียกว่า เลี้ยวเดิม ซึ่งเข้าใจว่าเป็นพวกลาวมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นั่นมาก่อน สมัย นายมาก จำนงรักษ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งตรงกับนายบุญจันทร์ เป็นนายอำเภอสังขะได้มาตรวจราชการที่บ้านลาวเดิม แต่เห็นว่าชื่อบ้านลาวเดิมไม่เหมาะสม จึงได้เปลี่ยนชื่อบ้านใหม่เป็น บ้านไทยเดิม เมื่อปี พ.ศ. 2496 เป็นต้นมา

บ้านตะกอยอด เดิมมีหนองน้ำแห่งหนึ่งอยู่ในบริเวณที่ตั้งหมู่บ้าน มีตายายไม่ทราบชื่อ ไปพบกวางตัวหนึ่งนอนตายอยู่ข้างหนองน้ำ โดยเขาของกวางตัวนั้นไปติดอยู่กับต้นไม้ ตากับยายจึงนำเขากวางมาที่บ้าน และตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้นว่า ตะกอยอด ซึ่งเป็นภาษาขุย แปลเป็นไทยได้ว่า เขากวาง พร้อมกับตั้งชื่อหนองน้ำแห่งนั้นว่า หนองน้ำตะกอยอด จนถึงปัจจุบัน

บ้านบุอำเปาว์ ในอดีตอยู่ที่หมู่บ้านบักโค สมัยนั้นมีโรคระบาด คนล้มตายจำนวนมากจึงพากันอพยพออกมาอยู่ที่ เบาะอำปู้ เป็นภาษาเขมร อำปู้ หมายถึง อ้อย เบาะอำปู้ หมายถึง ป่าอ้อย แต่ทางราชการเรียก บุอำเปาว์ จึงเป็นชื่อหมู่บ้านจนถึงปัจจุบัน ในอดีตบ้านบุอำเปาว์เป็นหมู่บ้านใหญ่จึงได้แยกหมู่บ้านออกจากบ้านบุอำเปาว์ คือ บ้านหัวอ่าง บ้านดอนน้ำตาล บ้านตาเลียบ ซึ่งสามหมู่บ้านที่กล่าวมาส่วนมากจะเป็นคนลาวต่างถิ่นที่อพยพมาอยู่จนถึงปัจจุบัน

บ้านโพธิ์ทอง เดิมบ้านโพธิ์ทองเป็นบ้านผากขึ้นกับบ้านตะเคียน ต.กระเทียม อ.สังขะ จ.สุรินทร์ ต่อมาแยกมาจาก ต.กระเทียม อ.สังขะ มาขึ้นกับ อ.กาบเชิง เป็น ต.คูตัน และได้มาขึ้นกับบ้านร่มราชภู ต.คูตัน อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์ เมื่อปี พ.ศ. 2530 ทางราชการได้พิจารณาแยกหมู่บ้านเป็นบ้านโพธิ์ทอง

บ้านกะเพอโร ผู้ก่อตั้งหมู่บ้านคนแรกคือ นายแดง สอนงาม อพยพมาจากบ้านแสนบาง เหตุที่ตั้งชื่อบ้านกะเพอโร เพราะอยู่ติดลำห้วยเสียดจะเอ็ง ในช่วงเดือน 11-12 จะได้ยินเสียงร้องของจระเข้ จึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามเสียงร้องของจระเข้ ซึ่ง กะเพอ มาจากภาษา เขมร แปลว่า จระเข้ การปกครองในอดีต ภาษาที่ใช้ในชุมชน ใช้ภาษาท้องถิ่น คือ ขุย ลาว เขมร

บ้านหมื่นสังข์ เดิมเรียกว่า “ภูมสังข์” โดยเริ่มแรกมีชาวบ้านจากบ้านกระหม บันระมาดคือ จำนวน 4-5 ครอบครัว มาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยบริเวณดังกล่าว ต่อมาก็มีชาวบ้านหลาย ๆ ครอบครัว จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการตั้งหมู่บ้านหมื่นสังข์

บ้านกะโงก ชาวบ้านได้อพยพ มาก่อตั้งหมู่บ้านเรียกว่าบ้านหนองปรือ และบ้านละเอาะ ต่อมาได้มีการตั้งชื่อใหม่ว่า บ้านกะโงก สาเหตุเพราะมีหนองน้ำและนกยูงจำนวนมาก (นกยูง เรียกเป็น ภาษาเขมร ว่า กะโงก) จึงได้ชื่อบ้านกะโงกตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

บ้านแสนทอง เริ่มมีการก่อตั้งขึ้นเมื่อนายแสน สมานมิตร ได้พาครอบครัวอพยพเข้ามาอยู่เมื่อประมาณ 30 กว่าปีมาแล้ว ต่อมาเมื่อครอบครัวนางทอง บุญบำรุงและเพื่อนบ้านได้อพยพมาอยู่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ต่อมา นายแสน และนางทองได้เสียชีวิตลง ประกอบกับมีประชากรเพิ่มมากขึ้นจึงมีการขอแยกหมู่บ้านออกมาจากบ้านสนพัฒนา โดยตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อผู้ที่มาอาศัยอยู่ก่อน คือ นายแสนกับนางทองจึงได้ชื่อว่า บ้านแสนทอง

บ้านแกรงจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2514 มีนายพุทธ วรรดิ เป็นผู้ก่อตั้ง ในตำนานกล่าวไว้ว่าบ้านแกรง มีหนองน้ำ แห่งหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นไม้ขนานชนิดล้อมรอบ โดยเฉพาะต้นหว้า (ภาษาส่วยเรียกว่า “แกรง”) และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้อยใหญ่ อุดมไปด้วยข้าวปลาอาหารและธัญพืชต่าง ๆ ท่านเห็นเช่นนั้นจึงอพยพ มาตั้งถิ่นฐาน โดยตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านแกรง” ตามชื่อต้นไม้ที่มีในบริเวณดังกล่าว

บ้านตาเมียง มีประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษ เป็นชาวเขมรได้อพยพจากโคกหม ตั้งปัจจุบันเป็นที่ตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลตาเมียง ย้ายจากโคกหมมาหักล้างถางพงตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้น เรียกว่าบ้านตาเมียง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ตลอดฤดูกาล เหตุที่เรียกว่าบ้านตาเมียงก็เพราะตั้งตามชื่อของผู้นำหมู่บ้าน ในสมัยนั้นที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือตลอดมา

4.2.2 การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน

การเปลี่ยนแปลงทางภาษาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามกาลเวลา เหมือนกับสรรพสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติ หากภาษาไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย เรียกว่า ภาษาตาย ในทำนองเดียวกัน ชื่อหมู่บ้านเป็นชื่อที่คนเป็นคนเรียกจากรุ่นสู่รุ่น ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย กระบวนการเปลี่ยนแปลงนั้นมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ชื่อหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงของภาษาอาจเกิดจากปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอกก็ได้ สำหรับนักภาษาศาสตร์นั้น มองว่า การเปลี่ยนแปลงของภาษาจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีกลไกบางอย่างที่ทำให้ภาษาเปลี่ยนแปลง กลไกดังกล่าว ได้แก่ การกลายเสียง การเทียบแบบและการยืมภาษาอื่น (ปราณี กุลละวณิชย์. 2545 : 384 - 399)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเสียงและความหมายนั้นย่อมเกิดขึ้นได้ง่าย เรียกว่า การเปลี่ยนแปลงจากภายใน เพราะเกิดจากปัจจัยด้านชีววิทยา แต่การเปลี่ยนแปลงภาษาจากสาเหตุต่าง ๆ อาจเกิดจากปัจจัยที่บุคคลที่ใช้ภาษาที่ใช้เพื่อการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง หรือในด้านประวัติศาสตร์ เช่น การเปลี่ยนแปลงของภาษาอาจเกิดการอพยพหรือย้ายถิ่นฐาน ซึ่งเหล่านี้รวมเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัจจัยภายนอก (Mahoney, 2008) หรือการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยทางสังคม การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านก็เป็นไปตาม

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษาเช่นเดียวกัน มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ในประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงแบ่งประเภทการเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนออกเป็น 2 ประการคือ

4.2.2.1 การเปลี่ยนแปลงด้านเสียง

การเปลี่ยนแปลงด้านเสียงนี้ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเสียง 2 ลักษณะ คือ

(1) การกลายเสียง

การเปลี่ยนแปลงด้านการกลายเสียงของชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนนั้น เกิดขึ้นเพราะระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานอยู่ในแต่ละหมู่บ้านแตกต่างกันไป และในแต่ละหมู่บ้านเรียกชื่อหมู่บ้านต่อ ๆ กันมา การออกเสียง การจดจำ และการให้ความหมายของคำนั้น ๆ เปลี่ยนแปลงไป จึงมีการเรียกชื่อที่แตกต่างจากเดิมไป จนนำไปสู่การจดตั้งชื่อหมู่บ้านอย่างเป็นทางการที่แตกต่างจากชื่อเดิมหมู่บ้านที่มีชื่อที่เปลี่ยนแปลงด้วยสาเหตุจากปัจจัยภายใน เช่น

หมู่บ้านศรีนวล เดิมหมู่บ้านนี้ชื่อ บ้านสวน ซึ่งเป็นชื่อของต้นไม้ มาจากภาษาเขมร ที่เปลี่ยนชื่อมาเป็น ศรีนวล ซึ่งเป็นชื่อของปลัดที่ชื่อว่า ศรี และภรรยาชื่อว่า นวล ซึ่งเมื่อออกเสียงมีความคล้ายคลึงกัน และเห็นว่าชื่อศรีนวลเป็นที่ที่เพราะ จึงตั้งชื่อว่า ศรีนวล

หมู่บ้านสังขะ เดิมหมู่บ้านนี้ชื่อว่า สังขะ ซึ่งมาจากเมืองที่ตั้งชื่อตามเจ้าเมืองและภรรยา แต่การออกเสียงเปลี่ยนแปลงไป จาก ขะ เป็น ะ จึงตั้งชื่อว่า สังขะ

บ้านสกล เดิมหมู่บ้านนี้ชื่อว่า สกวน เป็นภาษาเขมร เป็นชื่อฝักชนิดหนึ่ง แต่พอมาดังชื่อเป็นทางการ การออกเสียงคนคนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไป จึงตั้งชื่อว่า สกล

บ้านหนองหลวง เป็นภาษาเขมร มาจากคำว่า หนองตาโลง แปลว่า หนองมัน หรือหนองที่อุดมไปด้วยมัน กลายเสียงจาก โดยตัดเสียง ตา ออกไป และเพิ่มเสียงวรรณยุกต์เข้ามาเป็นหลวง และทำให้มีความหมายในทางที่ดี จึงใช้ชื่อว่า หนองหลวง

(2) การเพิ่มเสียง

การเปลี่ยนแปลงเสียงด้วยการเพิ่มเสียงของชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน ส่วนใหญ่เป็นชื่อที่มาจากภาษาเขมร เช่น

หมู่บ้านกระทม เดิมชื่อว่า กระทม ซึ่งมาจากภาษาเขมรว่า กระทม มีการเพิ่มเสียง ร ตรงกลางคำ

หมู่บ้านกระเทียม เดิมชื่อว่า กระเทียม มาจากภาษาเขมร ว่า กระติม มีการเพิ่มเสียง ร ตรงกลางคำ

นอกจากนี้เมื่อมีการตั้งชื่ออย่างเป็นทางการแล้วพบว่ามีเปลี่ยนแปลงเสียงด้วยการตัดและการเพิ่มเสียงด้วยการสลับเสียงในคำที่เป็นชื่อของหมู่บ้านด้วย ได้แก่

หมู่บ้านตะเปียงเวง เดิมชื่อว่า ตระเปียงเวง แต่มีการตัดเสียง ร ในพยางค์แรก จาก ตระ เป็น ตะ และเพิ่มเสียงในพยางค์ที่ 2 จาก เปียง เป็น เปรียง ลักษณะอย่างนี้เรียกว่าเป็นการ สลับเสียง

(3) การเปลี่ยนแปลงเสียงตามอักษรวิธภาษาไทย

ชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่หลากหลาย ภาษาที่ใช้ก็มีความแตกต่างกันไป โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยมีการใช้ภาษาต่างตระกูลกับ ภาษาไทย แต่เมื่อหมู่บ้านตั้งอยู่ในเขตรัฐไทย การใช้ภาษาอย่างเป็นทางการต้องใช้อักษรไทยเขียนและ ตั้งชื่อหมู่บ้าน ชื่อหมู่บ้านที่ปรากฏในพื้นที่ชายแดนมีทั้งใช้คำทับศัพท์จากคำเรียกเดิมแต่เขียนด้วย อักษรไทยอ่านตามภาษาไทย และมีการแปลความหมายจากภาษาเดิมเป็นภาษาไทย แบ่งออกเป็น 2 ประการ ดังนี้

1) การเขียนด้วยอักษรวิธภาษาไทย อ่านตามภาษาไทย เช่น

หมู่บ้านกาบเชิง เป็นภาษาเขมร มาจากคำว่า กาบ ซึ่งมีความหมายว่า ฟัน คำว่า เชิง ภาษาเขมรออกเสียงว่า เจิง กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดสุรินทร์ยังเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า กาบเจิง ซึ่งออกเสียงตามภาษาเขมร

หมู่บ้านถนน เป็นภาษาเขมร มาจากคำว่า ถนน ซึ่งออกเสียงเป็นภาษาเขมร ว่า หน็อล แต่เมื่อเขียนตามอักษรวิธไทยออกเสียงตามภาษาไทยจึงแตกต่างไปจากเดิม แต่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนยังออกเสียงเดิมที่เป็นภาษาเขมรเหมือนเดิม

ชื่อหมู่บ้านที่มีลักษณะเดียวกันนี้มาจำนวนมาก เช่น บ้านสนวน บ้านโอหะ ลัน บ้านแบกงาน บ้านอังกอล บ้านอำปิล บ้านจิงเอด บ้านหนองกรวด บ้านทับดัด และบ้านลำหาด

2) การแปลความหมายจากภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาไทย

ชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนซึ่งเรียกชื่อตามภาษาถิ่น แต่เมื่อมีการตั้งชื่อ อย่างเป็นทางการแล้ว อาจเป็นเพราะมีความลำบากทางด้านอักษรวิธ และการอยากรู้ความหมายของ คำจากคนไทยหรือคนที่ไม่รู้ภาษาท้องถิ่น จึงนิยมแปลชื่อจากภาษาเดิมซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นที่กลุ่มชาติพันธุ์ใช้เรียกชื่อเป็นภาษาไทย เช่น

หมู่บ้านหนองแรด ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรออาศัยอยู่ เรียกชื่อว่า ตระเปียงระเมียะฮู เป็นคำประสมมาจาก 2 คำคือ ตระเปียง แปลว่า หนอง + ระเมียะฮู แปลว่า แรด แต่ด้วยการออกเสียงยากและต้องการให้มีความหมายเป็นที่รู้จักกันก็แปลเป็นภาษาไทยว่า หนองแรด

หมู่บ้านช้างหมอบ ชาวบ้านในหมู่บ้านเรียกว่า ต่าเรียกราบ เป็นภาษาเขมร ซึ่งมาจาก 2 คำ คือ ต่าเรีย แปลว่า ช้าง + กราบ แปลว่า หมอบ ก็เลยแปลว่า หมู่บ้านช้างหมอบ

บ้านนา เดิมชื่อว่า บ้างสะแร คำว่า “สะแร” เป็นภาษาเขมร แปลเป็น ภาษาไทยว่า “นา” จึงแปลเป็น บ้านนา

หมู่บ้านที่มีการแปลจากภาษากลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนเป็นภาษาไทยในลักษณะดังกล่าวนี้มีหลายหมู่บ้าน เช่น บ้านท่าสว่าง บ้านโคกยาว บ้านหนองแคน บ้านโพธิ์ใหญ่ ขามพัฒนา บ้านหนองตราด บ้านตะเคียน เป็นต้น

(4) การเปลี่ยนชื่อจากเดิมเพราะเชื่อว่ามี ความหมายไม่ดี

ชื่อหมู่บ้านลักษณะนี้เกิดจากความเชื่อที่ว่าความหมายของชื่อหมู่บ้านไม่ดี จะทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยไม่มีความสุข จึงเปลี่ยนใหม่เพื่อความเป็นสิริมงคล

บ้านพาชื่นบ้านพาชื่น เดิมชื่อบ้านหัวโค้ง ชาวบ้านเชื่อว่าไม่เป็นมงคล จึงเสนอต่อกรรมการปกครองเพื่อเปลี่ยนชื่อใหม่ให้ดีกว่าเดิม จึงตกลงชื่อกันเปลี่ยนเป็น บ้านพาชื่น

บ้านใหม่ดงเย็น มีราษฎรเริ่มมาตั้งรกรากปักหลักอาศัยตั้งแต่ปี พ.ศ.2505 โดยแยกออกมาจากบ้านสกล ซึ่งที่ถิ่นที่มาอยู่อาศัยที่มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้มาก อาศัยภูมิศาสตร์จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านใหม่ดงเย็น

(5) การเปลี่ยนชื่อจากเดิมเพราะความเชื่อเรื่องโรคร้าย

ชื่อหมู่บ้านที่ตั้งใหม่จากการศึกษาประวัติการตั้งหมู่บ้าน พบว่าชื่อหมู่บ้านที่ตั้งใหม่นี้เกิดจากการอพยพจากหมู่บ้านเดิมซึ่งมีโรคระบาด ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนจึงอพยพหนีมาตั้งหมู่บ้านโดยชื่อที่ตั้งใหม่นั้นจะเป็นชื่อที่มีความหมายในทางที่จะทำให้คนที่อยู่อาศัยนั้น ร่มเย็นเป็นสุข ไม่มีโรคร้ายมาเบียดเบียน เพราะหนีจากหมู่บ้านที่พบความเดือดร้อนมา หมู่บ้านที่ตั้งใหม่จึงต้องการความสงบสุข ชื่อหมู่บ้านที่ตั้งใหม่ เช่น

บ้านบัวขุนจง ได้ตั้งบ้านอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านในปัจจุบัน ในสมัยนั้นได้เกิดโรคระบาดอย่างหนัก มีคนล้มตายเป็นจำนวนมาก ไม่มียารักษา จนกระทั่งนายสด ตีนาน เป็นผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้น พาชาวบ้านย้ายบ้านเรือนมาตั้งอยู่ที่ใหม่ จึงเป็นบ้านบัวขุนจงในปัจจุบัน

บ้านโนนสังข์ เดิมมีชื่อว่า บ้านมะเนอะซิม ซึ่งเป็นภาษาเขมร แปลว่า สับปะรด หมู่บ้านตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านต่อมาได้ย้ายมาอยู่ทางทิศตะวันออก เนื่องจากมีชาวบ้านอพยพหนีโรคระบาด มาจากบ้านภูมิง บ้านบัวขุนจง บ้านตอม มาตั้งถิ่นฐานในบริเวณดังกล่าวต่อมามีการเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านจาก มะเนอะซิม เป็น บ้านโนนสังข์ (คำว่า “โนน” แปลว่า สูง สังข์ แปลว่า เชื่อมหรือ ความสามัคคี)

บ้านประเม อพยพมาจากบ้านโคกสวาย มีนายเฒ่า ชุ่มมาก เป็นผู้นำในการอพยพมาตั้งหลักแหล่ง เนื่องจากหมู่บ้านเดิมมีโรคระบาด ราษฎรล้มตายเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันหมู่บ้านโคกสวายถูกยุบลงชื่อบ้านประเม เป็นภาษาพื้นเมือง คือภาษา กูย ซึ่งเมื่อก่อนกวางตัวเมียได้มาตลอดลูกได้ต้นไม้ใหญ่ ชาวบ้านได้ไปพบเห็น และได้ตั้งชื่อว่า ประเม คำว่า “ประเม” ความหมายก็คือ กวางตัวเมีย นั่นเอง

บ้านโนนสังข์ มีชื่อเดิมว่า บ้านมะเนือะซิม ซึ่งเป็นภาษาเขมร มะเนือะ แปลว่า สับปะรด เดิมหมู่บ้านตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ทางทิศตะวันออก เนื่องจากมีแหล่งน้ำที่สมบูรณ์กว่า บ้านโนนสังข์ได้ก่อตั้งเป็นหมู่บ้าน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2460 เนื่องจากมีชาวบ้านอพยพหนีโรคระบาด มาจากบ้านภูมิหง บ้านบัวขุนจง บ้านตอม มาตั้งถิ่นฐานในบริเวณดังกล่าวต่อมา มีการเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านจาก มะเนือะซิม เป็น บ้านโนนสังข์ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2472 โดยนายอำเภอแพรมิมุทา (ชื่อนายอำเภอสังขะ) (คำว่า “โนน” แปลว่า สูง สังข์ แปลว่า เชื่อมหรือสามัคคี)

4.2.2.4 ชื่อหมู่บ้านกับปฏิบัติการของรัฐ

พื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาเป็นพื้นที่ซับซ้อน ซ่อนเงื่อน และเลื่อนไหล เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม จึงถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีการปะทะปฏิสัมพันธ์ (interaction) ทั้งระหว่างรัฐไทยกับรัฐกัมพูชา คนไทยกับคนกัมพูชา และกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในที่อาศัยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ปฏิบัติการของรัฐไทยนอกจากจะมีกับคนในพื้นที่ชายแดนแล้ว ยังมีผลกระทบในการตั้งชื่อและการเปลี่ยนแปลงหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน ซึ่งทำให้เห็นว่าพื้นที่แห่งนี้เป็นพื้นที่ที่ควบคุมโดยรัฐไทย โดยเฉพาะการใช้คำว่า “ไทย” เป็นส่วนหนึ่งของชื่อหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านไทยนิยม บ้านไทยสันติสุข บ้านไทยเดิม บ้านไทยเดิมน้อย บ้านไทยเจริญ บ้านไทยสามัคคี บ้านไทยสมบูรณ์ และบ้านตาไทย หมู่บ้านดังกล่าวซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ติดกับเส้นขีดแดนแบ่งรัฐไทยกับรัฐกัมพูชา เช่น

หมู่บ้านไทยนิยม และหมู่บ้านไทยสันติสุข ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก ห่างจากเส้นขีดแดนประมาณ 2 กิโลเมตร และเป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นมาหลังจากมีกระบวนการสกัดกั้นลัทธิคอมมิวนิสต์และหลังจากมีการประกาศตัดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชากรณีตีปราสาทเขาพระวิหารในปี 2505 หมู่บ้านอื่น ๆ ในรอยตะเข็บชายแดนไทย-กัมพูชาก็เช่นเดียวกัน

หมู่บ้านไทยสันติสุข ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ มีประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้านเช่นเดียวกับหมู่บ้านไทยสันติสุข อำเภอพนมดงรัก ผู้ให้ข้อมูลได้เล่าประวัติความเป็นมาของการตั้งหมู่บ้านว่าแต่ก่อนหมู่บ้านนี้เป็นที่ตั้งทัพของทหารไทย เพื่อต้านและสู้รบกับทหารกัมพูชา หลังจกยุติสงครามทหารถอนตัวออกจากหมู่บ้าน ชาวบ้านก็เลยตั้งชื่อบ้านใหม่ว่า ไทยสันติสุข

นอกจากมีคำว่า ไทย ประกอบในชื่อหมู่บ้านแล้ว ยังมีคำว่า สันติสุข ประกอบในชื่อด้วย เช่น บ้านสันติสุข ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก และบ้านสันติสุข ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต หมู่บ้านดังกล่าวเกิดขึ้นหลังจากมีการสู้รบกับในพื้นที่ชายแดนระหว่างทหารไทยกับทหารกัมพูชา

ชื่อหมู่บ้านดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นปฏิบัติการระหว่างรัฐไทยกับรัฐกัมพูชามีผลต่อการตั้งชื่อหมู่บ้านเพื่อสื่อให้เห็นความเป็นชาตินิยมและความหวังในการก้าวไปสู่ความสุขในพื้นที่ชายแดน

การเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านให้แสดงถึงความเป็นไทยในพื้นที่ชายแดนนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษาให้เป็นภาษาทางการที่รัฐไทยใช้แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติหรือความเป็นชาตินิยมอยู่เช่นกัน ลักษณะเช่นนี้เป็นมาโดยลำดับ จนกระทั่งในปี 2557 มีประกาศหลักเกณฑ์การขอเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านของกระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครองที่ มท 0310.1/ว56 ลงวันที่ 2 มกราคม 2557 มีความโดยสังเขปว่า “ชื่อเดิมมีความหมายไม่ดี ไม่สุภาพหรือไม่เป็นมงคล เปลี่ยนแปลงชื่อตามความเป็นมาพิสูจน์ได้ ไม่ขัดต่อวัฒนธรรมและศีลธรรม ขอกลับไปใช้ชื่อเดิม ซึ่งเรียกกันมานาน ขอเปลี่ยนแปลงเพื่อใช้ภาษาท้องถิ่นซึ่งมีความหมายในทางที่ดีและเป็นการอนุรักษ์ด้านภาษา...” กระนั้นก็ตามยังไม่มีหมู่บ้านใดเปลี่ยนชื่อไปใช้ตามที่เรียกกันโดยทั่วไปเลย ยังคงใช้ชื่อหมู่บ้านตามที่ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ เช่น บ้านสังขะ ไม่ได้เปลี่ยนไปใช้คำว่า “สังเกียะ” ซึ่งคนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ก็ยังเรียกชื่อนี้ แต่ก็ไม่ได้เปลี่ยนไปใช้ชื่อนี้ เป็นต้น

ตัวอย่างปฏิบัติการของรัฐที่มีความความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนโดยยกตัวอย่างมาแนะนำเสนอเพื่อเป็นข้อสนับสนุนในการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับรัฐ ดังต่อไปนี้

บ้านโนนยางกุด แยกมาจากบ้านอุโลก มีเหตุการณ์กลุ่มกำลังติดอาวุธทหารเขมรเข้ามาปล้นชาวบ้าน เอาวัวควายและข้าวของและจับหญิงสาวไป เหตุครั้งนั้นทำให้สะเทือนขวัญมาก หลังจากนั้นได้มีหน่วยงานกรมประชาสัมพันธ์ กรมสร้างตนเองปราสาท เข้ามาจัดสรร ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ให้ชาวบ้านมาอยู่ด้วยกันเป็น หมู่บ้าน บริเวณพื้นที่ตั้งหมู่บ้านมีต้นยางนาต้นหนึ่งที่ใหญ่มาก ประมาณ 5 คนโอบกอด อยู่บนโนนสูง ต้นยางกุดลมพายุพัดหักครึ่งหนึ่ง แต่ก็ไม่ตาย จึงได้จัดตั้งหมู่บ้านแล้วตั้งชื่อหมู่บ้านว่า หมู่บ้านโนนยางกุด

บ้านศรีนวล เดิมชื่อ บ้านสนวน เหตุผลเพราะว่าผู้ที่เข้ามาอยู่คนแรก นานบุตร สายบุตร ได้ขุดสระน้ำไว้ให้ชาวบ้านได้ใช้อุปโภคบริโภค สระน้ำอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 500 เมตร บริเวณข้างสระน้ำมีต้นสนวนใหญ่อยู่คู่หนึ่งจึงเรียกบ้านสนวน ต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่ จากนั้นในหมู่บ้านมีการประชุมชาวบ้านเพื่อพัฒนาหมู่บ้านปลัดท่านหนึ่งจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้นใหม่ โดยตั้งตามชื่อของปลัดและชื่อของภรรยาปลัด คำว่า นวล มาจากชื่อของปลัด ศรีมา จากชื่อของภรรยาปลัด นำชื่อชื่อของทั้งสองท่านมารวมกันจึงได้ชื่อหมู่บ้านใหม่ เป็น บ้านศรีนวล

บ้านชบ ได้รับการจัดตั้งเป็นตำบล อยู่ภายในเขตการปกครองของอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ตำบลบ้านชบ ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2539 ตราสัญลักษณ์ประจำองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรูปกอไผ่มีลำธารไหลผ่าน อยู่ในกรอบวงกลม 2 วงกลม ระหว่างวงกลมนอกและวงกลมในมีข้อความว่า "องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์" การที่นำต้นไผ่และสายน้ำมาเป็นตราสัญลักษณ์เนื่องจากเดิมในพื้นที่

บ้านชบ หมู่ 1 ซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านชบในปัจจุบัน มีกอไผ่เป็นจำนวนมาก และมีธารน้ำไหลผ่านทำให้เกิดความร่มรื่นและเย็นสบายเมื่อได้มาอยู่ในที่แห่งนี้ จึงได้นำเอารูปดังกล่าวมาเป็นตราสัญลักษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านชบ โดยคำว่า "ชบ" มาจากภาษาท้องถิ่น (ภาษาเขมร) มีความหมายว่า "หยุด" ให้ความหมายโดยรวมได้ว่า ผู้ใดผ่านไป - มา ต้องหยุดพัก ณ ที่แห่งนี้ เพราะเป็นที่ให้แต่ความร่มรื่นและเย็นสบาย

บ้านโอบะลัน เดิมชื่อบ้าน ชำตระเส็ด ชาวบ้านได้อพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่กับญาติตามหมู่บ้านต่าง ๆ เนื่องจากภัยสงคราม ต่อมาทางหน่วยงานภาครัฐได้จัดสรรเป็นศูนย์ชั่วคราวให้หมู่บ้านที่อพยพ จำนวน 3 หมู่บ้านประกอบด้วย บ้านชำตระเส็ด บ้านโอบะลัน และบ้านตระเวง มาอยู่รวมกันที่ศูนย์อพยพชั่วคราวในหมู่บ้านจรัส ในปี พ.ศ. 2528 รัฐบาลไทย - เยอรมันได้จัดสรรให้บ้านชำตระเส็ด และบ้านโอบะลัน มาอยู่รวมกัน พร้อมจัดสรรที่ทำกินให้ครอบครัวละ 14 ไร่ ที่อยู่อาศัยครอบครัวละ 1 ไร่ ใช้ชื่อหมู่บ้านว่า บ้านโอบะลัน

บ้านโนนทอง ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2513 นายตุย และนายสิงห์ แสงทรัพย์ ได้พาชาวบ้านประมาณ 10 ครอบครัว มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ เพราะเป็นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปี พ.ศ.2518 หน่วยงานทหารได้จัดที่ดินทำกินให้เป็นที่อยู่อาศัย โดยมอบที่ดินให้ครอบครัวละ 2 งาน และที่ทำกินครอบครัวละ 8 ไร่ ชื่อหมู่บ้านโนนทอง ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์.อนุสรณ์ แสกกกล้า, 23 สิงหาคม 2561)

บ้านไทรงามก่อตั้งเมื่อ ปีพ.ศ. 2523 โดยมีกลุ่มบุคคลแรก จำนวน 30 ครอบครัว อพยพจากบ้านโนนทอง ตำบลกาบเชิง อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ มาโดยกลุ่มแรก คือ นายจันทร์ นายพัน นายคง นางกม นายเหลื่อ นายเกตุ นายพุทธา นายเทิง นางพา นายบุญมี นายตุ่น เหตุที่อพยพมาตั้งหมู่บ้านใหม่ เนื่องจากเขตบ้านเดิมอยู่บริเวณชายแดนประเทศกัมพูชาเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ ตั้งเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเมื่อ ปีพ.ศ. 2525 ผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือนายหา อยู่เย็น ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ นายเนรมิต บารุง ชื่อหมู่บ้านไทรงาม ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา

บ้านอีสานพัฒนา ชื่อเดิมบ้านโคกอาเตรีอะเมื่อปี พ.ศ.2516 มีราษฎรอาศัยอยู่ 9 หลังคาเรือน ย้ายมาจากอำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นส่วนใหญ่ เมื่อ พ.ศ. 2520 ประเทศกัมพูชาเกิดการสู้รบ ชาวบ้านจึงได้ย้ายมาอยู่บ้านจารย์ จนกระทั่งเมื่อ พ.ศ. 2525 เหตุการณ์ปกติ จึงได้เข้ามาอยู่ใหม่ ชื่อหมู่บ้านอีสานพัฒนา ชาวบ้านเรียกต่อ ๆ กันมา ไม่มีใครสามารถบอกที่มาของชื่อหมู่บ้านได้ว่า ใครเป็นคนตั้งชื่อคนแรก (สัมภาษณ์.ฐิระศักดิ์ มาพะดุง, 23 สิงหาคม 2561)

สรุป

ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ การย้ายและการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ชายแดนนี้ จะเห็นได้ว่า ชื่อหมู่บ้านในเขตพื้นที่ชายแดนมีชื่อที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ความเป็นชายแดนหลายหลายอย่าง ได้แก่ การย้ายและตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน ทำให้เกิดการตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ที่ตนเองไปอาศัยอยู่หรือเปลี่ยนแปลงชื่อเดิมให้เป็นชื่อที่ตรงกับภาษาของตนเอง นอกจากนี้ในพื้นที่ชายแดนยังเป็นพื้นที่ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายแห่งรัฐ การดำเนินของเจ้าหน้าที่ที่เดินทางมาปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนย่อมมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ชายแดน ชื่อหมู่บ้านบางหมู่บ้านยังต้องปรับเปลี่ยนใหม่ให้เป็นการแสดงออกถึงความเป็นชาติ และแสดงถึงความเป็นพื้นที่แห่งรัฐชาติ ซึ่งแม้กลุ่มชาติพันธุ์มีปฏิบัติการ ความทรงจำร่วม และปะทะปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันในพื้นที่ต่างรัฐก็ตาม กล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในรัฐไทยกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในรัฐกัมพูชา นอกจากนี้นโยบายการเปิดโอกาสให้ย้ายถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เข้ามาสู่ในพื้นที่ชายแดน ระหว่างปี พ.ศ. 2504-2505 นั้น ก็ทำให้มีการตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่เช่นเดียวกัน ถือว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับปฏิบัติการของรัฐ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาในจังหวัดสุรินทร์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านและความสัมพันธ์ระหว่างชื่อหมู่บ้านกับสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โดยเก็บรวบรวมจากหมู่บ้านจำนวน 395 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้านในอำเภอพนมดงรัก 55 หมู่บ้านในอำเภอกาบเชิง 86 หมู่บ้าน หมู่บ้านในอำเภอสังขะ 186 หมู่บ้าน และหมู่บ้านในอำเภอบัวเขต 68 หมู่บ้าน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกพื้นที่โดยวิธีเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้แนวคิดภูมินามวิทยา (toponymy) และแนวคิดเรื่องพื้นที่ชายแดน (border land) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ในบทนี้ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นนำเสนอ 3 ประการ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ในประเด็นการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อในการศึกษาเป็น 4 ประการ คือ

1) ประวัติการตั้งหมู่บ้าน 2) ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน 3) ภาษา และ 4) โครงสร้างทางภาษา ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อมูลพอสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

ประวัติการตั้งหมู่บ้าน พบว่า การตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงประวัติและที่มาของชื่อหมู่บ้านโดยเฉพาะในการใช้ภาษาในการตั้งถิ่นฐานซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาเขมร เพราะในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นพื้นที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ตั้งแต่นานมาแล้ว ทั้งอำเภอกาบเชิง อำเภอบัวเขต อำเภอพนมดงรัก และอำเภอสังขะ ล้วนเป็นพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรอาศัยอยู่ตั้งแต่นานมาแล้ว ดังปรากฏในการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านในอำเภอบัวเขต ปรากฏร่องรอยชุมชนในอดีต ในราว ปี 2324 มีการตั้งชื่อตามวิธีการและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์มาตั้งแต่สมัยที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน เช่น บ้านตาปัน บ้านกะโงก และบ้านชีจรุ๊ก เป็นต้น ส่วนในประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้านในอำเภอสังขะนั้น มีประวัติการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์กวยหรือกวยอาศัยในราวปี พ.ศ. 2496 ซึ่งปรากฏมีการตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นภาษากวยหรือกวย เช่น บ้านโตน้อย บ้านตาโมม เป็นต้น แต่ก็อาศัยอยู่

ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรดั้งเดิมจนถึงปี พ.ศ. 2504 ในปี พ.ศ. 2505 ต่อมาในพื้นที่ทั้ง 4 อำเภอได้มีกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์กูยและลาว ได้ย้ายมาตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากยิ่งขึ้น หากอาศัยอยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่เดิมคือกลุ่มชาติพันธุ์เขมรก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้าน แต่เมื่อมีการขยายตัวของชุมชนออกมา หรือมีการย้ายถิ่นฐานไปตั้งที่แห่งใหม่เป็นหมู่บ้านใหม่ก็ตั้งชื่อตามภาษาของตนเอง เช่น บ้านโนนทอง บ้านไทยงาม และบ้านอีสานพัฒนา เป็นต้น มีบางพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์อื่นนอกจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรย้ายมาตั้งถิ่นฐาน เช่น บ้านขามน้อย บ้านขามพัฒนา เป็นต้น

ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษาชื่อหมู่บ้านทั้งหมด จำนวน 395 ชื่อ นั้น พบว่า หมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีจำนวน 192 หมู่บ้าน โดยกลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีลักษณะที่มาการตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กับที่มาและความหมายของชื่อ 7 ลักษณะ ได้แก่ 1. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบุคคล 2. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ 3. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้ง และทิศทาง 4. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสัตว์ 5. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวแหล่งโบราณคดีและโบราณสถาน 6. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ และ 7. ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ พบว่า หมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว มีจำนวน 115 หมู่บ้าน โดยลักษณะชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว มีลักษณะที่มาของการตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กับที่มาและความหมายของชื่อ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ 2. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสัตว์ 3. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ และ 4. ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์กูย มีจำนวน 47 หมู่บ้าน โดยลักษณะที่มาของการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กูย มีการตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กับที่มาและความหมายของชื่อ 5 ลักษณะ ได้แก่ 1. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบุคคล 2. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ 3. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสัตว์ 4. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ และ 5. ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ และพบว่า ลักษณะชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ คือ หมู่บ้านที่มี กลุ่มชาติพันธุ์กูยและลาว กลุ่มชาติพันธุ์เขมรและลาว กลุ่มชาติพันธุ์กูยและเขมร และกลุ่มชาติพันธุ์กูยลาวและเขมร ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน มีจำนวน 41 หมู่บ้าน โดยลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ มีการตั้งชื่อหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์กับที่มาและความหมายของชื่อ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบุคคล 2. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ 3. ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ 4. ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ

การใช้ภาษาและโครงสร้างทางภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาในเบื้องต้น พบว่า ภาษาที่ใช้ตั้งหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาลาว และภาษา กูย ดังต่อไปนี้ 1) ชื่อที่มาจากภาษาเดียว ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษา

ลาว และภาษาญว 2) ชื่อที่มาจากภาษา 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร + ภาษาไทย ภาษาเขมร + ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาญว + ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาญว + ภาษาไทย 3) ชื่อที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต

ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร นั้น มีชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเดียว มีที่มาจาก 3 ภาษา คือ ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต และพบว่าชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ นั้น มีชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษาเดียว จำนวน 137 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 71.35 นิยมใช้ภาษาเขมรในการตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาจากภาษาเขมร คือภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ตามลำดับ พบว่าลักษณะชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษา 2 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 52 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 27.08 นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 2 ภาษาปรากฏ 3 ลักษณะ ได้แก่ ภาษาเขมรและภาษาไทย ซึ่งเป็นลักษณะที่พบมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต ตามลำดับ พบว่าลักษณะของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษา 3 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 1.56 ซึ่งพบน้อยที่สุด หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ได้แก่ ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต จากการวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีที่มาจาก 3 ภาษา คือ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต และพบว่า ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์นั้น มีชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษาเดียว จำนวน 81 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 70.43 นิยมใช้ภาษาไทยในการตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาจากภาษาไทย คือ ภาษาเขมร และภาษาบาลี-สันสกฤต ตามลำดับ พบว่า ลักษณะชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษา 2 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 31 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 26.95 นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 2 ภาษาปรากฏ 3 ลักษณะ ได้แก่ ภาษาเขมรและภาษาไทย ซึ่งเป็นลักษณะที่พบมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต ตามลำดับ พบว่า ลักษณะที่มาของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษา 3 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.60 จาก จำนวน ชื่อหมู่บ้านทั้งหมดซึ่งพบน้อยที่สุด หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ได้แก่ ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต จากการวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ญวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 47 หมู่บ้าน พบว่า มีที่มาจาก 5 ภาษา คือ ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาลาว ภาษาญว และภาษาบาลี-สันสกฤต และ

พบว่า ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ นั้น มีชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเดียวจำนวน 14 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 29.78 นิยมใช้ภาษาเขมรในการตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาจากภาษาเขมรคือ ภาษาไทย ภาษาลาว ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษากวย ตามลำดับ พบว่า ลักษณะชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษา 2 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 15 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 31.91 ซึ่งเป็นลักษณะที่พบมากที่สุด นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 2 ภาษาปรากฏ 5 ลักษณะ ได้แก่ ภาษาเขมรและภาษาไทย ภาษากวยและภาษาไทย ภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาถิ่นกวยและภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาเขมรและภาษาบาลี-สันสกฤต พบว่า ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์กวยและลาว กลุ่มชาติพันธุ์เขมรและลาว กลุ่มชาติพันธุ์กวยและเขมร และกลุ่มชาติพันธุ์กวยลาวเขมร ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน จำนวน 41 หมู่บ้านนั้น พบว่า มีที่มาจาก 3 ภาษา คือ ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต และพบว่าชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ นั้น มีชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเดียวจำนวน 31 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 75.60 ซึ่งเป็นลักษณะที่พบมากที่สุด นิยมใช้ภาษาเขมรในการตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาจากภาษาเขมรคือภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ตามลำดับ พบว่า ลักษณะชื่อหมู่บ้านที่มีหลายชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ที่มาจากภาษา 2 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 9 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.95 นอกจากนี้ หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 2 ภาษาปรากฏ 3 ลักษณะ ได้แก่ ภาษาเขมรและภาษาไทย ภาษาเขมรและภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาไทยและภาษาบาลี-สันสกฤต พบว่าลักษณะของชื่อหมู่บ้าน ที่มาจากภาษา 3 ภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 1 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.43 ซึ่งพบน้อยที่สุด หน่วยคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาบาลี-สันสกฤต ได้แก่ ภาษาเขมร + ภาษาภาษาไทย + ภาษาบาลี-สันสกฤต

โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 395 หมู่บ้านนั้น ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีโครงสร้าง 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) โครงสร้างชื่อ 1 หน่วยคำ 2) โครงสร้างชื่อ 2 หน่วยคำ 3) โครงสร้างชื่อ 3 หน่วยคำ มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โครงสร้าง 1 หน่วยคำ มีจำนวน 84 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 28.12 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบ ชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 รูปแบบ 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 18 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 63 หมู่บ้าน

แบบที่ 3 ส่วนหน้า 1 พยางค์ ส่วนกลางออกเสียงอะ กิ่งเสียง 1 พยางค์ และส่วนท้าย 1 พยางค์ มีจำนวน 3 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ มีจำนวน 90 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 46.87 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 36 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 35 หมู่บ้าน แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 9 หมู่บ้าน แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน แบบที่ 5 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย 4 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 2 หมู่บ้าน แบบที่ 6 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 7 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ มีจำนวน 18 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.37 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์ มีจำนวน 5 หมู่บ้าน แบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน มีจำนวน 6 หมู่บ้าน แบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน มีจำนวน 2 หมู่บ้าน แบบที่ 4 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 6 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน มีจำนวน 5 หมู่บ้าน พบว่า โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 115 หมู่บ้าน นั้น ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โครงสร้าง 1 หน่วยคำ มีจำนวน 12 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.69 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 โครงสร้าง 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 11 หมู่บ้าน พบว่า หมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ จำนวน 82 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 70.43 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 45 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 22 หมู่บ้าน แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 3 หมู่บ้าน แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 2 หมู่บ้าน แบบที่ 5 แบบอื่น ๆ ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ รูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 9 หมู่บ้าน แบบที่ 6 แบบอื่น ๆ ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ รูปแบบแตกต่างกัน มีจำนวน 1 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ จำนวน 17 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 13.04 เมื่อวิเคราะห์

รูปแบบชื้อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื้อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์ มีจำนวน 10 หมู่บ้าน แบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 4 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน มีจำนวน 2 หมู่บ้าน แบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันมีจำนวน 5 หมู่บ้าน พบว่า โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื้อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จำนวน 47 หมู่บ้านนั้น ผู้วิจัยพบว่าการตั้งชื้อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาในจังหวัดสุรินทร์ โครงสร้าง 1 หน่วยคำ จำนวน 15 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 31.91 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื้อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื้อหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 13 หมู่บ้าน แบบที่ 2 รูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 2 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ จำนวน 30 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 63.82 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื้อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื้อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 17 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 9 หมู่บ้าน แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 2 หมู่บ้านแบบที่ 4 อื่น ๆ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ มีจำนวน 2 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ จำนวน 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.25 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื้อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื้อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน แบบที่ 2 อื่น ๆ เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน และพบว่า โครงสร้างของหน่วยคำที่นำมาตั้งชื้อหมู่บ้านชื้อของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์กวยและลาว กลุ่มชาติพันธุ์เขมรและลาว กลุ่มชาติพันธุ์กวยและเขมร และกลุ่มชาติพันธุ์กวยลาวเขมร ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน จำนวน 41 หมู่บ้านนั้น ผู้วิจัย พบว่าการตั้งชื้อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โครงสร้าง 1 หน่วยคำ มีจำนวน 10 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 24.39 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื้อหมู่บ้านของหมู่บ้านที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื้อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 4 หมู่บ้าน แบบที่ 2 รูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 1 พยางค์ 1 หน่วยคำ มีจำนวน 6 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 2 หน่วยคำ จำนวน 28 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 68.29 ซึ่งพบมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื้อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้ว พบว่า มีรูปแบบ

โครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 5 หมู่บ้าน แบบที่ 2 ส่วนหน้า 1 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 15 หมู่บ้าน แบบที่ 3 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 1 พยางค์ มีจำนวน 6 หมู่บ้าน แบบที่ 4 ส่วนหน้า 2 พยางค์ และส่วนหลัง 2 พยางค์ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน แบบที่ 5 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 5 พยางค์ รวมกันเป็น 2 หน่วยคำ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านที่มีโครงสร้างประกอบด้วยหน่วยคำ 3 หน่วยคำ จำนวน 3 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 7.31 เมื่อวิเคราะห์รูปแบบชื่อหมู่บ้าน จากจำนวนพยางค์แล้วพบว่า มีรูปแบบโครงสร้างชื่อหมู่บ้านดังต่อไปนี้ แบบที่ 1 ส่วนแรกมี 1 พยางค์ ส่วนกลางมี 1 พยางค์ และส่วนท้ายมี 1 พยางค์ มีจำนวน 1 หมู่บ้าน แบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยพยางค์ 6 พยางค์ รวมกันเป็น 3 หน่วยคำ มีจำนวน 2 หมู่บ้าน

2. ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน

ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อในการศึกษาเป็น 2 ประการ คือ 1) ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรม 2) ชื่อหมู่บ้านกับการเปลี่ยนแปลง โดยผู้วิจัยได้ค้นพบข้อมูลพอสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรมการตั้งชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายอาศัยอยู่ แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง การตั้งชื่อจึงสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยแบ่งได้ 4 ประการ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมการเลือกทำเลที่อยู่อาศัย 2) วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ พบว่า มีการประกอบอาชีพ 2 อาชีพ ได้แก่ อาชีพการทำนา อาชีพการทำไร่ 3) วัฒนธรรมการดำรงชีวิต 4) วัฒนธรรมเครือญาติ 5) วัฒนธรรมด้านความเชื่อ 6) วัฒนธรรมด้านประเพณี

ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน พบว่า ชื่อหมู่บ้านที่กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนตั้งขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ คนกับรัฐ รัฐกับรัฐ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นในการนำเสนอต่อไปนี้ 1) ชื่อหมู่บ้านกับการย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ พบหมู่บ้านที่มีการย้ายและการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ชายแดน คือ การย้ายและตั้งถิ่นฐานจากเหตุการณ์ภัยสงคราม การย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเลี้ยงชีพ 2) การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน ผู้วิจัยจึงแบ่งประเภทการเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนออกเป็น 4 ประการคือ การเปลี่ยนแปลงด้านเสียง การเปลี่ยนชื่อจากเดิมเพราะเชื่อว่ามีความหมายไม่ดี การเปลี่ยนชื่อจากเดิมเพราะความเชื่อเรื่องโรคร้าย ชื่อหมู่บ้านกับปฏิบัติการของรัฐ

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ในจังหวัดสุรินทร์ ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน ซึ่งมีการย้ายและตั้งถิ่นฐานมี 2 ยุค คือ ยุคการตั้งถิ่นฐานที่ไม่สามารถทราบระยะเวลาได้ชัดเจน ส่วนใหญ่เป็นการตั้งถิ่นฐานที่มีมาก่อน ปี พ.ศ. 2504 ซึ่งมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ดั้งเดิม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เพราะพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมเขมรมาตั้งแต่ดั้งเดิม ต่อมาในช่วงที่มีการแบ่งเขตเส้นแดนไทย-กัมพูชาอย่างชัดเจนและมีกรณีพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชา รัฐไทยมีการโยกย้ายถิ่นฐานและแบ่งพื้นที่ในการทำมาหากินให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ มาอาศัยในพื้นที่ชายแดน จะเห็นได้ว่าการตั้งถิ่นฐานในราว ปี พ.ศ. 2505 เป็นชื่อภาษาอื่น ได้แก่ ภาษากวยและภาษาลาว และมีการตั้งชื่อที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยและการรวมตัวกันเพื่อความสงบสุข เช่น บ้านไทยสามัคคี บ้านไทยสันติสุข และบ้านด่านสามัคคี เป็นต้น การตั้งชื่อในพื้นที่ชายแดนจึงเป็นประเด็นที่ควรศึกษาทั้งทางด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษา วัฒนธรรม และการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ด้วย

การศึกษาที่มาของชื่อหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 395 ชื่อนั้น ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านนำมาจัดได้ 7 หมวด ได้แก่ ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบุคคล ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพืชพรรณธรรมชาติ ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้ง และทิศทาง ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสัตว์ ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดี และโบราณสถาน ลักษณะสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะสัมพันธ์ที่มีความหมายอื่น ๆ โดยอาศัยแนวทาง ของนิรัตน์ มุมทอง (2550 : 19-20) ในแนวการตั้งชื่อทั้ง 6 หมวดนี้ มีเนื้อหาที่มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับแนวการตั้งชื่อของนิรัตน์ มุมทอง ซึ่งได้แบ่งความหมายและความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านที่มีความสอดคล้องกับภูมิศาสตร์ และไม่มีความสอดคล้องกับภูมิศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ หมู่บ้าน สภาพพื้นที่ ภูเขา แหล่งน้ำ พืชพรรณ สัตว์ วัด โบราณสถาน การใช้ที่ดิน วัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อและอื่น ๆ ข้อสังเกตที่พบก็คือ ชื่อที่นำมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านซึ่งนำมาจัดหมวดหมู่นั้น ไม่ปรากฏชื่อหมู่บ้านที่ตั้งตามตำนาน นิทาน หรือชื่อที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

การศึกษาลักษณะการใช้ภาษาและโครงสร้างทางภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนไทย – กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ นิยมใช้ภาษาเขมรในการตั้งชื่อหมู่บ้านมากที่สุด เนื่องจากจังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตทางทิศใต้ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา กลุ่มชนเขมรซึ่งเป็นกลุ่มชนที่อยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนมาแต่โบราณ จึงทำให้วัฒนธรรมของกลุ่มชนเขมรมีผลต่อกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดน จนทำให้ชื่อหมู่บ้านที่มาจากภาษาเขมรมีจำนวนมากที่สุด ส่วนภาษาไทยสามารถเรียนรู้จากโรงเรียนและสื่อสารกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นผลให้ใช้ภาษาไทยมากขึ้น ภาษาบาลี-สันสกฤตนั้น มีการรับภาษาบาลี-สันสกฤต

เข้ามาเพราะความเชื่อของศาสนา และ สอดคล้องกับ แนวคิดของ นารี กรุมรัมย์ (2557:103) กล่าวว่า ภาษาที่มาจากภาษายืมคำภาษาอื่น เช่น ภาษาเขมร ภาษาบาลี-สันสกฤต ส่วนภาษาที่เป็นภาษามาตรฐานหรือภาษาราชการ คือ ภาษาไทย และภาษาที่มาจากท้องถิ่น เช่น ภาษาภูย เป็นต้น การใช้ภาษาเดียว และการนำภาษาตั้งแต่ 2 ภาษาขึ้นไปมาประสมกัน แสดงให้เห็นว่าคำ ยืมที่ปรากฏเป็นคำที่มาจากภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์การมีพื้นที่ติดต่อกันทำให้มีการแลกเปลี่ยนภาษากัน

การศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ในงานวิจัยนี้ ทำให้เห็นสภาพชุมชนในด้านภูมิศาสตร์ การเลือกทำเลที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพความเชื่อ ประเพณี ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดชาติพันธุ์สัมพันธ์ของ ประสิทธิ์ ลิปรีชา (2557: 219 - 242) ได้กล่าวไว้ว่า งานศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์ให้ความสำคัญกับประเด็นทางด้านวัฒนธรรม ชาติพันธุ์สัมพันธ์ เป็นสิ่งกำหนดพื้นฐานที่ถูกให้มาแล้วตั้งแต่ต้น เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมและ วัฒนธรรมที่ผู้คนมีอาจเลือกได้ เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติภาษาพูด จารีต ประเพณีความเชื่อและศาสนา ฯลฯ การตั้งชื่อจึงสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยแบ่งได้ 4 ประการ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมการเลือกทำเลที่อยู่อาศัย 2) วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ พบว่า มีการประกอบอาชีพ 2 อาชีพ ได้แก่ อาชีพการทำนา อาชีพการทำไร่ 3) วัฒนธรรมการดำรงชีวิต 4) วัฒนธรรมเครือญาติ 5) วัฒนธรรมด้านความเชื่อ 6) วัฒนธรรมด้านประเพณี สอดคล้องกับ แนวคิดของสวัสดี ชูสังข์ แต่ก็ยังมีความแตกต่างจากงานวิจัยของสวัสดี ชูสังข์ ซึ่งมีข้อแตกต่างกันจำนวน 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์ของชื่อหมู่บ้านกับวัฒนธรรมการดำรงชีวิต วัฒนธรรมเครือญาติ

การศึกษาการย้ายและการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ชายแดนทำให้ทราบว่า การย้ายและตั้งถิ่นฐานมีสาเหตุในหลายประการ เช่น ภัยสงคราม และโรคระบาด เป็นต้น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อไปการย้ายและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน ไปด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านเพราะชื่อบ้านเดิมมีความหมายไม่ดี บ้านเดิมมีโรคระบาด และเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของรัฐ ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการขอจัดตั้งหมู่บ้าน

การศึกษาชื่อหมู่บ้านในงานวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลและการศึกษาค้นคว้าทั้งทางด้านการศึกษาภาษาไทย และการศึกษาในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ด้านภาษาไทยจะทำให้สามารถทราบถึงลักษณะการตั้งชื่อ การใช้ภาษาในการตั้งชื่อ การเปลี่ยนแปลงชื่อ และโครงสร้างในการตั้งชื่อ และด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์สามารถเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาด้านการโยกย้ายถิ่นฐาน การอพยพและการตั้งถิ่นฐาน การมีปัญหาในเรื่องเส้นเขตแดน และเป็นฐานข้อมูลที่จะศึกษาเกี่ยวกับความอาณาบริเวณชายแดน (border land) ซึ่งมีความซับซ้อนในการดำรงชีพของผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 งานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาเรื่องการจัดตั้งชื่อหมู่บ้านในพื้นที่ชายแดน

1.2 งานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้และให้องค์กรส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บข้อมูลและเป็นแหล่งข้อมูลในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทางด้านวัฒนธรรม และการส่งเสริมการสร้างความเป็นอัตลักษณ์ในชุมชน เป็นต้น

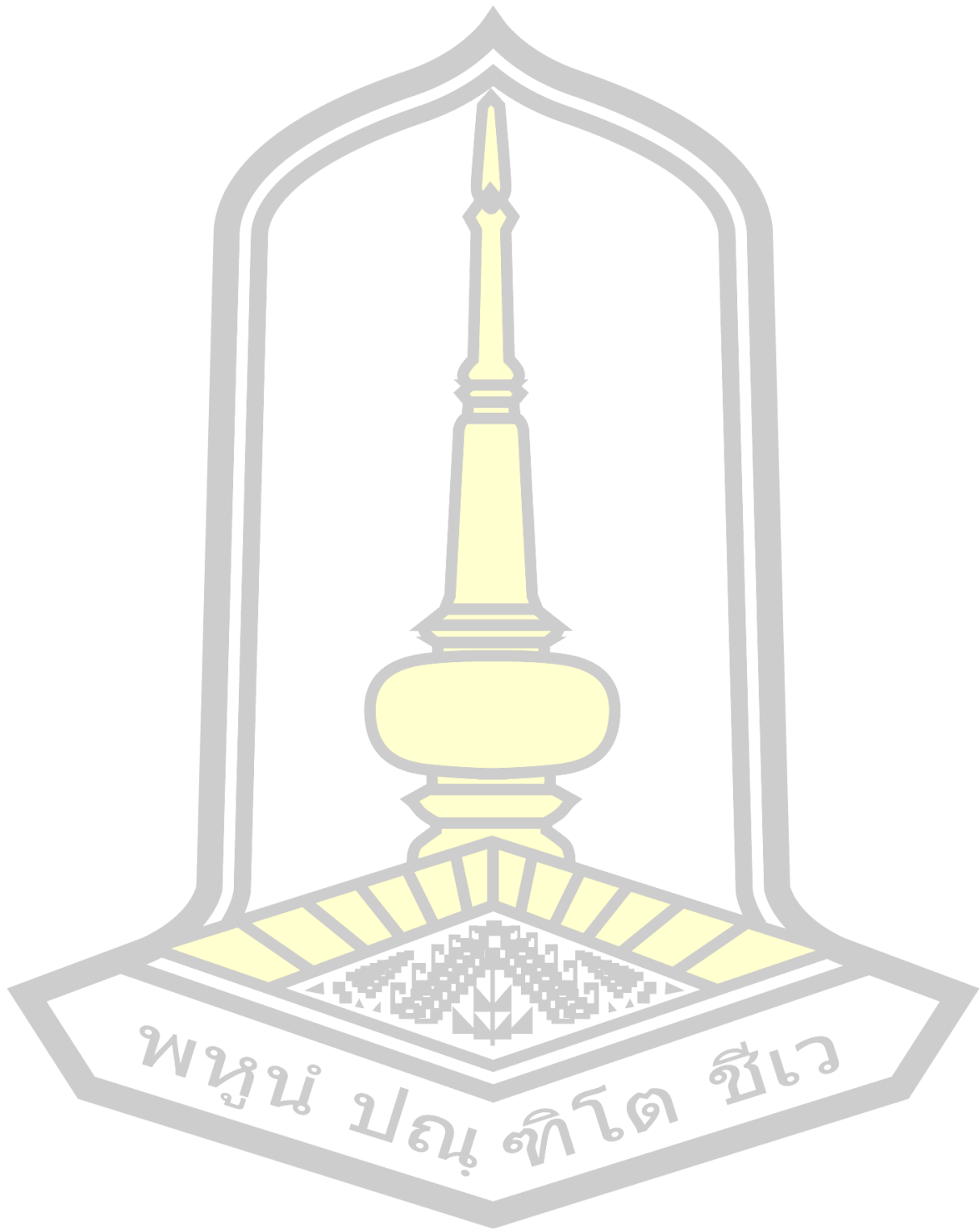
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชื่อหมู่บ้านเพื่อให้ครอบคลุมเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางภาษาและความสัมพันธ์กับสังคมวัฒนธรรมในปัจจุบัน

2.2 ควรมีการศึกษาประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้านท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์ในด้านประวัติศาสตร์ และภาษาศาสตร์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย. (2526). **ประวัตินครไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดสุรินทร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอเชียเพรส.
- กระทรวงวัฒนธรรม.(2562). **ประวัติเมืองสุรินทร์**. (Online). จาก www.m-culture.go.th เข้าถึงเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2562.
- กนกวรรณ อารีย์พัฒนาไพบูลย์. (2534). **การวิเคราะห์ชื่อหมู่บ้านในเขตอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กรมการปกครอง. (2562). **ข้อมูลจังหวัดสุรินทร์** (Online).จาก www.surinlocal.go.th เข้าถึงเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2562.
- กัณทิมา รัถวงษ์วาน. (2550). **การศึกษาคำเรียกสัมผัสและคำแสดงทัศนคติเกี่ยวกับสัมผัสในภาษาไทยตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุสุมา สุ่มมาตร. (2552). **การปรับเปลี่ยนชื่อวัดในจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. (2518). **ชาวเขา**. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- ขวัญชื่น บัวแดง. (2550). **พัฒนาการการจัดการศึกษาของรัฐในชุมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง**.
เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____ . (2551). **การพัฒนากระบวนการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภาษาชาติพันธุ์ : รายงาน การสัมมนา**. เชียงใหม่ : ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ขจรรัตน์ ไอรำวัฒน. (2532). **ความสำคัญทางการเมืองของเมืองนครราชสีมา : บทบาทเจ้าเมืองตระกูล ณ ราชสีมา ระหว่าง พ.ศ.2325-2388**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542. (2542). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสุรินทร์**. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมศิลปากร.

- จิตร ภูมิศักดิ์.(2556).**สังคมไทยลุ่มน้ำเจ้าพระยา**.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2547). **ว่าด้วยแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์**.กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยา
สิรินธร.
- โหมสกุณงค์ ทองปลิว. (2534). **การศึกษาความหมายชื่อหมู่บ้านและตำบลในอำเภอเมือง จังหวัด
เลย**. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยนต์ วรรณระภา. (2549). “คนเมือง”: ตัวตน การผลิตซ้ำสร้างใหม่ และพื้นที่ทางสังคมของคนเมือง,
ใน อานันท์ กาญจนพันธุ์ (บรรณาธิการ). **อยู่ชายขอบมองลวดความรู้**. (หน้า 33-73).
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- เดชา ตั้งสีฟ้า. (2549) “อ่าน คู่มือราชการ เขียนพื้นที่วัฒนธรรม : วาทกรรมวัฒนธรรมของรัฐไทย
กับพื้นที่ในระหว่างไทย-มาเลเซีย”.ในแผ่นดินจินตนาการ. หน้า 306-307. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ดวงพันธ์ ทรธรา. (ม.ป.ป.). ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม. ใน **มนุษย์และสิ่งแวดล้อม**. หน้า 10
กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เต็ม วิภาคย์พจนกิจ.(2530). **ประวัติศาสตร์อีสาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไทยตำบล. (2562). **ไทยตำบลดอทคอม** (Online). www.thaitanbon.com เข้าถึงเมื่อวันที่ 30
พฤศจิกายน 2562.
- ธวัช ปุณโณทก.(2531).**ภูมิปัญญาชาวบ้านอีสาน ทศนะของอาจารย์ปรีชา พิณทอง ทิศทางหมู่บ้าน
ไทย**.กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- _____. (2532). **เที่ยวอีสาน**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธงชัย วินิจจะกุล. 2551. “อนาคตการศึกษาเรื่องรัฐ ในสังคมไทย.” **รัฐจากมุมมอง ของ
ชีวิตประจำวัน เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 45-64
- นลินี อำพันธ์. (2558) **ศึกษาชื่อบ้านนามเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ : กรณีศึกษาอำเภอพุทไธสง นาโพธิ์
และบ้านใหม่ไชยพจน์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นฤมล ตุงคะโหด. (2547). **การตั้งชื่อวัดในพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- นารี กรุ่มรัมย์.(2557). **นามสกุลของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในจังหวัดสุรินทร์: การวิเคราะห์ทาง
 อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์.**วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นาริรัตน์ เลิศชัยวรกุล. (2548). **การศึกษาเปรียบเทียบการตั้งชื่อหมู่บ้านในประเทศไทย.**
 วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิรัตน์ มุมทอง. (2550). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาคที่มาจากภาษาเขมรถิ่นไทยกับลักษณะ
 ภูมิศาสตร์จังหวัดสุรินทร์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บัญญัติ สาลี และวิเชียร พลสยาม. (2556).**กระบวนการให้ความหมาย การปะทะปฏิสัมพันธ์ และ
 ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการแบ่งเขตท้องที่อำเภอกาบเชิงจังหวัดสุรินทร์ ตั้งเป็นกิ่ง
 อำเภอพนมดงรัก. (22 มีนาคม 2538) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 112 ตอนพิเศษ 9 ง, หน้า 55
 _____ . (2551).**การปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาและนัย
 เพื่อ การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนของประเทศไทย กรณีศึกษา : จุดผ่านปรนช่องจอม
 จังหวัดสุรินทร์.**สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.**
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2493). **๓๐ ชาติในเชียงราย.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
 _____ . (2506). **ชาวเขาในไทย.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่าม. **ข้ามพรมแดนกับคำถามเรื่องอัตลักษณ์วัฒนธรรมพื้นที่และความเป็นชาติ**
 วารสารวิชาการ, 2545.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2556). **พหุวัฒนธรรมนิยมจากรากหญ้า: ขบวนการเคลื่อนไหวของเครือข่ายชนเผ่า
 พื้นเมือง และชาติพันธุ์ในประเทศไทย. สังคมศาสตร์, 25(2), 59-106.**
 _____ . (2557).**กระบวนการทัศน์การศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์. วารสารสังคมผู้นำโขง, 10(3),
 219-242.**
- ปราณี กุลละวณิชย์. (2535). **ชื่อหมู่บ้านในมณฑลทวายและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ
 ไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
พนมดงรัก. กรุงเทพมหานคร : สภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2550). **ความอหังการเชื้อของมโนทัศน์ชาติพันธุ์. สังคมศาสตร์, 19(1),
 183-228.**
- พูนจิตร บิดร.(2521). **การศึกษาประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอพรหมนาณิคม จังหวัด
 สกลนคร. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน
 มิตร.**

- พรรณศิริ แจ่มอรุณ, วุฒิพงษ์ ทองก้อน และกชพร ขวัญทอง. (2557). **การศึกษาเชิงคติชนวิทยา : การตั้งชื่อคลองและชื่อบ้านในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ**. รายงานการวิจัย. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- พระราชกฤษฎีกา ตั้งอำเภอ อำเภอพนมดงรัก 2550. (24 สิงหาคม 2550) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 46 ก, หน้า 14.
- พรวิภา ไชยสมคุณ.(2560).**การตั้งชื่อโครงการหมู่บ้านจัดสรรในจังหวัดเชียงใหม่**.วารสารภาษาศาสตร์ และวัฒนธรรมปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2560.
- ไพฑูริย์ พงศบุตร. (2531, มีนาคม). คำประกอบชื่อภูมิศาสตร์ที่บอกลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นในประเทศไทย. **วารสารภูมิศาสตร์**. 13(1) : 5 - 11.
(วารสารนี้เป็นของ สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย กำหนดออกปีละ 3 ฉบับ)
- _____. (2542). การศึกษาเกี่ยวกับชื่อภูมิศาสตร์ ใน **แนวโน้มและทิศทางการศึกษาวิจัยทางภูมิศาสตร์ ในทศวรรษหน้า**.ระหว่างวันที่ 12 – 16 ตุลาคม 2542. หน้า 1 – 13. เชียงใหม่ : สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพฑูริย์ มีกุล. (2527). **ประวัติศาสตร์สังคมวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย** ศึกษากรณีหัว เมืองเขมรป่าดอย สุรินทร์ สังขะและซุขันธ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย วอชิงตัน.
- ไพพรรณ อินทนิล (2542) **ศึกษาประวัติชื่ออำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จังหวัดชลบุรี**. ชลบุรี : โครงการบริการสารสนเทศทางวัฒนธรรม สถาบันศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา. รูปแบบการจัดการพื้นที่ชายแดนไทยและกัมพูชาบนพื้นที่พิเศษในอาณาบริเวณชายแดน
- ยุพดี จรรย์านนท์. (2522). **การศึกษานิทานชาวบ้าน ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์**.ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยศ สันตสมบัติ. (2543). **หลักช้าง: การสร้างใหม่ของอัตลักษณ์ไทในใต้คง**.กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยวรรณคดี.
- _____. (2544). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2551). **อำนาจ พื้นที่ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ : การเมืองวัฒนธรรมของรัฐชาติในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน), 2551.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2523). **พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ อังกฤษ ไทย เล่ม 2 L – Z** กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2521). **ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย**.กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.

- วนิดา ตริสินธุรส. (2534). **ชื่อบ้านนามเมืองในเขตอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา**. ปริญญา
นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ วทัญญา เล่มที่ ๓ และ รัตนา จันทรเทาว์.(2560).**ที่มาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่ออำเภอในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ**.วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 34 (3) กันยายน - ธันวาคม
2560
- คันสนีย์ วีระศิลป์ชัย. (2540) **ชื่อบ้านนามเมือง**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ศิริพร สุเมธรัตน์. (2527). **เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์**. ใน เอกสารการ
สัมมนา เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์. ระหว่างวันที่ 18-21 มกราคม
2526. หน้า 20. สุรินทร์: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์.
- สงวน โชติสุขรัตน์. (2512). **ไทยยวน-คนเมือง**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เสนาหา บุญรักษ์ และ ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2542). **ภูมินามจังหวัดพิษณุโลก**. พิษณุโลก: สำนัก
ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก.
- สมเกียรติ วันทะนะ. 2530. **เมืองไทยยุคใหม่: สัมพันธภาพระหว่างรัฐกับ ประวัติศาสตร์สำนัก**. **อยู่
เมืองไทย: รวมบทความทางสังคมการเมืองเพื่อ เป็นเกียรติแด่ ศาสตราจารย์ เสน่ห์ จาม
ริก ในโอกาสอายุครบ 60 ปี. สมบัติ จันทรวงศ์ และชัยวัฒน์ สถาอานันท์ บรรณาธิการ.**
71-128.
- สมชญา ศรีธรรม และคณะ. (2557). **ศึกษาหมู่บ้านสุรินทร์กับพันธไม้ม้าทองถิ่น ตำบลท่าสว่าง อำเภอ
เมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขต
สุรินทร์.
- สมชาย สำเนียงงาม. (2545). **ลักษณะภาษาที่แสดงความเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเกี่ยวกับสิริ
มงคลและกาลกิณีในชื่อของคนไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
ภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ ธิงไชย. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่าง “ชื่อนั้นสำคัญนั้น” กับภูมิศาสตร์**. ในเอกสาร
การประชุมวิชาการสมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543 เรื่อง **ภูมิศาสตร์กับการ
พัฒนาสังคมไทย**. หน้า 56. กรุงเทพฯ: สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2538). **สารานุกรมชนชาติไทย**. นครปฐม: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สายใจ ทองเนียม. (2543, มกราคม-เมษายน). **การเปลี่ยนแปลงในภาษาไทย : ธรรมชาติของ
ภาษาที่ยังไม่ตาย**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 1(1) 34-40.

- สุกัญญา เบนนิต. (2552). การสร้างอัตลักษณ์ของคนมอญย้ายถิ่น: ศึกษากรณีแรงงานข้ามชาติใน
จังหวัดสมุทรสาคร. ใน มนธิรา ราโท และ ขนิษฐา คันระวิชัย (บรรณาธิการ). **มอญใน
แผ่นดินสยาม**. (หน้า 161-217). กรุงเทพฯ: หจก. ศรีบุรณ์คอมพิวเตอร์-การพิมพ์.
- สุจริตลักษณ์ ตีผดุง. (2543). **ชื่อหมู่บ้านในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย: กาญจนบุรี
นครปฐมประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร.**
นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุทัศน์ กองทรัพย์. (2543). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองสุรินทร์ (พ.ศ.2302 – 2450)**. สุรินทร์:
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- สุเทพ สนุทรเภสัช . (2548). **ชาติพันธุ์สัมพันธ์: แนวคิดพื้นฐานทางมานุษยวิทยาในการศึกษาอัต
ลักษณ์ กลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชาติ และการจัดองค์การความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์.**
กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- _____. (2555). **ทฤษฎีชาติพันธุ์สัมพันธ์: รวมบทความทางทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์เชื้อชาติ
กลุ่มชาติพันธุ์การจัดการองค์การความสัมพันธ์และรัฐประชาชาติ**. เชียงใหม่ : ศูนย์ศึกษา
ชาติพันธุ์และการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุเปีย ทาปทา และทัศน ทัศนียานนท์. (2550). **ชื่อบ้านนามเมืองในเขตอำเภอ เมืองอุบลราชธานี
จังหวัด อุบลราชธานี**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และสุขุมาวดี ขำหิรัญ. (2527). **ชื่อหมู่บ้านของอำเภอเมืองสุรินทร์จังหวัด
สุรินทร์**. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนทร วรหาร. (2540). **ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัด**
โสภิตา วีรกุลเทวัญ. **เชิงของ : ชาติพันธุ์และการค้าที่ชายแดน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย, 2549. (เอกสารอัดสำเนา)
- ไต้ หนิง เจ็ง. (2555). **การศึกษาการตั้งชื่อภูเขาไทย**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อนูมานราชชน, พระยา. (2484). **เรื่องของชาติไทย**.พระนคร: โรงพิมพ์ไทยเชชม.
_____. (ม.ป.ป.). **เชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : กอววัฒนธรรม
กรมการศาสนา.
- อัมพร ฐรเจน.(2521).**ประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัด
นครศรีธรรมราช**.วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2549) “**อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ : วิธีการศึกษาภาษาเพื่อเข้าถึงระบบปริ
ชานของมนุษย์**.” กว่าจะเป็นนักภาษาศาสตร์, 73-94. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ คุประเสริฐวงศ์. (2544). **นามสกุลคนไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ : กรณีศึกษาที่ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อำนาจ ปักษาสุข. **ภูมินามกับวัฒนธรรมไทย** <https://arts.tu.ac.th/culture/010957>

อิงอร สุพันธ์ุณีชัย. (2543). “ชื่อบ้านใน 4 จังหวัดภาคใต้:ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล.”

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 17 (ธันวาคม 2543) น.108-119

อุดม วัชรตมสิขิตดิษฐ์. (2543, มิถุนายน-กันยายน). **PLACENAMES IN THAILAND**. วารสารราชบัณฑิตยสถาน. 25(3): 87.

Abercrombie, N., Hill, S. and Turner, B.S. (2000). **The Penguin Dictionary of Sociology**. Penguin Books.

Barth, F. (1969). **Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Cultural Difference**. Bergen: Universitetsforlag and Boston: Little Brown & Co

Bernatzik, H. A. (1938). **The Spirits of the Yellow Leaves**. London: Robert Hale.

Carole Hough. (2016).**The Oxford Handbook of Name And Naming**.United Kingdom : Oxford

Cohen, A. (1969). **Custom and Politics in Urban Africa**. London: Routledge and Kegan Paul.

_____. (1974). Introduction: The Lesson of Ethnicity. In Abner Cohen (ed.).

Eriksen, T. H. (1993). **Ethnicity & Nationalism: Anthropological Perspectives**. Pluto Press.

Frake, Charles O. 1980. **Language in Culture Description Essays**. Standford : Standford University.

Frank M. L., Gerald C. H. and John K. M. (eds.). (1964). **Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia**. New Haven: Human Relations Area Files Press.

Jenkins, R. (1997). **Rethinking Ethnicity: Arguments and Explorations**.SAGE Publications.

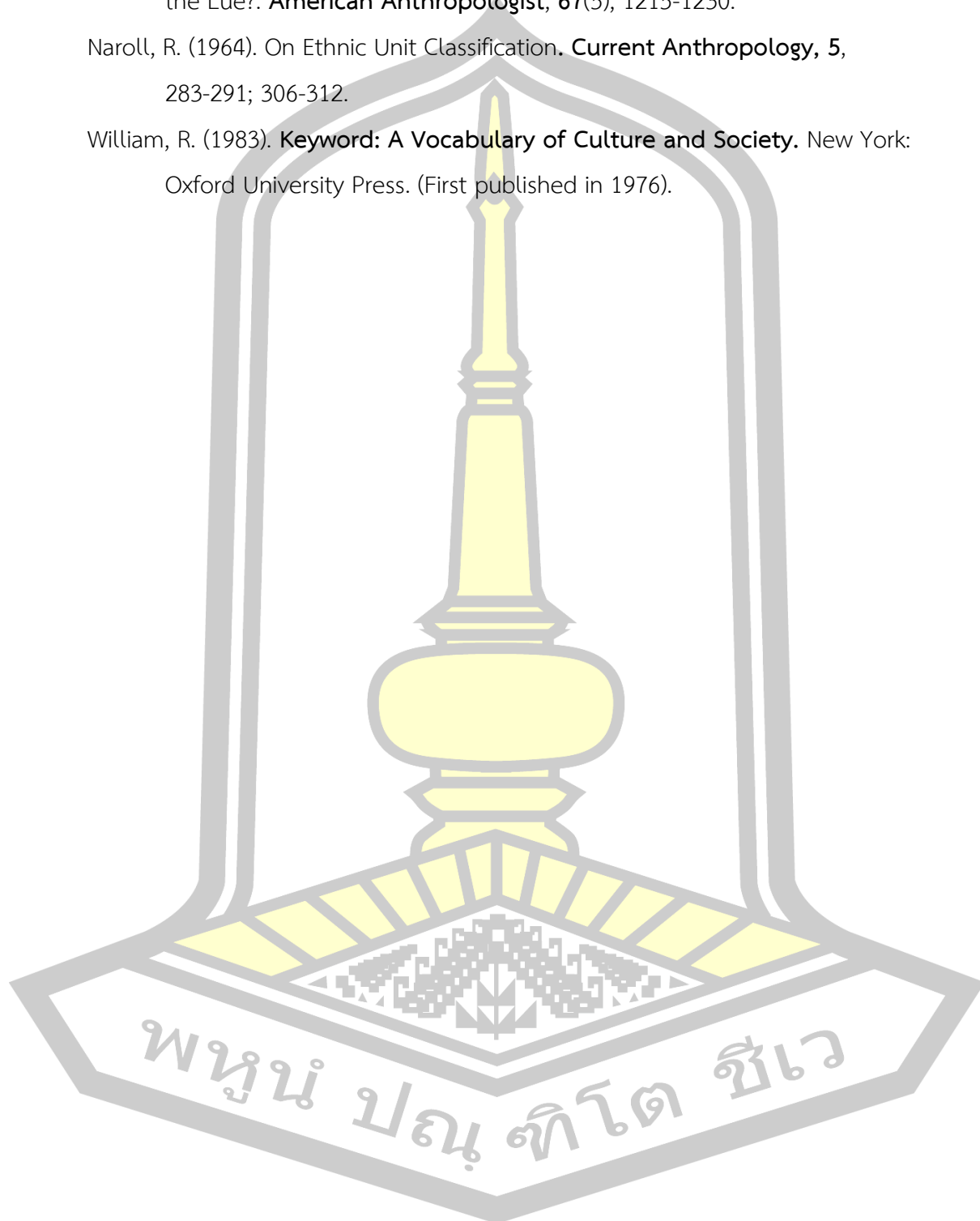
Keyes, C. F. (1995). Who are the Tai? Reflection on the Invention of Identities. In Lola Romanucci-Ross and George DeVos. (Eds). **Ethnic Identity: Creation, Conflicts and Accommodation**. (pp.136-160). Walnut Creek: Alta Mira Press.

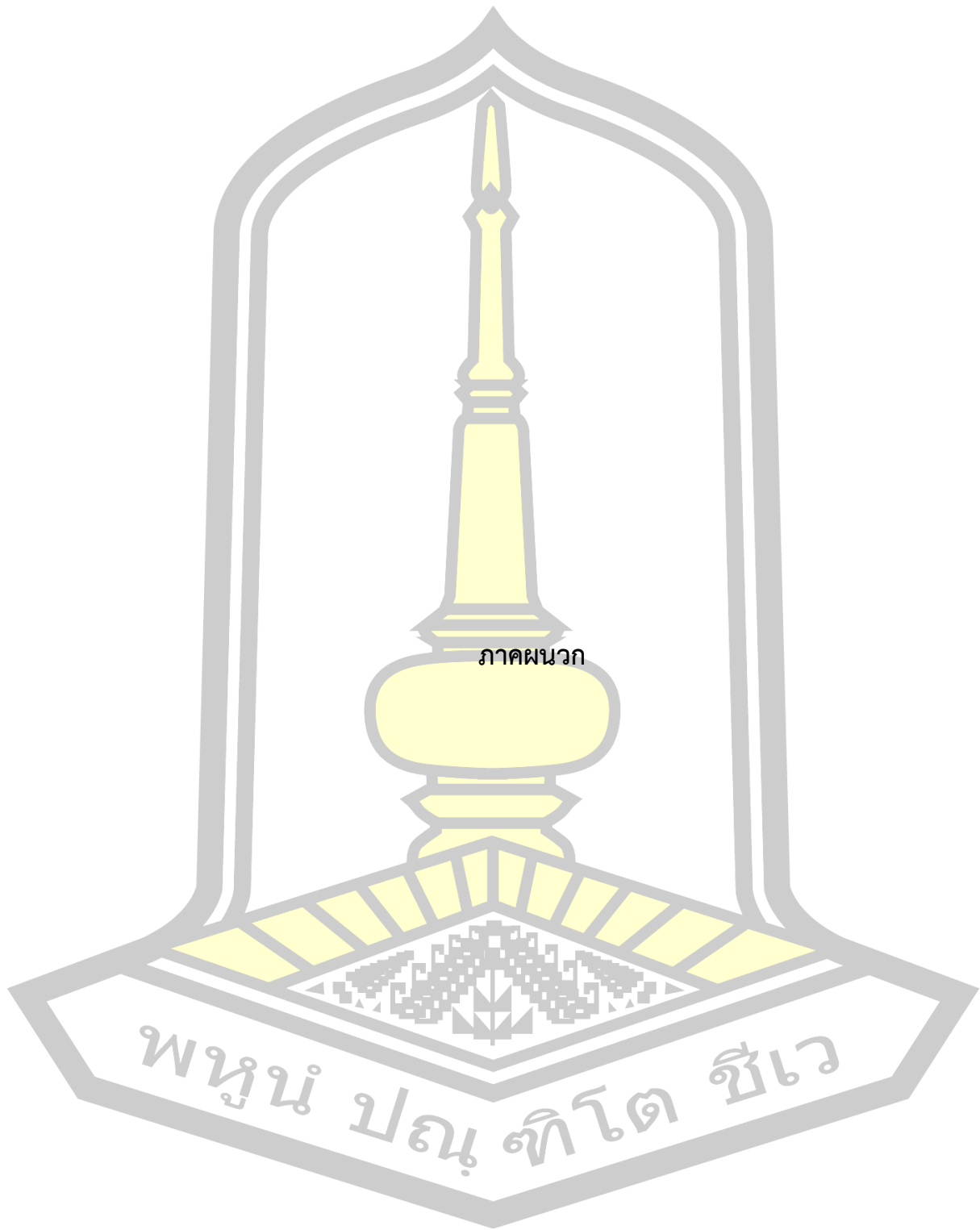

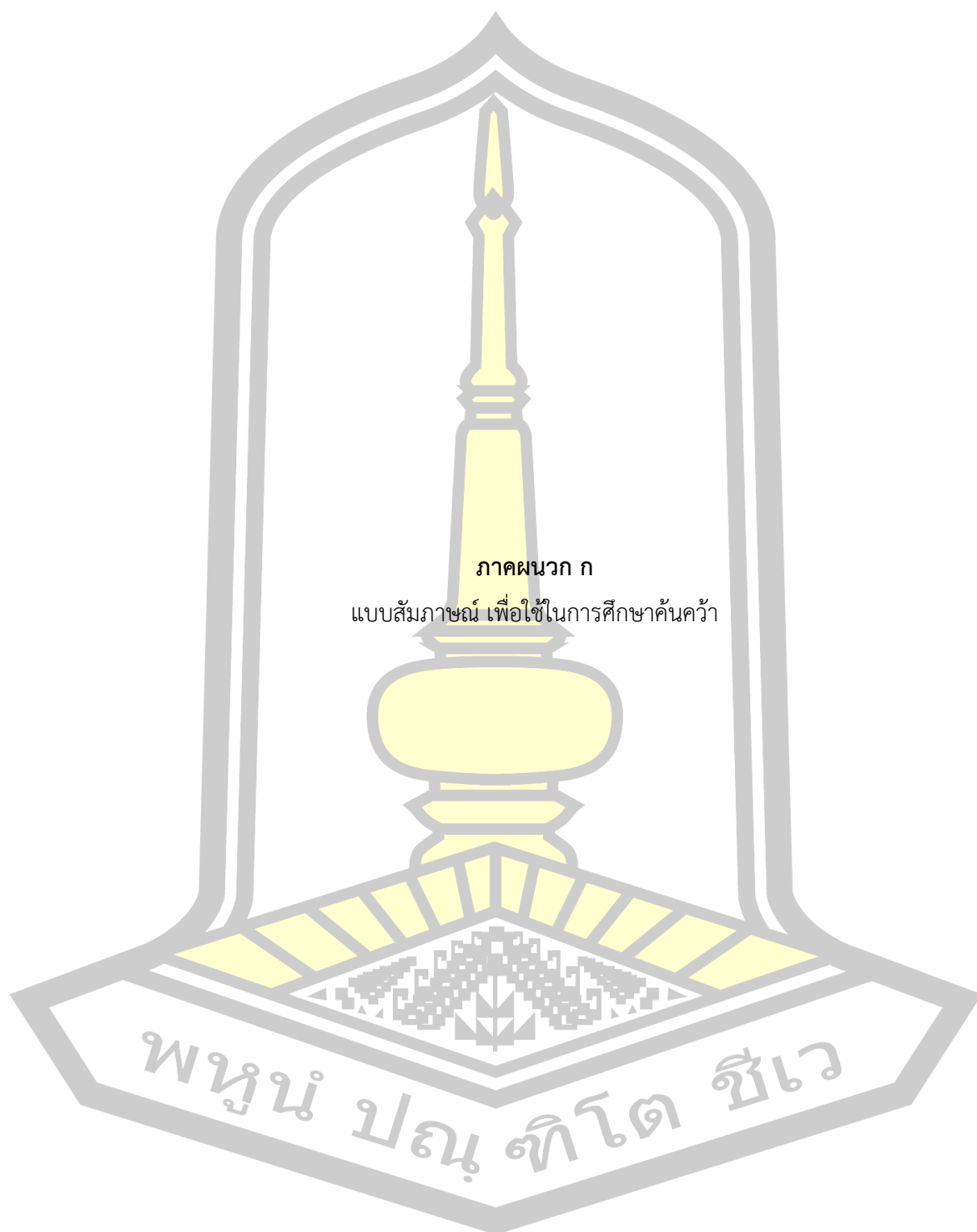
Moerman, M. (1965). Ethnic Identification in a Complex Civilization: Who are the Lue?. **American Anthropologist**, 67(5), 1215-1230.

Naroll, R. (1964). On Ethnic Unit Classification. **Current Anthropology**, 5, 283-291; 306-312.

William, R. (1983). **Keyword: A Vocabulary of Culture and Society**. New York: Oxford University Press. (First published in 1976).

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า

พจนัน ปณฺ ทิตฺ สีเว

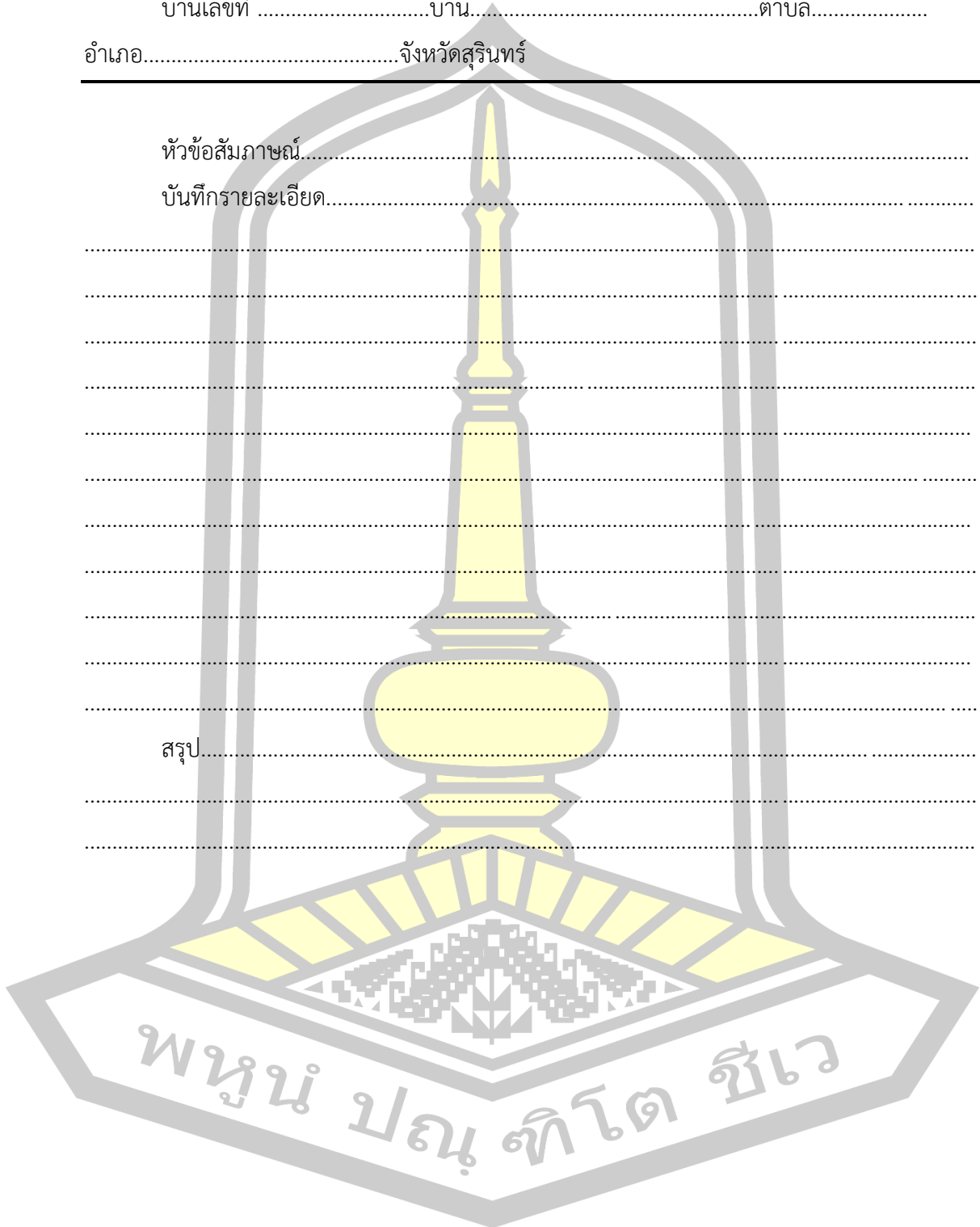
แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

บ้านเลขที่ .....บ้าน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัดสุรินทร์

หัวข้อสัมภาษณ์.....

บันทึกรายละเอียด.....

สรุป.....

แบบสำรวจ

ใช้เป็นแบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สภาพทั่วไป ข้อมูลทางด้านกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรมหมู่บ้าน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.1 ชื่อ ..... สกุล ..... อายุ.....

1.2 อยู่บ้านเลขที่ ..... หมู่ ..... บ้าน ..... ตำบล.....

อำเภอ.....

1.3 อาชีพ .....

1.4 สัมภาษณ์วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้าน

2.1 กำนัน ชื่อ .....

2.2 ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ .....

2.3 ประชากร จำนวน .....

2.3 กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน มี ..... กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่.....

3.สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

3.1 การคมนาคม .....

3.2 ลักษณะพื้นที่หมู่บ้าน .....

3.3 พื้นที่ทำการเกษตรมีจำนวน ..... ไร่ และพื้นที่ใช้ประโยชน์อื่น ๆ มีหรือไม่ ถ้ามีจำนวน.....ไร่

3.4 สถานที่สำคัญ .....

4. การศึกษา

4.1 การจัดการศึกษาในหมู่บ้านมีโรงเรียน ..... แห่ง ชื่อ .....

จัดการศึกษาจากชั้น ..... ถึงชั้น.....

4.2 ผู้ปกครองส่วนใหญ่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อที่ใด หลังจากจบการศึกษาภาคบังคับ .....

5. สภาพเศรษฐกิจและอาชีพ

5.1 อาชีพหลักของชาวบ้านคือ .....

5.1.1 อาชีพเกษตรกรรม .....ครอบครัว

5.1.2 อาชีพค้าขาย .....ครอบครัว

5.1.3 อาชีพรับราชการ.....คน

5.1.4 อาชีพอื่น ๆ .....

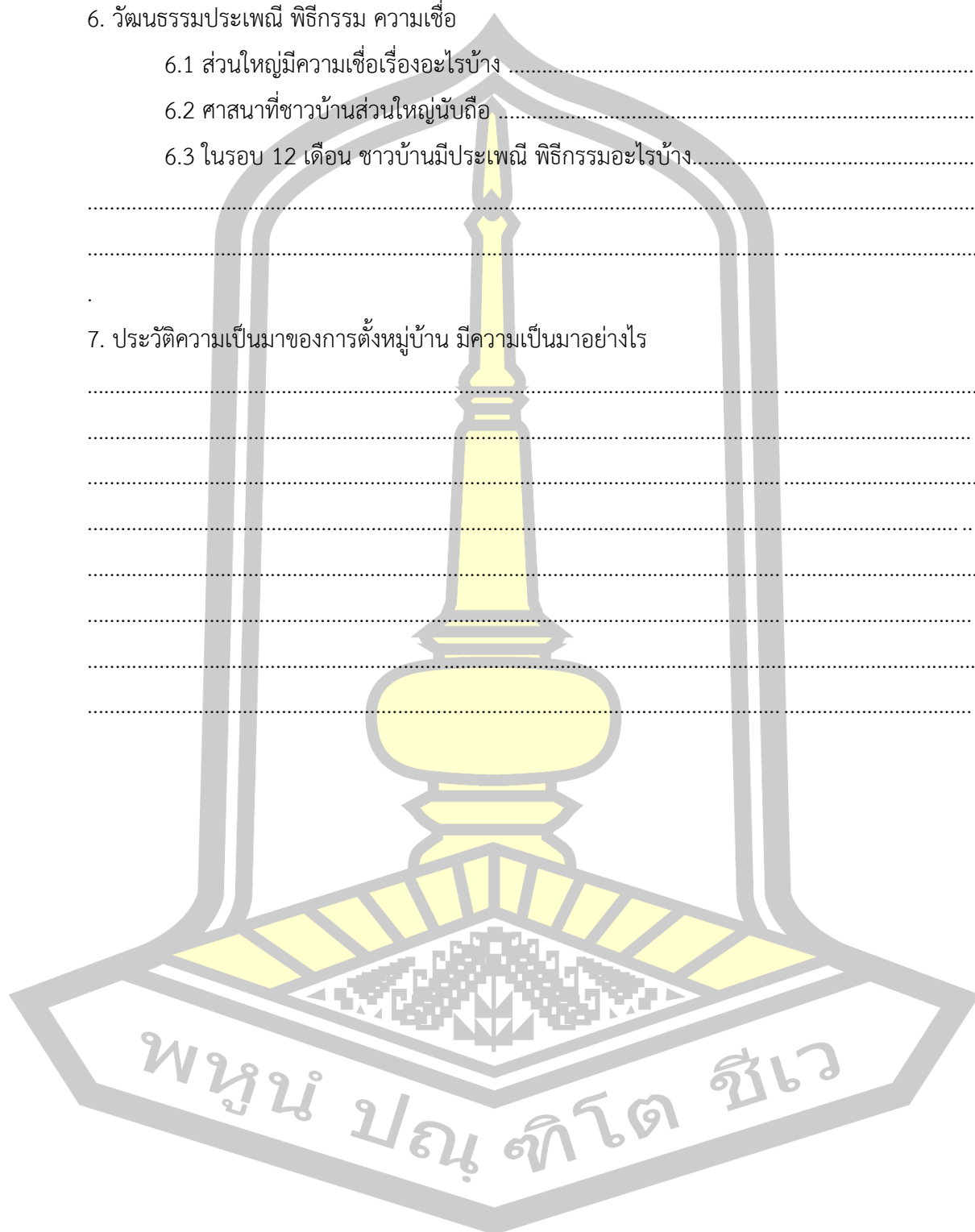
6. วัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ

6.1 ส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องอะไรบ้าง .....

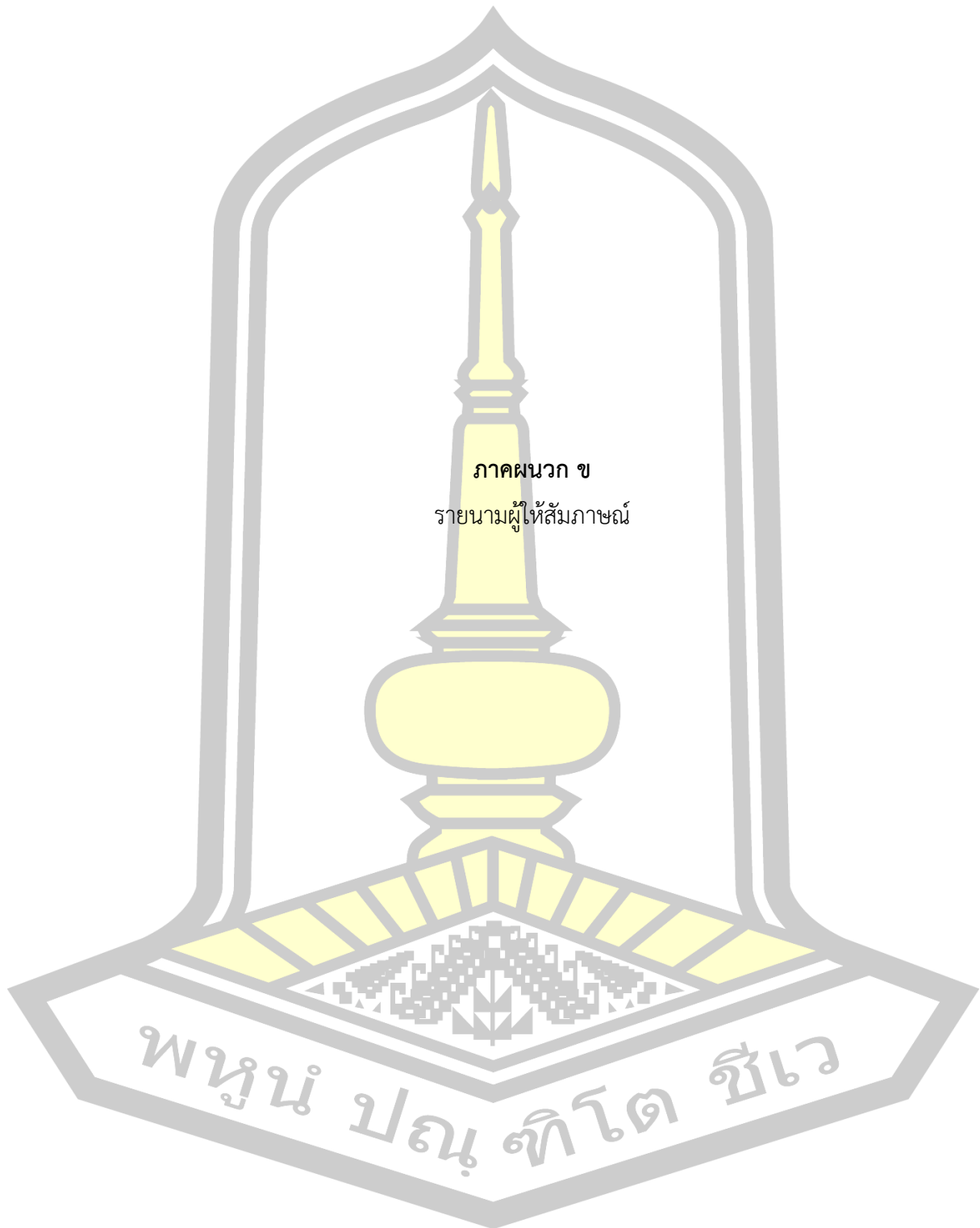
6.2 ศาสนาที่ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือ .....

6.3 ในรอบ 12 เดือน ชาวบ้านมีประเพณี พิธีกรรมอะไรบ้าง.....

7. ประวัติความเป็นมาของการตั้งหมู่บ้าน มีความเป็นมาอย่างไร

ภาคผนวก ข
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

พหุ ประจันต์ ชีวะ

ผู้ทรงภูมิปัญญาในหมู่บ้าน

1. นายสมบัติ สดับสาร อายุ 63 ปี อำเภอกาบเชิง
2. นายประจวบ พรหมเตื่อ อายุ 55 ปี อำเภอกาบเชิง
3. นายเลียน บูรณะ อายุ 65 ปี อำเภอสัญชะ
4. นายทองใบ บูรณะ อายุ 68 ปี อำเภอสัญชะ
5. นายกันตพงษ์ พระแก้ว อายุ 60 ปี อำเภอพนมดงรัก
6. นายประนอม ประพานศรี อายุ 63 ปี อำเภอพนมดงรัก
7. นายทวี สอนงาม อายุ 65 ปี อำเภอบัวเขต
8. นายประมูล ปัทวรรณ อายุ 73 ปี อำเภอบัวเขต

รายชื่อผู้ใหญ่บ้าน

นายเจริญ ไพบูลย์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายพิพัฒน์พล กาคำ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเจีย วานิยาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายสงวน พุทธการี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายลาม เกิดดี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นางสถาพร แสงสุข ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญเพ็ง สอนคุณ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายพรชัย จงกภู ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายสวาท นวลจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายทองเย็น ใจกล้า ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายพา ชุ่มสูงเนิน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเสริมศักดิ์ ผลบุญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายอุดม วงศ์เมือง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 14 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเดชชาธร สวนหนองแวง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 15 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายอนุกุล พระทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 16 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นางมณีรัตน์ พงษ์พัฒนาพร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 17 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายสมเมือง แสงมาก ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 18 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเอือน ทองสายศร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 19 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายสำราญ โชคเกิด ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 20 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเพลิน ดนทวี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเปียด สมนึก ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเบ็น เส็มทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายคาร ธรรมดา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายหวา สร้อยจิตร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญส่ง จันตรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายทองพูน รัตนวิวัฒน์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายแถม บุญยงค์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายทองย้อย สาแก้ว กำนัน หมู่ 9 ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายสุรชัย มุฑมาจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลแวงมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายพีรพล กล้าวิเศษ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลแวงมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

นายจำเริญ คำแหง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเลื่อน สาคะนิน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายวิน นาคประเสริฐ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเกื่อน ประยงสกุล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายร่วม นามพร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายทวีศักดิ์ แก้วลอย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายสมหวัง ศรีสุข ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นางสุรัตน์ สีลาหอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายทวิส แต่มงาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเลื่อน มีทรัพย์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเจียม โฉลกดี กำนันตำบลกาบเชิง หมู่ที่ 13 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเฉลิม สังเกตกิจ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 14 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายกระบวน สาระวัน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 15 ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายทิพย์ สุดสัมฤทธิ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายไทยรัฐ มีชื่อ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายประยงค์ มีสกุล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายสุวรรณ สุขสีเด่น กำนันตำบลโคกตะเคียน หมู่ที่ 4 อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายมิตร พันธมาศ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายปาน แยกมุ่ม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเนรมิต บารุง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเนรมิต บารุง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายจิระศักดิ์ มาพะดุง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายลวด เมินดี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายเส็งยม จาปาทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายไสวย์ สุขประเสริฐ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายปรวน พิศงาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายจำลอง สุขจิตร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 14 ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 นายยอง อิศรจักร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญเต็ม สระแก้ว ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสุเทพ ศรีพรม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสมบัติ เอ็นดู กำนันหมู่ที่ 4 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

นายชานชน ท่อทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายจตุพัฒน์ เครือแก้ว ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสมาน เจียนงาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายคำเส็ง แป้นจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสุพัฒน์ นามจิต ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายอำนาจ เลิศงาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายเอี้ยง เฉลียวฉลาด ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสอน จารมิตร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสมรภัช บุญสม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายอนิวัฒน์ ลำดวนหอม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลตาวัน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายธีรยุทธ หงส์เจือ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลตาวัน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นางสาวสร้อย ชันธรัตน์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลตาวัน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายทรงชัย สุขเสาร์ กำนันหมู่ที่ 4 ตำบลตาวัน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสุพล ดอนเหลือ้ม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลตาวัน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายไสย สัตบุตร์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลตาวัน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสิทธิโชค พงษ์ชาติ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลตาวัน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายพล แสงเพ็ญ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลตาวัน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายพลากร สมภูมิ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลตาวัน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายหัต สอนงาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลตาวัน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายจรัส ผิวละออง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลสำเภากลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสุรียา กล้าแข็ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลสำเภากลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสุธีร์ คำมาก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลสำเภากลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสุคนธ์ ชูชีพ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลสำเภากลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายประการ พรหมอก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลสำเภากลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายณัฐพร นุกูล ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลสำเภากลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสมาน มีศรี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลสำเภากลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายพงษ์ สาgun ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลสำเภากลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสมพงษ์ แสงเพชร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลสำเภากลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญทรง แสงมณี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลสำเภากลูน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายณรงค์ชัย สุระคนธ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสุพรรณ แก้วดี กำนัน หมู่ที่ 2 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

นางวิวัฒนา สาสิงาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายอภัย ราชรักษ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายศักดิ์ชาย รักยิ่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสนอง แก้วดี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายประเทือง เอกกลลาภ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายอนันต์ อนุพันธ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายกล้าณรงค์ สารสุข ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายอุทิศ แก้วดี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสุชาติ อำภา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลอาโพน อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายทองสวย ศรีบุญ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายไพรัตน์ จันทร์ชื่น ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายเอี้ยง ยิ่งดั่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสรรัตน์ คุ้มรอบ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสมพร บุตรงาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายชูศักดิ์ พันธภา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายเปย ตี๋ยง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายคำมี บุญทวี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสาคร ไชยสิทธิ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายกำพล มาลาถ้ำ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายวิวัฒน์ ศรีสว่าง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายว่าง ไม่นารา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลสะเดา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายมณูญ แก้มศิริ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายปรีวัตร จันถาวร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายยุทธพงศ์ สุขงาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายวัชรินทร์ เพชรรัตน์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายทอง ศรีวงษ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายจันทร์สมิ สมทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายทองค์ รักษ์กระโทก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายทองพูน สิงห์เทพ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายสุรศักดิ์ สร้อยสภาวะ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายอดิศักดิ์ จงหาญ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์

นายจันดี บุตรดี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายจันต์ อ้อมแก้ว กำนัน หมู่ที่ 12 ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์
 นายล้วน คลุ้มกระโทก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสุจิต จันทรแดง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญเกิด ลาภครองธรรม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายเมื่อย ยิ่งเจนจบ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญธรรม ต้นไธสง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายคุณ ยิ่งเจนจบ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายณรงค์ พระนารินทร์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสุภาพ ศรีโสภะ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นางราตรี ประกายเพชร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นางสมัย สุนทร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายผดุงเกียรติ สุจิตาวิทย์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสุชาติ สำราญใจ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายวีรวดี เสาะพบดี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญโฮม ชัยสงคราม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 14 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายหนูกันต์ ภูทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 15 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายหัน ชีรัมย์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 16 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 ว่าที่ร้อยตรีประสงค์ พาสนุก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 17 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายศิริมงคล วงศ์แปลก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 18 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสมพล สมนิยาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 19 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นางสาว สมเสร็จ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 20 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายอภิณพ อนุทูล ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสมเพียร ปฏิตั้ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายเพิ่มอังก์กร ตินานพ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายอนันต์ แขนขุนทด ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสยาม แสนแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายไศล หวังมี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายจอย พุนดี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสัมพันธ์ สิงคะเสลิต ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายนพลสิทธิ์ ปิยะอำพรศักดิ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

นายทองอาด ทองใหม่ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายภูมิพัฒน์ พันธุ์พิศ กำนันตำบลตาเมียง หมู่ที่ 11 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นางสาวบุญเลี้ยง เปลาจันท์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญเชียง กิ่งแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสุทิน เรียบร้อย ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายปัญญา สายยศ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นางปวีณา สมฤทธิ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสุรชัย ยืนยง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายพจน์ จันทะชา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายนิยมศักดิ์ สืบเพ็ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสุภาพ กระแสไสม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายอุทิศ สนิทสนม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายทวีศักดิ์ เขียดกลิ่น ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นางปราณี นามนวล ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายอุทัย ใจกล้า ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลจิกแตก อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายศุภศักดิ์ ภัคดี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญธรรม สาลี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญเรือง รุ่งเรือง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายเดชา สารสุข ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสมบูรณ์ วิเศษ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสำรวย ทองแมน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายทองมา ก้านอินทร์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสำฤทธิ์ เหล็กสี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายคันคิด ชัยโคตร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายสมพงษ์ จารัตน์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายถาวร จันทรังาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลโคกกลาง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
 นายวิลาศ แก้วหอม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายชาย พรหมอก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายทองเหลือง อัมทรัพย์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายถาด พลศรี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายชุมพล บรรณการ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

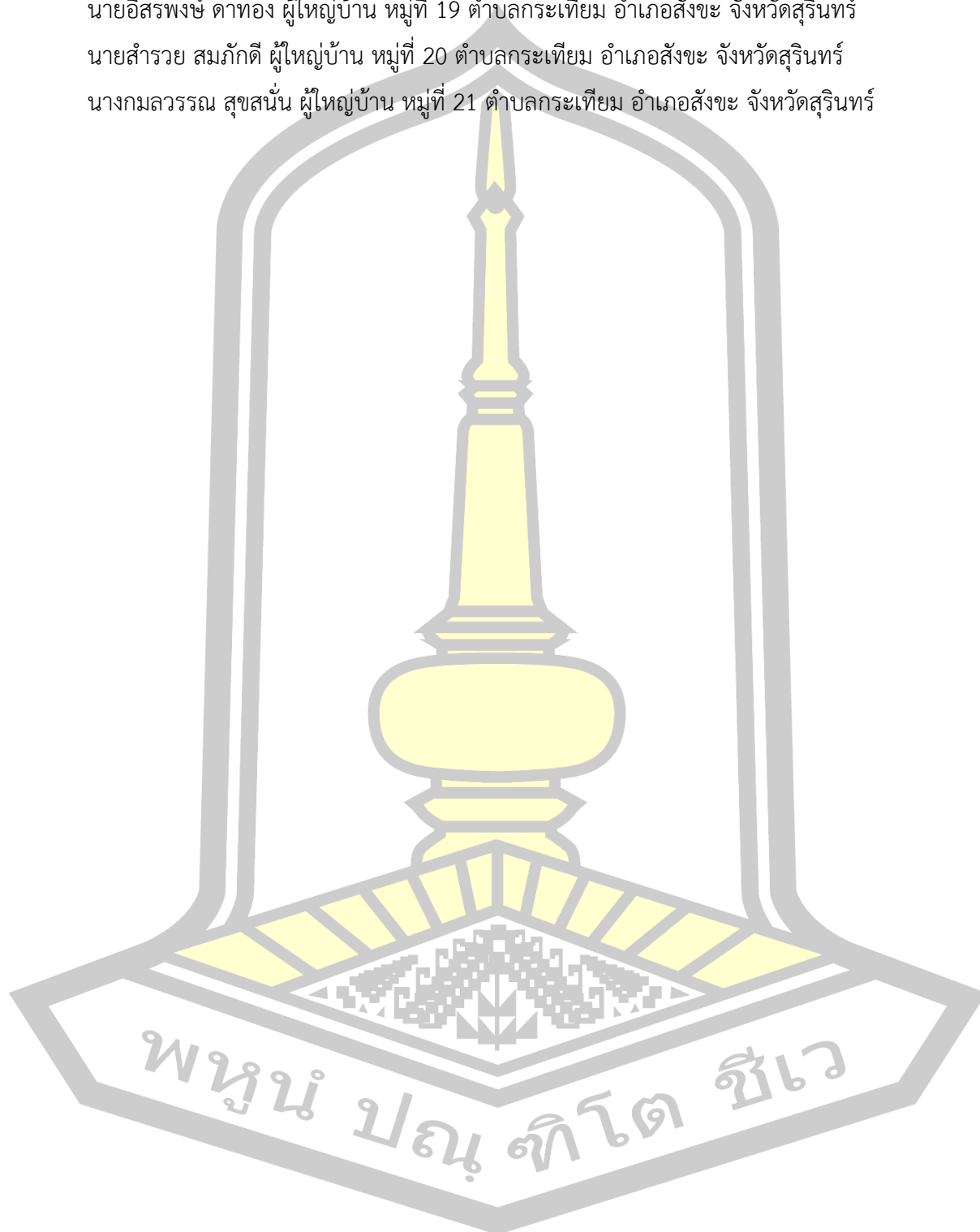
นายแสงชัย สำรวย ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายจีระศักดิ์ ภูผา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายวาน โสภา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสมบัติ พลศรี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายทวนชัย จิตต์สะอาด ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายเทวรินทร์ ปุ่มแมน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายทรงเดช ทองเต็ม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายลำไย สมยั้ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายดอน ชื่นบาล ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสวัสดิ์ โสภา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายตอย เอี่ยมละออง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสมเกียรติ จันทำ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายกิติกร ดวงไสว ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายถาวร ผ่านสุข ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายฉลาด ดีถ้วน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสมชาย ดีสม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายกฤษณะพงศ์ พลศรี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายคำภี สง่างาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายบรรณิด หงส์อินทร์ กำนันตำบลทัพทัน หมู่ที่ 11 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายไกรศร จังอินทร์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายฉันทพงษ์ อยู่บาน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายน้อย พัตร์สิงห์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 14 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายจันทา มณีรัตน์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 15 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสิน บุญยงค์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 16 ตำบลทัพทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นางประโยชน์ เชื้องาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายทิตย์ เทียนทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายจिरกิตต์ ศรีไสย ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายบพิตร อินทร์นุช ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายจำลอง ราศี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นางสาวาล สายบุตร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นางสุประวีณ์ แก้มทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

นายประธาน จันทร์ดา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นางมาลี นามหมวด ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายเกียรติศักดิ์ บริบูรณ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายทิพย์ เทียนทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสมศักดิ์ ภาสตา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสุเทพ ขาวงาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายทองกล้า หงส์แก้ว ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 14 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสมนต์ บุญครั้น ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 15 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายมณี อภัยพจน์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 16 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นางรำไพ ทองทา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 17 ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายแสง ศรีจันทร์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นานเสนอนันท์ นันทา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นางไพ สดชื่น ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายเมือง ห้างงาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายประชาสรรค์ นุราฤทธิ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายชุมสงค์ ลำแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นางสาวลี แด้มทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายประกาศิต วิवासุ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายดิ่ง บุญเจาะ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสุรียัน เพชรแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายนิธ ینگดี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายณรงค์ สมฤทธิ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสฐาภักษ์ แหมทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายนิคม เพ็งอู่ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 14 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายถาวร บุญเต็ม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 15 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสุวิทย์ ดียิ่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 16 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสมเจตน์ ดำริเลิศ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 17 ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายชูศักดิ์ กรองทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลตาตุ่ม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายเนียม บุญเจือ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลตาตุ่ม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายเย็น ทองกลาง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลตาตุ่ม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายอัครชัย ชมชื่น ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลตาตุ่ม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

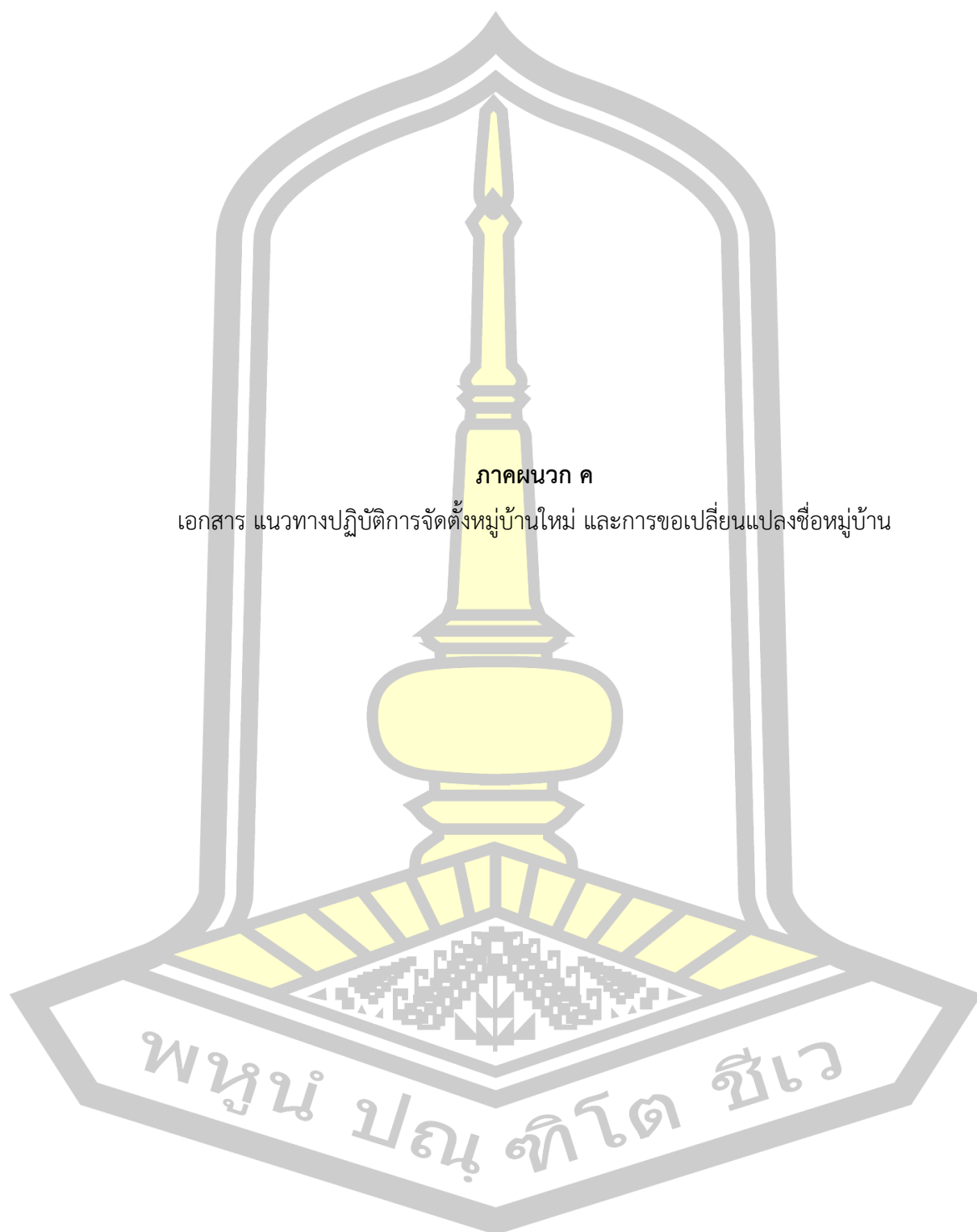
นายเงิน เอกลาภ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญโฮม ธรรมนาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสมชาย แก้วสว่าง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายทวีศักดิ์ ทนทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายภานุพงศ์ บุญคง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายธนาวุฒิ เกษแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายภานุวัฒน์ แดงงาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสุรสิทธิ์ ทวีโชค ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายพิชิต สมใจ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญสวย หลักแหลม กำนันตำบลตาตุม หมู่ที่ 14 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นางติต เทพโกชน์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 15 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายศาสตร์ โทระริน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 16 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายไพฑูรย์ ศิริชัย ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 17 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายไสว ไสยยิ่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 18 ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายแดด พิมพ์จันทร์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายธนวัฒน์ พุ่มลา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสาโรจน์ บุญตน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายธวัช สุขประเสริฐ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายจางง ใจหนึ่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสำเร็จ สதாகกล้า ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายสมชาย ปานเพ็ชร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายบั่น เกียงเถิน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญส่ง สุขดี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายชาติเวท สุขไกร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายนิสสัน มณีแสง กำนันตำบลกระเทียม หมู่ที่ 11 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายวิจิต บุญสวัสดิ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายบุญเสริม กะการดี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายทวีป ประระนาม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 14 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นางอมิตตา คงสิงห์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 15 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายพุม สาแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 16 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 นายसान เครือแยม ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 17 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

นายจ่านง สุขประเสริฐ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 18 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
นายอิสรพงษ์ ดาทอง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 19 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
นายสำรวย สมภักดี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 20 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
นางกมลวรรณ สุขสนั่น ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 21 ตำบลกระเทียม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

ภาคผนวก ค

เอกสาร แนวทางปฏิบัติการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ และการขอเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้าน

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๕๖

กรมการปกครอง
ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง แนวทางปฏิบัติการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ และการขอเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครองที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๕๕๖๐ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๖

๓. หนังสือกรมการปกครองที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๕๗๔ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แนวทางปฏิบัติการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่และการขอเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้าน จำนวน ๑ ชุด

๒. แบบรายงานขอจัดตั้งหมู่บ้าน (แบบ ม.๑) จำนวน ๑ ชุด

๓. บัญชีแสดงข้อมูลการขอตั้งหมู่บ้าน ระดับอำเภอ (แบบ ม.๒) จำนวน ๑ ชุด

๔. บัญชีแสดงข้อมูลการขอตั้งหมู่บ้าน ระดับจังหวัด (แบบ ม.๓) จำนวน ๑ ชุด

๕. ตัวอย่างการจัดทำคำบรรยายแนวเขตหมู่บ้านเพื่อขอจัดตั้งใหม่ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่กรมการปกครอง ได้แจ้งแนวทางการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่พร้อมแบบรายงานการขอจัดตั้งหมู่บ้าน บัญชีแสดงข้อมูลการขอตั้งหมู่บ้าน และบัญชีแสดงข้อมูลหมู่บ้านประกอบการพิจารณา รวมทั้งให้จังหวัดจัดส่งเอกสารเพิ่มเติม ตามมติคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้ว เพื่อให้จังหวัดที่ขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ส่งแบบคำขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ พร้อมทั้งเอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ได้ครบถ้วน ถูกต้องตรงกัน และมีประสิทธิภาพ ไม่เป็นเหตุให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณา จึงขอยกเลิกหนังสืออ้างอิง และได้สรุปแนวทางปฏิบัติการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ และการขอเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านมาพร้อมกันเพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

อนึ่ง ขอให้จังหวัดที่ขอเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ พิจารณาโดยรอบคอบ และไม่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกระทรวง หากไม่จำเป็นหรือส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชน ให้ขอเสนอไว้ก่อน เนื่องจากการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่มีภาระค่าใช้จ่ายที่มีผลผูกพันต่องบประมาณของรัฐบาล ซึ่งกรมการปกครองจะต้องขอทำความเข้าใจกับหน่วยงาน เพื่อขอรับสนับสนุนงบประมาณเป็นการมีไป

จึงเรียนมาไว้กระทรวงและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริพงษ์ พันธ์ระวีกุล)
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น
ส่วนระบบการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐-๒๖๒๕-๕๑๐๖-๕๔ พับ ๕๐๖
โทรสาร ๐-๒๖๒๕-๕๑๐๕

ที่มา กรมการปกครองที่ มท 0310.1/ว56 ลงวันที่ 2 มกราคม 2557

แนวทางปฏิบัติการขอจัดตั้งหมู่บ้าน
(หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐31๐.๑/ว ๕๖ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๖)

กรมการปกครอง ได้รับการเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่มีจำนวนมากขึ้นทุกปี และเพื่อให้การพิจารณาการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ขอให้จังหวัดและอำเภอตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และเอกสารประกอบการพิจารณาจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ ดังนี้

๓. ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๕ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และควรพิจารณาถึงความจำเป็นเร่งด่วน ความเหมาะสมในการจัดตั้งหมู่บ้าน เนื่องจากมีผลกระทบในด้านงบประมาณ
๔. แสตรเหตุลดความจำเป็น ความคิดเห็น และความสมัครใจของประชาชน เพื่อความสะดวกสบายในการปกครอง การพัฒนาและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในหมู่บ้าน
๕. การตั้งชื่อหมู่บ้าน จะต้องไม่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านนั้น ๆ โดยคำนึงถึง
  - ๕.๑ มีความเหมาะสม สุกภาพ และเป็นมงคล รวมทั้งประชาชนนิยมเรียกขานเป็นระยะเวลา ยาวนาน เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป หรือเป็นการอนุรักษ์ด้านภาษาท้องถิ่น
  - ๕.๒ มีความเป็นภาษาบาลี สانسฤดี ประวัตินิยมดั้งเดิมที่สามารถพิสูจน์ได้
  - ๕.๓ ต้องไม่ขัดต่อวัฒนธรรมและศีลธรรมอันดีของประชาชน
  - ๕.๔ ต้องไม่ซ้ำซ้อนหรือทับซ้อนกับชื่อหมู่บ้าน ตำบล ที่มีอยู่ก่อนแล้ว ทำให้มีผู้ใช้ชื่อว่าเป็นหมู่บ้านเดียวกัน
๖. ต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกพรรคการเมือง ส่วนท้องถิ่น ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอและจังหวัด

ทั้งนี้ การประชาคมหมู่บ้าน เป็นกระบวนการภาคประชาชนที่มีบทบาทในการนำเสนอบริหาร ความต้องการ เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาหมู่บ้าน มีองค์ประกอบประชาชนหมู่บ้าน ดังนี้

- ๖.๑ ผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธาน
- ๖.๒ สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้าน
- ๖.๓ หัวหน้ากลุ่มประชาชน
- ๖.๓.๑ กลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตร ประชาชนหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน พระที่ชาวบ้านศรัทธา ครูโรงเรียนในหมู่บ้าน จำนวน ๑-๕ คน
- ๖.๓.๒ อาสาพัฒนาชุมชน อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ สมาชิก อบต. สมาชิก อบจ. (ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน) ผู้แทนธุรกิจที่อยู่ในหมู่บ้าน องค์การพัฒนาเอกชน ฯลฯ จำนวน ๑-๕ คน
- ๖.๔ อกรักประชาชนหมู่บ้าน จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐% ของประชากรในหมู่บ้าน
- ๖.๕ เลขานุการ เลือกจากตัวแทนกลุ่มประชาชน การประชาคมหมู่บ้าน ให้สรุปมติที่ประชุมว่า เห็นชอบก็เสียง และไม่เห็นชอบก็เสียง เพราะเหตุใดจึงไม่เห็นชอบ
- ๖.๕ การจัดตั้งหมู่บ้านในเขตพื้นที่ป่า ได้แก่ เขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าเสื่อมโทรม เขต ส.ป.ก. เขตป่าต้นน้ำลำธาร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าจ่านกคามมติคณะรัฐมนตรี และ เขตป่าชายเลน ให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการขอจัดตั้งหมู่บ้านในเขตพื้นที่ป่า ระดับจังหวัด โดยแต่งตั้งจากตัวแทนหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ป่า ในเขตจังหวัด ให้มีหน้าที่พิจารณาถ่วงดุลของหมู่บ้าน ที่ขอจัดตั้งใหม่ในเขตพื้นที่ป่า ตามกรอบกฎหมายของคณะหน่วยงานให้ได้จัดตั้งเป็นที่ยอมรับ

/กฤษณ...

ที่มา กรมการปกครองที่ มท 0310.1/ว56 ลงวันที่ 2 มกราคม 2557

ก่อนเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๒๒๓๐๒ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐)

๖. การจัดส่งความสำคัญของหมู่บ้านที่ขอตั้งใหม่ ให้พิจารณาจากความสำคัญและเหตุผลความจำเป็นในการขอจัดตั้งหมู่บ้าน

๗. ห้ามนำพื้นที่บางส่วนของหลายหมู่บ้านมาขอตั้งหมู่บ้านใหม่

๘. ให้จังหวัดและอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตรวจสอบและกำกับดูแลให้การเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านเป็นเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนอย่างแท้จริง หากความต้องการในการเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านในท้องที่ใดจะนำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้งและแตกความสามัคคี ขอให้อำเภอ/กิ่งอำเภอ ขอผลการเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านนั้นไว้ก่อน เพราะมีปรากฏเสมอว่าภายหลังที่กระทรวงมหาดไทยได้อนุมัติให้จัดตั้งหมู่บ้านได้แล้ว จังหวัดไม่สามารถประกาศจัดตั้งหมู่บ้านนั้นได้ เนื่องจากความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ เช่น บางส่วนของราษฎรไม่ต้องการให้มีการแบ่งแยกเพื่อจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ ปัญหาแนวเขตหมู่บ้าน ชื่อหมู่บ้าน หรือละอำดับหมู่บ้าน (หมู่ที่) เป็นต้น ดังนั้น ก่อนการเสนอขอจัดตั้งหมู่บ้านสามารถมีข้อให้ให้อยู่ดีในเรื่องต่าง ๆ นี้ก่อน

๙. เนื่องจากขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่มีการขอเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีผลกระทบต้องงบประมาณรายจ่ายเป็นค่าตอบแทนตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งเงินสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ค่าเช่าเรือนบุดู ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่องบประมาณโครงการตามนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาท้องที่ของแต่ละหมู่บ้าน เช่น เงินกองทุนหมู่บ้าน โครงการพัฒนาศึกษาหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นต้น โดยกรมการปกครองต้องขอทำความเข้าใจกับสำนักงบประมาณ ซึ่งจะพิจารณาความจำเป็นและภาระงบประมาณภาครัฐ ฉะนั้น จึงขอให้จังหวัดพิจารณาโดยรอบคอบ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และหนังสือสั่งการโดยเคร่งครัด หากไม่จำเป็นหรือส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชน ให้ระงับการเสนอไว้ก่อน

๑๐. เลขาธิการขอจัดตั้งหมู่บ้าน

๑๐.๑ แບบรายงานขอจัดตั้งหมู่บ้านตามแบบที่กำหนด (แบบ ม.๑ - ม.๓) แบนพื้นแสดงอาณาเขตของหมู่บ้านและหมู่บ้านใหม่ โดยระบุสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน เส้นทางการคมนาคมและระยะทางระหว่างหมู่บ้านเดิมกับหมู่บ้านที่ขอจัดตั้งใหม่ กรณีที่หมู่บ้านที่ขอจัดตั้งใหม่มีแนวเขตการปกครองอยู่ระหว่างเขตการปกครองท้องถิ่น เช่น หมู่บ้านตั้งอยู่ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับเทศบาล หรือระหว่างเทศบาลกับเทศบาล ให้แสดงเขตการปกครองท้องถิ่น พร้อมทั้งให้ปลัดอำเภอกลุ่มงานบริหารงานปกครองและผู้ใหญ่บ้าน ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องในแบบรายงานขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่และแผนที่ดังกล่าวด้วย

๑๐.๒ ส่วนราชการการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอและจังหวัด

๑๐.๓ กรณีการจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ในเขตพื้นที่ป่า ให้สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาขอจัดตั้งหมู่บ้านในเขตพื้นที่ป่า ระดับจังหวัด

๑๐.๔ เลขาธิการทะเบียนราษฎรตรวจสอบจำนวนบ้าน (บ้านที่มีที่อยู่อาศัย) และจำนวนประชากร

๑๐.๕ จัดทำคำบรรยายแนวเขตหมู่บ้านที่ขอจัดตั้งใหม่และหมู่บ้านเดิม ในการจัดทำคำบรรยายแนวเขตหมู่บ้าน ให้ใช้แนวทางเดียวกับการจัดทำแนวเขตด้วย โดยให้ทราบเส้นค้ำบรยายแนวเขตหมู่บ้านลงบนแผนที่ทหารมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด ๒ ชุด

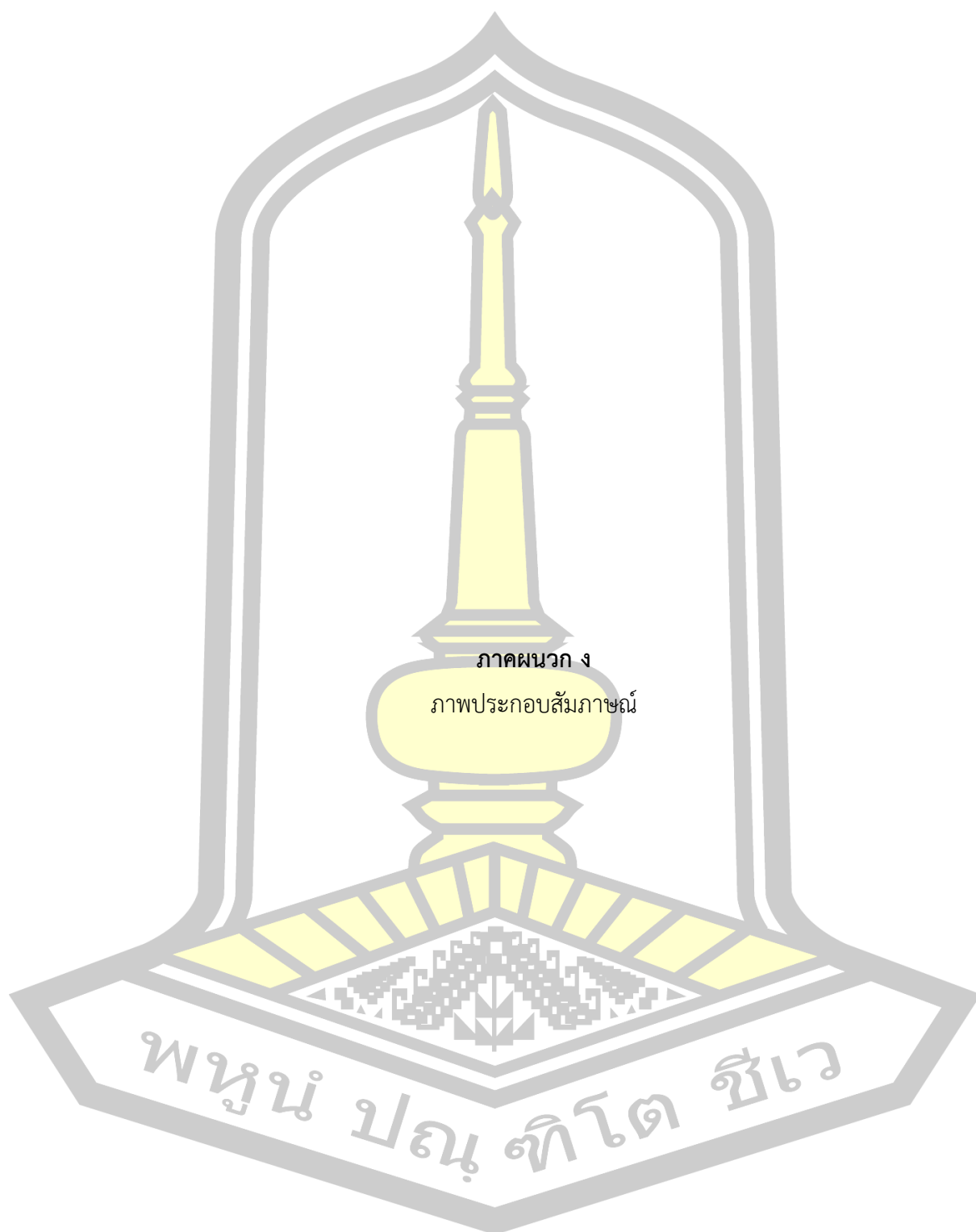
๑๐.๖ นำคำบรรยายแนวเขตหมู่บ้านที่ขอจัดตั้งใหม่ ตามข้อ ๑๐.๕ มาจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตการปกครองบนแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕,๐๐๐ ของกรมพัฒนาที่ดิน หรือลงในแผนที่การบริการจาก Google (Google maps) ฟังนี้ เพื่อให้เห็นถึงลักษณะการตั้งของครัวเรือนมีความหนาแน่นเพียงใด ระหว่างระหว่างชุมชนเดิมกับชุมชนใหม่ มีมากน้อยเพียงใด เพื่อให้การจัดตั้งหมู่บ้านใหม่มีเหตุผลเพียงพอ

- ๓ -

๓๖.๗ จัดทำแบบผังผังเขตแนวเขตหมู่บ้านที่จัดตั้งใหม่ และหมู่บ้านเดิม โดยแสดงสถานที่สำคัญ ลักษณะการตั้งบ้านเรือน ชุมชน ถนน เส้นทางคมนาคม ตรอก ซอก ซอย (ถ้ามี) ระยะห่างระหว่างชุมชนเดิมกับชุมชนของหมู่บ้านที่จัดตั้งใหม่ ฯลฯ

๓๓. กรมการปกครองจะพิจารณาเฉพาะจังหวัดที่ส่งแบบรายงานการขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ตามแบบที่กำหนด และเอกสารประกอบภายในเดือนตุลาคม ของทุกปี หากจังหวัดใดไม่ได้รับการพิจารณาให้จัดตั้งหมู่บ้านใหม่ ให้ส่งเรื่องการขอจัดตั้งหมู่บ้านใหม่พร้อมข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ในปีถัดไป

สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น
ส่วนระบบการปกครองท้องถิ่น
กรมการปกครอง

ภาพประกอบ การเก็บข้อมูล

ภาพประกอบ การเก็บข้อมูล

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวประวีณา ประพานศรี
วันเกิด	วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2535
สถานที่เกิด	อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 119 หมู่ 1 ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 32140
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ตำแหน่งครูผู้ช่วย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านบักจรั้ง ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพนมดงรักวิทยา อำเภอพนม ดงรัก จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ.2554 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพนมดงรักวิทยา อำเภอ พนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ.2558 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2563 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนัน ปณฺ ทิโต ชีเว